

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OLİMPİK DEĞERLER EĞİTİM PROGRAMINA DAYALI İŞLENEN
BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN PSİKOLOJİK, BİLİŞSEL VE DEĞER
KAZANIMINA ETKİSİ: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

HÜLYA ÜNLÜ
DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. F. HÜLYA AŞÇI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ DOKTORA PROGRAMI

EŞ-DANIŞMAN
PROF. DR. PINAR GÜZEL GÜRBÜZ

İSTANBUL- 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OLİMPİK DEĞERLER EĞİTİM PROGRAMINA DAYALI İŞLENEN
BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN PSİKOLOJİK, BİLİŞSEL VE DEĞER
KAZANIMINA ETKİSİ: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

HÜLYA ÜNLÜ
DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. F. HÜLYA AŞÇI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ DOKTORA PROGRAMI

EŞ-DANIŞMAN
PROF. DR. PINAR GÜZEL GÜRBÜZ

İSTANBUL- 2023

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmemiş bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarımı ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Hülya ÜNLÜ

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında ve her aşamasında düşüncelerini ve fikirlerini esirgemeyen, her zaman yol gösterici olan, görüşlerini, bilgisini, zamanını ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, yaşadığım kafa karışıklıklarında sabırla beni aydınlatan, her zaman yanımda olduğunu hissettiğim, akademik hayata bakış açımı geliştiren, bilimsel araştırmalara dair kendisinden pek çok şey öğrendiğim, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum ve yeri doldurulamaz bir model olan değerli hocam ve danışmanım Prof. F. Hülya AŞÇI'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yardımcı tez danışmanım Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ'e bu tez çalışması sürecindeki öncülüğünden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Lisans öğrenimim dönemimde tanıdığım ve yol göstericim olarak gördüğüm değerli hocam Prof. Dr. Selhan ÖZBEY'e teşekkürü bir borç bilirim. Yüksek lisans öğrenim dönemimde tanıdığım ve tanımaktan onur duyduğum, akademik hayatımın ilk dönemlerinde yolumun aydınlanmasını sağlayan, her zaman iyimser ve yapıcı tavırlarıyla gelişimime önemli katkıları olan, öğrencisinden çok ailesindenmişim gibi hissettiren, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen yüksek lisans tez danışmanım, tez komite üyem ve değerli hocam Prof. Dr. Dilşad ÇOKNAZ'a sonsuz teşekkür ederim. Ne zaman yanına gitsem sıcak ve samimi bir şekilde karşılayan, zaman ayıran, fikirlerini paylaşan, çalışmaya önemli katkılar sunan ve sürekli motive edici yaklaşımları olan diğer tez komite üyem ve kıymetli hocam Dr. Müfide YORUÇ ÇOTUK'a çok teşekkür ederim.

Tez çalışmasının önemli aşaması olan bilgi testinin geliştirilmesi aşamasında çok değerli katkılarını ve hoşgörüsünü esirgemeyen, fikirleri, desteği ve yardımıyla o süreçte hep yanımda olduğunu hissettiren hocam Prof. Dr. Dilşad MİRZEOĞLU'na ve akademik hayatın başlarında tanıdığım, tanımaktan mutlu olduğum ve bu çalışma süresince bilgisini ve arkadaşlığını hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Tuna USLU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Kafa karışıklığımda çözülmemde büyük katkısı olan değerli hocam Doç. Dr. Yeşer Eroğlu'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Yaşadığım her türlü zorlukta her zaman yanımda olan, bana inanan ve vazgeçmememi sağlayan, fikirlerini hiçbir zaman esirgemeyen, hep motive eden açık sözlü canım arkadaşım, dostum Zeynep GÜR'e sonsuz teşekkürler.

Bugünlere gelmemde en büyük emeğe sahip, sabırlarıyla ve bana duydukları güvenle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve hiçbir destekten kaçınmayan canlarım annem, babam ve kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	i
TABLO LİSTESİ	ii
ŞEKİL LİSTESİ	iv
1. ÖZET	1
2. SUMMARY	2
3. GİRİŞ ve AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER	8
4.1. Değer ve Değer Eğitimi	8
4.2. Spor ve Değer Eğitimi	10
4.4. Olimpik Değerler	15
4.5. Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP)	18
4.5.1. Olimpik Değerler Eğitim Programının Amacı	19
4.5.2. Dünyada Olimpik Değerler Eğitim Programı Örnekleri	21
4.5.3. Türkiye’de Olimpik Değerler Eğitim Programı Örnekleri	24
5. GEREÇ ve YÖNTEM	28
5.1. Olimpik Değerler Bilgi Testinin Geliştirilmesi (Aşama I)	29
5.1.1. Araştırmanın hipotezleri	29
5.1.2. Araştırmanın evren ve örnekleme	29
5.1.3. Bilgi testi geliştirilme süreci	30
5.2. Olimpik Değerler Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programının Ortaya Konulması, Uygulanması ve Etkililiğinin Öğrenci ve Öğretmen Bazlı Değerlendirilmesi (Aşama II)	39
5.2.1. Araştırmanın hipotezleri ve alt problemleri	39
5.2.2. Araştırma deseni	40
5.2.3. Araştırmanın evren ve örnekleme	42
5.2.4. Veri toplama araçları	44
5.2.4.1. Nicel veri toplama araçları	44

5.2.4.2.	Nitel veri toplama araçları	48
5.2.5.	Verilerin toplanma süreci	50
5.2.5.1.	Olimpik Değerler temelli beden eğitim ve spor dersi uygulama programı...51	
5.2.6.	Verilerin analizi	59
5.2.6.1.	Nicel verilerin analizi	59
5.2.6.2.	Nitel verilerin analizi	63
5.2.7.	Araştıracının rolü	63
5.2.8.	Geçerlilik ve Güvenirlilik	64
6.	BULGULAR	66
6.1.	Olimpik Değerler Bilgi Testi Geliştirilmesine İlişkin Bulgular (Aşama I)	66
6.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bilişsel, Psikolojik ve Değer Kazanımına Etkisine İlişkin Bulgular (Aşama II).....	73
6.2.1.	Nicel analiz bulguları.....	73
6.2.1.1.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımı üzerine etkisi	73
6.2.1.1.1.	Hoşgörü eğilim ölçeği	74
6.2.1.1.2.	Saygı eğilimleri ölçeği.....	77
6.2.1.1.3.	Portre değerler ölçeği.....	79
6.2.1.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisi	84
6.2.1.3.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisi	89
6.2.2.	Nitel araştırmaya ait bulgular	90
6.2.2.1.	Odak grup görüşmeleri	91
6.2.2.1.1.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisine ilişkin bulgular	92
6.2.2.1.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisine ilişkin bulgular	95
6.2.2.1.3.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına etkisine ilişkin bulgular	98

6.2.2.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına ilişkin gözlem yoluyla elde edilen bulgular...	111
6.2.2.3.	Öğretmen görüşmeleri	116
6.2.2.3.1.	Katılımcıların gelişimine etkisi	116
6.2.2.3.2.	Sürekli eğitim sisteminde ODEP	122
7.	TARTIŞMA ve SONUÇ	127
7.1.	Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT) Geliştirilmesine İlişkin Tartışma	127
7.1.1.	Sonuç ve Öneriler	129
7.1.2.	Öneriler	130
7.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bilişsel, Psikolojik ve Değer Kazanımına Etkisine İlişkin Tartışma	130
7.2.1.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına etkisi	131
7.2.2.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisi	146
7.2.3.	Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisi	151
7.2.4.	Geliştirilen programın etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşleri ile değerlendirilmesine ilişkin tartışma	152
7.2.4.1.	Katılımcıların gelişimine etkisi	152
7.2.4.2.	Sürekli eğitim sisteminde ODEP	153
7.2.5.	Sonuç ve öneriler	154
7.2.5.1.	Sonuçlar	154
7.2.5.2.	Öneriler	156
7.3.	Genel Sonuç	157
8.	KAYNAKLAR	160
9.	EKLER	182

KISALTMALAR LİSTESİ

IOC	:	International Olympic Committee-Uluslararası Olimpiyat Komitesi
TMOK	:	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
OVEP-ODEP	:	Olympic Values Education Programme-Olimpik Değerler Eğitim Programı
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı

TABLO LİSTESİ

	Sayfa Numarası
Tablo 5.1. Araştırma grubunun özellikleri.....	29
Tablo 5.2. Belirtke tablosu.....	33
Tablo 5.3. Araştırmada kullanılan desen.....	42
Tablo 5.4. Araştırma grubunun özellikleri.....	43
Tablo 5.5. Katılımcı beden eğitimi ve spor öğretmenlerin profili.....	63
Tablo 5.6. Portre Değerler Ölçeği alt boyut, içerik ve madde örnekleri.....	45
Tablo 5.7. Hoşgörü Eğilim Ölçeği alt boyut ve madde örnekleri.....	46
Tablo 5.8. Saygı Eğilim Ölçeği madde örnekleri.....	46
Tablo 5.9. Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği alt boyut, içerik ve madde örnekleri.....	47
Tablo 5.10. 10 haftalık Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders program.....	53
Tablo 5.11 Değişkenlere ait betimsel analizler.....	59
Tablo 5.12. Değişkenlere ait Box's M sonuçları.....	60
Tablo 6.1. Denemelik Testin Madde Analizleri.....	68
Tablo 6.2. Deneme Testi Sonucunda Nihai Teste Alınan Soruların Madde Analizleri.....	72
Tablo 6.3. Denemelik test ve nihai test özellikleri.....	74
Tablo 6.4. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası hoşgörü eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler.....	75
Tablo 6.5. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin hoşgörü eğilimlerine yönelik MANOVA sonuçları.....	76
Tablo 6.6. Katılımcıların hoşgörü eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları.....	77
Tablo 6.7. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası saygı eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler.....	78
Tablo 6.8. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin saygı eğilimlerine yönelik tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonuçları.....	79
Tablo 6.9. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası portre değerler eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler.....	80

Tablo 6.10. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin portre değerler ölçeği eğilimlerine yönelik MANOVA sonuçları.....	82
Tablo 6.11. Katılımcıların Portre Değerler ölçeği eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları.....	83
Tablo 6.12. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası çocuklar için benlik algısı profili düzeylerine ait betimsel istatistikler.....	86
Tablo 6.13. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin çocuklar için benlik algısı profiline yönelik MANOVA sonuçları.....	87
Tablo 6.14. Katılımcıların Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeğinin grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları.....	88
Tablo 6.15. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası Olimpik Değerler bilgi testi düzeylerine ait betimsel istatistikler.....	90
Tablo 6.16. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin saygı eğilimlerine yönelik tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonuçları.....	91
Talo 6.17. Gözlem notları.....	113

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa Numarası
Şekil 4.1. Olimpik Değerler Öğrenme Platformu (The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016)	18
Şekil 4.2. IOC Eğitim Materyali (OVEP KIT, 2016)	20
Şekil 4.3. Rio Olimpiyat Oyunları eğitim materyali.....	23
Şekil 5.1. Çalışmanın yöntemsel akışı.....	28
Şekil 5.2. Bilgi testinin geliştirilmesi için takip edilen aşamalar.....	31
Şekil 5.3. Eşzamanlı karma model tasarımı.....	41
Şekil 6.1. Odak grup görüşmesi katılımcı görüşleri sonucu ortaya çıkan tema ve kodlar....	92
Şekil 6.2. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının psikolojik kazanıma etkisi.....	93
Şekil 6.3. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının bilişsel kazanıma etkisi.....	96
Şekil 6.4. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının değer kazanıma etkisi.....	100
Şekil 6.5. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının mükemmellik değerine yönelik kazanımlar.....	100
Şekil 6.6. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının arkadaşlık değerine yönelik kazanımlar.....	103
Şekil 6.7. Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor ders programının saygı değerine yönelik kazanımlar.....	107
Şekil 6.8. Olimpik Değerler temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına ilişkin gözlem sonucu ortaya çıkan temalar.....	113
Şekil 6.9. Geliştirilen uygulama programın etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerine ait temalar.....	117
Şekil 6.10. Geliştirilen uygulama programın katılımcıların gelişimine katkısını ortaya koyduğu temalar.....	118
Şekil 6.11. Geliştirilen uygulama programın sürekli eğitim sistemi içerisinde yer almasına ilişkin temalar.....	123

1. ÖZET

Tezin başlığı : Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Öğrenci Adı Soyadı: Hülya ÜNLÜ

Danışman Adı Soyadı: Prof. Dr. F. Hülya AŞÇI

Programın Adı: Spor Yönetim Bilimleri Doktora Programı

Yardımcı Danışman Adı Soyadı: Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ,

Amaç: Bu doktora tezinin amacı, 10 haftalık Olimpik Değerler eğitim programı temelinde geliştirilen beden eğitimi ve spor dersinin 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik, bilişsel ve değer kazanımındaki rolünü ve eğitim programının sürekli eğitim sistemi içerisindeki etkisinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Tez çalışması üç aşamada yürütülmüştür. Çalışmanın ilk aşamasında “Olimpik Değerler Bilgi Testi” 320 öğrenci üzerinde üç seçeneqli olarak alanyazında belirtilen test geliştirme aşamaları izlenerek geliştirilmiştir. Çalışmanın ikinci aşaması ön test-sontest kontrol gruplu deneysel model çerçevesinde karma araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Yaşları 9-12 arasında değişen 110’u kontrol, 74’ü deney grubu olmak üzere 184 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışmanın nicel kısmında farklı ölçeklerden ve bilgi testinden; nitel kısmında gözlem ve odak grup görüşmelerinden yararlanarak veri toplanmıştır. Nicel veriler Tekrarlı Ölçümlerde Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) ile nitel veriler ise içerik analizi ile temalar oluşturularak yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü aşamasında ise uygulamaya alınan sınıfların beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile uygulanan eğitim programının sürekli eğitim programı açısından etkinliğinin belirlenmesi amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmanın birinci aşamasında nihai testin aritmetik ortalaması 15,81 olduğu, standart sapması 6,02, KR-20 güvenirlik katsayısı 0,87 olduğu görülmektedir. İkinci aşamada Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubu öğrencilerin değer algılarında ve benlik algılarında fark bulunmuştur. Ayrıca tutulan gözlem notları ve yapılan odak grup görüşmelerindeki katılımcı söylemleri nicel bulguları destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Üçüncü aşamada ise programın etkililiği ana teması etrafında; eğitim aracı olarak spor, katılımcılarda gelişim etkisi ve sürekli eğitim sisteminde ODEP temalarına ulaşılmıştır.

Sonuç: Olimpik Değerler Bilgi Testinin kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu, geliştirilen Olimpik Değerler eğitimi temelindeki beden eğitimi ve spor dersi programının çocuklar üzerinde bilişsel, psikolojik ve değer kazanımını sağladığı ve bunun yanı sıra sporun eğitim aracı olarak kullanılmasının çocuklarda deneyimlemeyi, uyumu, empatiyi, daha iyiye ulaşmayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı ve saygıyı öğretmede önemli bir nokta olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Olimpik Değerler eğitim programı, değer kazanımı, bilişsel kazanım, psikolojik kazanım, sürekli eğitim sisteminde ODEP

2. SUMMARY

Title of Thesis : The Effect of Physical Education Lessons Based on the Olympic Values Education Program on Psychological, Cognitive and Value Acquisition: A Study on Secondary School Students

Student Name, Surname: Hülya ÜNLÜ

Supervisor Name: Prof. Dr. F. Hülya AŞÇI

Program Name : Sports Management Science PhD Program

Co-Adviser Name: Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ

Objective: The aim of this doctoral thesis is to examine the role of physical education and sports course developed on the basis of the 10-week Olympic values education program in the psychological, cognitive and value acquisition of 5th grade students and the effect of the education program in the continuing education system.

Material and methods: The thesis study was conducted in three steps. The first experiences of the study are followed by trying to develop the "Olympic Values Knowledge Test" on 320 students with three options as stated in the literature. The second stage of the study was carried out with the mixed research method within the scope of the pretest-posttest control group operations model. 184 students aged between 9-12, 110 in the control group and 74 in the experimental group, participated in the study. In the beautiful part of the study, from different scales and knowledge test; Data were collected by using observation and focus group interviews. Quantitative values were created by creating themes with Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) in Repeated Measures and qualitative by content analysis. In the third use of the study, the interview technique was used in qualitative research methods with the aim of positively concluding the continuing education program applied with the physical education and sports teachers of the classes in which the application was taken.

Results: In the first stage of the study, the arithmetic mean of the final test was 15.81, its standard deviation was 6.02, and the KR-20 reliability coefficient was 0.87. In the second stage, a difference was found in the value perceptions and self-perceptions of the experimental and control group students before and after the Olympic values education. In addition, it was seen that the observation notes and the participant discourses in the focus group interviews supported the quantitative findings. In the third stage, the effectiveness of the program is around the main theme; The themes of sports as a training tool, the effect of development on the participants and ODEP in the continuous education system were reached.

Conclusion: The Olympic Values Knowledge Test is a usable measurement tool, the physical education and sports lesson program based on the Olympic values education developed provides cognitive, psychological and value acquisition on children, and besides, the use of sports as an educational tool helps children experience, adapt, empathize, achieve better, it can be said that it is an important point in teaching cooperation, sharing and respect.

Keywords: Olympic values education program, value gain, cognitive gain, psychological gain, OVEP in continuous education system

3. GİRİŞ ve AMAÇ

Bireylerin hayatlarında kılavuzluk eden değerler (Scwartz, 1992), “bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır” (Genç ve Beldağ, 2020). Kızılçelik ve Erjem’e (1994) göre değerler; toplumun düzenini, birliğini ve sürekliliğini sağlayan temel inanç ve ilkelerdir. Hill (2004)’e göre ise değerler, bireylerin ve toplumların neyi değerli bulacakları, nasıl yaşayacaklarına karar vermede etkili olan davranışlar, tecrübeler ve amaçlar olarak tanımlanmaktadır. Değerler, kişiler arası ilişkileri düzenleme, seçme, karar verme süreçlerinde ve insanlara hayatlarını kontrol etmede önemli rol oynarlar (Akyol, 2010).

Değerler, toplumdan topluma, kültürden kültüre, coğrafyadan coğrafyaya farklılık gösterebilmektedir (Mehmedoğlu, 2006). Bireyler tarafından farklı algılanan değerler olduğu gibi tüm dünya tarafından kabul edilen evrensel değerler de vardır. Değerler durağan bir yapıya sahip değildir, toplumsal yapıyla birlikte değişkenlik gösterirler. Bir toplumun kültürünü oluşturan değerler bir sonraki kuşağa sosyal roller aracılığı ile aktarılırlar ve bu yüzden kalıtsal bir özelliğe sahip değildir. Değerler, eğitim ile kuşaktan kuşağa aktarılarak, toplumu oluşturan kişilerin, karakter sahibi olmasını, kendi benliğine ve etrafındakilere tüm insanlığa yararlı olan bireyler olmasını sağlar (Tokdemir, 2007). Bireylerin toplumun ortak değerlerini tanıması, değerler üretmesi, değerleri benimseyip davranışlarına aktarılması bir eğitim olgusu ile gerçekleşmektedir (Yeşil ve Aydın, 2007).

Değerlerin öğretilmesinde ve bu mirasın gelecek nesillere aktarılmasına olanak tanıyan ortamlardan biri de spordur. Sporun doğasında olan ve zorlanmadan ortaya çıkardığı sosyal etkileşimin sağlanması ile değerler eğitiminin gerçekleştirebileceği, toplumsal bir uyum ve toplumun devamlılığı, yani kültürel aktarımın sağlanması sürecinde önemli bir alandır (Akari, 2019; Dimaç, 2006; Öztürk Kunter ve Kunter, 2012). Spor bireye kendi yeteneklerini keşfetmesine olanak tanıdığı gibi herkese eşit koşullar sağlayan bir ortam/durum yaratmaktadır. Bunun yanı sıra zamanı iyi kullanmayı, yenilgiyi kabul etmeyi, rakibi tebrik etmeyi öğreneceği ortam sağlamaktadır (Öztürk, 1998). Kazanımlarının iyi planlandığı bir spor aktivitesi ile bireye; arkadaşlığı, hakkını savunmayı, adil olmayı, saygılı olmayı, yardımlaşmayı, kazanma ve kaybetme durumları ile baş edebilmeyi, empati kurmayı, duygularını kontrol etmeyi ve yardımseverlik gibi birçok sosyal ve ahlaki davranışları öğrenir (Öztürk Kunter ve Kunter, 2012; Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2004).

Alanyazında sportif aktivite veya etkinlik aracılığı ile değer yönelimlerinin test edildiği çalışmalara bakıldığında; çocuk ve gençlere yönelik olarak yürütülen çalışmalarda, sporun bireylere fark etmeden, eğlenerek değerlere yönelik kazanım sağladıkları ortaya koyulmaktadır.

Bu çalışma örneklerine baktığımızda; Veronica (2010) sporcuların performanslarını geliştirdikleri antrenmanlarında ahlak eğitiminin önemli ve gerekli bir eğitim olduğunu ortaya koyarak bu eğitimin onların fair-play tutumlarına ve davranışlarına yansıdığını belirterek sporcularda zihinsel ahlaki eğitimin her birey için önemli bir husus olduğunu ortaya koymuştur. Camire ve Trudel (2010) sporun ahlak ve karakter gelişimindeki önemini incelediği ve sporcular üzerinde yaptığı çalışmasında, sporcuların sosyal karakter gelişiminde en önemli yolun spor ile alındığını ortaya koymuştur. Gösteri sporlarındaki değer yönelimlerini ortaya koyan Gau ve James (2013) sporcuların keyif alma, kimlik, sosyalleşme, statü, ahlak gibi değerlerin ön planda olduğunu ortaya koymuştur. Bozdağ (2022) beden eğitimi derslerinde uygulanan öğretim modellerinin, değer kazanımı açısından öğrencilerin duyuşsal alanlarına daha fazla olumlu katkı sağladığı, özellikle spor eğitim modeli ile yürütülen derslerin öğrencilerin evrensel değer algılarına daha fazla olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Coubertin beden eğitimi ve sporu, insanı eğitim, sosyal ve ahlaki yönden geliştirebilecek önemli bir araç olarak görmüş ve savunmuştur (Özbey, 2017). Coubertin'in bu düşüncesi ile Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC-UOK), fiziksel aktivite ve sporun sağlık, esenlik ve gençlik gelişimi için önemli faydaları olduğunu, barış, bütüncül eğitim ve sosyal kalkınma gibi olumlu sonuçları ortaya çıkaran bir eğitim ve iletişim aracı olabileceğini savunmaktadır. Bunların yanı sıra sporun sağladığı sosyal sorumluluğu gözardı etmeksizin, Olimpik Hareketin temelini oluşturan değerleri (arkadaşlık, mükemmellik ve saygı) aktarmak için Olimpik Değerler Eğitim Programı (OVEP-ODEP) spora odaklanmıştır (OVEP Progress Report, 2012). IOC Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP) ile sporun bu aracı rolünü kullanarak çocukların ve gençlerin karakterlerinin gelişimini şekillendirecek değerlere dayalı bir müfredat aracılığı ile vatandaşlık ve sivil okuryazarlığın sorumluluklarını almalarında yardımcı olacak beceri ve stratejilerin öğretilbileceğini öne sürmektedir (IOC, 2018). Sporun kültür ve eğitim ile bir araya getiren ODEP; insanlığa uyumlu bir gelişim sunmayı ve barışçıl bir toplumu teşvik etmek için gerekli olduğunu düşündüğü üç temel değere; "Mükemmellik, Arkadaşlık ve Saygı"ya odaklanmakta (The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016) ve çocuk ve gençlerin yaşamsal/toplumsal değerleri öğrenmelerini sağlamaya çalışmaktadır (International Olympic Committee, 2019).

IOC'nin sosyal sorumluluğunu ve bu yöndeki mesajını iletmek için bir araç olarak spora odaklanan ODEP, küresel gençlik stratejisini iletirmek için bir eğitim aracı olarak geliştirilmiştir. ODEP, spor ve fiziksel aktiviteyi kültürel ve eğitimsel bir çerçevede bütünleştirmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) sporun değer eğitiminde bir araç ve güçlü potansiyele sahip olduğunu kabul etmektedir ve dünyada

ilişkili olduğu tüm okullarında değer temelli eğitimi kullanarak ODEP'e destek vermektedir. IOC'nin hazırladığı ve dünyada Çin, Fransa, Hindistan, Afrika (Raunda) ve Tayland gibi ülkelerin bir eğitim aracı olarak uygulamaya yönelik çalışmalar yaptığı ODEP spor yolu ile değer eğitimine yönelik yol haritası gösteren önemli bir eğitim aracıdır (OVEP Progress Report, 2012).

Dünyada ODEP'ten yola çıkarak yapılan uygulama örneklerine bakıldığında, öğrencilerin fikir alışverişinde bulunmalarını ve Olimpizm ile bağlantılı temalar üzerine tartışmalar yapmalarını sağlayan film gösterimleri ve konferanslar planlanmıştır (International Olympic Committee, 2023-a). Görsel-işitsel materyal, fotoğraf ve eğitim materyali yardımıyla, öğrencilerin Olimpiyat deneyimini, sembollerini ve tarihini keşfetmeleri amaçlanmıştır (International Olympic Committee, 2023-a). Ortak bir yaşam sürmelerini sağlayan bir haftalık bir kamp ile kültürel ve bilimsel faaliyetlerin yanı sıra planlanan sportif faaliyetler ile katılımcıların yeterlilikleri arttırılmaya çalışılmış ve daha etkili bir program için tüm okul yılı boyunca farkındalık faaliyetleri planlanmıştır (International Olympic Committee, 2023-a). Yürütülen programlar, öğrencilerin Olimpiyat idealinin temeli olan değerlere kazanım sağladıklarını, sosyal, bilimsel ve dilsel yeterliliklerini geliştirme fırsatını yakaladıklarını ortaya koymuştur (International Olympic Committee, 2019). Olimpizmle ilgili her şeyin evde, okulda ve toplulukta günlük yaşamlarında kullanılabileceği yönünde farkındalıkları arttırmıştır. Bunun yanı sıra, yaşadıkları toplumsal yaşam deneyiminin tüm katılımcılar için önemli bir an olduğunu göstermektedir. Ayrıca okullar, Olimpik Hareket aracılığı ile yerel spor kulüpleriyle, sivil toplum kuruluşları ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında bağlantılar kurma fırsatı elde etmiştir (International Olympic Committee, 2019).

Türkiye'de yapılan Olimpik Eğitim çalışmalarına bakıldığında, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) tarafından yürütülen birçok uygulama ve programın yürütüldüğü ve bu programların içinde çocukları hedef alan ve doğrudan Olimpik Eğitim ile ilgili içerik sunan bir program (Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim Programı OLİ) bulunduğu görülmektedir.

"Spor Kültürü ve Olimpik Eğitimi Projesi" 2006 yılından bu yana yaklaşık 2,5 milyon çocuğa ulaşan 4 ve 5. (9-11 yaş arası) sınıf öğrencilerini hedef alarak yürütülmektedir. Proje görsel-işitsel bir sunum ve eğitim amaçlı bir web sitesinin yanı sıra özel olarak bu program için oluşturulan OLİ maskotunun çocuklarla etkileşimini içermektedir. Akademisyenler, çocuk psikologları, komisyon üyeleri iş birliği ile titiz bir çalışmanın ürünü olan proje, spor kültürünü, Olimpiyat Oyunlarını ve felsefesini, Fair Play'i, sağlıklı beslenmeyi, çevre duyarlılığını katılımcıların ilgisini çekecek şekilde çeşitli videolar, çizgi filmler, küçük yarışmalar, renkli görsellerle interaktif olarak anlatan bir programdır. Bu proje profesyonel bir sunucuya sahip ve

“Oli” adında bir maskotu vardır. Olimpiyatların ilkelerini ve değerlerini öğretmek için okullarda veya Olimpiyat Evini ziyaret eden gruplara 45 dakikalık interaktif bir gösteri sunulmaktadır. IOC tarafından ödül alan bu projeyi ODEP ışığında daha detaylı hale getirerek eğitim müfredatı içerisinde uygulamalı bir eğitim programı haline dönüştürmek programı daha etkili kılacağı düşünülmektedir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2023; International Olympic Committee, 2023-b). Olimpik Eğitim ile ilgili alanyazına bakıldığında ise araştırmaların genellikle dünyada ve Türkiye’de uygulanmakta olan Olimpik eğitim programların farklı açılardan analizi ve farkındalığın incelenmesine yönelik olduğu görülmektedir (Kılıç ve ark. 2009; Özbey ve Güzel 2009; Şenduran ve Donuk 2009; Çoknaz ve ark. 2010; Güzel, Özbey ve Noordegraft 2012; Kasap 2013).

Alanyazındaki çalışmalar dikkate alındığında, Olimpik Değerler eğitim programının spor ve fiziksel aktivite içerikli bir program ile uygulamanın yapıldığı ve kazanımlarının ölçüldüğü çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bilgiler ışığında spor ve fiziksel aktivite içerikli bir Olimpik Değerler eğitim programından esinlenerek hazırlanan eğitim programının belirli bir dönem boyunca uygulanıp kazanımlarının ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Buna ilave olarak Olimpik Değerlere eğitime özgü bilişsel kazanımın ölçümünü sağlayan bir ölçüm aracına rastlanmamıştır. Bu doğrultuda Olimpik Değerler Eğitiminde bilişsel kazanımın ortaya konulabileceği bir bilgi testine ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Buradan hareketle bu araştırma iki aşama şeklinde planlanmıştır. İlk aşamada, Olimpik Değerler eğitim programının bilişsel düzeydeki kazanımlarını belirlemek için “Olimpik Değerler Bilgi Testi”nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. İkinci aşamada ise Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak hazırlanan beden eğitimi ve spor dersi uygulama programının ortaokul öğrencilerinin bilişsel, psikolojik ve değer kazanımına etkisinin test edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç nicel ve nitel araştırma yaklaşımı ile öğrenci ve öğretmen bakış açısından incelenerek aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- 1) Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin ortaokul öğrencilerinin değer kazanımına anlamlı etkisi var mıdır?
- 2) Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin ortaokul öğrencilerinin psikolojik kazanımlarına anlamlı etkisi var mıdır?
- 3) Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin ortaokul öğrencilerinin olimpik konulara dair bilişsel kazanımına anlamlı etkisi var mıdır?

- 4) Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin kazanımlarına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri nelerdir?
- 5) Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı olarak işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin kazanımlarına ilişkin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

4. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde öncelikle çalışmanın temelini oluşturan değer tanımı yapılmış, değer eğitimi ve sporda değer eğitimi ile ilgili kuramsal perspektif sunulmuş sonrasında ise alanyazında yer alan çalışmalar ile alandaki gelişimine değinilmiştir. Daha sonra Olimpik Değerlerin kuramsal perspektifine değinilerek; Olimpizm, Olimpik Hareket ve olimpik kültür kavramlarına yer verilmiştir. Ardından Olimpik Değerler eğitim programına ve amacına değinilerek dünyada ve ülkemizde Olimpik Değerler eğitimini ele alan örnek projeler sunulmuştur. Ayrıca bu bölümde Olimpik Değerleri ve olimpik kültürü ele alan çalışmalar ile bütünleştirilmiş beden eğitimi programları ile ilgili araştırmalara değinilmiştir.

4.1. Değer ve Değer Eğitimi

Değer kavramı ile ilgili tek ve herkes için ortak bir tanıma ulaşmak oldukça zordur. Değerler; ekonomi, felsefe, antropoloji, psikoloji, sosyoloji ve din gibi birçok alanın ortak kavramı olmasından dolayı alanyazında farklı yönleri ile ele alınmıştır (Ulusoy ve Dilmaç, 2012; Aşıcı, 2009; Bardi ve Schwartz, 2003; Schwartz, 2006). Türk Dil Kurumu (2023) değerleri, bir şeyin önemini belirten soyut bir ölçü, ona değer karşılık, kıymet olarak tanımlamıştır. Değerler en genel anlamıyla dünyaya bakış açısı, insanı algılayış biçimi, bugün ve yarın için düşünce şeklinde somutlaştırılabilir (Sağlam, 2021). Akyol'a (2010) göre değerler; toplumdaki sosyal hayatın kontrol mekanizmalarının kaynağı, kişiler arası ilişkileri düzenleyip, seçme, karar verme ve bir şeyi değerlendirme süreçlerinde ölçüt oluşturduğunu, bireyin hayatına yön verip ve düzenleyen işlevlere sahiptir. Toplamların varlığını devam ettirmede, kültürel beraberliğin sağlanmasında değerler önemli noktada yer almaktadır. Değer teorisinin kurucusu olarak kabul edilen Schwartz (1992)'a göre değerler, göreceli önem sırasına göre sıralanan kavramlar veya inançlardır; arzu edilen durum veya davranışlarla ilgilidir, belirli durumları aşan bir olgu, davranış ve olayların seçimini veya değerlendirilmesi için yönlendiren bilinçtir (Schwartz, 1992; Schwartz ve Bilsky, 1987:551). Rokeach (1973)'a göre ise kişilerin davranışlarına tutarlılık, kişilik ve karakter kazandıran, hayatına yön vermesine yardımcı olan standartlardır. Bireyin sahip olduğu değerler tutum ve davranışları etkiler, yönlendirir ve biçimlendirir (Rokeach, 1973). Değerler belirli bir davranışın biçiminin veya bir duruşun kişisel veya sosyal olarak karşı veya zıt bir davranış biçimine veya bir duruşa tercih edilmesine sebep olan temel inançları temsil ederler. Bunlar bir bireyin neyin doğru, iyi veya arzu edilen olduğuna dair fikirlerini taşıyan yargısal bir unsur barındırır (Robbins ve Judge, 2015). Değerler birçok bilim dalı ile ilişkilidir. Bunun yanı sıra soyut yapısının olması, birbirine benzeyen ve

ayırt edilememesinden dolayı özellikleri ve işlevlerine göre sınıflandırılmıştır (Yarar Kaplan, 2015).

Kabul gören sınıflamalara baktığımızda bunlardan biri Rokeach'a aittir. Rokeach (1973), yaşamsal değerlerin hem kalıcı hem de değişebilen özelliklere sahip olduğunu ileri sürerek; değerleri amaçsal ve araçsal değerler olmak üzere iki grupta sınıflamış ve bu iki değer grubu arasında fonksiyonel bir bağ/ilişki olduğunu ileri sürmüştür. Kişinin hayatında ulaşmak istediği hedef amaçsal değerleri, amaçsal değere ulaşmak için benimsenen eylemler ise araçsal değerleri temsil etmektedir (Rokeach, 1973). Örneğin, “dürüstlük güven için bir araç; güven de barış için bir amaç değer olabilmektedir” (Argandona, 2003). Kabul gören bir diğer sınıflama Spranger'a aittir. Spranger değerleri çok yönlü ele almak ve detaylı bir şekilde ortaya koymak için çeşitli açılardan bakılması gerektiğini öne sürmüştür. Ortaya koyduğu çalışmalarla değerleri; ekonomik değerler, bilimsel değerler, sosyal değerler, estetik değerler, politik ve dini (inançsal) değerler olarak sınıflamıştır (Akt. Akyol, 2010; Akbaş, 2004; Genç, 2020). Değerlerle ilgili birçok sınıflandırma mevcut olmasına rağmen en çok kullanılan ve en gelişmiş skalalardan birisi de Schwartz'ın sınıflandırmasıdır. Schwartz (1992) değerleri temel ihtiyaçlar, düzenli sosyal etkileşim ihtiyacı ve toplumun devamlılık ve refahını sağlayan sosyal ihtiyaç olmak üzere üç evrensel ihtiyaçtan kaynaklandığını belirtmektedir. Bu üç evrensel ihtiyaç sonucunda, bireyin davranışının altında yatan güdüye göre; güç, başarı, hazcılık, uyarılma, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, uyum, geleneksellik ve güvenlik olmak üzere 10 temel değer ortaya çıkmıştır. Bu değerlerin topluluklarda ortaya çıkan kültürel motivasyon farklılıklarından ortaya çıkan boşlukları dolduracağı tahmin edilmiştir (Schwartz, 1992; Sağlam, 2021). Bireylere, toplumlara, inanca, yaşanılan coğrafyaya ve tarihsel zamana göre farklılık gösterse de bazı değerler her toplumda, coğrafyada ve inançta birleştirici ve bütünleştirici özellik taşır, yani aynı anlama gelir.

Teknolojik gelişmeler ve küreselleşen dünya ile toplumsal yaşamda meydana gelen değişim ve gelişmeler yaşamsal farklılıklara rağmen insanlar aynı yaşam alanını paylaşmak durumunda ve bu farklılıklar ortaya çatışmaların çıkmasına bu durumun da bireyleri değerler konusunda tekrar düşünmeye yönlendirmiştir. Bu noktada hızla gelişen ve değişen dünyada değerler eğitimi eğitim bilimciler tarafından geniş bir yelpazede incelenmiş, değerler eğitiminin önemli bir konu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akyol, 2010). Eğitim, toplumun devamlılığını sağlayan bilgi, beceri, anlayış, tavır ve karakter gibi önemli kişilik niteliklerinin gelişmesi amacı ile toplumsal değerler ile bütünlüğü sağlayan, bireylere “kendini gerçekleştirme” olanakları yaratmak amacı ile yürütülen düzenli bir etkileşim sürecidir.

Eğitim ve değerler arasında yakın bir ilişki ve benzerlik vardır. Her ikisi de insan ve toplum için normlara dayalı varlığı sürdürülebilirlik konusunda temel ilkelere dayanmaktadır (Ogelman ve Sarıkaya, 2015). Eğitimin temel işlevlerinden birisi, toplumların kültürel mirasının nesilden nesile aktarılacak sürekliliğini sağlamaktır. Bu aktarım o toplumun kültürel değerlerinin ve normlarının öğretilmesi yoluyla gerçekleşir. Bu noktada, bir yandan doğru alışkanlık ve tutumların nesilden nesile aktarılmasını ve geliştirilmesini, diğer yandan zararlı olabilecek toplumsal davranış biçimlerine karşı koymayı içine almaktadır (Tezcan, 1997; Tokdemir, 2007). Değerlerin birçok işlevi bulunmaktadır. Bunlar insan davranışlarını etkileme, toplumsal ilişkileri düzenleme ve toplum kalkınmasını sağlamadır. Değerler bu özelliklerinden dolayı eğitimciler tarafından önemsenmiş ve doğrudan eğitim programlarıyla ya da gizli programlarla öğretilmeye çalışılmıştır (Akbaş, 2009). Bu bağlamda değerler, eğitimin asli amaçlarındandır. Bu noktada temel amacı topluma iyiliğe yönelik davranışlar kazandırmak, iyi vatandaş yetiştirmek, toplumsal yaşama uyumu ve kültürel aktarımı sağlamak olan okullar, değerlerin öğretilmesinde vazgeçilmez ve en önemli unsurlardan birisidir (Tokdemir, 2007; Akbaş, 2008; Yiğittir ve Öcal, 2010; Şimşek, 2013). Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarında belirtilen niteliklere sahip, belli değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek ve bu değerlerin bireylere doğru bir şekilde aktarımında okullara önemli görevler düşmektedir (Yarar ve Kaplan, 2015). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ulaşmak için öğretim boyutunda etkili vatandaşlar yetiştirme sorumluluğunu ders programlarına yüklemiştir (T. C. Resmi Gazete, 1973). Özden'e göre; bireyin değer sisteminin oluşumu ailede başlayarak, yaşamını sürdürdüğü çevre ve okul ile devam eder. İlkokul çağından başlayıp bireye değer kazanımını sağlamak eğitim sistemimizin en önemli görevleri arasında görülmektedir (Akt. Yarar ve Kaplan, 2015). Bu sebeple değer eğitiminin okullarda eğitim sürecinde çeşitli programlarla doğru bir şekilde öğrencilere verilmesi gerekmektedir. Değer kazanımının yüksek olması bireyin kişisel gelişimi için önem arz ettiği kadar aile ve toplumsal yaşantısı için de önemli ve gerekli görülmektedir (Baydar, 2009).

4.2. Spor ve Değer Eğitimi

Spor temel bir insan hakkıdır ve fiziksel zindelik, zihinsel esenlik ve sosyal etkileşimin gelişimine katkıda bulunan oyun, eğlence, organize veya rekabetçi spor ve yerli sporlar ve oyunlar gibi her türlü fiziksel aktiviteyi içerir (Yörükoğlu, 1990; Gilbert ve Bennett, 2012). Bireylere psikolojik sağlamlık veren spor, bireyin toplumsal davranışlarını şekillendiren, fiziksel ve zihinsel olarak belirli bir noktaya erişmesini sağlayan, pedagojik ve biyolojik bir olgudur (Ölmez, 2010). İnsanın ruhen, bedenlen ve sosyal yönden gelişimine katkı sağlamak olan spor, modern bir toplum yaratmada etkili bir sosyal olgudur. Bireye kişisel olarak sunduğu

yarar ve görevlerinin yanında sosyal yönden de önemli bir görev üstlenmiştir (Aracı, 1999; Yetim, 2000). Spor bireyin kişilik özelliklerine ve gelişimine doğrudan etki yaptığı gibi barış, saygı, sevgi, dürüstlük ve özveri gibi değerlerin öğretimini de beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra dünya üzerinde barışın sürekliliğinin sağlanmasında da önemli bir rolü vardır (İşler, 2001; Özer, 2019). Birleşmiş Milletler, kalkınma ve barış programlarına sporu daha sistematik bir şekilde dahil ederek, daha iyi bir dünya yaratılmasında yardımcı bir araç olarak yararlanılabileceğini belirtmiştir (Özbey ve Güzel, 2009; Gilbert ve Bennett, 2012). Yapılan çalışmalar sporun, fiziksel sağlığa, dezavantajlı bireylere eşit koşullar sağlama ve güçlendirme, ekonomik ve sosyal kalkınma, kültürlerarası değişim ve uyuşmazlıkların çözümü ve çocukların sosyalleşmesi ile ilgili sorunlara karşı çözüm sağladığını öne sürmektedir (Levermore ve Beacom, 2009; Alpay, 2021). “Spor aracılığı ile verilen zindelik, adil oyun, takım çalışması ve mükemmellik arayışı gibi değerler evrensel değerlerdir ve spor insanların kökenleri, geçmişleri, dini inançları veya ekonomik durumları ne olursa olsun insanları bir araya getirdiğini” savunan Kofi Annan aynı zamanda sporun, uzun yıllardır barış süreciyle önemli ölçüde ilişkilendirildiğini öne sürmüştür (Beutler, 2006). Spor yapısı itibari ile eğitim metotları ve eğitimin amaçları bakımından ideal bir eğitim aracıdır. Sporun faydaları özellikle çocukların gelişiminde önemli bir noktada olduğu, çocuklar ve gençler için kişilik gelişimine ve karakter oluşumuna önemli katkıların olduğu, spor etkinliklerine katılan çocuklarda arkadaş sayılarının arttığı, sosyalleştikleri görülmektedir (Wright, 1993). Çocuklar kendi kişilik gelişimleri ve toplumsal olarak da önemli olan bu alışkanlıkları, değerleri elde ederken eğlenme, gevşeme ve dinlenme fırsatlarını da spor ile elde ederler (Yıldıran, 2005). Çocukların dinamiğini aktif tutmak konusunda spor önemli bir noktadadır. Çünkü spor doğası gereği öğretirken eğlenceli bir ortam yaratarak katılımın daha istekli olmasını sağlamaktadır. Özbey ve Güzel’in (2009) ortaya koyduğu çalışmada; 2002 yılında yapılan spor eğitim forumunda “sporun bütün insanları eğiten bir araç” olduğu üzerinde durulmuştur. Sporun ahlak ile birlikte ve fiziksel kuvveti geliştirdiği, insanlığın gelişimini sporun desteklemesi gerektiği, bütün ilgili kurumların bu konuda önemli görevleri olduğu kabul edilmiştir (Özbey ve Güzel, 2009). Sporun doğası gereği ortaya koyduğu bu potansiyel bireye verilmek istenen değerlerin öğretilmesinde gerekli ortamı hazırlaması yönünden çok kıymetli olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri, toplumların sahip oldukları değerlere bağlıdır. Çünkü bireylerin sahip olduğu değerler toplumsal açıdan olgular karşısında davranışları şekillendiren ve yön veren unsurlardan meydana gelir. Spor da toplumun bir parçası olarak değerleri şekillendiren ve yön veren durumlardan biridir. Spor yolu ile birçok değer kazanılması/kazandırılması mümkündür. Bu kazanım olumlu olacağı gibi olumsuz da

olabilir (Şanverdi, 2022). Örneğin spor, birçok yönü ile yardımlaşmayı, iş birliğini, arkadaşlığı ve yarışma sırasında rakibe saygıyı, adil bir oyun oynanması, etik değerlere ve oyun kurallarına uyulması gibi durumları gerekli kılar (Păunescu ve ark., 2013; Şanverdi, 2022). Bu gereklilik özelde bireylerin genelde ise toplumların gelecekte verimli ve etkin olmalarına olanak tanır (Şanverdi, 2022). Karakullukcu ve Yıldız (2020) spor ortamlarının bireylere; sorumluluk, kötü alışkanlıklardan kurtulma, hoşgörü, centilmenlik ve empati gibi değerleri kazandırdığını ifade etmiştir. Spor yolu ile desteklenen değerler; birlik beraberlik, dürüstlük, yardımlaşma, iş birliği, adalet, başarı için çaba göstermek, yanlış bir davranış için özür dileme, sorumluluk, ayrımcılık yapmama, sabır ve hoşgörü gösterme, dostluktur (Lee ve ark., 2000; Demirhan, 2014; Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

4.3. Değer ve Değer Eğitimi ile ilgili Çalışmalar

Değer ve değer eğitimi kavramı eğitim ve öğretim, din, spor gibi birçok disiplinde sıklıkla ele alınıp irdelenmektedir. Spor bilimleri alanında yapılan değer eğitimi çalışmalarına bakıldığında, değerler kazanımının spora, fiziksel aktiviteye ve beden eğitimi ve spor dersine özgü değerlendirildiği görülmektedir (Veronica 2010; Camire ve Trudel, 2010; Gau ve James, 2013; Yıldız ve Güven, 2019). Bu bölümde öncelikle spor alanında gerçekleştirilen değer yönelimleri ve değer kazanımı çalışmalarına değinilmiş; ardından egzersiz ve fiziksel aktivite ve etkinliklerin değer kazanımına ve yönelimi bağlamında yürütülen çalışmalar ele alınarak, beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer kazanımı çalışmaları sunulmuştur.

Spor alanında araştırmalar daha çok sporcu örnekleminde olsa da antrenör ve hakem örneklemlerinde de yapılarak, sporun içerisinde bulunan tüm paydaşlar bağlamında bir kazanımın olması gerekliliği olduğu ortaya konmuştur. Sporcu örneklemlerinde yürütülen çalışmalarda, sporcuların değer yönelimleri en düşük değer yöneliminin yarışma severlik en yüksek değer yöneliminin ise sorumluluk değeri olduğu, milli sporcuların değer yönelimlerinde bazı değişkenlerin (cinsiyet, yaş, millilik sayısı, anne baba eğitim durumu vb.) etkili olduğunun altı çizilerek sporun bireye birlik ve beraberlik, disiplin, konsantrasyon, kariyer edinme, sosyalleşme, özgüven, ahlak, sorumluluk, fedakarlık, yardımlaşma, sabır ve hoşgörü gibi değerlerin kazanımının sağladığı tespit edilmiştir (Yıldız ve Güven, 2019). Veronica (2010) ise sporcuların performanslarını geliştirdikleri antrenmanlarında ahlak eğitiminin önemli ve gerekli bir eğitim olduğunu ortaya koyarak bu eğitimin onların fair-play tutumlarına ve davranışlarına yansıdığını belirterek sporcularda zihinsel ahlaki eğitimin her birey için önemli bir husus olduğunu ortaya koymuştur. Camire ve Trudel (2010) sporun ahlak ve karakter gelişimindeki öneminin incelendiği ve sporcular üzerinde yaptığı çalışmada sporcuların sosyal karakter gelişiminde en önemli yolun spor ile alındığını ortaya koymuştur. Gösteri

sporlarındaki değer yönelimlerini ortaya koyan Gau ve James (2013) sporcuların keyif alma, kimlik, sosyalleşme, statü, ahlak gibi değerlerin ön planda olduğunu ortaya koymuştur. Şanverdi (2022) Türkiye Futbol Federasyonu'na bağlı aktif görev yapan futbol hakemlerinin değer yönelimlerinin ve değerler eğitimine yönelik görüşlerini ortaya koyduğu çalışmasında futbol hakemleri ile yapılan görüşmelerde hakemlerin müsabaka öncesi veya sonrasında kendilerine yön verdiğini düşündükleri manevi değerleri/inançları; müzik dinleme, sağ ayak ile sahaya girme, dua etme, uğur getirdiği inanılan formları giyme, düşünerek motive olma, hediye edilen düdüğün uğur getirdiğine inanma, özeleştirme yapma, adalet duygusu ve son olarak millî duygu gibi özellikler olduğunu ve bunların hakemlik mesleğine yön verdiğini belirlenmiştir. Bunun yanında hakemler, hakemlik mesleğinin ve sporun hayatlarına kazandırdığı ya da geliştirdiği değerler ile ilgili disiplinli olma, sakin olma, hızlı ve doğru karar alabilme, özgüven, paylaşımcı olma, sosyal ilişkilerin güçlenmesi, empati, sorumluluk bilinci, sabırlı olma, dinamik olma, iletişim becerisi, spor kültürü kazanımı ve paylaşımcı olma gibi kazanımlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda hakemler değer eğitimine yönelik eğitimlerin sadece hakemler, sporcular değil sporun tüm paydaşlarına verilmesi, verilen eğitimlerin çeşitli testlerle sınanması gerektiği belirtilerek, bu tür eğitimlerin hakemlerin gelişiminde önemli yeri olduğu tespit edilmiştir (Şanverdi, 2022).

Etkinlik temelli değer eğitimine yönelik araştırmaların, daha çocuk ve ergenler üzerinde olduğu ve uygulanan etkinliklerle çocuklara değer kazanımlarının önemi üzerinde durulduğu görülmektedir. Tekin (2019) etkinlik temelli değer eğitimi ile ilkökul dördüncü sınıf düzeyindeki çocuklara sorumluluk değerine yönelik kazanımı ortaya koyduğu çalışmada, uygulanan etkinlikler çocuklara yaşayarak öğrenme süreci sağladığından sorumluluk değerine yönelik kazanımı kolaylaştırdığı ve bu kazanımı daha zevkli bir hale getirdiği sonucuna ulaşmıştır. Aktepe (2010) dördüncü sınıf öğrencilerine etkinlik temelli yardımseverlik değerinin öğretimi sonucunda öğrenci tutumlarını ortaya koyduğu çalışmasında, etkinlik temelli değer öğretiminin öğretim sürecini somutlaştırdığını ve çocukların bağdaştırabileceği yaşamsal örnekleri doğrudan sunduğundan dolayı çocuklar üzerinde etkili olduğu ve yardımseverlik değerinin öğrenim sürecini kolaylaştırdığını bunun yanı sıra eğitimi daha zevkli hale getirdiği tespit edilmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerine sosyal bilgiler dersi kapsamında etkinlik temelli sorumluluk değerinin kazandırılmasına yönelik çalışmada karma yöntem kullanan, sorumluluğu yerine getirmek ile mutluluğu ve başarıyı bağdaştıran Aktepe (2015) öğrencilere performans görevi verilerek yaptığı uygulamada görevlerini yerine getiren öğrencilerde olumlu tutum geliştirdikleri ve sorumluluklarının farkına varıp içselleştirdikleri ve yaşamlarında uyguladıkları sonucunu ortaya koymuştur. Aktepe'nin çalışması ile benzer sonuçlara ulaşan Aladağ (2009) bunun yanı sıra veli ve öğretmenlerle yaptığı görüşmelerde

programın öğrenciler üzerinde olumlu etkiler gözlemledikleri ve pozitif yönde etkinin olduğunu belirtmiştir. Karma ve Kahil (2005) tüm yıl boyunca okul müfredatı yanında uygulama yaptığı yaşayan değerler eğitim programını uyguladığı çalışmada belirli davranış ve tutumlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda değerlerin, sosyal becerilerin geliştirilmesindeki önemini ortaya koyarak öğrencilerin duygusal, sosyal ve entelektüel farkındalığını güçlendirdiğini belirtmiştir. Altunsoy ve Başcı Namlı (2021) Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan “duygu ve düşüncelere saygı” değerinin etkinlik temelli öğretiminin öğrencilerin saygılı olma eğilimine etkisini ortaya koyduğu çalışmada, çocuklar etkinlik yoluyla saygı değerini kazanmaya daha istekli, bireysel ve toplumsal açıdan değerlerin önemini anlama ve saygılı olma bilinçlerinde bir farkındalık meydana geldiği tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer kazanımı çalışmalarına bakıldığında ders içerikleri kullanılarak çocuklar üzerindeki değer kazanımına etkisinin ortaya konulduğu bunun yanı sıra beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin veya adaylarının değer yönelimlerine ilişkin çalışmaların olduğu görülmektedir. Deveci ve Yıldız (2022) beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor etkinliklerine yönelik değer beklentilerini incelediği çalışmada, öğretmenlerin spor müsabakalarında sonuç ne olursa olsun öğrencilerinden; rakibi küçümsememe, hoşgörü, rakibe saygı, tokalaşma, kin beslememe, centilmenlik, sataşmaya girmeme gibi davranışlar beklediklerini belirtmişlerdir. Gillespie (2011) beden eğitimi öğretmenlerinin programlarındaki değer yönelimlerini incelediği çalışmada, geleceğin beden eğitimi öğretmeni olacak bireyin değer yönelimlerine ihtiyacının olduğunu, eğitim programlarında hem lisans hem lisansüstü düzeyde var olan problemlerin çözülmesi gerektiğini belirtmiştir (Gillespie, 2011). Bozdağ (2022) beden eğitimi derslerinde uygulanan öğretim modellerinin, değer kazanımı açısından öğrencilerin duyuşsal alanlarına daha fazla olumlu katkı sağladığı, özellikle spor eğitim modeli ile yürütülen derslerin öğrencilerin evrensel değer algılarına daha fazla olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2021) Beden eğitimi ve oyun dersinde çocuk oyunları yoluyla değerler eğitimi ve oyunların değer eğitimindeki etkisini ortaya koyduğu çalışmada, çocukların oyunlar ile adil olma, saygı, temizlik, yardımlaşma, liderlik özgüven, dayanışma, nazik olma, dürüstlük, dostluk, sorumluluk ve barış değerlerine yönelik kazanım sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Oyunların değerleri doğaçlama olarak ortaya çıkardığı, katılımcılara somut örneklerle karşılaşma imkan tanıdığı, öğrencilerin eğlenirken aynı zamanda değerler öğrendiğini ve kazanım elde ettiğini ve beceri gelişimine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Bozkurt (2017) oyun ve fiziksel aktivite dersi içeriğinde yer alan çocuk oyunlarını değer eğitime yönelik yoğunlaştırarak işlediği derste değer eğitiminin etkisini ortaya koyduğu çalışmada, oyunların değerler ile yoğunlaştırıldığında çocukların değerleri öğrenebileceği ve öğrendikleri değerlerin kalıcı olabileceğini görmüştür. Aköz (2018) beden eğitimi ve spor

dersleri kapsamında verilen değer eğitiminin öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerine etkisini incelendiği çalışmada, oyun ve aktivite ile verilen değer eğitiminin öğrenciler üzerinde olumlu sosyal davranış düzeylerinde etkisinin olduğu saptamıştır (Aköz, 2018).

4.4. Olimpik Değerler

Olimpizm, bedene, zihne ve iradeye özgü nitelikleri geliştirerek, dengeli bir yaşam tarzında bütünleştirmekte ve sporu eğitim ve kültür ile birleştirerek çaba göstermenin ve temel ahlaki ilkelerine saygının verdiği mutluluğa dayalı bir yaşam biçimi oluşturmayı amaçlamaktadır (International Olympic Committee, 2021-a; Hsu, 2000). Olimpizmin tüm evrendeki insanları birleştirmek için bir araç olduğuna inanan Hunterformer (2001), bu idealleri günlük hayatına aktarabilen bireylerin daha fazla olmasının bu felsefenin dünyamızı büyük oranda etkileyebileceğini savunmaktadır. Eğitimde İngiliz Devlet Okulu spor geleneğinden çok etkilenmiş bir Fransız aristokrat olan modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin tarafından geliştirilen bir felsefe olan “Olimpizm”in ilgi odağı sadece elit sporcular değil herkes; sadece kısa bir mütareke dönemi değil hayatın tamamı; sadece rekabet ve kazanma değil, aynı zamanda katılım ve işbirliğin değeri; sporu sadece bir aktivite olarak değil, aynı zamanda bireysel kişilik ve sosyal yaşamın arzu edilen özelliklerine katkıda bulunan biçimlendirici ve gelişimsel bir etki olarak da ifade edilir (Parry, 2003). Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’ne (2002) göre; insanın aklının, beden becerisi ile birlikte gelişmesini hedef alan bireyin kişiliğinin oluşması, böylece insanın tüm niteliklerinin eşit bir şekilde gelişmesini ve bu gelişimin uyum içinde olmasını hedefleyen bir hayat felsefesi olan Olimpizm günümüzün önde gelen olgularındandır. Olimpizm ne bir sosyal doktorin ne bir sosyal ve ekonomik sistem ne de bir dini inançtır. Olimpizm eğitsel ve pedagojik amaçlar gütmektedir. Olimpizm bir ruh hali, hayat tarzı ve insanlık görüşüdür (Akt. Özbey, 2017). Coubertin (1918) Olimpizmi; en çeşitli eğitim biçimlerine dahil edilebilir, hiçbir ırk ya da çağ ile sınırlandırılmaz şeklinde bir ruh hali olarak tanımlamıştır (Müller, 2008; Hsu, 2000).

Baron Pierre de Coubertin Olimpik Hareketin dayanağı olan Olimpizm terimini ortaya atarken, sporun popüler kültürün merkezi haline geleceğini ve spor ve fiziksel aktivitenin evrensel bir felsefeye hizmet edeceğini anlamış ve Olimpizm felsefesinin spor aracılığı ile insanlığın entelektüel, ahlaki ve fiziksel görünüşün uyum içerisinde gelişimine hizmet edebileceğini savunmuştur (Güzel, 2011). Coubertin, Olimpik Hareketi eğitim ve sosyal reform stratejisi olarak başlatmıştır. Bu bağlamda sporu eğitimde değişim aracı olarak kullanmayı düşünmüştür (Kidd, 2009: 1). IOC’nin 2021 yılında güncelleyip yayınladığı Olimpiyat Tüzüğünde Olimpik Hareketin amacını, Olimpizm ve değerlerine uygun olarak yapılan sporla gençleri eğiterek barışçıl ve daha iyi bir dünyanın inşasına katkıda bulunmak olarak belirtmektedir (International

Olympic Committee, 2021-b). Olimpik Hareketin ana hedefi, gençleri herhangi bir ayrım gözetmeksizin spor aracılığıyla karşılıklı anlayış, dostluk, dayanışma ve fair play ruhu ile eğiterek daha iyi bir dünya inşa etmektir. Olimpik Hareket, sporu kültür ve eğitim ile bağdaştıran, çaba göstermenin sevinci ile eğitimsel değerlerin iyi örneklerinin ortaya konduğu ve etiğin temel evrensel ilkelerine saygının temelinde bir yaşam tarzı yaratmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle sporu kullanarak insanlık onurunun korunmasına adanmış barışçıl bir toplumu desteklemek, insanlığın gelişimine hizmet etmek, barışçıl, demokratik, insancıl, kültürel ve ekolojiye saygılı bireyler yaratmayı çabalayan bir yaşam felsefesi olarak düşünebiliriz.

Olimpik Eğitim ise Olimpizmin yaygınlaştırılmasında bir araç, farklı kültürlerin ve sosyal grupların oluşturulmasında uluslararası anlayışa bir yol göstericidir. Olimpik Eğitim bir öğrenme sürecidir. Katılımcılarına bilgi kazanmaları, olimpik ilkelerin anlaşılmasını ve yayılmasını sağlamaları için cesaretlendirir. Öğrenme süreci, olimpik ilkelerin kültürel ilkelerine, derin eğitim bilgisine, sportmenlik ruhunun kazandırılmasına ve olimpik sporcuları kullanarak rol model oluşturulmasına olanak sağlar (Georgiadis 2001, Akt. Pehlivan 2012). Müller (2004), Coubertin'in felsefik mirasından yola çıkarak Olimpik Eğitimin özelliklerini şöyle sıralamıştır; tüm insanlığın uyum içerisinde gelişmesi, sportif performans kadar bilimsel ve sanatsal performansın da eşit olarak yer aldığı mükemmel insanı yaratma fikri, fair play ve fırsat eşitliği gibi etik ilkelere kendi isteği ile bağlı olarak yapılan ve bu ilkelerin gereklerini yerine getirerek gerçekleştirilen spor etkinlikleri, bugün uluslararası sporda neredeyse tamamen yok olmuş olan amatörlük ruhunu kazandırma bilinci, ülkeler arasında barış ve iyi niyeti, bireyler arasında ise saygı ve hoşgörüyü yansıtmak; sporun içindeki ve spor yoluyla ulaşılan özgürleşme hareketinin ilerletilmesi (Müller, 2004). Olimpik Eğitim, uluslararası anlayışı yükselten ve bireyin genel gelişimini sağlayan sosyal bir harekettir. Bireyin yaşam kalitesini geliştirmek için hem fiziksel ve ahlaki hem de entelektüel prensipleri gözetir (Naruka, 2000). Olimpik Eğitim tüm yaşam boyunca devam eden barış, kardeşlik, arkadaşlık, fair play, dürüstlük, eşitlik ve adiliyet gibi değerleri ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler eski sekreteri Kofi Annan 2003 yılında New York'ta sunduğu bildirisinde, barış, özgürlük, toplumsal ilerleme, insani bütünlük ve eşitlik gibi evrensel değerleri sporla bağdaştırdığını ve bu değerlerin birey ve toplumlara tekrar vurgulanması üzerinde durmuştur (Beutler, 2006; Güzel, 2011).

Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC) değer temelli öğretme ve öğrenme süreci için bir zemin olarak Olimpik Değerler Eğitim Programını (ODEP) oluşturmuş, fiziksel aktivite ile sportif değerler ve kültürel eğitimi aynı çatı altında birleştirmiştir. IOC'nin oluşturduğu bu yapı

Birleşmiş Milletler (UN) fonlarının ve programlarının içeriği ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel Organizasyonu (UNESCO) çalışma alanları ile kesişmektedir (Özbey, 2017). IOC'nin özellikle üzerinde durduğu, spor kültürünün temelini oluşturduğu düşünülen Olimpik Değerlerin, Olimpik Hareketin ve Olimpiyat oyunlarının temel değerleri olduğuna inanılır. Sporu kültür ve eğitim ile bir araya getiren Olimpik Hareketin insanlığı ileriye taşıması için gerekli olan üç temel değer; “Mükemmellik”, “Arkadaşlık” ve “Saygı”dır (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016).

Mükemmellik; oyun alanında veya profesyonel yaşamımızda yapabileceğimizin en iyisini yapmak anlamına gelir. Önemli olan kazanmak değil, katılma, ilerleme sağlama ve bedenin, iradenin ve aklın sağlıklı birleşmesinin tadını çıkarmasıdır (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016). **Arkadaşlık;** Olimpik Hareketin kalbidir. Spor sayesinde birlik-beraberlik, takım ruhu, eğlence ve pozitif bir yaşam sürerek daha barışçıl ve daha iyi bir dünya inşa etmeyi hedefler. Bireyler arasında ve dünyadaki tüm insanlar arasında karşılıklı anlayış için sporu bir araç olarak görmeye teşvik eder. (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016).

Saygı; kendinize ve vücudunuza, başkalarına, kurallara ve yönetmeliklere, spor ve çevreye saygıyı içerir (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016).

IOC'nin Olimpik Hareketin temel prensiplerinden örnek alarak eğitim amaçlarına göre uyarladığı temel değerler olan saygı, arkadaşlık ve mükemmelliği beş eğitim teması (çaba göstermeyi öğrenmek, adil oyunu öğrenmek, başkalarına saygı duymayı öğrenmek, beden, irade ve zihin arasındaki mükemmelliği ve dengeyi öğrenmek) ile ele alınabileceğini ve bunun okul müfredatlarına entegre edilebileceğini öne sürmektedir (Şekil 4.1.) (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016).

Şekil 4.1. Olimpik Değerler Öğrenme Platformu (International Olympic Committee, The Fundamentals of Olympic Values Education, 2016).

4.5. Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP)

Olimpik Değerler Eğitimi alanında araştırma yapan akademisyenler öğrenmeyi iki geniş kategori olarak incelemişlerdir. Bunlar; Olimpik bağlamda spora katılım yaparak deneyimsel öğrenme ve Olimpik Hareketin değerlerini ve programlarını içeren kurumsal program bağlamında resmi öğrenmedir (Liu, 2012). Naul (2008)'e göre birinci kategoride; Pierre de Coubertin'in ruhu, okul sporları için kültürel bir görev, beden eğitimi için öğretici amaç, günlük yaşam için değer eğitimi ve sosyal çevredeki olimpik öğrenme gibi beş yönlü olarak bahsetmektedir (Naul, 2008). Ren'e göre ise ikinci kategori Olimpiyat döneminde gerçekleştirilir, temel hedef kitlesi olarak gençleri alır ve olimpiyat oyunları döneminde ev sahibi şehrin eğitim ile ilgili taahhütünü karşılamak için Olimpik Değerleri yaymak amacıyla sporu kullanan bir eğitim faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Liu, 2012). Değer/ahlak gelişimi ya da eğitimi çocukların ve gençlerin yaşam dünyasının her alanında gerçekleşen fakat karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir. Geleneksel kültürlerde aile, içinde yaşanan toplum ve din gibi etkiler bu süreç üzerinde belirgin faktörlerdir ve etkileri yaşam boyunca sürmektedir. Global dünyada bugün birçok bölgede, değerleri geliştirme sorumluluğu okullara verilse de TV, internet, savaş ya da göç nedeniyle yer değiştirmeler ve farklı kültürlerden farklı insanların bir arada yaşaması gibi küresel etkiler çocuklar ve gençlerin değer/ahlak eğitiminde önemli bir etkiye sahiptir (Binder, 2005).

IOC'nin sosyal sorumluluğunu göz önünde bulundurarak ve Olimpik Hareketin temelini oluşturan değerleri iletmek için spora odaklanan Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP), IOC'nin küresel gençlik stratejisini ilerletmek için bir araç olarak geliştirilmiştir. Olimpik spor geleneklerinin ve doğasında olan değerlerinin kullanılması, IOC'nin değer temelli öğretme ve öğrenme olanakları için uygun bir ortam oluşturmaktadır. ODEP, spor ve fiziksel aktiviteyi kültürel ve eğitimsel bir çerçevede bütünleştirmektedir ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun Sürdürülebilir Kalkınma için On Yıllık Eğitim Bildirgesi ile uyumludur (OVEP Progress Report, 2012). Gelecek nesillerin ihtiyaçlarını koruyan ODEP, IOC ve Olimpik Hareketi faaliyetlerine temel oluşturan önemli bir unsurdur. ODEP, Olimpik spor bağlamını ve Olimpik Hareket'in dayanağı olan Olimpizm'in temel ilkelerini kullanarak çocuklara ve gençlere değer temelli öğrenme deneyimi ve iyi yurttaşlığın sorumluluklarını üstlenmelerine teşvik etmektedir. Bugünün dünyasında, spor pratiğinin değiştiği ve “Yeni Nesil” oyun alanını hedef alan bu program “öncelikle çocuklara ve gençlere yönelik Olimpik bir eğitim programı geliştirmek” amacıyla 2005 yılında IOC Başkanı ve İcra Kurulu tarafından onaylanmıştır (International Olympic Committee, OVEP, 2023-a; OVEP Progress Report, 2012; OVEP KIT, 2016).

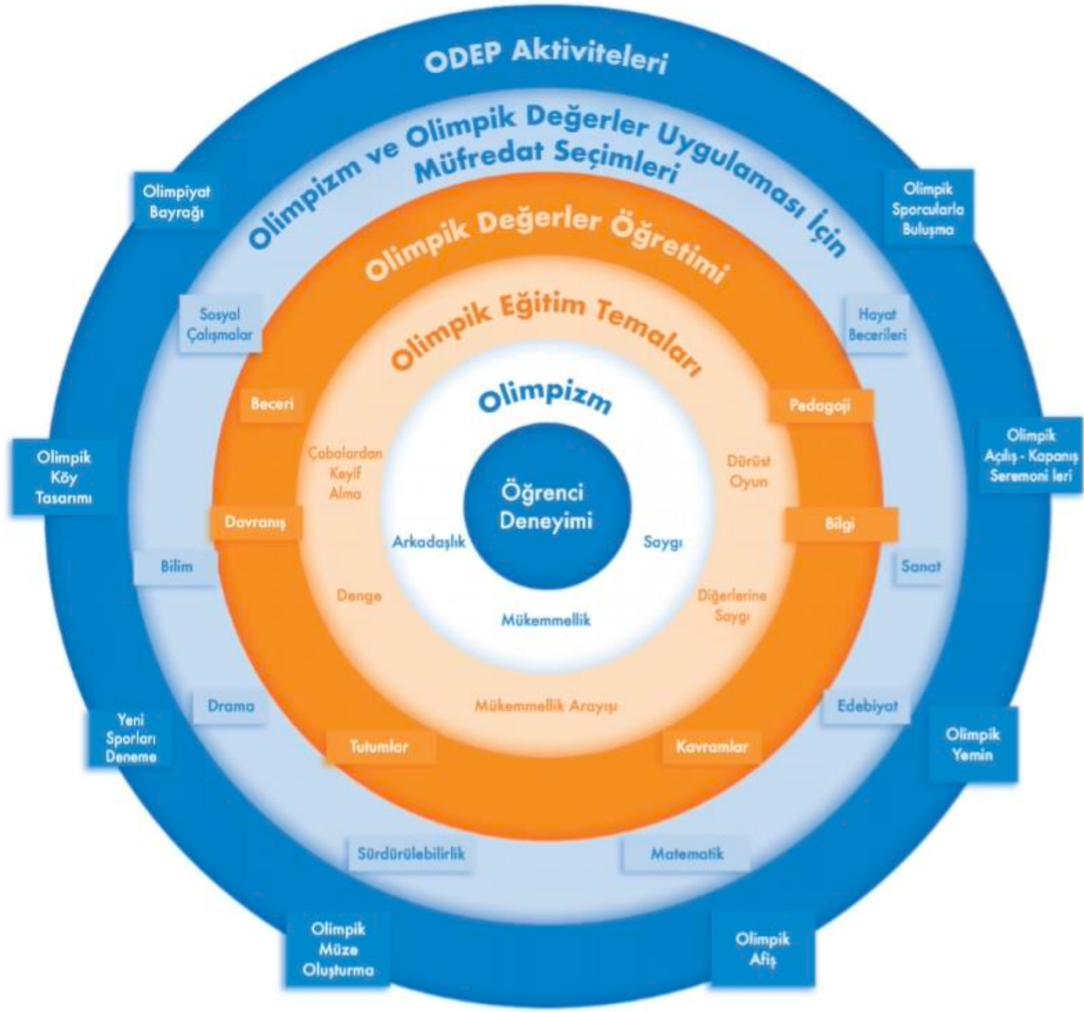
Fiziksel aktivite ve sporun sağlık, esenlik ve gençlik gelişimi için önemli faydaları vardır. Spor, barış, bütüncül eğitim ve sosyal kalkınma gibi sonuçlar için muhteşem bir araç olabilir. Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP), sporun potansiyelini bir eğitim ve iletişim aracı olarak kabul eder ve gençlerin mükemmeliyet, saygı ve dostluk gibi yaşam değerlerini öğrenmelerini sağlamak için tasarlanmış pratik bir öğrenme kaynakları grubudur (International Olympic Committee, OVEP, 2023-a).

4.5.1. Olimpik Değerler Eğitim Programının Amacı

Olimpiyat oyunlarının sembollerini ve olimpiyat temalarını kullanarak, antik ve modern olimpiyat oyunlarının ciddiyetinden yoğun bir şekilde faydalanan bu program, çocuk ve gençlerin karakter gelişimini şekillendirecek, değerlere dayalı bir müfredat yaymayı amaçlamaktadır (International Olympic Committee, OVEP, 2023-a; OVEP Progress Report, 2012; OVEP KIT, 2016). Sadece olimpik sporcu olabilecek gençlere değil bunların yanında yapabileceğinin en iyisini ortaya koymak isteyen çocuk ve gençler başta olmak üzere herkese de olanak tanımaktadır.

Sporun insanları ortak bir amaç için bir araya getirmedeki katalitik gücü ve gençliğe sağlayabileceği olumlu örnekler, IOC'nin ODEP projesinin temelini oluşturmaktadır. “Öğretmenlik Değerleri, Olimpik Eğitim Araç Takımı (OVEP KIT)” kaynağı, eğitimi kavramsallaştırır ve değerler temelli yaşam boyu öğrenme örneklerinin geliştirilmesini

destekler. Odak noktası, spor alanının veya günlük yaşamın dokusuna yerleştirilmiş olan sınıfın dört duvarının ötesine yayılan yaşam becerileri ve öğrenmenin geliştirilmesidir (OVEP Progress Report, 2012). IOC Olimpik Değerler Eğitim Programı ile öğrenciyi-çocukları merkeze alır ve yaşanılan kültürel topluma uygun bir eğitim müfredatı ve yaklaşımı seçilmesi için olanaklar sunmaktadır. Olimpiyat oyunları ve olimpik semboller ile çeşitli aktivitelerle çocuklara ulaşılarak çocuk ve gençlerin karakteristik özelliklerinin gelişimi ana hedeftir (Şekil 4.2.).

Şekil 4.2. IOC Eğitim Materyali (OVEP KIT, 2016)

IOC ODEP ile amaçlarını şu şekilde tanımlanmıştır:

- Eğitim: Olimpik Değerlerinin spor yoluyla uygulanmasını teşvik etmek amacıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki çocuklar ve gençler için bir Olimpik Eğitim programı tasarlamak ve uygulamak.

- Çoklu Uygulama: Heterojen uygulanabilirlik (örneğin, farklı jeo-politik ortamlarda çok dilli, çok kültürlü çevrelerde gerçekleştirme).
- Kurum içi İş birliği: IOC'nin diğer bölümleri Olimpik Dayanışma, Olimpik Müze, Spor Bölümü gibi birimleriyle iş birliği yaparak uyumlu bir IOC gelişim programı politikası yürütmek.
- Küresel Uygulama: ODEP projesinin küresel ve yerel halka ulaşabilmesi için olasılıkları değerlendirmek (OVEP Progress Report, 2012).

4.5.2. Dünyada Olimpik Değerler Eğitim Programı Örnekleri

Günümüze kadar Uluslararası Olimpiyat Komitesinin bilgisi ve desteği ile yürütülen Ulusal Olimpiyat Komitelerinden, Olimpik Akademilerden, Anti-Doping Ajanslarından ve Olimpik Değerlerden ilham alınan 21 proje bulunmaktadır (International Olympic Committee, OVEP Geçmiş Projeler). Bu projelerden bazıları aşağıda açıklanmıştır.

Avustralya / Talip Okul Ağı: 1995'ten beri devam eden Avustralya Olimpiyat Komitesi'nin ilkokullar için değerleri öğretmeye ve benimsetmeye yönelik ulusal bir program geliştirmiştir. Yükselmek/ileriye gitmek sloganı ile özetlenen değerlere (Tutum, Sportmenlik, Gurur, Bireysel sorumluluk, Saygı, Kendini ifade etme) vurgu yapmaktadır (International Olympic Committee, 2023-c). 2000 Sidney Olimpiyat oyunları çerçevesinde geliştirilen bir eğitim programıdır. Dünya çapında örnek alınan birçok ülkenin kendi halkı için uygulama girişmelerinin bulunduğu bir projedir. Programa 6500 okul, 14300 öğretmen katılım sağladı ve 200'ün üzerinde temalı eğitim dosyası oluşturuldu ve isteyenlerin ulaşılması için internet sayfasında paylaşılmıştır (International Olympic Committee, 2023-c).

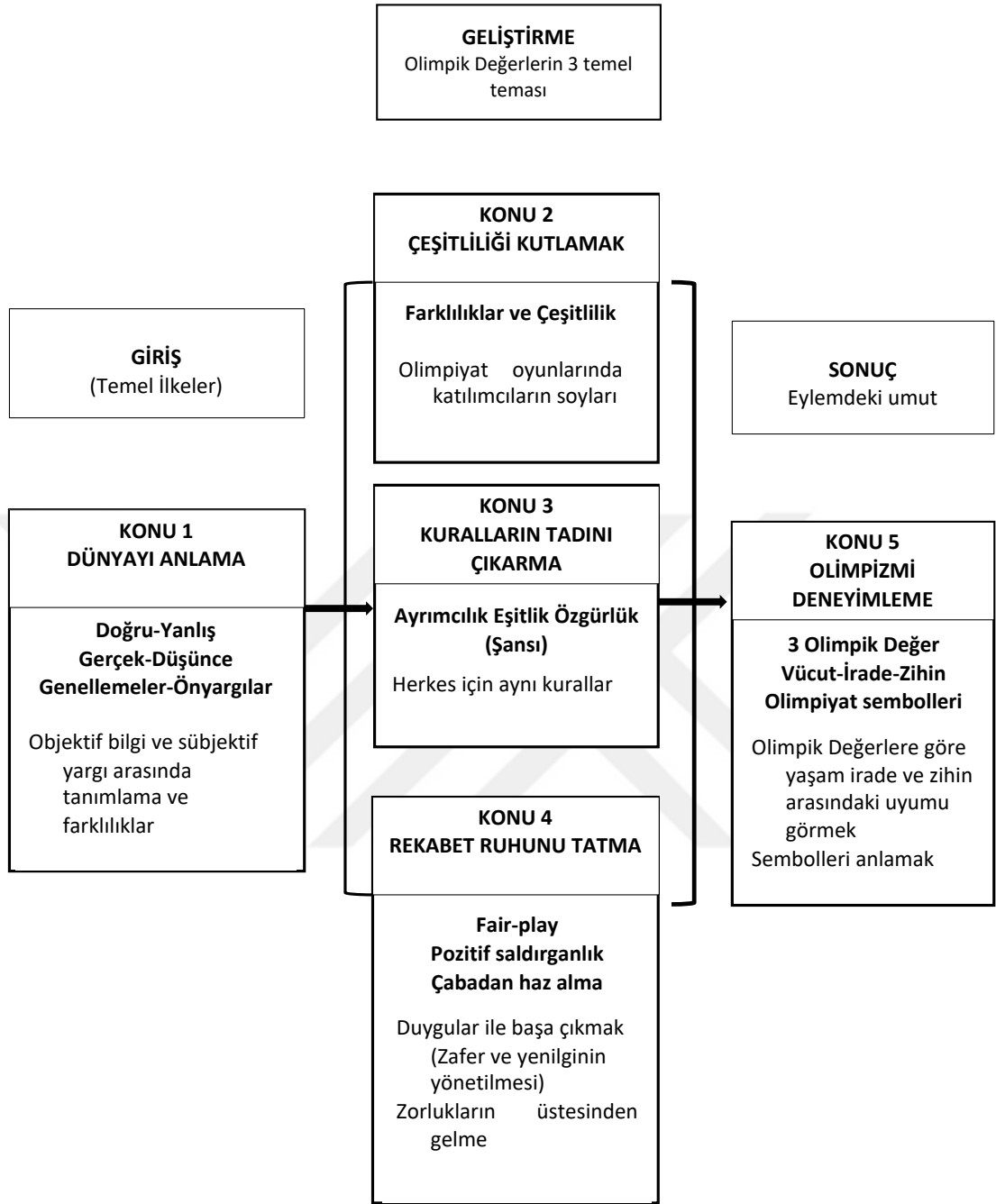
Kanada / Kanada Olimpik Okul Programı: 1988'den beri Kanada Olimpiyat Komitesi'nin Kanada'da bulunan okullar için olimpiyat temalı kaynaklar sağlamıştır. Hedef kitle olarak 8-18 yaş arası çocukların eğitime giren öğretmenler olmuştur. Hedefleri; spor aktivitelerini teşvik etmek ve gençleri Kanada Olimpiyat Takımındaki Olimpiyat sporcuları ile buluşturmak, gençleri sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemeye teşvik etmek, gençlere Kanada Olimpiyat Komitesinin değerlerini öğretmek: mükemmellik, adil oyun, insani gelişme, liderlik, barış ve saygıyı sağlamak. Proje sonucunda 56000'in üzerinde eğitimci projeye katılım sağlamıştır (International Olympic Committee, 2023-d).

Burundi / 2005 Olimpik ve Spor Eğitimi Projesi: 2005 Uluslararası Spor ve Beden Eğitimi Yılı çerçevesinde başlatılan projenin hedef kitlesi; sporcular, antrenörler, liderler, spor ve kültürel etkinliklerin organizatörleri, öğrencileri ve öğretmenleri temsil eden çeşitli grupların liderleridir. Barış için Beden Eğitimi ve Spor teması ile oluşturulan proje çapında 11

üniversitede konferanslar düzenlenerek Burundi'nin tanıtımında barış ve anlayışa katkı vurgulanmıştır. Proje sonucunda; okullar ve gençlik dernekleri bünyesinde "Olimpiyat Kulüpleri"nin oluşturulması, Olimpik Eğitim derslerinin ulusal eğitim sistemine entegrasyonu, başta adil oyun, dayanışma ve hoşgörü olmak üzere Olimpik Değerlerin ülke genelinde yaygınlaştırılması, imkanları olmayan geçmişlere sahip gençlerin eğitimi ve sosyal entegrasyonu, daha fazla genci barış, karşılıklı yardımlaşma ve bağışlama idealleri etrafında bir araya getirmek ve ülkenin maruz kaldığı intikam ve nefret ruhu yerine karşılıklı güvenin yeniden tesis edilmesidir (International Olympic Committee, 2023-e).

Dominique / Olimpik Değerler ve kültür yaz kampı: 9-12 yaş arası öğrencilerin hedef alındığı proje iki haftalık yaz kamplarını içermektedir. Ada genelinde 40 farklı toplulukta düzenlenen proje her topluluğun ihtiyaçlarına göre yerel makamlarla ortaklaşa yürütülmüştür. Gençler arasında artan şiddetle mücadeleye yardımcı olmak için Olimpik Değerleri yaymak hedefi ile oluşturulan projeye 3000 ilkokul ve ortaokul öğrencisi katılım sağlamıştır. Ada genelinde küçük olimpik akademi aktiviteleri geliştirilip halkın Olimpik Hareket hakkında bilinçlendirilmesi sağlamıştır (International Olympic Committee, 2023-f).

Rio Olimpik Eğitim Programı: Rio 2016 Olimpiyat Oyunlarına adaylık sürecinde yürütmeye başladığı Olimpik Eğitim projesi ile Olimpik Hareketin temel prensiplerine dayalı Olimpik Değerler temelinde oluşturdukları proje ile Brezilya çocuk ve gençlerini olimpik ideallerle yetiştirmeyi amaçlamıştır. Eğitim programının yanı sıra yetenekli ve sporsoru olmayan genç (11000 genç sporcu) sporculara finansal imkan sağlanması planlanmıştır (Ünlü, 2015; OVEP KIT-Rio, 2016; Rio De Jenerio, 2016).

Şekil 4.3. Rio olimpiyat oyunları eğitim materyali (Özbey, 2017).

Rio ortaya koyduğu eğitim materyali ile beş konu (dünyayı anlama, çeşitliliği kutlama, kuralların tadını çıkarma, rekabet ruhunu tatma ve olimpizmi deneyimleme) belirlemiş ve bu konular için çeşitli müfredatlar oluşturulmuştur (OVEP KIT-Rio, 2016).

4.5.3. Türkiye’de Olimpik Değerler Eğitim Programı Örnekleri

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Olimpik Değerlerin yayılması için çeşitli organizasyonlar ve faaliyetlerde bulunmaktadır. Hali hazırda devam eden program, proje ve etkinliklere baktığımızda; Olimpik hazırlık destek programları (Olimpik sporcu ve takım destek programı, antrenör gelişim seminerleri ve destek programları, milli takım eğitim seminerleri ve kamp ziyaretleri, TMOK akademi); Çocuk ve gençlere yönelik gelişim projeleri (sporla güçlen projesi, Dayanışma için spor projesi, Spor kültürü ve Olimpik Eğitimi sunumları, BESYO destekleri); Herkes için spor projeleri (olimpik gün, Boğaziçi kıtalararası yüzme yarışı); Etkinlikleri (Fair play, Spor hukuku, Olimpik tırmanış) sayabiliriz. Bunların yanı sıra Aphrodisias-Leodikeia Uluslararası Gençlik, Spor, Kültür ve Sanat Festivali, Sporcu sağlığı ve doping konulu çalıştay ve seminerler gibi etkinlik ve projeler de yürütmüştür (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2023).

Spor, Kültür ve Olimpik Eğitim Projesi; Genç nesillerin erken yaşta spor kültürü edinmeleri hedeflendiği projenin hedef kitlesinin 9-11 yaş grubu olan Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim Projesi-OLİ ülkede çeşitli il ve ilçelerde deneyimli sunucusu, sevilen maskotu Oli ve zaman zaman tanınmış ve rol modeli niteliğindeki milli sporcuların katılımlarıyla 45 dakikalık interaktif eğitim sunumlarıyla uygulanmaktadır (IOC, 2023; Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2023).

Akademisyenler ve çocuk psikologları iş birliğiyle ilgili yaş gurubundaki çocuklar için hazırlanan proje; Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu onayı ile Türkiye’de ilköğretim okullarına girme hakkına sahip tek projedir. OLİ, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından dünya çapında Olimpik Değerler eğitimi programı kapsamında yapılan en iyi projeler arasına dahil edilmiş ödüllü bir projedir. 2006 yılında hayata geçirilen proje ile şimdiye kadar 50’ye yakın farklı şehir ve 5000’den fazla devlet ve özel ilköğretim okulu ziyaret edilmiş; 2 milyonu aşkın öğrenciye ulaşılmıştır (International Olympic Committee, 2023-b; Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2023).

4.6. Olimpik Değerler Eğitimi ile ilgili Çalışmalar

Bu bölümde alanyazında Olimpik Değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar sınırlı olduğundan Olimpik Eğitim alanında yapılan çalışmalara da yer verilmiştir. Alanyazında tez çalışması ile bağlantılı olduğu düşünülen çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Uzun dönemli Olimpik Eğitim programlarının incelendiği çalışmada Özbey ve Güzel (2009) Olimpik Eğitim programları incelenen ülkelerin birbirlerine benzer yöntemler kullandıkları

bunun yanı sıra yaş gruplarına yönelik farklı materyaller geliştirdiklerini ve Olimpik Eğitim konulu oluşturulan proje çalışmaları ile eğitim programlarında sürekli bir gelişim sağladıklarını saptamışlardır. Olimpizm ilkeleri ile şekillenen Olimpik Eğitimin Kalkınma ve Barış için Spor hedefleri ile uyumluluğunun nitel araştırma yöntemleri ile incelendiği çalışmada Olimpizm prensipleri çerçevesine oturtulan Olimpik Eğitim ile Kalkınma ve Barış için Spor kavram ve uygulamalarının birbirini tamamlayan uygulamalar olduğu; ortaya çıkan uygulamaların yöneltildiği hedef kitlenin uygulama sürecinde aktif rol alması, söz konusu kavramlar ile ilgili politika belgelerinde kabul gören kararların uygulamada aktif rol oynaması ve Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin stratejik ortaklığının dengeli ve kavramlara eşit mesafede, aktif olarak sürdürülmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır (Otay, 2019). Karaşahinoğlu (2022)'nin Olimpik Eğitim programları ve mülteciler için sosyal uyum ve sosyal sermaye inşası isimli çalışmasında Olimpik Eğitimin sosyal uyum ve entegrasyonu teşvik adına etkili bir araç olarak sporu kullanmakta olduğundan hareketle sportif etkinliklerin Suriyeli mülteci çocuklarda sosyal sermaye inşası ve sosyal uyumun sağlanmasına yönelik katkısını ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda uygulanan programın gruplar arası çatışmayı azaltarak/önleyerek sosyal uyuma katkı sunduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra sporu bir eğitim aracı olarak kullanan Olimpik Eğitim programlarının sosyal uyum ve sermaye gelişimine katkı sağladığı yönde sonuç elde edilmiştir. Ünlü (2015) Olimpiyat oyunlarına adaylık ve ev sahipliği sürecinde Olimpik Eğitimin yaygınlaşmasında üniversitelerin rolü isimli çalışmasında olimpiyat oyunlarına hazırlık sürecinde üniversiteler Olimpik Eğitimin gelişip yaygınlaşmasında büyük roller üstlendiği, olimpik araştırma merkezlerinin önemli katkılar sunduğu, Olimpik Eğitimin yaygınlaşmasında sadece ulusal olimpiyat komitelerin değil birçok kurumunda projelere dahil edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Güzel (2011) IOC'nin uyguladığı, "Olimpik Dayanışma Programlarını ve Olimpik Değerleri Herkes için Spor" anlayışı çerçevesinde inceleyerek, ulusal olimpiyat komitelerinin kendi ihtiyaçlarına yönelik uyguladıkları ya da uygulayacakları yerel programların Olimpik Değerlerin yaygınlaşmasına sağladığı katkısı nitel araştırma yöntemleri ile ortaya koyan çalışması sonucunda spor aracılığı ile gençlere sosyal, kültürel ve etik değerleri kazanabilecekleri tespit edilmiştir. Olimpik dayanışma programlarının gelişmekte olan ülkelere verilen destek ile ülkelerdeki sportif başarının, bireylerin kişisel gelişimi ve sosyal olarak yaşam kalitesinin belirgin bir oranda yükseltildiği sonucu ortaya koyulmuştur. Kurşun'un (2019) Kız Öğrencilerinde Olimpik Değerler Eğitim Programı uygulamalarının saygı ve arkadaşlık algısı üzerindeki etkisi isimli çalışmasında beden eğitimi ve spor derslerinde uyguladığı program sonucunda katılımcıların saygı ve arkadaşlık değerlerine yönelik algılarının genişlediğini, disiplin problemlerinin çözüldüğünü, sporun günlük yaşantıya adapte edildiği görülmüştür.

ODEP'in ortaya koyduğu bu kazanım sonucunda Kurşun beden eğitimi ve spor ders müfredatına ODEP uygulamalarının alınmasının yarar sağlayacağını önermiştir.

2020 Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarına ev sahipliği yapan Japonya, kalıcı bir miras bırakmak amacıyla, daha iyi bir gelecek için Olimpik ve Paralimpik hareketin sportif değerlerini gençler dahil tüm nesillere yaymayı amaçladığı program için Tsukuba Uluslararası Spor Çalışmaları Akademisinin (TIAS) de dahil olduğu programa yönelik bir saha araştırması ortaya koyan Peiris ve ark. (2016)'nın yaptıkları çalışmada; bir miras olarak düşünülen Olimpik Değerler Eğitim Programı ilk olarak bir üniversitesinin lisansüstü öğrencileriyle pilot çalışma olarak yürütüldü. 25 yaşındaki gençler için çeşitli aktivitelerin uygulandığı ODEP'in temel amacı, çabanın sevinci, adil oyun, başkalarına saygı, mükemmellik arayışı ve beden, irade ve zihin arasındaki denge gibi değerleri aktarmadır. Uygulamalar sonucunda katılımcılarla mülakatlar gerçekleştirip uygulamanın kazanımları ortaya konulmuştur. Katılımcılarda Olimpik Değerlere ilişkin kazanımların gözlemlendiği sonucu elde edilmiştir.

4.7. Bütünleştirilmiş Beden Eğitimi Programları ile ilgili Çalışmalar

Lake (1994) Bütünleştirilmiş program derslerinin birleşimi, tematik ünite yapıları, vurgulanan projeler, haricindeki kaynaklar, kavramlar arasındaki ilişkiler, esnek zamanlar ve öğrenci gruplarını içerdiğinin yanı sıra; çocukları hayat boyu öğrenmeye hazırladığını belirtmek olarak tanımlanmaktadır (Akt. Engin, 2014). Humpreys ve diğerleri ise çocukların bilgileri çevrelerinde var olan bakış açıları ile ilişkilendirilerek keşfetmek olarak tanımlamaktadır (Engin, 2014). Bütünleştirilmiş program; “bir temanın, bir kavramın, bir problemin incelenmesi için birden fazla yöntem ve disiplin bilgisinden yararlanan yaklaşım”dır (Engin, 2014). Bu tanımlamalara göre baktığımızda bu tez çalışması bütünleşik beden eğitimi programları içerisinde yer aldığı düşünülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde bütünleştirilmiş program ile ilgili çalışma örneklerine yer verilmiştir.

Arslantaş (2006) İlköğretim 4.sınıf beden eğitimi dersi futbol temel becerilerinin disiplinlerarası öğretim yaklaşımına göre öğretiminde model bir uygulama örneği olarak ortaya koyduğu çalışmasında, Beden eğitimi, Matematik ve Sosyal Bilgiler dersleri arasında disiplinlerarası öğretim modellerinden “bağlı modele” göre planlanan program sonucunda futbol bilgisi ve top sürme becerilerinde programa alınan çocuklarda gelişimin olduğunu ortaya koymaktadır. 7. sınıf düzeyinde Türkçe ve beden eğitimi programları ile bütünleştirilmiş değer eğitimi programının etkililiği konusunu ele alan karma yöntemin kullanıldığı çalışma bütünleştirilmiş olarak hazırlanan programın katılımcılar üzerinde değer kazandırılmasında etkili bir program olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar başta öğretmenleri ve arkadaşları

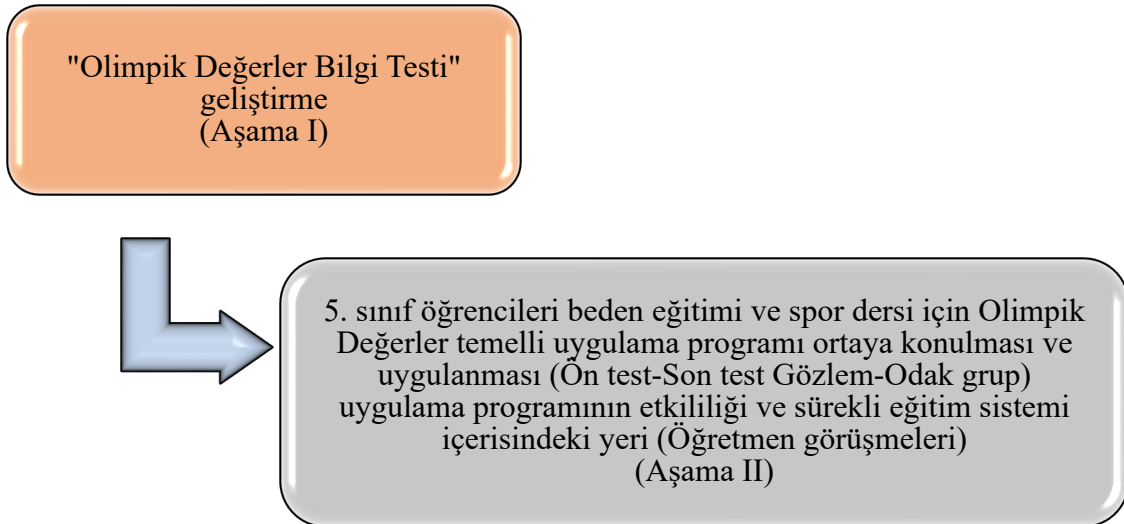
olmak üzere çevrelerindekiilere değer veren saygı duyan bireyler olduğu bu yönde farkındalıklarının geliştiği ve bilişsel davranışları açısından gelişimin görüldüğü belirtilmiştir (Engin, 2014).

5. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölüm, araştırma sürecinin yöntemsel olarak nasıl yapılandırıldığını içermektedir. Araştırmada Olimpik Değerler Eğitim Programına dayalı 10 haftalık bir beden eğitimi ve spor ders uygulama programı ortaya konması ve bu uygulamasının ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik, değer ve bilişsel kazanımının belirlenmesi üzerine etkililiğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda tez çalışması birbirini takip eden iki aşamada gerçekleştirilmiş ve bu aşamaların amaçları Şekil 5.1.'de açıklanmıştır.

Tez çalışmasının ilk aşamasında, Olimpik Değerlere ilişkin bilgi kazanımının değerlendirmesi amacı ile bilgi testi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Tez çalışmasının ikinci aşamasında, Olimpik Değerler temelli beden eğitimi ve spor dersi uygulama programı ortaya koymak, programın uygulanması ve olimpik değerler eğitimi uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkililiğinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın bu aşaması iki yönlü test edilmiştir. Araştırmaya dahil olan öğrencilerin yaşadıkları deneyimi ön test-son test, gözlem ve odak grup görüşmeleri ile ortaya koyarken uygulamaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor öğretmenleriyle yapılan görüşme ile uygulanan programın etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yeri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Aşamaların her birinin örnekleme birbirinden farklı olup her aşamanın metodolojine aşağıdaki bölümlerde ayrı ayrı yer verilmiştir.

Şekil 5.1. Çalışmanın yöntemsel akışı

5.1.Olimpik Değerler Bilgi Testinin Geliştirilmesi (Aşama I)

Olimpik Değerler Bilgi Testini geliştirilmesi aşaması İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan ortaokul 6 ve 7. Sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırlılıklar kapsamında bu aşamada aşağıdaki hipotezler test edilmiş ve katılımcıların bilgi testine içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmıştır.

5.1.1. Araştırmanın hipotezleri

- i. 5. sınıf öğrencileri için Olimpik Değerler Bilgi testi olimpik konular ile ilgili bilişsel düzeyi belirlemek için geçerli bir testdir.
- ii. 5. sınıf öğrencileri için Olimpik Değerler Bilgi testi Olimpik Değerler ile ilgili bilgi düzeyi belirlemek için kabul edilebilir güvenirlik değerlerine sahiptir.

5.1.2. Araştırmanın evren ve örneklemi

Bu araştırmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi olasılıksız örneklem yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışmaya İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan beş farklı okuldan 320 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrenciler 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 6. ve 7. sınıfta öğrenim görmekte olup yaşları 10-13 arasında değişmektedir. Öğrencilerin 157'si (%49) 6. sınıfta, 163'ü (%51) 7. sınıfta eğitim görmektedir. Katılımcıların 176'sı kız ($X_{yaş} = 11,72$, $SS = 0,83$), 144'ü erkek ($X_{yaş} = 11,50$, $SS = 0,73$) öğrencilerden oluşmaktadır (Tablo 5.1). Çalışmaya katılımda gönüllülük esası alınmış olup, çalışma öncesi katılımcılar ve katılımcıların velilerine çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve onam alınmıştır.

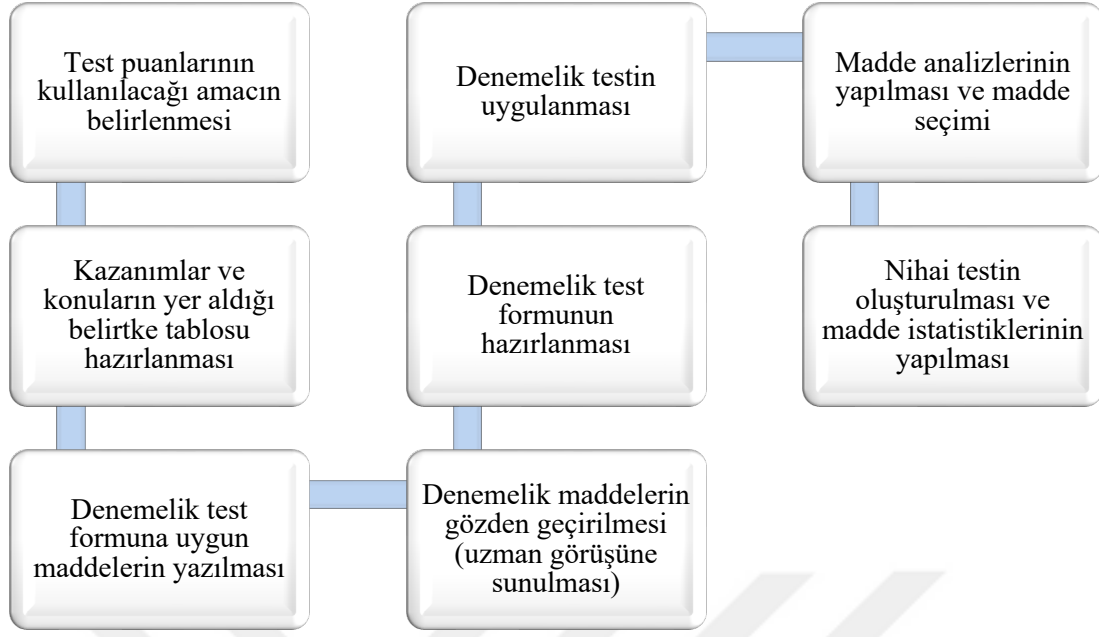
Tablo 5. 1. Araştırma grubunun özellikleri

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
6. Sınıf	82	26	75	23	157	49
7. Sınıf	94	29	69	22	163	51
Toplam	176	55	144	45	320	100
Yaş (Ort)	11,72		11,50		11,62	
Ss	0,83		0,73		0,79	

Çalışmada Olimpik Değerler Bilgi testi 5. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilmiştir. Alanyazında bilgi testi geliştirme sürecinde denemelik testin uygulandığı örneklemin asıl grubu temsil etmesi yönünde vurgu yapmaktadır (Atılğan ve ark. 2018; Turgut ve Baykul, 2015; Güler, 2017). Madde analizi ile elde edilen madde istatistikleri ve bunlara dayalı olarak kestirilecek test istatistiklerinin asıl uygulama grubundan elde edilecek istatistiklere olabildiğince yakın olması, deneme grubunun asıl grubu temsil gücüne bağlıdır (Atılğan ve ark. 2018; Turgut ve Baykul, 2015; Güler, 2017). Bu temsil, test içerisinde yer alan konu ve kazanımlar hakkında bilgi sahibi olmaları yönündedir. Bu nedenle de bilgi testi geliştirilirken testin uygulanacağı yaş grubunun yerine bir üst yaş gurubuna ya da bir üst kademede eğitim gören kişilere yapıldığı görülmektedir (Atılğan ark., 2018; Akbulut ve Çepni, 2013). Buradan yola çıkarak çalışma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul eğitim programında yer alan dersler incelenmiştir. Beden Eğitimi ve Spor dersinde “Değerler ve Olimpik Kavramlar” ile ilgili içerik beşinci sınıfta işlenmektedir. 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin bu konudaki kazanımlar ve içerik hakkında belli bir bilgi düzeyine sahip olmaları, 5. Sınıfa yeni başlayan öğrencilerin bu konuları bilmedikleri ve/veya bir fikirlerinin olmadığı konu ile ilgili test uygulandığında soruları boş bırakma eğiliminde olacakları gerekçeleri ile araştırmanın örneklemi 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur.

5.1.3. Bilgi testi geliştirilme süreci

Bilgi testi, bireyin belirli bir ders veya eğitim programından ne derece yararlandığını ölçmek için kullanılabilecek test türüdür (Özgüven, 2007). “Olimpik Değerler Bilgi Testi”, araştırmanın uygulama aşamasında uygulanan programının etkililiğinin bilişsel alanda katılımcının bu yöndeki kazanımının belirlenmesi amacıyla kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Çoktan seçmeli bir test olarak hazırlanan ölçüm aracı üç seçenekli olarak geliştirilmiştir (Atılğan ark., 2018). “Olimpik Değerler Bilgi Testi”nin geliştirilme sürecinde alanyazında belirtilen (Atılğan ark., 2018; Tekin, 2004; Tekindal, 2016-a) aşamalar izlenmiştir (Şekil 5.2.). Aşamalar aşağıda kısaca açıklanmıştır:

Şekil 5. 2. Bilgi testinin geliştirilmesi için takip edilen aşamalar

a. Test puanlarının kullanılacağı amacın belirlenmesi

Çalışmada sporun eğitimdeki aracı rolünden yararlanarak Olimpik Değerler temelli beden eğitim ve spor dersi programı geliştirilmiştir. Alan yazında Olimpik Değerler ile ilgili bilgiyi doğrudan ölçen bir testin olmaması, çalışma kapsamında geliştirilen programın etkinliğini belirlenmesi ve bunun yanı sıra programa katılan bireylerin edindikleri bilgi düzeyinin belirlenmesi amacıyla bir bilgi testi geliştirilmiştir. Bilgi testi ile gözlenemeyen özellikleri gözlenebilir hale getirmek ve eğitimde kazandırılmak istenen davranışların kazanılıp kazanılmadığını ortaya çıkarmak hedeflenir (Tekindal, 2016).

b. Kazanım ve konuların yer aldığı belirtke tablosunun hazırlanması

Katılımcıların olimpik ve toplumsal değerler ile ilgili bilişsel alandaki erişilerini ölçmek için ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kazanımları ve Olimpik Değerler Eğitim Programı (ODEP) eğitim materyali (International Olympic Committee, 2023-a) incelenmiş, Olimpik Değerler Eğitimi ile ilgili alanyazın taranmış ve ilgili sınıf düzeyine uygun kazanımlar yazılmıştır. Alanyazın tarafından önerildiği gibi bilgi testinin geliştirilmesinin ilk aşamasında ölçme konusu ve testin kapsamı içerisinde yer alan kazanımlar ve konular belirlenmiştir (Atılgan ve ark. 2018). Kazanımların yazımında Bloom ve ark. (1956)'nın bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme (Akt. Atılgan ark., 2018) ile bilişsel alan taksonomisinde ortaya koyduğu sınıflandırmadan faydalanılmıştır. ODEP ve mevcut beden

eğitimi ve spor dersi ğretim programının (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Dersi ğretim Programı, 2018) incelenmesinden sonra sınıf düzeyi de göz önüne alınarak bilgi düzeyinden 7, kavrama düzeyinden 5 toplam 12 kazanım yazılmıştır (Tablo 5.2.). Kазanımların yazımından sonra içerik (konular) belirlenmiştir (Olimpiyat Oyunları ile ilgili kavramlar, Olimpik Hareket, Modern Olimpiyat Oyunları ve tarihi, Olimpik Değerler (mükemmellik-arkadaşlık-saygı), Olimpiyat Oyunlarının eşitleri, Paralimpik Oyunlar). Belirlenen konular ve kazanımlara dair ilişkinin gösterildiği bir belirtke tablosu (Atılđan ark., 2018; Baykul, 2015) hazırlanmış ve belirtke tablosu Tablo 5.2.'de sunulmuştur. Hazırlanan belirtke tablosunda her bir kazanımı sorgulayan soru sayıları belirlenmiştir. Belirtke tablosunda konu ve kazanımları yoklayan soru sayılarının toplamı nihai testte kaç sorunun yer alacağını göstermektedir.

Tablo 5.2. Belirtke tablosu

Kazanımlar Konular	Olimpiyat oyunları ile ilgili kavramları bilir	Modern olimpiyatların tarihini bilir	Olimpik sembolleri bilir	Olimpik Değerlerin anlamını/tanımını söyler	Olimpik sporları söyler	Olimpik sporları sınıflar	Paralimpik branşları sınıflar	Olimpiyat felsefesini (Olimpik Hareket) açıklar	Olimpik sembollerinin anlamını açıklar	Olimpik Değerlerin anlamını açıklar	Olimpik Değerleri meydana getiren öğeleri kavrar	Paralimpik oyunların felsefesini açıklar	TOPLAM
1. Olimpiyat oyunları ile ilgili kavramlar	2		1						4				7
2. Olimpik Hareket								1					1
3. Modern olimpiyat oyunları ve tarihi		2											2
4. Olimpik Değerler (mükemmellik-arkadaşlık-saygı)				4						4	4		12
5. Olimpiyat oyunlarının çeşitleri					1	1							2
6. Paralimpik oyunlar							1					1	2
TOPLAM	2	2	1	3	1	1	1	1	4	4	4	1	26

c. Denemelik test formuna uygun maddelerin yazılması

Alanyazına bakıldığında, denemelik maddelerin yazılması için belirtke tablosunda yer alan her bir davranışın ölçülmesi amacıyla üç maddenin yazılması önerilir. Her davranış için üç denemelik madde yazılacağından denemelik testte nihai testte yer alacak toplam madde sayısının üç katı kadar madde bulunur (Atılğan ve ark., 2018; Turgut ve Baykul, 2015). Bu doğrultuda belirtke tablosunda (Tablo 5.2.) yer alan konular ve kazanım dikkate alınarak her bir konu/kazanım için belirlenen soru sayısının üç (3) katı kadar soru yazılarak “Olimpik Değerler Bilgi Testi” denemelik test formu için toplam 80 soru hazırlanmıştır. Eğitimde daha geniş anlamıyla bireylerin özelliklerinin belirlenmesi amacıyla ve çok kişiye uygulanmasından dolayı zamansal anlamda kolaylık sağladığı için (Tekin, 2004; Atılğan ve ark., 2018; Turgut ve Baykul, 2015; Tekindal, 2016; Güler, 2017) cevaplama skalası olarak çoktan seçmeli test formu kullanılmıştır. Soru havuzu oluşturulurken belirtke tablosunda yer alan konulara ilişkin alanyazından yararlanılmış ve tabloda yer alan her bir konuyu ve kazanımı içeren sorulara yer verilmiştir. Oluşturulan denemelik test formunda kullanılan dilin katılımcıların anlayabileceği şekilde mümkün olduğunca sade ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir.

d. Denemelik maddelerin gözden geçirilmesi (uzman görüşüne sunulması)

Hazırlanan 80 soruluk denemelik test formu uzman görüşüne sunulmuştur. Alanyazında uzman grubun beş ile kırk kişi arasında değişebileceği, fakat en az beş kişi olması önerilmektedir. Denemelik test formunda yer alan soruların ölçülmek istenen hedefi ölçüp ölçmediği (geçerlik), bilimsel yönden doğruluğu, dil bakımından anlaşılabilirliği, test maddelerin teknik yönden uygunluğu ve madde yazma tekniklerine uygun olup olmadığı (Atılğan ve ark., 2018) yönünden soru işaretlerin giderilmesi için (bir ölçme ve değerlendirme uzmanı, bir program geliştirme ve öğretim uzmanı, dört Olimpik Değerler eğitimi alanında çalışmaları bulunan akademisyen ve bir Türkçe dil uzmanından) yedi uzmanın görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlara görüşlerini bildirmek üzere bir yargıcı formu hazırlanmıştır. Yargıcı formu ile hazırlanan maddelerin ve seçeneklerinin ilgili konu ve kazanımları kapsamı, yapı olarak ilgili yaş grubuna uygunluğu, kullanılan ifadelerde yanlış, eksik veya hatalı bilgiler, soru ve yanıtların birbiri ile uyumu, soruların açık ve anlaşılabilirliği, bilimsel yönden bir yanlışın olup olmadığı, çeldiricilerin iyi çalışıp çalışmadığı hakkında (Baykul, 2015) görüşleri istenmiştir. Oluşturulan yargıcı formunda çalışmanın kapsamı ve amacı, uzmanlardan beklenen katkı ile ilgili bir açıklama ve soruları değerlendirme şekilleri anlatılmıştır.

e. Denemelik test formunun hazırlanması

Uzmanların dönüş yaptıkları yargıcı formları incelenmiş, uzmanlar arasındaki görüş oranı Miles ve Huberman (1994) formülü ($\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})$) kullanılarak hesaplanmış ve uzmanların maddeleri değerlendirmelerinin %83,4 oranında uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Hazırlanan belirtke tablosu, yargıcı formların uzmanlarla paylaşılması ve Miles ve Huberman (1994) görüş birliği oranının ortaya konulması ile uzmanların görüş tutarlılığı sağlanmıştır. Uzmanlardan elde edilen dönütler sonucunda, deneme formunda gerekli düzeltme çalışmaları yapılmıştır. Belirtke tablosunda belirtilen her davranışın ölçülmesi için belirlenen soru sayısının üç katı kadar hazırlanan sorular tekrar gözden geçirilerek, deneme formunun son şekli oluşturulmuştur. Denemelik test formu; maddelerin test formu içinde dağıtılması, test yönergesinin yazılması ve maddelerin yazılması olmak üzere üç adımdan oluşur (Atılğan ve ark., 2018). Bu doğrultuda denemelik test formunda soruların hangi sıralamada yer alması yönünde belirlemeler yapılmış (zorluk derecesi, aynı konuyu içeren soruların art arda gelmemesi vb.) olup form üzerinde soruların dağıtılması yapılmıştır. Uygulama yapılacak sınıf göz önünde bulundurularak karakter büyüklüğü (beş ve üstü sınıflar için minimum 10-11 punto, 1,5 satır aralığı) özelliklerine dikkat edilmiştir. Daha sonra teste dair bilgilendirme yönergesi (neyle ilgili soruların yer aldığı ne için kullanılacağı ve nasıl yapılacağı hakkında) yazılmıştır.

Denemelik testin başında yer alan bilgilendirme yönergesi;

Sevgili Öğrenciler,

Bu formda Olimpik ve toplumsal değerler ile ilgili çeşitli sorular göreceksiniz. Bu soruların büyük çoğunluğu çeşitli durumlarda nasıl davrandığınızı belirteceğiniz cümlelerden oluşmaktadır. Sadece, soruları ve şıkları dikkatli bir biçimde okuyup size en uygun seçeneği işaretleyiniz. Bu testle ilgili herhangi bir zaman sınırınız olmayıp testin sonucunda herhangi bir not almayacaksınız. Size sunulan bu sorular, bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Görüşleriniz bu araştırma için büyük önem taşımaktadır.

Testi cevaplayarak araştırmaya sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

f. Denemelik test formunun uygulanması

Testin uygulama aşamasında önce test süresinin belirlenmesi gereklidir. Sürenin belirlenmesi aşamasında katılımcıların seviyeleri ve test çözmede gerekli olan işlemler göz önünde bulundurularak soru başına 45-70 saniye verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Fakat Atılğan ve ark., (2018); deneme uygulaması aşamasında belirlenen bu süre uygulaması konusunda katı davranılmaması gerektiğini, asıl uygulama kısmında sürenin uygulanmasının testin geçerlik ve

güvenirliğinin düşmemesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. O yüzden katılımcılara süre sınırlandırması yapılmamış olup yeterli sürelerinin olduğu yönde yönlendirme yapılmıştır.

Denemelik testin uygulama süreci Covid-19 salgını dönemine denk geldiğinden test formu çevrimiçi form haline dönüştürülmüştür. Covid-19 nedeniyle eğitim-öğretimi çevrimiçi sistemde EBA'nın yanı sıra Zoom çevrimiçi platformundan yapan örnekleme temsil eden okullara gerekli izinlerin (Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik kurul izni: 19.12.2019-240 ve MEB izni: 09.03.2020-5051378) (Ek-1, Ek-2) alındığı yönünde bilgi verip (izin yazıları paylaşılarak) derslerine katılım sağlanarak, denemelik test formunu uygulama izni istenmiştir. Sorumlu Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin Zoom platformunda çevrimiçi yaptıkları Beden Eğitimi ve Spor derslerine ilişkin bağlantı paylaşımı ile derslerine katılarak test hakkında gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Testin ilk sorusunun bu çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarını beyan niteliği taşıdığını ve başlangıçta (ilk soru olarak yer alan) velileri ile birlikte onay vermeleri, sonrasında testi cevaplamaya başlamaları gerektiği söylenmiştir. Öğrencilerden tüm sorulara yanıt vermeleri istenmiş ve bunun için zaman kısıtlamasının olmadığı bilgisi verilmiştir. Test hakkında bilgilendirme aşaması ve paylaşımı sırasında öğrencilere yanıtlara ulaşabilmeleri ve soruların anlaşılabilirliği gibi konularda herhangi bir yönlendirme yapılmayarak testin güvenilirlik ve geçerliğini düşürebilecek durumlardan mümkün olduğunca sakınılmaya çalışılmıştır. Çünkü uygulanan testlerde, ölçülmek istenen herhangi bir özellik hakkında karşılaştırma ve yönlendirme yapılmadan uygulanması testlerin ölçülmesi istenen özelliği ölçebilme derecesini attırır (Tekin, 2004). Testin uygulandığı gün derse katılamayan öğrenciler için aynı hafta içerisinde başka derslerinde test uygulaması yapılmıştır. Araştırmaya dâhil edilen toplam öğrenci sayısı 610'dur. Testin cevaplanmasının gönüllülüğün esas alındığı bilgisi verilmiş, istemeyen öğrenciler çalışmaya katılmamıştır. Teknik aksaklıkların (internetin kopması, testin cevaplamasına olanak sağlamayan ekipman vs.) da etkisi ile çalışmaya katılamayan öğrencilerin olması ile araştırma kapsamında testi 340 öğrenci cevaplamıştır. 20 öğrencinin cevapları hatalı olduğundan çalışma kapsamı dışında bırakılmış ve 320 öğrencinin verileri analiz kapsamına alınmıştır.

g. Madde analizlerinin yapılması ve madde seçimi

Denemelik testin uygulanması sonucunda elde edilen cevaplar Microsoft Excel ofis programına aktarılmış, test geliştirme tekniklerinden yararlanılarak işleme tabi tutulmuştur. Testte yer alan her öğrencinin her madde için yaptıkları işaretlemeler; doğruysa 1, yanlış, boş bırakılmış ya da birden çok seçenek işaretlenmişse 0 olmak üzere puanlanır bilgisi doğrultusunda (Atılğan ve ark., 2018), denemelik test formunda yer alan 80 madde için öğrencilerin verdikleri doğru cevaplara 1, yanlış cevaplara 0 verilmiştir. Test çevrimiçi olarak uygulandığında testte yer alan

maddeleri atlama ya da birden fazla seçeneği işaretlemeye ya da sorunun boş bırakılmasına olanak sağlamayacak şekilde düzenlenmiştir. Testin güvenilirlik hesaplamaları ve madde analizleri yapılarak madde seçiminin yapılabilmesi için basit analiz ve madde seçenekleri analizi yapılmıştır. Verilen cevapların puanlanma işleminden sonra 80 madde için bir matris tablosu hazırlanmıştır. Hazırlanan matris tablosu basit analiz uygulayarak deneme grubunun en başarılı %27'lik grubu (üst grup) ve en az başarılı olan %27'lik grubu (alt grup) ölçüt olarak alınarak iç ölçüte dayalı bir madde analizi yöntemi (Atılğan ve ark., 2018) kullanılmıştır. Denemelik test formunda bu yöntemin uygulanabilmesi için katılımcıların testten aldıkları puanlar en yüksek puandan düşük puana göre sıralanmıştır. Sıralama sonrasında en iyi %27'lik bölümde yer alan üst grup (86 kişi) ve en düşük puan almış alt grup (86 kişi) belirlenmiştir. Arada kalan %46 bölümü temsil eden katılımcılar (148) hesaplamalardan çıkarılmış ve ortaya çıkan matris tablosunda 172 katılımcı kalmıştır. Bu matriste yer alan cevaplar üzerinde madde analizleri yapılmıştır. Madde analizleri içerisinde madde güçlük indeksi (her bir maddenin zorluk derecesinin uygun güçlük düzeyine sahip olup olmadığı), madde güvenilirlik katsayısı, madde standart sapması ve madde ayırt edicilik indeksi (her bir maddenin ölçülmesi istenen özelliğin temsil derecesi) her bir madde için tek tek Microsoft Office Excel'de hesaplanmıştır. Madde güçlüğü, ayırt edicilik gücü ve çeldiriciler belirlenmiştir. Testin güvenilirliği, Kuder – Richardson 20 (KR-20) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalarda kullanılan formüller aşağıda verilmiştir (Atılğan ve ark., 2018; Güler, 2017):

a) Madde Güçlük İndeksi

$$p = \frac{D(\text{üst}) + D(\text{alt})}{2n}$$

p : Madde güçlük indeksi

D(üst) : Maddeyi üst grupta doğru yanıtlayanların sayısı

D(alt) : Maddeyi alt grupta doğru yanıtlayanların sayısı

2n=N : Gruptaki toplam öğrenci sayısı

b) Madde Ayırt Edicilik İndeksi

$$r = \frac{D(\text{üst}) - D(\text{alt})}{n}$$

r : Madde ayırt edicilik indeksi

D(üst) : Maddeyi üst grupta doğru yanıtlayanların sayısı

D(alt) : Maddeyi alt grupta doğru yanıtlayanların sayısı

n : Üst ya da alt gruptaki öğrenci sayısı

c) Madde Standart Sapma

$$S_j = \sqrt{p(1-p)}$$

S_j : Standart sapma

p : Madde güçlük indeksi

d) Güvenirlilik Katsayısı

$$r_j = r \times S_j$$

r_j : Madde güvenirlilik katsayısı

r : Madde ayırt edicilik indeksi

S_j : Madde standart sapması

e) KR-20 Güvenirlilik Katsayısı

$$KR-20 = K/K-1 \times \left[1 - \sum p.q / S_x^2 \right]$$

h. Nihai testin oluşturulması ve madde istatistiklerinin yapılması

Madde seçme işleminin yapılabilmesi için belirtke tablosunda (Tablo 5.2.) yer alan her bir kazanımı temsilen oluşturulan sorular bir tablo haline getirilmiştir. Oluşturulan bu tabloya her bir sorunun madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksinin yer aldığı sütun eklenmiştir. Denemelik testte yer alan her kazanımı yoklayan en yüksek madde ayırt edicilik gücüne sahip orta güçlükte olan maddeler (her bir kazanımı temsilen nihai testte olması planlanan soru sayısı kadar) nihai test için belirlenmiştir. Bir davranış için birden çok ayırt edicilik indeksi yeterli olan maddelerin olması durumunda, madde güçlük indeksi orta güçlükte (0,40-0,60) olan maddeler nihai test için belirlenmiştir. Bazı maddelerin madde güçlük indeksinin $\geq 0,61$ olmasının sebebi ise temsil edilen kazanım içinde yer alan diğer maddelerin madde ayırt edicilik indeksinin $\leq 0,29$ olmasıdır. Ayırt edicilik indeksi 0,30-0,39 (küçük düzeltmelerle teste alınabilir (Atılğan ve ark., 2018; Güler, 2017)) arasında olan 4 maddeye gerekli olan düzeltme işlemleri yapılmıştır. Denemelik testten, nihai teste alınan 26 madde tekrar gözden geçirilerek gerekli (madde dizilimi vb) düzeltmeler yapılmış ve Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT)'nin nihai formu oluşturulmuştur. Denemelik testten istenilen özelliklere sahip soruların madde güçlük indeksleri ve madde ayırt edicilik gücü indekslerinin yanı sıra madde standart sapmaları, madde varyansı ve madde güvenirlilik katsayıları da hesaplanmıştır. Oluşturulan nihai teste ait madde analizleri ve test istatistikleri bulgular kısmında verilmiştir.

5.2. Olimpik Değerler Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programının Ortaya Konulması, Uygulanması ve Etkililiğinin Öğrenci ve Öğretmen Bazlı Değerlendirilmesi (Aşama II)

Bu çalışma İstanbul ili Pendik ve Sultanbeyli ilçelerinde bulunan üç okulda okuyan 5. Sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın nitel veri toplama yöntemleri ile elde edilen veriler uygulamaya katılan öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır. Katılımcıların uygulanan ölçeklerde yer alan maddelere ve görüşme sorularına içtenlikle cevap verdikleri varsayılarak aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

5.2.1. Araştırmanın hipotezleri ve alt problemleri

Araştırmanın nicel yöntemi çerçevesinde aşağıdaki hipotezler sınanmıştır:

- i. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programına katılan kız ve erkek öğrencilerin hoşgörü eğilim ölçeğinin değer, kabul ve empati alt boyutlarından zaman içerisinde elde ettikleri kazanımlar programa katılmayan kız ve erkek öğrencilerden daha yüksektir.
- ii. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programına katılan kız ve erkek öğrencilerin protre değerler ölçeğinin evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik, güç, başarı hazcılık, uyarılma ve özyönelim alt boyutlarından zaman içerisinde elde ettikleri kazanımlar programa katılmayan kız ve erkek öğrencilerden daha yüksektir.
- iii. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programına katılan kız ve erkek öğrencilerin saygı eğilim ölçeğinden zaman içerisinde elde ettikleri kazanımlar programa katılmayan kız ve erkek öğrencilerden daha yüksektir.
- iv. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programına katılan kız ve erkek öğrencilerin çocuklar için benlik algısı profili ölçeğinin eğitsel yeterlilik, sosyal kabul, atletik yeterlilik, fiziksel görünüm, davranışsal yönetim ve nel öz değer alt boyutlarından zaman içerisinde elde ettikleri kazanımlar programa katılmayan kız ve erkek öğrencilerden daha yüksektir.
- v. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli 10 Haftalık Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programına katılan kız ve erkek öğrencilerin olimpik değerler bilgi testinden zaman içerisinde elde ettikleri kazanımlar programa katılmayan kız ve erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Araştırmanın nitel yöntemi çerçevesinde ise aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

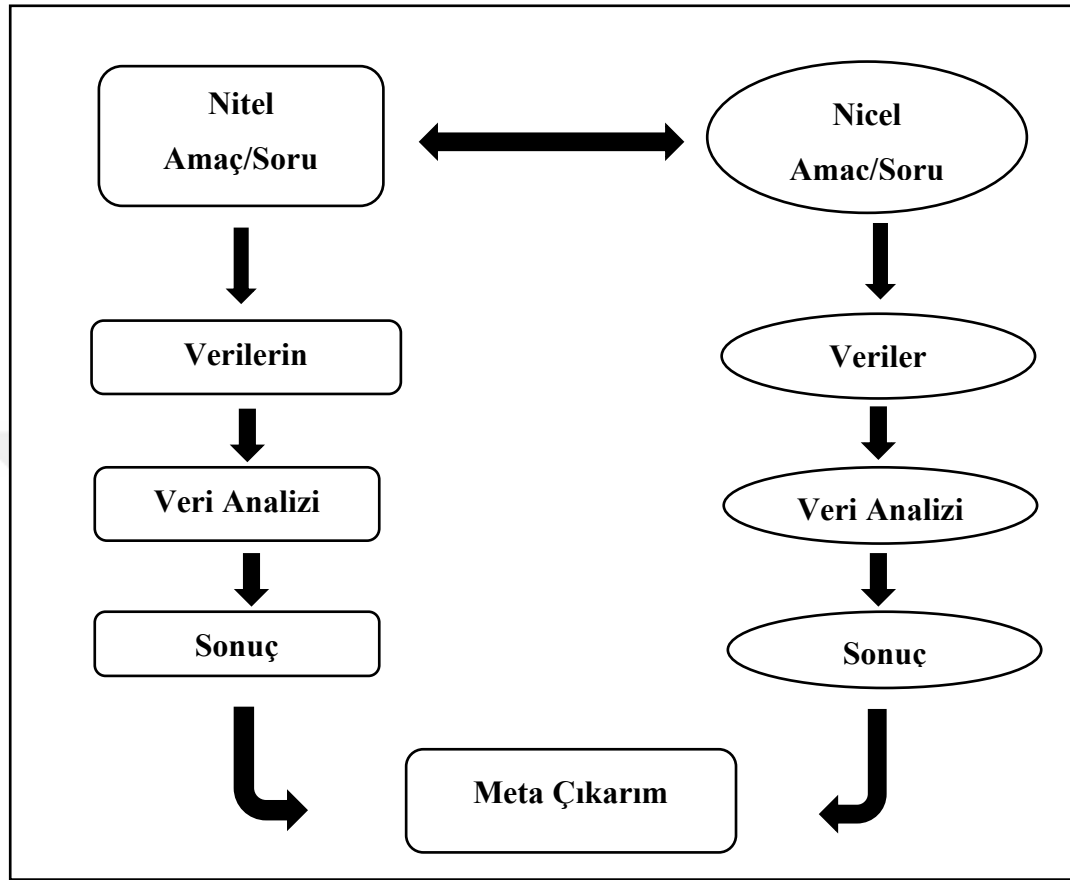
- i. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde ortaya konulan uygulama programının, öğrencilerdeki kazanımlarının ve farkındalıklarının neler olduğunun öğrencilerin söylemleri ile ortaya konulması,
- ii. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde ortaya konulan uygulama programının, katılımcılarda birbirlerine yaptıkları davranışların değişimine etkisinin gözlemlenmesi,
- iii. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde ortaya konulan uygulama programının, öğrencilerdeki kazanımlarının ve farkındalıklarının neler olduğunun öğretmenlerin söylemleri ile ortaya konulması,
- iv. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde ortaya konulan uygulama programının, sürekli eğitim sistemindeki yer ve öneminin öğretmenlerin söylemleri ile ortaya konulması,

5.2.2. Araştırma deseni

Bu çalışma deneysel araştırma olarak planlanmıştır. Araştırmada IOC'nin hazırladığı Olimpik Değerler Eğitim Programı (OVEP KIT) (International Olympic Committee, 2023-a) adı ile ortaya koyduğu eğitim materyali ve dünyada yapılan örnek projelerin ışığında hazırlanan bir uygulama programı planlanmıştır. Araştırmada, programı ortaokul (5. sınıf) öğrencilerine uygulamak ve program sonrasında katılımcılar üzerindeki psikolojik, bilişsel ve değer/ler kazanımını ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerini ortaya koymak amacıyla karma yöntem araştırma tasarımı kullanılmıştır. Creswell (2008), bir araştırma problemini anlamak için “karma yöntem araştırmasının veri toplama ve analiz etme hem nicel hem de nitel veriyi tek bir çalışmada karıştırma” olduğunu açıklar. Karma yöntem tasarımı, kesin, doküman tabanlı önlemlerle artırılan bağlamsal olarak ayrıntılı alan bazlı bilgileri kullanabilir. Bu tür tasarımlar, araştırmacıların hem niteliksel hem de niceliksel araştırma geleneklerinden yararlanmalarını sağlayarak araştırmacılara karmaşık araştırma sorularına daha eksiksiz bir cevap alma fırsatı verir (Mertens, 2005).

Farklı işlevleri, prosedürleri, güçlü yönleri ve zorlukları olan farklı türde karma yöntem araştırma tasarımları vardır (Creswell, 2007). Bu çalışmada eşzamanlı yürütülen karma metod tasarımı kullanılmıştır (Şekil 5.3.). Bu karma yöntem tasarımının amacı aynı anda nicel ve nitel verileri toplamak, verileri birleştirmek ve bir araştırma problemini anlamak için sonuçları kullanmaktır (Creswell, 2007). Bu model, tek bir çalışmada bulguları doğrulamak, çapraz doğrulamak veya onaylamak amacıyla iki farklı yöntemi kullanmak üzere seçilmiştir (Morgan,

1998). Bu tasarımın gücü, güçlü yönlerden faydalanmak ve nicel (örneğin büyük örneklem büyüklüğü, eğilimler, genelleme) ve nitel yöntemlerin (örneğin küçük örneklem büyüklüğü, detaylar) zayıflıklarını en aza indirmektir (Patton, 1990).

Şekil 5.3. Eşzamanlı karma model tasarımı (Teddle ve Tashakkori, 2015'den adapte edilmiştir).

Bu bağlamda çalışmada nitel ve nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın nitel boyutunda 10 hafta boyunca beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan programın işleniş süresince gözlem ve eğitim sonrasında uygulamaya katılan öğrencilerle odak grup ve uygulamaya katılan sınıfların beden eğitimi öğretmenleri ile bireysel görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nicel boyutunda ise; eğitim öncesinde (bir hafta önce) ve sonrasında (bir hafta sonra) ölçekler uygulanmış olup, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Ölçekler ön-test ve son test olarak hem deney hem kontrol grubuna aynı haftalarda uygulanmıştır. Araştırmanın nitel yöntemler ile yürütülen kısımda gözlem uygulama boyunca, odak grup görüşmesi uygulama sonunda sadece deney grubunda uygulanmıştır. Ayrıca uygulamaya katılan sınıfların beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile bireysel görüşmeler yapılmıştır (Tablo 5.3.).

Tablo 5.3. Araştırmada kullanılan desen

Nicel Yöntem					
Deney Grubu	Ön test Uygulama Son test	Portre Değerler Ölçeği	Kontrol Grubu	Ön test Son test	Portre Değerler Ölçeği
		Hoşgörü Eğilim Ölçeği			Hoşgörü Eğilim Ölçeği
		Saygı Eğilim Ölçeği			Saygı Eğilim Ölçeği
		Çocuklar için Benlik Algısı Profili			Çocuklar için Benlik Algısı Profili
		Olimpik Değerler Bilgi Testi			Olimpik Değerler Bilgi Testi
Nicel Verilerin Analizi (ön-son test deney ve kontrol gruplu deneysel desen)					
Nitel Yöntem					
Deney Grubu	Gözlem (uygulama boyunca)				
	Odak grup ve bireysel görüşmeler				
	Nitel veri toplama				
	İçerik analizi				
	Temalaştırma ve yorumlama				
Verilerin birleştirilip değerlendirilmesi					

5.2.3. Araştırmanın evren ve örnekleme

Bu araştırmanın evrenini İstanbul ili Sultanbeyli ve Pendik ilçesinde bulunan ortaokul 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın uygulama aşaması Covid-19 salgın hastalık dönemine (okulların kapanması uzaktan eğitime geçilmesi) denk geldiğinden, çalışma çevrimiçi anlatım yöntemine dönüştürülmüştür. Bu durumda çalışmanın düzgün yürütülmesi açısından okulların belirlenmesi tekrar değerlendirilmiş hem teknik donanına sahip (bilgisayar, tablet vb. gibi), hem de araştırmacının kolay ulaşabileceği ve rahat iletişim kurabileceği okullar tercih edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın örnekleme olasılıksız örneklem yöntemlerinde uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmaya üç (3) okuldan yaşları 9-12 arasında değişen 163'ü (%48,1) kontrol, 176'sı (51,9) uygulama grubu olmak üzere 339 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmanın sağlıklı yürütülebilmesi için eğitim programına %60 ve üstü devam edenler dahil edilmiştir. %60 devam durumunun altında kalan öğrenciler ve ön testte veya son testte katılmayan öğrenciler çalışma dışı bırakılmıştır. Bunun sonucunda, çalışma grubunu 9-12 yaş arası 112'si (66 kontrol, 46 deney) kız, 72'si (44 kontrol, 28 deney) erkek olmak üzere 184 öğrenciden oluşturmaktadır (Tablo 5.4.). Çalışmanın nicel kısmında yer alan ölçekler ön test ve son test olarak bu örnekleme uygulanmıştır.

Çalışmanın nitel kısmında gerçekleştirilen gözlem uygulamaya katılan tüm öğrenciler kapsamında yürütülürken, odak grup görüşmelerinde uygun örnekleme yöntemi kullanılarak deney grubu içerisinde gönüllü katılım esası ile belirlenen 8'er kişilik 5 gruba uygulanmıştır. Görüşmeler programın yürütüldüğü dört (4) sınıftan 23 erkek, 17 kız olmak üzere toplam 40

öğrenci ile yürütülmüştür (Tablo 5.4.). Ayrıca nitel araştırma ile yürütülen kısımda veri çeşitlemesi oluşturmak için uygulamaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor öğretmenleri (iki öğretmen) ile bireysel görüşmeler yapılmıştır (Tablo 5.5.).

Tablo 5.4. Araştırma grubunun özellikleri

Nicel Yöntem						
	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kontrol	66	59	44	61	110	60
Deney	46	41	28	39	74	40
Toplam	112	61	72	39	184	100
Yaş (Ort)	10,9		10,9		10,9	
SS	0,36		0,33		0,35	
Nitel Yöntem						
	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Odak Grup Görüşmesi	17	42,5	23	57,5	40	100
Yaş (Ort)	10,4		10,6		10,5	
SS	0,38		0,34		0,36	

Tablo 5.5. Katılımcı beden eğitimi ve spor öğretmenlerin profili

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim durumu	Görev yılı	Görevi
K1	31	Kadın	Yüksek lisans (devam)	6	Beden Eğ. Ve Sp. Öğr.
K2	42	Erkek	Lisans	14	Beden Eğ. Ve Sp. Öğr.

Katılımcı çocuklar 18 yaşından küçük olduklarından çalışmaya katılabilmeleri için çocuklara ve ailelerine çalışma hakkında bilgi verilmiş (Ek-3 – Ek-4) ve çocuğun kendisinden ve ailelerinden onam alınmıştır (Ek-5 – Ek-6). Velileri tarafından izin verilen çocuklar çalışmaya dahil edilmiştir.

5.2.4. Veri toplama araçları

Karma yöntem kullanılan araştırmanın nicel kısmında Portre Değerler Ölçeği, Hoşgörü Eğilim Ölçeği, Saygı Eğilim Ölçeği, Çocuklar için Benlik Algısı Profili ölçeği ve Olimpik Değerler Bilgi Testi kullanılırken; nitel kısmında gözlem, bireysel görüşme ve odak grup görüşmeleri kullanılmıştır. Araştırmanın bu kısmı nicel veri toplama araçları ve nitel veri toplama araçları başlıkları altında detaylandırılmıştır.

5.2.4.1. Nicel veri toplama araçları

Araştırmanın bu bölümünde uygulanan eğitimin katılımcılar üzerindeki psikolojik, bilişsel ve değer/ler kazanımını belirleyebilmek için eğitim öncesinde ve sonrasında ön test-son test olarak uygulanan ölçekler hakkında bilgiler yer almaktadır.

Katılımcıların (5. sınıf öğrencileri) değer yargılarındaki farklılıkları ortaya koyabilmek için “*Portre Değerler Ölçeği, Hoşgörü Eğilim Ölçeği ve Saygı Eğilimi Ölçeği*” kullanılmıştır. Benlik algılarındaki farklılıkları ortaya koymak için “*Çocuklar için Benlik Algısı Profili*” ve Olimpik Değerlerle ilgili bilgilerinin gelişimini incelemek için bu tez kapsamında geliştirilen “*Olimpik Değerler Bilgi Testi*” kullanmıştır. Söz konusu veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Portre Değerler Ölçeği: Schwartz ve diğerleri (2001) tarafından yetişkinler (40 madde) için geliştirilen ölçek daha sonra, Bilik, Nemann, Schmitz ve Rose (2005) tarafından 10-12 yaş çocukları için 21 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasını ise Kapıkıran ve Gündoğan tarafından (2016) yapılmış olan ölçek 9-12 yaş arasındaki çocukların değerlerine ilişkin çalışmaların yapılmasına olanak tanıyan 21 maddeli ve 6’lı likert türü (Ek-7) (1-bana tamamen benzemiyor-6-bana tamamen benziyor) bir öz-bildirim ölçme aracıdır. On alt boyutun (evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik, güç, başarı, hazcılık, uyarılım, öz yönelim) alfa kat sayısı 0.39 ile 0.79 arasında değişmekte olup ölçeğin, özaşkın değerler alt ölçeği için 0.73, korumacı değerler alt ölçeği için 0.65, özgünlük değerler alt ölçeği için 0.60 yeniliklere açıklık değerleri alt ölçeği için 0.65 ve tüm ölçek maddeleri için 0.87 olarak hesaplanmıştır (Kapıkıran ve Gündoğan, 2016). Ölçek alt boyutlarının içeriği ve madde örnekleri Tablo 5.6.’de verilmiştir.

Tablo 5.6. Portre Değerler Ölçeği alt boyut, içerik ve madde örnekleri

Alt Boyut	Alt Boyut İçerikleri	Madde Örneği
Evrenselcilik	Anlayış ve takdir etmeyi (Doğayı ve tüm insanları koruma ve hoşgörü)	Dünyadaki her insanın eşit fırsatlara sahip olması gerektiğini düşünür. Herkesin yaşamda eşit fırsatlara sahip olması gerektiğine inanır
İyilikseverlik	Yakın ilişkili olduğumuz insanların refahını koruma ve arttırmayı	Onun için çevredeki insanlara yardım etmek çok önemlidir. İnsanların mutluluğunu önemser.
Geleneksellik	Geleneksel kültürün ya da dinin sağladığı gelenek ve düşüncelere saygılı olma, kabul etme ve bağlanmayı	Alçak gönüllü ve mütevazı olmak onun için önemlidir. Dikkati kendi üzerine çekmemeye çalışır.
Uyma	Sosyal normlar ve beklentileri yıkmaya veya diğer insanları üzme ya da zarar verme olasılığı olan davranışları ve dürtüleri sınırlamayı	İnsanların söylediklerini yaptıklarına inanır. Hiç kimse izlemese bile insanların kendilerine söylediklerini yapmaları gerektiğini düşünür.
Güvenlik	Kendi, ilişkiler ve toplumun düzeni, uyumu ve güvenliğini	Güvenli çevrede yaşamak onun için önemlidir. Güvenliğini tehlikeye sokan her şeyden kaçınır.
Güç	İnsanları ve kaynaklar üzerinde denetim sağlama ve baş olma, sosyal statü ve saygınlığı	Onun için zengin olmak önemlidir. Çok para ve çok pahalı eşyalara sahip olmak ister.
Hazcılık	Kendi uyarımı, zevki ve doyumunu sağlamayı	İyi zaman geçirmek onun için önemlidir. Kendi kendini 'şımartmaktan' hoşlanır.
Uyarılım	Yasamla mücadele etme, yenilik ve eğlenceyi	Sürprizden hoşlanır ve sürpriz yapmak için yeni şeyler arar. Yaşamında çok farklı yeni şeyler yapmanın önemli olduğunu düşünür.
Özyönelim	Bağımsız düşünce ve davranışı seçme, yaratma ve keşfetme (yaratıcılık, merak ve özgürlük)	Yeni şeyler düşünmek ve yaratıcı olmak onun için önemlidir. İşleri kendine özgü orijinal şekilde yapmayı sever.

Hoşgörü Eğilim Ölçeği: Ölçek Çalışkan ve Sağlam tarafından (2012) geliştirilmiştir. Ölçek 18 madde beş basamaklı Likert tipi ("1" Hiç uygun değil, "2" Uygun değil, "3" Biraz uygun, "4" Uygun, "5" Tamamen uygun) bir dereceleme ölçeğidir. Üç alt boyuttan oluşan bir ölçeğe aracıdır. Bu alt boyutlar "değer (0,86)", "Kabul (0,70)" ve "empati (0,63)"dir (Ek-8). Ölçekteki tüm maddeler olumlu puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 18, maksimum puan 90'dır. Puanın yüksekliği, hoşgörü eğiliminin yüksekliğine işaret etmektedir (Çalışkan ve Sağlam, 2012). Ölçekte yer alan maddelere örnekler Tablo 5.7.'de verilmiştir.

Tablo 5.7. Hoşgörü Eğilim Ölçeği alt boyut ve madde örnekleri

Alt Boyut	Madde Örneği
Değer	İnsanların farklı olması doğaldır.
Kabul	Kavgacı biri değilim.
Empati	Kendimi başkalarının yerine koyabilirim.

Saygı Eğilim Ölçeği (SaEÖ): Bu ölçek Sarmusak (2011) tarafından geliştirilmiştir. Tek boyutlu yapıya sahip olan ölçek 14 maddeden oluşmaktadır (Ek-9). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,77’dir. Maddelerin puanlanması dörtlü likert tipinde “her zaman” (4), “çoğu zaman” (3), “çok nadir” (2), ve “hiçbir zaman” (1) şeklindedir. 1., 2., 3., 6. ve 8. maddeleri tersinden toplanan ölçekten alınacak minimum puan 14, maksimum puan ise 56’dır. Toplam puan deneklerin saygı eğilim puanlarını ifade eder. “*Konuşan kişinin lafını kesmeden dinlerim*”, “*Okulda çalışan temizlikçilere saygılı davranırım*” gibi maddelerin bulunduğu ölçekte, puanın yüksek olması saygı eğilimlerinin yüksek olduğunu; düşük olması saygı eğiliminin düşük olduğunu gösterir (Sarmusak, 2011). Ölçekte yer alan maddelere örnekler Tablo 5.8.’de verilmiştir.

Tablo 5.8. Saygı Eğilim Ölçeği madde örnekleri

	Madde Örneği
SaEÖ	Arkadaşlarıma hoşlanmayacakları isimler takarım.
	Konuşan kişinin lafını kesmeden dinlerim
	Yemek yerken nezaket kurallarına uyarım

Çocuklar için Benlik Algısı Profili (ÇİBAP): Bu ölçek Harter (1985) tarafından geliştirilmiştir. Orijinal formunda ölçek 36 madde, 6 alt ölçekten oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması Şekercioğlu (2009) tarafından yapılan ölçek 36 madde, altı alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler (1) Eğitsel Yeterlilik (0,74), (2) Sosyal Kabul (0,60), (3) Atletik Yeterlilik (0,71), (4) Fiziksel Görünüm (0,79), (5) Davranışsal Yönetim (0,72) ve (6) Genel Öz-Değerdir (0,75) (Ek-10). Her bir alt ölçeğe ait altı madde bulunmaktadır. Maddeler 4, 3, 2 ve 1 olarak puanlanmaktadır. 4 puan daha yeterli öz-yargıyı, 1 puan ise daha az yeterli öz-yargıyı göstermektedir. Her alt ölçekteki maddeler sol tarafta daha yeterli durum için çalışan üç madde ve sağ tarafta daha yeterli durum için çalışan üç madde olarak, dengeli bir biçimde

yazılmıştır. Dolayısıyla sol tarafta daha yeterli olan tanımlama için madde puanları 4, 3, 2, 1 (soldan sağa) olarak puanlanmakta; sağ tarafta daha yeterli olan tanımlama için madde puanları 1, 2, 3, 4 (soldan sağa) olarak puanlanmaktadır (Şekercioğlu, 2009; Şekercioğlu ve Koç, 2017). Ölçek alt boyutlarının içeriği ve madde örnekleri Tablo 5.9.'de verilmiştir.

Tablo 5.9. Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği alt boyut, içerik ve madde örnekleri

Alt Boyut	Alt Boyut İçerikleri	Madde Örneği
Eğitsel Yeterlilik	Eğitsel performans alanı içerisine giren, çocuğun algıladığı yetenek ya da yeterlilikleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Bazı çocuklar, okul etkinliklerinde çok iyi olduklarını düşünürler AMA Diğer çocuklar, kendilerine verilen okul etkinliklerini yapıp yapamayacakları konusunda endişelenirler.
Sosyal Kabul	Çocuğun yaşıtları arasında kendisini popüler hissedip hissetmediği ya da arkadaşları tarafından kabul görüp görmediği temelinde ölçme yapmaktadır.	Bazı çocuklar için arkadaşlık kurmak zordur AMA Diğer çocuklar için arkadaşlık kurmak oldukça kolaydır.
Atletik Yeterlilik	Çocuğun spor dallarında kendisini başarılı algılayıp algılamadığı, yeni bir spor etkinliğini iyi yapıp yapamadığı, evde televizyon izlemeyi dışarıda yapılacak sportif etkinliklere tercih edip etmediği vb. özelliklerin ölçülmesi amaçlanmaktadır.	Bazı çocuklar, her türlü spor çok iyi yaparlar AMA Diğer çocuklar, konu spora gelinde çok iyi olduklarını düşünmezler.
Fiziksel Görünüm	Çocuğun boyu, kilosu, vücudu, yüzü ve saçları gibi fiziksel özellikleri açısından görünüşünden mutlu olup olmadığını ve kendisini yakışıklı ya da güzel hissedip hissetmediğini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.	Bazı çocuklar, görünüşlerinden memnundurlar AMA Diğer çocuklar, görünüşlerinden memnun değildirler.
Davranışsal Yönetim	Çocuğun istediği biçimde hareket etmesi, doğru olanı yapması ve doğru biçimde davranış gösterme derecesi hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır.	Bazı çocuklar, davranış biçimlerinden çoğu zaman memnun değildirler AMA Diğer çocuklar, davranış biçimlerinden genellikle memnundurlar.
Genel Öz-Değer	Çocuğun yaşamını sürdürme biçiminden mutlu olup olmadığı ve bir kişi olarak kendisinden hoşlanıp hoşlanmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.	Bazı çocuklar, çoğu zaman kendilerinden memnun değildirler AMA Diğer çocuklar, kendilerinden oldukça memnundurlar.

Olimpik Değerler Bilgi Testi: Katılımcıların Olimpik Değerler hakkında ne derece bilgi sahibi olduklarının belirlenmesi ve geliştirilen eğitim programının ne derece yararlı olduğunu (etkililiğini) ortaya koymak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Üç seçenekli olarak geliştirilen “Olimpik Değerler Bilgi Testi” 26 sorudan oluşmaktadır. Bilgi testi katılımcılarda Olimpiyat Oyunları ile ilgili kavramlar, Olimpik Hareket, Modern Olimpiyat Oyunları ve tarihi, Olimpik Değerler (mükemmellik-arkadaşlık-saygı), Olimpiyat Oyunlarının çeşitleri, Paralimpik Oyunlar konularında bilgi düzeyinde 7 ve kavrama düzeyinden 5 toplam 12 kazanımı ölçmektedir. Testin geçerlik ve güvenilirliğine ait detaylı analiz sonuçları bulgular başlığı altında sunulmuştur.

5.2.4.2. Nitel veri toplama araçları

Çalışmada daha derinlemesine veri elde etmek için nitel veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. Eğitim programının uygulanması aşamasında katılımcıların o esnadaki duygu ve davranış durumlarının ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması amacıyla gözlem, eğitimin nicel kısmında sayısal olarak ortaya konulan farklılıkları katılımcıların kendi cümleleri ile ifade ederek daha derin bir bilgi elde etmek amacıyla da odak grup görüşmeleri ve öğrencilerden elde edilen verileri desteklemesi ve bir eğitimci gözüyle uygulanan programın değerlendirilmesi için öğretmenler ile bireysel görüşmeler yapılmıştır. Aşağıda gözlem, odak grup görüşmesi ve bireysel görüşmelere ait detaylı bilgiler sunulmuştur:

Gözlem: Araştırmada uygulamalar esnasında katılımcıların davranışlarını ve etkileşimlerini alanda gözlemleyebilmek ve takip edebilmek için gözlem yöntemi kullanılmıştır. Gözlem yöntemi ile çocukların etkinlik anındaki tutum ve davranışlarına ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Gözlem araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış bir “gözlem formu” yardımıyla yapılmıştır (Ek-11). Her hafta (10 hafta) uygulama esnasında araştırmacı ile birlikte toplam iki kişi araştırmaya gözlemci olarak katkı sağlamıştır. Araştırmaya araştırmacı dışında gözlem ile katkı sağlayan dışarıdan gözlemciye araştırma yöntemleri ve gözlem konusunda bir eğitim verilmiştir. Dışarıdan gözlem ile katkı sağlayan gözlemci Spor Bilimleri Fakültesinde öğretim elemanı olarak çalışan daha önce benzer bir uygulamada gözlem yapmış bir araştırmacıdır. Dışarıdan gözlem ile katkı sağlayan araştırmacıya uygulanan program ve öğrenci profili ile ilgili ve gözlem sorularına ilişkin detaylı bilgi verilmiştir. Araştırmacı uygulama sırasında/boyunca ekran karşısında uygulamayı yürüten kişi olarak olduğundan araştırmaya katılımcı gözlemci rolü ile katkı sağlamıştır. Araştırmacı katılımcı öğrencilerle bire bir etkileşimde olduğundan uygulama etkilerini ve öğrencilerdeki gelişimi gözleme konusunda etkili olduğu düşünülmüştür. Araştırmacı uygulamayı yürüten kişi olması dolayısı ile gözlem notlarını gözlem formunda yer alan sorular bazında küçük hatırlatıcı

notlar alarak, uygulama bitiminde de çevrimiçi platformlarda yürütülen uygulamaların kayıtlarının tekrar izleyerek uygulama sırasında tuttuğu notları detaylandırarak almıştır. Dışarıdan gözlemci ise gözlem formunda yer alan sorulara cevap olan gözlem notlarını yazılı olarak almasının yanı sıra yetişememe durumu göz önüne alınarak ses kayıt cihazı ile kısa ses kayıtları aracılığı ile almıştır. Gözlemcilerin verileri her dersin sonrasında düzenlenmiş ve ilgili haftaya dair tarihlere göre kategorize edilerek arşivlenmiştir. Uygulama bittikten sonra arşivlenen ve tarihsel sıraya ayrılan veriler NVİVO nitel araştırma analiz programına aktarılmıştır. Bu aşamadan sonraki tüm işlemler (kodlama ve temalaştırma işlemleri) NVİVO nitel araştırma analiz programı ile gerçekleştirilmiştir.

Odak Grup Görüşmesi: Araştırma kapsamında yapılan gözlem ve ön test-son testten elde edilecek bulguların sorgulanması ve derinleştirilmesi için araştırmada “odak grup görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Odak grup görüşmeleri 6 – 8 kişilik gruplarla yapılması planlanmış fakat dönemin sonu olması sebebiyle öğrenci katılımının azalmasından dolayı katılım sağlayan öğrenci grupları (görüşme günü sınıf mevcudu) 6 ve 10 kişilik gruplar ile gerçekleştirilmiştir. Nitel veri toplamada önemli bir işleve sahip olan odak grup görüşmeleri araştırmacı açısından bireysel görüşmelere göre bazı farklı özellikler gösterir. Öncelikle grup görüşmelerinde sorulara verilen yanıtlar, gruptaki bireylerin birbirleriyle etkileşimleri sonucu oluşur. Gruptan bir bireyin sorulan soruya verdiği bir yanıtın diğer bireyler tarafından duyulması, onlara kendi düşüncelerini verilen bu yanıt çerçevesinde oluşturma fırsatı verecektir (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada daha derinlemesine veri elde etmek istemenin yanı sıra araştırmaya dahil edilen katılımcıların yaşlarının küçük olması amacıyla odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Görüşmeler araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek-12) ile yapılmıştır.

Görüşmeler Zoom programı üzerinde yürütülen ders ortamında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler hakkında katılımcılara bilgi verilmiş hazır oldukları bilgisi alındıktan sonra başlatılmıştır. Görüşmeler katılımcıların onayı ile kayıt altına alınmıştır. Bu yöndeki izinler araştırma başlangıcında tüm katılımcılar ve velilerinden ayrıca alınmıştır. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara görüşme sırasında neler üzerinde durulacağı ile ilgili bilgi verilmiş ve görüşme esnasında bakma gereği duyabilecekleri için yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan görüşme formu ekran paylaşımı aracılığıyla katılımcılar ile paylaşılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmanın güvenilirliği açısından araştırmacı tarafından görüşme esnasında kısa notlar tutulmuştur. Araştırma konusuna ilişkin mümkün olduğu kadar ayrıntılı veri toplanmaya çalışılmıştır.

Bireysel Görüşmeler: Araştırmada uygulanan programın sürekli eğitim sistemi açısından etkililiğinin belirlenmesi için nitel veri toplama araçlarından görüşme yönteminden

yararlanılmıştır. Programın uygulanması aşamasında işleyişe ve içeriğe şahitlik eden, katılımcıların beden eğitimi ve spor öğretmenleri, katılımcılardaki gelişimi, tutum ve davranışlarını, olaylar ve örneklerle karşı yaklaşımlarını gözlemleyen kendi alanlarında uzman oldukları düşünülen katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak görüşme yapılmıştır. Araştırmada kullanılmak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır (Ek-13). Bu görüşme yaklaşımı, görüşme sırasında irdelenecek bir soru veya konular listesini kapsar ve benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Kümbetoğlu, 2005; Yıldırım ve Şimşek 2008).

Görüşmeler katılımcıların kendilerini hazır hissettikleri gün ve saatte yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerden çalışmaya gönüllü olarak katıldıkları ve görüşmeler esnasında ses kayıt cihazı ile görüşmenin kayıt altına alınması konusunda onam alınmıştır (Ek-14). Görüşmeye gönüllü olarak katılan katılımcılarla yapılan görüşmeler Zoom çevrimiçi programında gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara görüşme sırasında neler üzerinde durulacağı ile ilgili bilgi verilmiş kendilerini hazır hissettiklerinde görüşme başlatılmış ve kayda alınmaya başlanmıştır. Katılımcılara görüşme esnasında bakma gereği duyabilecekleri için yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan görüşme formu ekran paylaşımı aracılığıyla katılımcılar ile paylaşılmış ve ne zaman isterlerse görüşmeyi sonlandırabilecekleri bilgisi verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği açısından araştırmacı tarafından görüşme esnasında kısa notlar tutulmuştur. Araştırma konusuna ilişkin mümkün olduğu kadar ayrıntılı veri toplanmaya çalışılmıştır. İki katılımcının katılımı ile yürütülen görüşme kayıtları daha sonra araştırmacı tarafından düz yazıya aktarılmıştır.

5.2.5. Verilerin toplanma süreci

Belirtilen amaca ulaşabilmek için karma yöntem ile planlanan araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında beş ölçüm aracı kullanılmıştır. Olimpik Değerler olan arkadaşlık, saygı ve mükemmellik temelindeki değer kazanımların ortaya çıkarılması için; Portre Değerler Ölçeği, Hoşgörü Eğilim Ölçeği, Saygı Eğilim Ölçeği olmak üzere üç ölçek, Psikolojik farkındalık/kazanım için Çocuklar için Benlik Algısı Profili, bilişsel kazanım için de tezin birinci aşamasında geliştirilen Olimpik Değerler Bilgi Testi kullanılmıştır. Nitel kısmında ise uygulama boyunca öğrencilerin tutum ve davranışlarındaki farklılıkların ortaya konulması için gözlem, uygulama sonunda ise daha derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla odak grup görüşmesinin yanı sıra alanlarında uzman olduğu düşünülen ve katılımcı olan çocukları yakında tanıyan ilgili sınıfların beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile bireysel görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı

İstanbul İl Müdürlüğünden izin alınmıştır (Ek-2). Veri toplama sürecine ilişkin akış aşağıda açıklanmıştır:

- I. Uygulamaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına Portre Değerler Ölçeği, Hoşgörü Eğilim Ölçeği”, “Saygı Eğilimi Ölçeği”, “Çocuklar için Benlik Algısı Profili” ve “Olimpik Değerler Bilgi Testi” ön test olarak uygulanmıştır. Katılımcılara bu uygulamaların bilimsel bir araştırma için yapıldığı herhangi bir not değerinin olmadığı bilgisi verilmiştir
- II. Olimpik Değerler Eğitim Programı ışığında ortaokul beden eğitimi ve spor dersi içerisinde kullanılması için bir uygulama ortaya koyulmuş ve öğretim uzmanı ile birlikte hazırlanan uygulama programı deney grubuna uygulanmaya başlamıştır. 10 haftalık bir sürece sahip olan program sınıfın beden eğitimi ve spor öğretmeninin katılımı ile araştırmacı tarafından uygulanmıştır
- III. Uygulama Covid-19 salgın hastalığın sürecine denk geldiği için eğitim programı ve ölçüm araçları çevrimiçi sisteme uygun hale getirilerek Zoom programı üzerinden uygulanmıştır
- IV. 10 haftalık uygulama boyunca araştırmacı ve dışarıdan gözlemci tarafından gözlem notları alınmıştır. Alınan notlar tarih sırasına göre araştırmacı tarafından arşivlenmiştir.
- V. Uygulama bittikten sonra ölçüm araçları deney ve kontrol grubuna son test olarak uygulanmıştır
- VI. Araştırmanın nicel boyutu tamamlandıktan sonra, odak grup görüşmeleri sınıfı temsilen öğrencilerin bulunduğu 8 kişilik gruplar ile gerçekleştirilmiştir.
- VII. Uygulamaya dahil olan sınıfları yakından tanıdığı düşünülen ve uygulamalara katılım sağlayan beden eğitimi öğretmenleri ile bireysel görüşmeler yapılmış ve uygulanan programın etkiliği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen ölçeklerin kullanımları için izinler sorumlu araştırmacılardan mail yolu ile alınmıştır. Uygulanan Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi uygulama programı aşağıda açıklanmıştır.

5.2.5.1. Olimpik Değerler temelli beden eğitim ve spor dersi uygulama programı

Araştırma için 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi uygulama programı oluşturulmuştur. Programın oluşturulmasında Gökalp (2020)’nin program geliştirme önerileri doğrultusunda aşağıdaki aşamalar takip edilmiştir:

- i. Çevirisi yapılan Olimpik Değerler Eğitim Program eğitim materyali incelenmiş, ilgili alanyazın, yapılan projeler taranmış ve Milli Eğitim ortaokul beden eğitimi ve spor dersi müfredatı incelenmiştir.
- ii. Oluşturulan programının kazanımları ilgili sınıfın MEB beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (5. – 8. sınıflar) içerisindeki kazanımları ile örtüştürülmesi sağlanmıştır.
- iii. Programın oluşturulmasında program geliştirme alanında doktora bulanan, bu alanda akademik çalışmaları olan, Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hazırlama komisyonuna danışmanlık yapan bir program geliştirme uzmanından destek alınmıştır.
- iv. Olimpik Değerler Eğitim Programı eğitim materyali (OVEP KIT) (International Olympic Committee, 2023-b) içerisindeki örnek uygulama, yöntem ve alıştırmalarından esinlenerek ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygun uygulamaları içeren Olimpik Değerleri (Arkadaşlık, Saygı ve Mükemmellik) temel alan 10 haftalık iki ders saatini içeren bir uygulama programı oluşturulmuştur (Tablo 5.10.).

Tablo 5.10. 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi uygulama programı

<i>SÜRE</i>								
AY	HAFTA	SAAT	KAZANIMLAR	TEMA	OYUN ve ETKİNLİK	OLİMPİK ETKİNLİK	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
05-09 Nisan	1	2	BE.5.1.2.3. Oyun ve etkinliklerde belirlenen kural ve yönergeleri uygular.	Saygı	Atletizm Bocce Drama ve Liderlik Oyunları Mendil kapmaca	Olimpiyat nedir? Olimpik Hareket Olimpiyat Felsefesi	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
12-16 Nisan	2	2	BE.5.1.2.3. Oyun ve etkinliklerde belirlenen kural ve yönergeleri uygular. Oyun ve etkinliklerde adalet ve dürüstlük değerleri üzerinde durulur.	Saygı	Cimnastik Basketbol Dokuz kiremit Köşe kapmaca	Olimpiyat Halkaları Olimpiyat Bayrağı	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
19-23 Nisan	3	2	BE.5.1.2.3. Oyun ve etkinliklerde belirlenen kural ve yönergeleri uygular.	Saygı	Hentbol Ragbi Drama ve Liderlik Oyunları	Olimpiyat Sloganı	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
26-30 Nisan	4	2	BE.5.1.2.9. Oyun ve etkinliklerde kendisinin ve arkadaşlarının performanslarını değerlendirir.	Arkadaşlık	Voleybol Beyzbol/Softbol Drama ve Liderlik Oyunları	Olimpiyat Meşalesi	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu

03-07 Mayıs	5	2	BE.5.1.2.6. Oyun ve etkinliklerde iş birliğinin önemini kavrar. Oyun ve etkinliklerde paylaşma ve yardımseverlik değerleri üzerinde durulur.	Arkadaşlık	Voleybol Beyzbol/Softbol Balık ağı Sek sek	Açılış ve Kapanış Seremonisi Olimpiyat Yemini	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
10-14 Mayıs	6	2	BE.5.1.2.7. Oyun ve etkinliklerde kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler. İş birliğine veya yarışmaya dayalı oyun ve etkinliklerde adil oyun anlayışına uygun davranma ile oyun ve etkinliklerde dürüstlük, saygı ve öz saygı değerleri üzerinde durulur.	Arkadaşlık	Hentbol Ragbi Çemberle işbirliği	Olimpik Ateşkes Barış ve Olimpiyat Oyunları	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
17-21 Mayıs	7	2	BE.5.1.2.8. Oyun ve etkinliklerde bireysel farklılıklara duyarlı olur. Etkinliklerde duyarlılık, saygı ve yardımseverlik değerleri üzerinde durulur.	Arkadaşlık	Badminton Okçuluk/Dart Drama ve Liderlik Oyunları	Poster ve T-shirt Tasarlamak Olimpik Sporlar Kış-Yaz	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
24-28 Mayıs	8	2	BE.5.1.2.2. Oyunlara ve etkinliklere katılımı güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin farkına varır. Etkinliklerde öz saygı değeri üzerinde durulur.	Mükemmellik	Badminton Okçuluk/Dart Kuyruk kapmaca Top toplama	Olimpiyat Maskotu Olimpiyat Logosu Olimpiyat Köyü	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
31 Mayıs-04 Haziran	9	2	BE.5.1.2.1. Oyun ve etkinliklerde katılımı güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin farkına varır.	Mükemmellik	Atletizm Futbol Bowling Yakan top	Engelleri aşmak: Sporda Kadın	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu

07-11 Haziran	10	2	BE.5.1.2.9. Oyun ve etkinliklerde kendisinin ve arkadaşlarının performanslarını değerlendirir.	Mükemmellik	Atletizm Futbol Bowling Yakan top	Paralimpik Oyunlar Mottosu: hareket halindeki ruh	Anlatma, komut, gösterip yaptırma, soru-cevap, katılım, yönlendirilmiş buluş yöntemi, katılım yöntemi, video izleme, görsel sunular	Gözlem formu
---------------	----	---	--	-------------	--	--	---	--------------

Uygulama program oluşturulduktan (Tablo 5.10) sonra Covid-19 salgın hastalığın başlaması ve eğitimin uzaktan yürütülmesinden dolayı program revize edilmiştir. Program üzerindeki tema ve etkinliklere bağlı kalınmış fakat yüzyüze yapılması planlanan oyun ve etkinlikler çevrimiçi platforma uyarlanarak interaktif hale getirilmiştir. Program içerisinde yer alan olimpiik konular ile ilgili sunular hazırlanmış, konuları ve branşları içeren animasyon videoların ve çeşitli oyunların bulunduğu bir ders haline dönüştürülmüştür. Uygulamanın uzaktan yürütülmesi dolayısı ile mümkün olduğunda ilk oluşturulan programa sadık kalınmış sadece uygulama anlamında bazı uyarlamalar yapılmıştır.

Uygulama programın içeriği, Atletizm, Bocce, Basketbol, Hentbol, Ragbi, Voleybol, Softbol, Futbol, Badminton, Okçuluk branşına ile ilgili oyun ve etkinlikler ve Cimnastik gibi olimpiik branşlara özgü temel uygulamalar, çeşitli geleneksel çocuk oyunları, olimpiik bilgileri içeren aktivite ve interaktif söyleşilerin bulunduğu etkinlikleri kapsamaktadır. Program temelinde Olimpiik Değerler ile ilgili farkındalıklar çeşitli olimpiik spor branşları ile verilmeye çalışılmış ve öğrencilere empati kurmaları sağlanmıştır. Örn: Arkadaşlık, Saygı değerlerinin farkındalığı takım sporları (basketbol, hentbol, ragbi gibi) içerisinde karşılaşılan olay ve davranışlar ile verilmeye çalışılmıştır. Olimpiik bilgiler Olimpiyat Oyunları açılış ve kapanış töreni, olimpiyat köyü, olimpizm, Olimpiik Hareket, Yaz ve Kış oyunları gibi konuları kapsamaktadır. Bu konular araştırmacı tarafından kısa sunular, fotoğraf ve kısa videolardan oluşturulan kısa filmler ve Olimpiyat Oyunlarından kısa kesitlerin yer aldığı videolarla anlatılmış, konularla ilgili bilmece tarzı oyunlar oynatılmış ve küçük ev çalışmaları (maskot, afiş, logo tasarımı gibi) yaptırılmıştır. Katılımcıların paylaştığı maskot afiş tasarım örneklerinden bazıları Resim 5.1.'de görülmektedir.

Resim 5.1. Öğrencilerin tasarladığı maskot ve afişler

Geliştirilen program Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi ve Spor dersi öğretim programı ve alanyazında yer alan eğitimde program geliştirme kitaplarında yer alan yaklaşım ve uygulama teknikleri göz önünde bulundurularak uygulanmıştır. Temel öğretim ilkelerinde ortaokul öğrencilerinin (5.sınıf) gelişim özellikleri dikkate alınarak katılımcı öğrencilere özgü uyarlamalar yapılmış (Örneğin okul çevresinin sosyal ve kültürel durumu gözden geçirilerek modern danslar yerine halk danslarına denmesi gibi), katılımcıların davranışlarına göre yaklaşımlar geliştirilmiş gündelik hayattan ve diğer derslerle ilişkilendirebilecekleri örnekler verilmiştir. Uygulama çevrimiçi şeklinde yapıldığından öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri, derse katılım sağlamaları için gerekli özen gösterilmiş, deneyimlerini aktarmalarına izin verilmiştir. Öğrencilerin programın kazanımlarına ulaşmaları için doğrudan, araştırma ve iş birliğine dayanan gibi en uygun öğretim modelleri uygulanmış ve öğrencilerin eşli çalışmaları, kendilerini denetmeleri ve kendi tasarımlarını ortaya koymalarına olanak sağlanmıştır.

Alanyazına bakıldığında sosyal içerikli kazanımların yer aldığı programların minimum haftada iki ders olarak 8 hafta olması gerektiği özellikle model temelli bir öğretim yaklaşımının yapıldığı uygulamada öğretim hedefleri/kazanımları doğrultusunda amaç, içerik, uygulama ile ölçme ve değerlendirmeyi bir arada ele alan uygulamaların birkaç haftadan 10-15 haftaya kadar süre gerektirebilir bilgisi yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018). Buradan yola çıkarak oluşturduğumuz program uygulamasını 10 haftayı içeren haftada iki dersi kapsayacak şekilde planlanmıştır. Planlanan program Covid-19 döneminde uygulanmıştır ve bu dönemde beden eğitimi ve spor dersleri çevrimiçi (online) olarak 30 dakikadan 2 ders şeklinde yürütülmüştür. Bu doğrultuda eğitim programı 30 dakikalık 2 ders şeklinde uygulanmıştır.

Tablo 5.10.'daki haftalık dersler değerlerin bulunduğu temalar nezdinde planlanmıştır. Dersler sportif branşlar ve olimpiik konulara dair bilgileri içermektedir. Haftalık derse özgü temalar bu sportif ve olimpiik etkinlerin içerisine yordanarak anlatılmıştır. Örneğin teması saygı olan bir dersin etkinlik (sportif branş) ve olimpiik etkinlik göz önüne alınarak bir kurgu ortaya koyulmuştur. Saygı değeri sportif branşlarla ilgili bilgiler verilirken, örnek karşılaşmalar (müسابakalardan kesitler) izletilerek saygı değerine ilişkin farkındalıkları arttırılmaya çalışılmıştır. Kısa kesitler halinde verilen videolarda branşa özgü olumlu ve olumsuz davranışlar (sporunun bilinçli bir şekilde düşürülmesi, istenmeyen davranış karşısında özür dilenmesi veya kişi rakibi olsa bile yerden kalkmasına yardım edilmesi gibi) gösterilmiş çocukların yorumları alınmıştır. Davranış yapan ve davranışa maruz kalan sporcuların yerine kendilerini koymaları (empatik kurmaları) ile çocukların davranışları değerlendirmeleri sağlanmıştır. Kendileri olsan nasıl davranırlardı veya davranılmasını isterlermiydi şeklinde interaktif söyleşiler yaparak değerlere karşı soyut kavramlar somut hale getirilmiştir. Videolar

kısa tutularak dikkatlerinin dağılması yada başka yere kayması önlenmiş ve sürekli konuya veya izlenen videoya dair sorular sorular sorularak çocukların konuya karşı ilgilerinin canlı kalması sağlanmıştır. Uygulama esnasında zaman zaman çocuklara kural yürütücülerin (hakem, yönetici, öğretmen vb.) yapmaları gerekenler konusunda bilgi sahibi olmaları ve o sorumluluğu almaları için dersi yada etkinliği (oyun vb.) yönetmeleri konusunda teşvik edilmiştir. Ders içeriğinde sportif etkinliklerin yanında Olimpik etkinliklere de yer verilmiştir. Ders içerisinde yer alan konuya dair animasyonlu sunumlar hazırlanmış ve hazırlanan sunumlar mümkün olduğunca eğlenceli hale getirilmeye çalışılmıştır. Olimpik etkinliklere dair izletilen videolarla çocukların Olimpik konular ve Olimpiyat Oyunları ile ilgili bilgi edinmeleri sağlanmış, videolarda yer alan etkinlikler (madalya töreni, olimpiyat oyunları açılışı gibi) ile konu çocukların gözünde somut hale getirilmeye çalışılmıştır. Program içerisinde yer alan eğitsel oyunlar katılımcılara anlatılmış, videolar ile canlandırılmıştır. Öğrencilerin kendi sosyal ortamlarında denemeleri konusunda yönlendirilmiş ve deneyimlerini bir sonraki derste anlatmaları istenmiştir. Tablo 5.10. yer alan 10 haftalık olan uygulamanın haftalık bir saatlik dersin planlaması; daha önceki haftaya içeren ders konuları veya güncel konuları kapsayan sohbet (5-10 dk), haftalık programda yer alan etkinlikler (atletizm, voleybol, ragbi gibi) (25-30 dk), olimpik konuları içeren etkinlikler (açılış töreni, madalya töreni, mascot gibi) (10-15 dk) ve son olarak gün içerisinde işlenen konulara dair bulmaca, bilmece gibi oyunlar (5-10 dk) şeklinde yürütülmüştür. Bir haftayı içeren günlük program örneği Ek-15'da görülmektedir.

Planlanan uygulama araştırmanın deney grubuna uygulanmış olup kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Kontrol grubunu temsil eden grup MEB tarafından belirtilen müfredatta yer alan konular çerçevesinde derslerini işlemiştir (atletizmde koşular, atma ve atlamalar; sağlıklı yaşam ve egzersiz; voleybol oyun kuralları ve vuruş şekilleri; basketbol oyun kuralları ve pas şekilleri; olimpiyatlar; halk dansları gibi). İlgili sınıfların beden eğitimi ve spor öğretmenleri bu konular çerçevesinde uzaktan eğitim (Eba veya zoom) şeklinde dersleri yapmışlardır.

5.2.6. Verilerin analizi

Bu kısımda nicel ve nitel araştırma yöntemi ile toplanan verilerin analizleri ayrı başlıklarla verilmiştir.

5.2.6.1. Nicel verilerin analizi

Araştırmada öğrencilere beden eğitimi ve spor dersinde uygulanan programa dahil olan ve %60 ve üstü devam sağlayan iki okuldan 110 kontrol grubu, 74 deney grubu olmak üzere 184 katılımcının verileri analiz kapsamına alınmıştır. Veri analiz sürecinde IBM SPSS 26 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı) sürümü kullanılmıştır. Programa aktarılan veriler düzenlenmiş ve veri setindeki uç değerler bir deneğin diğer deneklerin tüm değişkenlerin ortalamalarından oluşturulan merkez noktaya olan uzaklığını gösteren Mahalanobis uzaklık değerleri ile incelenmiş ve veri setinde herhangi bir uç değere rastlanmamıştır. Düzenlenen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normal dağılımı, aritmetik ortalama, mod, medyan, çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterebilmesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ve -2 arasında olması gerekmektedir (George ve Mallery, 2016). Bunun yanı sıra değişkenlerin aritmetik ortalama, mod ve medyan değerlerinin eşit ya da yakın olması, normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2006). Araştırmadaki tüm ölçüm araçlarından elde edilen değerlere ait aritmetik ortalama, mod, medyan, çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında normal dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 5.11.).

Tablo 5.11. Değişkenlere ait betimsel analizler

		Ön Test						Son Test					
		Çarpıklık	Basıklık	Sd	Ort.	Mod	Medyan	Çarpıklık	Basıklık	Sd	Ort.	Mod	Medyan
Portre Değerler Ölçeği	Evrenselcilik	1,50	1,96	0,82	1,68	1,0	1,33	0,55	-0,42	1,31	2,53	1,0	2,66
	İyilikseverlik	1,48	1,73	0,86	1,69	1,0	1,50	0,54	-0,50	1,38	2,63	1,0	2,50
	Geleneksellik	0,78	-0,19	1,07	2,14	1,0	2,00	0,26	-0,77	1,35	2,79	3,0	3,00
	Uyma	0,67	0,28	0,99	2,20	1,0	2,00	0,30	-0,85	1,36	2,96	3,0	3,00
	Güvenlik	1,33	1,19	0,96	1,75	1,0	1,50	0,46	-0,58	1,37	2,64	1,0	3,00
	Güç	0,20	-0,11	1,16	3,06	3,0	3,00	-0,15	-0,75	1,35	2,92	3,5	4,00
	Başarı	0,58	-0,34	1,19	2,43	1,0	2,50	0,07	-0,81	1,37	3,13	3,0	3,00
	Hazcılık	0,85	0,85	1,11	2,39	2,5	2,50	0,22	-0,81	1,42	3,13	3,5	3,00
	Uyarılma	1,41	1,65	1,01	1,78	1,0	1,50	0,43	-0,60	1,40	2,81	3,0	3,00
	Özyönelim	1,42	1,96	0,89	1,70	1,0	1,50	0,46	-0,44	1,30	2,58	3,0	3,00
Saygı Eğilim Ölçeği		1,00	0,38	0,42	1,48	1,00	1,39	0,31	-1,52	0,86	2,67	1,86	2,36
Hoşgörü Eğilim Ölçeği	Kabul	0,50	0,03	0,63	3,50	3,4	3,40	-0,69	-0,10	0,84	4,03	5,0	4,20
	Değer	0,51	0,24	0,52	3,28	3,33	3,22	-0,63	-0,45	0,80	4,25	4,67	4,33
	Empati	0,02	-0,61	0,70	3,70	3,0	3,75	-1,28	1,90	0,73	4,20	4,75	4,50

Çocuklar için Benlik Algısı Profili (ÇİBAP)	Eğitsel Yeterlilik	-0,54	-0,22	0,47	2,57	2,83	2,66	-0,19	-0,93	0,69	2,97	3,0	3,00
	Sosyal Kabul	-0,63	0,08	0,51	2,40	2,33	2,50	-0,42	-0,54	0,74	2,88	3,17	3,00
	Atletik Yeterlilik	0,04	-0,23	0,54	2,36	2,33	2,33	-0,08	-1,03	0,73	2,83	2,83	2,83
	Fiziksel Görünüm	-0,22	-0,03	0,60	2,69	2,67	2,67	-0,32	-0,89	0,76	2,96	4,0	3,08
	Davranışsal Yönetim	0,01	-0,73	0,54	2,77	3,0	2,83	-0,26	-0,95	0,73	2,99	4,00	3,00
	Genel Öz Değer	-0,64	-0,02	0,52	2,63	2,83	2,83	-0,36	-0,80	0,72	3,08	4,00	3,00
Olimpik Değerler Bilgi Testi		-0,47	-0,46	0,14	0,52	0,54	0,54	-0,04	-0,97	0,23	0,62	0,65	0,62

Ön test ve son test olarak uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler betimsel analizlere tabi tutulmuştur. Deney ve kontrol grubuna Olimpik Değerler eğitimi öncesinde ve sonrasında uygulanan Portre Değerler Ölçeği, Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği ve Çocuklar için Benlik Algısı Profili sonuçları arasında fark olup olmadığını test etmek için 2 x 2 x 2 (Cinsiyet: Kız/Erkek x Zaman: Öntest/sontest x 2 Grup: Deney/Kontrol) Tekrarlı Ölçümlerde Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Saygı Eğilimleri Ölçeği ve Olimpik Değerler Bilgi Testi puanları için ise, deney ve kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasındaki fark 2 x 2 x 2 (Cinsiyet: Kız/Erkek x Zaman: Öntest/sontest x 2 Grup: Deney/Kontrol) Tekrarlı Ölçümlerde Varyans Analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. MANOVA ve ANOVA'nın uygulanabilmesi için karşılanması gereken varsayım varyans kovaryans matrisinin homojenliğidir. Bağımlı değişkenler arasındaki varyans ve kovaryanslarının bağımsız değişkenlerin tüm düzeylerinde aynı olması gerektiği sayıltısı Box's M testi ile elde edilmektedir. Box's M testinin anlamlı olması varyans-kovaryans matrisinin homojenliği varsayımının ihlal edildiğini, anlamlı olmaması ise homojenlik varsayımını karşıladığını göstermektedir. Araştırmada Olimpik Değerler Bilgi Testi dışındaki ölçüm araçlarından elde edilen veriler için bu sayıltının ihlal edildiği görülmüştür (Tablo 5.12.). Bu sayıltının ihlal edildiği durumlarda kullanılması önerilen Pilla's Trace katsayısından (George ve Mallery, 2016) yararlanılmıştır. Olimpik Değerler Bilgi Testinde ise bu sayıltının ihlal edilmediği görüldüğünden Wilks' Lambda katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 5.12. Değişkenlere ait Box's M sonuçları

<i>Ölçekler</i>	<i>Box's M</i>	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Portre Değerler Ölçeği	1135,95	1,395	630,38017	,00
Hoşgörü Eğilim Ölçeği	511,591	7,58	63,41926	,00
Saygı Eğilimleri Ölçeği	108,423	11,778	9,12750	,00
Çocuklar için Benlik Algısı Profili	460,190	1,74	234,38680	,00
Olimpik Değerler Bilgi Testi	11,470	1,25	9,127496	,26

5.2.6.2. Nitel verilerin analizi

Araştırmanın nitel kısmı betimsel bir araştırma olarak planlanmıştır. Fenomoloji (olgubilim) yaklaşımının benimsendiği çalışmada, katılımcıların yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak tanımlamak, bu konudaki görüş, beklenti ve önerilerini derinlemesine inceleme olanağı bulabilmektedir.

Araştırmada yapılan gözlem, odak grup ve bireysel görüşmelerden elde edilen verilerin açık ve anlaşılır bir şekilde çözümlenmesi, neden sonuç ilişkisinin ortaya konması ve bulguların yorumlanması, belirli kavramlarla (temalarla) bir araya getirilmesi ve saklı olabilecek durumların ortaya çıkarılması için nitel araştırma yöntemlerinden betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak esastır. Betimsel analizde ise elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizinde veriler daha derin bir işleme tabi tutulur ve fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. Temelinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Betimsel analizle yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan temaları çarpıcı bir biçimde yansıtmak için doğrudan alıntılar yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2008). Bu temel amaç çerçevesinde, verilerin analizinde dört aşama izlenmektedir: Verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek 2008).

Uygulama esnasında gözlemciler tarafından tutulan gözlem notları tarihsel bir sırada olacak şekilde düzenlenmiş ve tüm veriler nitel araştırma analiz programı olan NVİVO'ya aktarılmıştır. Odak grup ve bireysel (öğretmen görüşmeleri) görüşme verileri ise araştırmacı tarafından deşifre edilerek bilgisayar ortamında düz yazı formatına çevrildikten sonra NVİVO nitel araştırma analiz programına aktarılmıştır. Bu aşamadan sonraki tüm işlemler (kodlama ve temalandırma gibi) NVİVO nitel araştırma analiz programı ile gerçekleştirilmiştir.

5.2.7. Araştıracının rolü

Nitel çalışmada araştırmacı; konuyla ilgili alanda zaman harcayan, alanı yakından tanıyan, alanda olup biten olayları yaşayan ve çalışmaya dahil olan bireyler ile yakın bir iletişim kuran kişidir (Yıldırım ve Şimşek 2008; Yıldırım ve Şimşek 2013; Creswell 2013; Kümbetoğlu, 2005). Araştırmacı, nitel araştırma yöntemleri ile yürütülen çalışmalarda bilgi toplama sürecinin önemli ve doğal bir boyutu haline gelir. Bu çalışmada araştırmacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği mezunu olup, lisans ve lisansüstü eğitiminde konuyla

ilgili Spor felsefesi, dünyada spor yönetimi, spor kültürü ve Olimpik Eğitim, rekreasyon yönetimi ve Olimpizm gibi dersler almıştır, bunun yanı sıra lisans döneminde alan çalışması dersi kapsamında IOC ve Modern olimpiyatlarla ilgili araştırmada bulunmuştur. Ayrıca Uluslararası Olimpik Akademi (IOA) tarafından her sene düzenlenen ve 2014'te 21.'si yapılan olan 21. Uluslararası Yüksek lisans toplantısına (21st International Seminar on Olympic Studies for Postgraduate Students) TMOK'u temsilen seçilmiş ve Olympia'da yirmi dokuz gün süren seminer programına katılmış olan araştırmacı yüksek lisans eğitimini "Olimpiyat Oyunlarına Ev sahipliği sürecinde üniversitelerin rolü" isimli tezi ile tamamlamış ve "Olimpizm ve Olimpik Hareket" isimli kitapta iki bölümün yazarlığını yapmıştır.

5.2.8. Geçerlilik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerliği ve güvenilirliği yani inandırıcılığı sağlamak için nitel araştırmaların doğasına uygun bir şekilde çeşitli önlemler alınmaktadır (Creswell 2009; Yıldırım ve Şimşek 2008). Nitel geçerlik belirli prosedürleri kullanılarak bulguların doğruluğu için araştırmacı kontrolleri anlamına gelir iken, nitel güvenilirlik araştırmacının yaklaşımı farklı araştırmacılar ve farklı projelerde tutarlı olduğunu gösterir (Creswell 2009: 190). Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Yıldırım, Şimşek 2008:255). Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2008: 257). Güvenilirlik konusunun nitel araştırma için farklı bir anlamı vardır. Her şeyden önce nicel araştırma için geçerli olan güvenilirlikle ilgili bazı etkenler, nitel araştırma için söz konusu değildir. İnsan davranışı hiçbir zaman durağan değildir; sürekli değişen ve karmaşık bir özelliği vardır. Bu nedenle kullanılan yöntem ne olursa olsun sosyal olaylar ile ilgili bir araştırmanın aynen tekrarı mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek 2008: 259).

Bu araştırmada geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak için aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- Araştırma soruları açık bir biçimde ifade edilmiştir ve araştırmanın aşamaları araştırma soruları ile tutarlıdır.
- Araştırmacı, araştırmanın yöntemini ve aşamalarını açık ve ayrıntılı bir biçimde ortaya koymuştur.
- Araştırmada, değişik ve çoklu veri toplama kaynakları kullanılarak çeşitleme yapılmıştır.
- Veri toplama yöntemi (gözlem, yüz yüze görüşme ve odak grup görüşmesi), analiz etme (bilgisayarda düz yazı haline getirme, Nvivo programına aktarılması, program aracılığı ile kodlama ve temaların bulunması) yorumlama ve sonuçlara ulaşma konularında neler yapıldığı açık bir biçimde anlaşılması için anlatılmıştır.

- Sonuçlar, ortaya konan verilerle açık bir biçimde ilişkilendirilmiştir.
- Araştırmacının izlediği yöntem ve süreçleri konusunda, kaynakların kapsamı açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.
- Verilerin analizinde, önyargılar, yanlış anlaşılmalara, gözden geçirilmiş ve buna göre geçerli olmayan veriler ayıklanmıştır.
- Araştırma sürecinde farklı görüşler ve farklı alternatif açıklamalar dikkate alınmıştır.
- Araştırmanın ham verileri başkaları tarafından incelenecek bir biçimde saklanmıştır.
- Veriler araştırma sorularının gerektirdiği biçimde ayrıntılı ve amaca uygun bir biçimde toplanmıştır.
- Araştırmacının rolü ayrıntılı olarak tanımlanmış ve araştırma modeline uygun olarak yerine getirilmiştir.
- Verilerin kodlanmasında birden fazla araştırmacının kullanılması ve kodlama karşılaştırılması yapılmıştır.
- Araştırmada görüşme yapılan kişilerin kimlikleri yerine katılımcılara verilen kod isimleri belirtilmiştir.
- Araştırmacı dışında nitel araştırma konusunda deneyimli ve çalışma alanına hakim olan 2 uzman kişi tarafından da kodlama yapılmıştır.
- Birbirinden habersiz yapılan kodlamalar arasındaki uyumu ve güvenilirliği artırma sürecinde; “araştırmada iki veya daha fazla kodlayıcının yaptığı değerlendirmeler arasındaki tutarlılığı” belirlemek için Cohen’in “Kappa istatistiği” kullanılmıştır. Kappa katsayısı (Cohen’s Kappa Coefficient) kategorik değişkenlerin, değerleyici uyumunu ölçmek için kullanılan istatistiksel bir ölçümdür (Kılıç, 2009).
- Araştırmada görüş birliği ve görüş ayrılığı tespit edilen kodlar Cohen Kappa formülüne aktararak hesaplanmış ve kodlayıcılar arasında 0,89 uyum görülmüştür.

6. BULGULAR

Araştırmada Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli 10 haftalık bir beden eğitimi ve spor dersi uygulama programının ortaya konulması ve programın ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik, değer kazanımlarının ve bilgi düzeyinin belirlenmesi üzerine etkililiğinin ortaya konulması ve programın sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşmeleri ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmanın bu bölümünde üç aşamada gerçekleştirilen tez çalışmasına ait bulgular ayrı ayrı sunulmuştur.

Tez çalışmasının ilk aşamasında gerçekleştirilen Olimpik Değerlere ilişkin bilgi kazanımının değerlendirmesi amacı ile bilgi testi geliştirilmesine ait bulgular yer almaktadır. İkinci aşamasında, Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi programı geliştirilmesi, uygulanması ve öğrenciler üzerindeki etkililiğinin ön test-son test, gözlem ve odak grup görüşmeleri ile değerlendirilmesine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Tez çalışmasının son aşamasında ise, geliştirilen programın sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşmeleri ile değerlendirilmesine ait bulgular yer almaktadır.

6.1. Olimpik Değerler Bilgi Testi Geliştirilmesine İlişkin Bulgular (Aşama I)

Madde seçiminin yapılabilmesi amacıyla çalışma grubu ile paylaşılan 80 soruluk denemelik test formu madde analizlerine tabi tutulmuştur. Yapılan madde analizi ile denemelik teste ilişkin her bir maddenin tek tek madde güçlük indeksleri ve madde ayırt edicilik gücü indeksleri seçeneklerin tercih edilme yoğunluğunun ortaya konulduğu çeldirici (seçenek) analizi hesaplanmıştır. Tablo 6.1.'de denemelik test formu verilerinden elde edilen madde istatistikleri verilmektedir.

Tablo 6.1.'e bakıldığında denemelik testin madde ayırt edicilik indeksinin 0,30 ile 0,66 arasında; güçlük düzeyinin ise 0,16 ile 0,85 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Üç seçenekli olarak hazırlanan testin çeldiricilerin işlerliğinin ortaya konulduğu çeldirici analiz oranlarına bakıldığında 11 (%7) ile 111 (%61) arasında değiştiği görülmektedir. Bunun yanı sıra denemelik teste cevap veren öğrencilerin aldıkları puanların test istatistikleri de hesaplanmıştır. Bu hesaplamalara göre bilgi testi aritmetik ortalaması 44,77; standart sapması 13,06, testin ortalama güçlüğü 0,56 ve Kuder – Richardson 20 (KR-20) güvenilirlik katsayısı ise 0,91 olarak bulunmuştur.

Tablo 6.1. Denemelik Testin Madde Analizleri

Maddeler	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edicilik İndeksi	Seçeneklerin dağılımı (n / %)		
			A	B	C
1	0,42	0,27	80 (%46)	74 (%43)	18 (%11)
2	0,85	0,17	18 (%11)	144 (%83)	10 (%6)
3	0,38	0,15	62 (%36)	88 (%51)	22 (%13)
4	0,52	0,30	88 (%51)	14 (%8)	70 (%40)
5	0,49	0,35	71 (%41)	19 (%11)	82 (%48)
6	0,84	0,23	14 (%9)	145 (%84)	13 (%8)
7	0,45	0,09	45 (%26)	47 (%27)	80 (%47)
8	0,16	0,14	106 (%61)	38 (%22)	28 (%16)
9	0,80	0,35	24 (%14)	137 (%79)	11 (%7)
10	0,65	0,52	32 (%19)	28 (%16)	112 (%65)
11	0,23	-0,21	103 (%60)	41 (%24)	28 (%16)
12	0,70	0,45	23 (%14)	33 (%19)	116 (%67)
13	0,43	0,26	72 (%41)	21 (%12)	79 (%46)
14	0,20	0,07	33 (%19)	71 (%41)	68 (%39)
15	0,20	0,01	59 (%34)	78 (%45)	35 (%20)
16	0,76	0,38	127 (%73)	24 (%14)	21 (%12)
17	0,51	0,40	30 (%18)	55 (%32)	87 (%51)
18	0,56	0,23	38 (%22)	98 (%56)	36 (%21)
19	0,40	0,14	80 (%46)	24 (%14)	68 (%39)
20	0,73	0,51	124 (%72)	26 (%15)	22 (%13)

Tablo 6.1. devamı. Denemelik testin madde analizleri (devamı)

21	0,59	0,50	102 (%59)	30 (%17)	40 (%23)
22	0,49	0,27	83 (%48)	47 (%27)	42 (%24)
23	0,62	0,35	27 (%16)	103 (%60)	42 (%24)
24	0,80	0,37	20 (%12)	137 (%79)	15 (%9)
25	0,65	0,44	107 (%62)	31 (%18)	34 (%20)
26	0,51	0,41	52 (%30)	33 (%19)	87 (%51)
27	0,67	0,56	114 (%66)	34 (%20)	24 (%14)
28	0,25	0,13	40 (%23)	111 (%64)	21 (%13)
29	0,51	0,37	29 (%17)	88 (%51)	55 (%32)
30	0,75	0,29	23 (%14)	126 (%73)	23 (%14)
31	0,41	0,12	52 (%30)	52 (%30)	68 (%40)
32	0,36	0,14	59 (%34)	38 (%22)	75 (%44)
33	0,40	0,10	80 (%47)	67 (%39)	25 (%15)
34	0,76	0,05	14 (%9)	118 (%68)	40 (%23)
35	0,70	0,45	120 (%69)	25 (%15)	27 (%16)
36	0,69	0,48	29 (%17)	119 (%69)	24 (%14)
37	0,58	0,45	93 (%54)	38 (%22)	41 (%24)
38	0,60	0,35	42 (%24)	106 (%61)	24 (%14)
39	0,57	0,58	46 (%27)	30 (%18)	96 (%56)
40	0,73	0,29	123 (%71)	26 (%15)	23 (%13)
41	0,53	0,45	90 (%52)	54 (%31)	28 (%16)
42	0,59	0,49	37 (%22)	33 (%19)	102 (%59)

Tablo 6.1. devamı. Denemelik testin madde analizleri (Devamı)

43	0,45	0,42	71 (%41)	77 (%44)	24 (%14)
44	0,37	0,02	78 (%45)	66 (%38)	28 (%16)
45	0,37	0,00	63 (%36)	43 (%25)	66 (%39)
46	0,69	0,58	113 (%65)	33 (%19)	26 (%15)
47	0,70	0,35	29 (%17)	47 (%27)	96 (%56)
48	0,68	-0,10	115 (%67)	31 (%18)	26 (%15)
49	0,52	0,47	88 (%51)	43 (%25)	41 (%24)
50	0,70	0,49	28 (%16)	121 (%69)	23 (%14)
51	0,60	0,53	106 (%61)	37 (%22)	29 (%17)
52	0,58	0,52	96 (%55)	33 (%19)	43 (%25)
53	0,20	-0,30	98 (%57)	33 (%19)	41 (%24)
54	0,60	0,48	26 (%15)	44 (%26)	102 (%59)
55	0,60	0,45	103 (%59)	40 (%23)	29 (%17)
56	0,57	0,53	36 (%21)	96 (%56)	40 (%23)
57	0,60	0,36	101 (%58)	24 (%14)	47 (%27)
58	0,38	0,29	83 (%48)	24 (%14)	65 (%38)
59	0,55	0,52	45 (%26)	34 (%20)	93 (%54)
60	0,69	0,55	21 (%13)	36 (%21)	115 (%66)
61	0,69	0,60	21 (%13)	31 (%18)	119 (%69)
62	0,62	0,66	30 (%18)	33 (%19)	109 (%63)
63	0,66	0,65	23 (%14)	36 (%21)	113 (%65)
64	0,72	0,43	120 (%69)	26 (%15)	26 (%15)

Tablo 6.1. devamı. Denemelik testin madde analizleri (Devamı)

65	0,54	0,62	33 (%19)	48 (%28)	91 (%53)
66	0,64	0,53	36 (%21)	109 (%63)	27 (%16)
67	0,67	0,50	27 (%16)	29 (%17)	116 (%67)
68	0,70	0,40	122 (%70)	28 (%16)	22 (%13)
69	0,59	0,37	33 (%19)	106 (%61)	33 (%19)
70	0,33	-0,13	66 (%39)	49 (%28)	57 (%33)
71	0,59	0,52	29 (%17)	43 (%25)	100 (%58)
72	0,52	0,36	41 (%24)	41 (%24)	90 (%52)
73	0,42	0,14	59 (%34)	71 (%41)	42 (%24)
74	0,60	0,51	103 (%60)	31 (%18)	38 (%22)
75	0,56	0,29	96 (%55)	39 (%23)	37 (%22)
76	0,58	0,62	35 (%20)	37 (%22)	100 (%58)
77	0,65	0,48	36 (%21)	110 (%64)	26 (%15)
78	0,56	0,40	33 (%19)	41 (%24)	98 (%57)
79	0,57	0,35	98 (%57)	54 (%31)	20 (%11)
80	0,66	0,40	110 (%63)	32 (%19)	30 (%18)
Testin Aritmetik Ortalaması	44,77	KR-20 Değeri	0,91		
Testin Ortalama Güçlüğü	0,56	Standart Sapma	13,06		

Denemelik testten nihai test için madde seçim işleminde dikkat edilmesi gereken noktalar; belirlenen kazanımı yokluyor olması, en yüksek madde ayırt edicilik gücüne sahip olması, soruların güçlük derecesinin orta güçlükte olması ve çeldiricilerin iyi çalışıyor olmasıdır. Bu özellikler dikkate alınarak nihai test maddeleri belirlenmiştir. Ancak, madde seçimi sırasında bir kazanımı yoklayan birden fazla madde ayırt edicilik gücü yüksek maddenin bulunması

durumunda madde güçlük indeksi dikkate alınarak orta güçlüğü (0,40-0,60) sahip maddeler nihai test için belirlenmiştir. Denemelik testten nihai testte seçilen tüm maddelerin orta güçlüğü sahip olmasına dikkat edilmiştir. Ancak bazı maddelerin temsil ettiği kazanım içinde yer alan diğer maddelerin ayırt edicilik gücünün çok düşük ($\leq 0,29$) olmasından dolayı nihai teste alınan bazı maddelerin madde güçlük indeksinin orta güçlük değer aralığının ($\geq 0,61$) üzerinde olduğu görülmektedir. Ayırt edicilik gücü 0,30-0,39 arasında olan 4 madde (4, 5, 9 ve 23. madde) uzman önerisi ile gerekli düzeltmeler yapılarak nihai teste alınmıştır. Çeldirici analizi sonucunda seçeneklerin işlerliğine bakıldığında çeldiricilerin tek bir seçenekte yığılmadığı, çeldiricileri iyi çalışan maddeler nihai test için belirlenmiştir. Belirtke tablosunda yer alan her bir kazanımı ölçen ve madde analizleri sonucu nihai testte olması planlanan soruların yer aldığı 26 çoktan seçmeli (üç seçenekli) sorudan oluşan “Olimpik Değerler Bilgi Testi” oluşturulmuştur. Nihai teste ilişkin madde analizleri Tablo 6.2.’de verilmiştir.

Tablo 6.2. Deneme Testi Sonucunda Nihai Teste Alınan Soruların Madde Analizleri

Deneme Testi Madde no	Nihai Test Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edicilik Gücü	Madde Ss	Varyans	Madde Güvenirlilik Katsayısı
9	1	0,80	0,35	0,40	0,16	0,14
12	2	0,70	0,45	0,46	0,21	0,21
80	3	0,66	0,40	0,47	0,22	0,19
51	4	0,60	0,53	0,49	0,24	0,26
21	5	0,59	0,50	0,49	0,24	0,25
67	6	0,67	0,50	0,47	0,22	0,24
4	7	0,52	0,30	0,50	0,23	0,15
46	8	0,69	0,58	0,46	0,22	0,27
23	9	0,62	0,35	0,49	0,24	0,17
63	10	0,66	0,65	0,47	0,22	0,31
10	11	0,65	0,52	0,48	0,23	0,25
37	12	0,58	0,45	0,49	0,24	0,22
26	13	0,51	0,41	0,50	0,25	0,20
39	14	0,57	0,58	0,50	0,25	0,29
65	15	0,54	0,62	0,50	0,25	0,31
25	16	0,65	0,44	0,48	0,23	0,21
42	17	0,59	0,49	0,49	0,24	0,24
71	18	0,59	0,52	0,49	0,24	0,26
54	19	0,60	0,48	0,49	0,24	0,23

Tablo 6.2. Deneme Testi Sonucunda Nihai Teste Alınan Soruların Madde Analizleri (Devamı)

Deneme Testi Madde no	Nihai Test Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edicilik Gücü	Madde Ss	Varyans	Madde Güvenirlik Katsayısı
36	20	0,69	0,48	0,46	0,21	0,22
74	21	0,60	0,51	0,49	0,24	0,25
17	22	0,51	0,40	0,50	0,25	0,20
59	23	0,55	0,52	0,50	0,25	0,26
5	24	0,49	0,35	0,50	0,25	0,17
55	25	0,60	0,45	0,49	0,24	0,22
76	26	0,58	0,62	0,49	0,24	0,30
Toplam		15,81	12,45	12,55	6,07	6,02
Testin Aritmetik Ortalaması		15,81	KR-20 Değeri		0,87	
Testin Ortalama Güçlüğü		0,61	Standart Sapma		6,02	

Nihai teste alınan soruların madde analizleri tekrar yapılmış, madde güçlük indeksleri ve madde ayırt edicilik gücü indekslerinin yanında madde standart sapmaları, madde varyansı ve madde güvenirlik katsayıları da hesaplanmıştır (Tablo 6.2.).

Denemelik testten alınan maddeler konu sıralaması ve kolaylık derecesine göre sıralanmış, aynı konuyu ya da kazanımı yoklayan soruların ard arda gelmemesine dikkat edilmiş (Baykul, 2015) ve madde numaraları verilmiştir. Oluşturulan nihai testin yapılan madde istatistikleri sonucuna göre; 26 maddelik Olimpik Değerler Bilgi Testinin (ODBT) madde güçlük indekslerini 0,49 ve üstü, ayırt edicilik gücü indeksi 0,30-0,65 arasında olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra nihai testin madde standart sapmaları 0,40-0,50, maddelerin varyansının 0,16-0,25 ve madde güvenirlik katsayısının 0,14-0,31 arasında olduğu görülmektedir. Test maddelerinin madde güçlük indeksi toplamı 15,81, madde güvenirlik katsayısı toplamı 6,02 olarak hesaplanmıştır. Testin aritmetik ortalamasının 15,81, testin standart sapmasının 6,02, testin ortalama güçlüğü 0,61 ve KR-20 güvenirlik katsayısının ise 0,87 olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.2).

Çalışmada denemelik test ve nihai test istatistikleri incelendiğinde, denemelik testin aritmetik ortalaması 44,77 iken nihai testin aritmetik ortalaması 15,81 olduğu, denemelik testin standart sapması 13,06 iken nihai testin 6,02 olduğu belirlenmiştir. Geliştirilen testin KR-20 güvenirlik

katsayısına baktığımızda denemelik testin 0,91 olduğu, nihai testin 0,87 olduğu görülmektedir (Tablo 6.3.).

Tablo 6.3. Denemelik test ve nihai test özellikleri

	Denemelik Test (80 madde)	Nihai Test (26 madde)
Madde Güçlük İndeksi	0,56	0,61
Aritmetik Ortalaması	44,77	15,81
S	13,06	6,02
KR-20	0,91	0,87

6.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bilişsel, Psikolojik ve Değer Kazanımına Etkisine İlişkin Bulgular (Aşama II)

Bu başlık altında Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi programının bilişsel, psikolojik ve değer kazanımına etkisini test etmek için deneme modeline dayalı olarak yapılan karma araştırma yöntemleri ile yürütülen çalışmaya ait bulgular sunulmuştur. Bu bağlamda bulgular nicel (ön test-son test) ve nitel (gözlem ve odak grup görüşmeleri) yöntemlerle ayrı şekilde toplanmış ve yine ayrı şekilde analiz edilerek raporlaştırılmıştır.

6.2.1. Nicel analiz bulguları

Çalışmanın nicel analiz bölümünde ön test son test kontrol gruplu araştırma deseni kapsamında psikolojik, bilişsel ve değer kazanımını test etmek amacı ile uygulanan ölçüm araçlarına yönelik bulgular yer almaktadır. Bu kapsamda katılımcılara uygulanan Hoşgörü Eğilim Ölçeği, Saygı Eğilimi Ölçeği, Portre Değerler Ölçeği, Çocuklar için Benlik Algısı Profili ve Olimpik Değerler Bilgi Testine ilişkin sonuçlar sıra ile verilmiştir.

6.2.1.1. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımı üzerine etkisi

Çalışmanın yöntem kısmında da değinildiği gibi değerler beş farklı ölçüm aracı kullanılarak değerlendirilmiştir. Aşağıdaki bölümde değerlerin ölçülmesine yönelik uygulanan ölçüm araçlarına ait bulgular tek tek verilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak katılımcılara sporun öğretici rolü ile geliştirileceği düşünülen olimpik ve toplumsal değerlere yönelik arkadaşlık, saygı ve

mükemmellik değerlerine yönelik kazanımları değerlendirmek amacıyla Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği, Saygı Eğilimleri Ölçeği, Portre Değerler Ölçeğine yer verilmiştir.

6.2.1.1.1. Hoşgörü eğilim ölçeği

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası Hoşgörü Eğilim Ölçeğinin alt boyutlarına ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6.4.'de verilmiştir.

Tablo 6.4. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası hoşgörü eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler

			Kız (n=112) n _{Kontrol} =66 / n _{Deney} =46		Erkek (n=72) n _{Kontrol} =44 / n _{Deney} =28		Toplam (n=184) n _{Kontrol} =110 / n _{Deney} =74	
Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği			$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Kabul	Kontrol	Ön test	3,48	0,70	3,45	0,76	3,46	0,72
		Son test	3,70	0,76	3,62	0,81	3,67	0,78
	Deney	Ön test	3,56	0,48	3,59	0,45	3,57	0,47
		Son test	4,60	0,49	4,54	0,77	4,58	0,61
Değer	Kontrol	Ön test	3,26	0,51	3,49	0,60	3,36	0,56
		Son test	3,97	0,75	4,08	0,74	4,02	0,74
	Deney	Ön test	3,12	0,43	3,27	0,46	3,17	0,44
		Son test	4,57	0,61	4,66	0,93	4,61	0,75
Empati	Kontrol	Ön test	3,95	0,75	3,91	0,69	3,93	0,73
		Son test	4,00	0,80	4,12	0,69	4,03	0,75
	Deney	Ön test	3,35	0,47	3,39	0,52	3,36	0,48
		Son test	4,46	0,50	4,45	0,79	4,46	0,62

Tablo 6.4.'de yer alan Hoşgörü Eğilim Ölçeği alt boyutlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelendiğinde en yüksek ön test puanı $3,93 \pm 0,73$ ile empati alt boyutunda bulunurken en düşük puan ise $3,17 \pm 0,44$ ile değer alt boyutunda yer almaktadır. Diğer taraftan son test puanları, $4,61 \pm 0,75$ ile en yüksek puan ile değer alt boyutu en düşük puan ise $3,67 \pm 0,78$ ile kabul alt boyutunda bulunmuştur. Tablo cinsiyet bazında incelendiğinde kız öğrencileri ortalama değerleri kontrol grubu için ön test son test değerleri kabul alt boyutu için $3,48 \pm 0,70$ ile $3,70 \pm 0,76$, değer alt boyutu için $3,26 \pm 0,51$ ile $3,97 \pm 0,75$, empati alt boyutu için $3,95 \pm 0,75$

ile $3,35\pm0,47$ aralığında bulunmuştur. Kız öğrenciler deney grubu için ön test-son test değerleri alt boyutlara göre; kabul alt boyutu $3,56\pm0,48$ ile $4,60\pm0,49$, değer alt boyutu $3,12\pm0,43$ ile $4,57\pm0,61$ ve empati alt boyutu için $3,35\pm0,47$ ile $4,47\pm0,50$ aralığında bulunmuştur. Erkek öğrencilerin ortalama değerlerine bakıldığında kontrol grubu ön test-son test değerleri kabul alt boyutu için $3,45\pm0,76$ ile $3,62\pm0,81$, değer alt boyutu için $3,49\pm0,60$ ile $4,08\pm0,74$, empati alt boyutu için $3,91\pm0,69$ ile $4,12\pm0,69$ aralığında bulunmuştur. Erkek öğrenciler deney grubu için ön test-son test değerleri alt boyutlara göre; kabul alt boyutu $3,59\pm0,45$ ile $4,54\pm0,77$, değer alt boyutu $3,27\pm0,46$ ile $4,66\pm0,93$ ve empati alt boyutu için $3,39\pm0,52$ ile $4,45\pm0,79$ aralığında bulunmuştur.

Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin hoşgörü eğilimleri arasında fark olup olmadığını test etmek amacı ile yapılan $2 \times 2 \times 3$ (Zaman x Grup x Cinsiyet x Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği Alt boyutları) Tekrarlı Ölçümlerde MANOVA sonuçları Tablo 6.5.'de sunulmuştur.

Bağımlı değişkenler arasında varyans ve kovaryanslarının bağımsız değişkenlerin tüm düzeylerinde aynı olduğu sayıltısı Box's M istatistiği kullanılarak test edilmiş, bu sayıltının ihlal edildiği görülmüştür [Box's M=511,591; $F_{(63,41926)} = 7.58$, $p<0,05$] bu ihlalin normallik (normality) sayıltısının karşılanmadığından kaynaklanabileceği varsayılmış, analizler sırasında bu sayıltıya dayanmayan Pillai's Trace katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 6.5. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin hoşgörü eğilimlerine yönelik MANOVA sonuçları

	Pillai's Trace	F	df	p	η^2
Zaman	0,73	161,11	3,178	0,000	0,73
Grup	0,23	17,65	3,178	0,000	0,23
Cinsiyet	0,03	1,54	3,178	0,206	0,03
Grup x Zaman	0,46	51,17	3,178	0,000	0,46
Grup x Cinsiyet	0,00	0,07	3,178	0,974	0,00
Zaman x Cinsiyet	0,02	1,04	3,178	0,375	0,02
Grup x Zaman x Cinsiyet	0,01	0,73	3,178	0,536	0,01

Yapılan tekrarlı ölçümlerle MANOVA (Tablo 6.5.) sonucuna göre hoşgörü eğilimlerinde zaman (Pillai's Trace = 0,73, $F_{(3,178)} = 161,11$, $p < 0,05$) ve grup (Pillai's Trace = 0,23, $F_{(3,178)} = 17,65$, $p < 0,05$) temel etkisi anlamlıdır. Ayrıca tekrarlı ölçümlerle MANOVA sonuçları grup x zaman (Pillai's Trace = 0,46, $F_{(3,178)} = 51,17$, $p < 0,05$) etkileşiminin Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği için anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan cinsiyet, grup x cinsiyet, zaman x cinsiyet ve grup x zaman x cinsiyet etkileşimleri Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği için anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Hoşgörü eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim etkisinin hangi bağımlı değişken/değişkenlerden kaynaklandığını tespit etmek için takiben yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre (Tablo 6.6.) Hoşgörü Eğilimleri Ölçeğinin “kabul” ($F_{(1,180)} = 29,41$, $p < 0,05$) ve “değer” ($F_{(1,180)} = 5,47$, $p < 0,05$) alt boyutlarında deney ve kontrol grubu arasında anlamlı fark bulunmuştur. Zaman etkisi incelendiğinde Hoşgörü Eğilimleri Ölçeğinin tüm alt boyutlarında ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Grup x zaman etkileşimi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları “kabul” ($F_{(1,180)} = 82,50$, $p < 0,05$), “değer” ($F_{(1,180)} = 64,02$, $p < 0,05$) ve empati ($F_{(1,180)} = 147,40$, $p < 0,05$) alt boyutlarında zaman içerisindeki değişimin kontrol ve deney grubuna göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Deney grubunda yer alan öğrencilerin empati, kabul, değer puanlarındaki artış kontrol grubundan daha fazla olup cinsiyet etkileşim etkisinde anlamlı fark olmadığı görülmektedir (Tablo 6.4.).

Tablo 6.6. Katılımcıların hoşgörü eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları

		F	df	p	η^2
Grup	Kabul	29,41	1,180	0,00	0,14
	Değer	5,47	1,180	0,02	0,03
	Empati	0,55	1,180	0,46	0,00
Zaman	Kabul	188,46	1,180	0,00	0,51
	Değer	454,59	1,180	0,00	0,72
	Empati	222,97	1,180	0,00	0,55
Cinsiyet	Kabul	0,12	1,180	0,74	0,00
	Değer	2,83	1,180	0,09	0,02
	Empati	0,04	1,180	0,86	0,00

Tablo 6.6. Katılımcıların hoşgörü eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları (Devamı)

		F	df	p	η^2
Grup x Zaman	Kabul	82,49	1,180	0,00	0,31
	Değer	64,02	1,180	0,00	0,26
	Empati	147,40	1,180	0,00	0,45
Zaman x Cinsiyet	Kabul	0,75	1,180	0,39	0,00
	Değer	0,90	1,180	0,34	0,00
	Empati	0,13	1,180	0,72	0,00
Grup x Cinsiyet	Kabul	0,02	1,180	0,88	0,00
	Değer	0,10	1,180	0,75	0,00
	Empati	0,00	1,180	0,98	0,00
Grup x Zaman x Cinsiyet	Kabul	0,08	1,180	0,77	0,00
	Değer	0,07	1,180	0,79	0,00
	Empati	1,24	1,180	0,27	0,01

6.2.1.1.2. Saygı eğilimleri ölçeği

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası Saygı Eğilim Ölçeğinden elde ettikleri ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6.7.'de verilmiştir.

Tablo 6.7. Katılımcıların, Olimpik Değerler Eğitimi Öncesi ve Sonrası Saygı Eğilim Düzeylerine Ait Betimsel İstatistikler

		Kız (n112) nKontrol=66 / nDeney=46		Erkek (n=72) nKontrol=44 / nDeney=28		Toplam (n=184) nKontrol=110 / nDeney=74	
Saygı Eğilimleri Ölçeği		$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Kontrol	Ön test	1,51	0,47	1,55	0,42	1,53	0,45
	Son test	2,07	0,35	1,98	0,33	2,03	0,34
Deney	Ön test	1,39	0,34	1,42	0,42	1,40	0,37
	Son test	3,64	0,40	3,61	0,37	3,63	0,39

Tablo 6.7. incelendiğinde saygı eğilimleri ölçeğine ait ön test-son test standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri kontrol grubu için $1,53 \pm 0,45$ ile $2,03 \pm 0,34$; deney grubu $1,40 \pm 0,37$ ile $3,63 \pm 0,39$ aralığında yer almaktadır. Saygı Eğilim Ölçeği en yüksek ortalama ön test değeri

erkek öğrencileri kontrol grubunda görülürken ($\bar{X} = 1,55 \pm 0,42$), son test en yüksek ortalama değeri ise kız öğrencileri deney grubunda ($\bar{X} = 3,64 \pm 0,40$) görülmüştür.

Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin zaman içerisinde saygı eğilimleri arasında fark olup olmadığını test etmek amacı ile yapılan 2 x 2 x 2 (Zaman x Grup x Cinsiyet) Tekrarlı Ölçümlerde ANOVA sonuçları Tablo 6.8.'de sunulmuştur.

Yapılan Box's M testi [Box's M=108,423; $F_{(9,127497)} = 11,78$, $p < 0,05$] sonucunun normallik (normality) sayıltısının karşılanmadığı görülmüş ve Pillai's Trace katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 6.8. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin saygı eğilimlerine yönelik tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonuçları

	Pillai's Trace	F	df	p	η^2
Zaman	0,90	1703,37	1,180	0,000	0,90
Grup	0,54	211,09	1,180	0,000	0,54
Cinsiyet	0,00	0,02	1,180	0,878	0,00
Grup x Zaman	0,79	693,21	1,180	0,000	0,79
Grup x Cinsiyet	0,00	0,07	1,180	0,799	0,00
Zaman x Cinsiyet	0,11	1,97	1,180	0,163	0,11
Grup x Zaman x Cinsiyet	0,00	0,32	1,180	0,574	0,00

Yapılan tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonucuna (Tablo 6.8.) göre saygı eğilimlerinde zaman (Pillai's Trace = 0,90, $F_{(1,180)} = 1703,37$, $p < 0,05$), grup temel etkisi (Pillai's Trace = 0,54, $F_{(1,180)} = 211,09$, $p < 0,05$) ve grup x zaman (Pillai's Trace = 0,00, $F_{(1,180)} = 693,21$, $p < 0,05$) etkileşiminin anlamlı olduğu görülmüştür. Öte yandan cinsiyet, grup x cinsiyet, zaman x cinsiyet ve grup x zaman x cinsiyet etkileşimleri Saygı Eğilimleri Ölçeği için anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Yapılan analizlerde zamanın gruplar üzerindeki etkisine bakıldığında deney grubundaki öğrencilerdeki gelişimin (ön test $1,40 \pm 0,37$ ile son test $3,63 \pm 0,39$), kontrol grubu (ön test $1,53 \pm 0,45$ ile son test $2,03 \pm 0,34$) öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

6.2.1.1.3. Portre değerler ölçeği

Araştırmaya katılan katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası Portre Değerler Ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6.9.'de verilmiştir.

Tablo 6.9. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası portre değerler eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler

Portre Değerler Ölçeği			Kız (n=112) n _{Kontrol} =66 / n _{Deney} =46		Erkek (n=72) n _{Kontrol} =44 / n _{Deney} =28		Toplam (n=184) n _{Kontrol} =110 / n _{Deney} =74	
			$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Evrenselcilik	Kontrol	Ön test	1,75	0,93	1,69	0,68	1,72	0,84
		Son test	1,86	1,20	1,82	1,10	1,85	1,16
	Deney	Ön test	1,59	0,85	1,64	0,75	1,61	0,81
		Son test	3,47	0,70	3,67	0,80	3,55	0,74
İyilikseverlik	Kontrol	Ön test	1,72	0,90	1,82	1,00	1,76	0,94
		Son test	1,85	1,13	1,98	1,23	1,90	1,17
	Deney	Ön test	1,60	0,80	1,59	0,61	1,60	0,73
		Son test	3,70	0,91	3,73	0,86	3,71	0,88
Geleneksellik	Kontrol	Ön test	2,23	1,17	2,10	1,06	2,17	1,13
		Son test	2,24	1,33	2,08	1,22	2,18	1,28
	Deney	Ön test	2,00	1,02	2,25	0,94	2,10	0,99
		Son test	3,67	0,80	3,75	0,88	3,70	0,82
Uyma	Kontrol	Ön test	2,21	1,08	2,38	0,97	2,28	1,04
		Son test	2,23	1,17	2,36	1,22	2,28	1,19
	Deney	Ön test	2,17	0,94	1,98	0,87	2,10	0,91
		Son test	3,99	0,89	3,93	0,94	3,97	0,90
Güvenlik	Kontrol	Ön test	1,71	1,05	1,93	1,08	1,80	1,06
		Son test	1,96	1,12	1,85	1,24	1,92	1,16
	Deney	Ön test	1,71	0,82	1,64	0,74	1,68	0,79
		Son test	3,71	0,88	3,68	0,85	3,70	0,86
Güç	Kontrol	Ön test	3,19	1,21	3,01	1,29	3,12	1,24
		Son test	3,67	1,32	3,17	1,41	3,47	1,37
	Deney	Ön test	3,13	1,04	2,70	1,02	2,97	1,04
		Son test	4,74	1,02	4,36	0,92	4,60	1,00

Tablo 6.9. Katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası portre değerler eğilim düzeylerine ait betimsel istatistikler (Devamı)

Portre Değerler Ölçeği			Kız (n=112) nKontrol=66 / nDeney=46		Erkek (n=72) nKontrol=44 / nDeney=28		Toplam (n=184) nKontrol=110 / nDeney=74	
			$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Başarı	Kontrol	Ön test	2,53	1,32	2,46	1,22	2,50	1,27
		Son test	2,68	1,28	2,47	1,54	2,60	1,39
	Deney	Ön test	2,34	1,13	2,36	0,90	2,35	1,04
		Son test	3,92	0,94	3,93	0,77	3,93	0,87
Hazcılık	Kontrol	Ön test	2,34	1,18	2,48	1,18	2,40	1,18
		Son test	2,63	1,42	2,24	1,14	2,47	1,32
	Deney	Ön test	2,40	0,99	2,36	1,08	2,39	1,02
		Son test	4,10	0,94	4,14	0,88	4,12	0,91
Uyarılma	Kontrol	Ön test	1,92	1,10	1,65	0,81	1,81	1,00
		Son test	2,17	1,26	2,05	1,28	2,12	1,26
	Deney	Ön test	1,71	0,95	1,82	1,16	1,75	1,03
		Son test	3,86	0,83	3,84	0,95	3,85	0,87
Öz Yönelim	Kontrol	Ön test	1,81	1,04	1,76	0,85	1,79	0,97
		Son test	2,02	1,18	1,77	1,08	1,92	1,14
	Deney	Ön test	1,60	0,81	1,57	0,66	1,59	0,75
		Son test	3,58	0,77	3,55	0,86	3,57	0,80

Tablo 6.9.'da yer alan değişkenlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelendiğinde kontrol grubu ön test ortalaması $1,72 \pm 0,84$ (evrenselcilik) ile $3,12 \pm 1,24$ (güç) arasında, son test ortalaması $1,85 \pm 1,16$ (evrenselcilik) ile $3,47 \pm 1,37$ (güç) arasında yer almaktadır. Deney grubu değerlerine bakıldığında ön test ortalaması $1,59 \pm 0,75$ (öz yönelim) ile $2,97 \pm 1,04$ (güç) arasında, son test ortalaması $3,55 \pm 0,74$ (evrenselcilik) ile $4,60 \pm 1,00$ (güç) arasında olduğu görülmektedir. Tablo cinsiyet bazında incelendiğinde kız öğrencileri kontrol grubu ön test ortalamaları $1,71 \pm 1,05$ (güvenlik) ile $3,19 \pm 1,21$ (güç) arasında, son test ortalaması $1,85 \pm 1,13$ (iyilikseverlik) ile $3,67 \pm 1,32$ (güç) arasında yer alırken, deney grubu ön test ortalamaları $1,59 \pm 0,85$ (evrenselcilik) ile $3,13 \pm 1,04$ (güç) arasında, son test ortalaması $2,40 \pm 0,99$ (hazcılık) ile $4,74 \pm 1,02$ (güç) arasında yer almaktadır. Erkek öğrencileri ortalama değerlerine bakıldığında kontrol grubu ön test ortalamaları $1,65 \pm 0,81$ (uyarılma) ile $3,01 \pm 1,29$ (güç) arasında, son test ortalaması $1,08 \pm 1,92$ (öz yönelim) ile $1,28 \pm 2,12$ (uyarılma) arasında

olduğu, deney grubu ön test ortalamaları $1,57 \pm 0,66$ (öz yönelim) ile $2,70 \pm 1,02$ (güç) arasında, son test ortalaması $3,55 \pm 0,86$ (öz yönelim) ile $4,36 \pm 0,92$ (güç) arasında olduğu görülmektedir.

Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin portre değerler ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek amacı ile yapılan $2 \times 2 \times 2 \times 10$ (Zaman x Grup x Cinsiyet x Portre Değerler Ölçeği Alt Boyutları) Tekrarlı Ölçümlerde MANOVA sonuçları Tablo 6.10.'da sunulmuştur. Yapılan Box's M testi [Box's $M=108,423$; $F(9,127497) = 11,78$, $p<0,05$] sonucunun normallik (normality) sayıltısının karşılanmadığından Pillai's Trace katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 6.10. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin portre değerler ölçeği eğilimlerine yönelik MANOVA sonuçları

	Pillai's Trace	F	df	p	η^2
Zaman	0,59	24,52	10,171	0,000	0,59
Grup	0,31	7,84	10,171	0,000	0,31
Cinsiyet	0,05	0,98	10,171	0,467	0,05
Grup x Zaman	0,49	16,34	10,171	0,000	0,49
Grup x Cinsiyet	0,07	1,19	10,171	0,302	0,07
Zaman x Cinsiyet	0,02	0,41	10,171	0,940	0,02
Grup x Zaman x Cinsiyet	0,03	0,60	10,171	0,813	0,03

Yapılan tekrarlı ölçümlerde MANOVA sonucuna göre (Tablo 6.10.) portre değerleri ölçeğinden elde edilen puanlar için zaman (Pillai's Trace = 0,59, $F_{(10,171)} = 24,52$, $p<0,05$) ve grup (Pillai's Trace = 0,31, $F_{(10,171)} = 7,84$, $p<0,05$) temel etkisi anlamlıdır. Ayrıca tekrarlı ölçümlerle MANOVA sonuçları grup x zaman (Pillai's Trace = 0,49, $F_{(10,171)} = 16,34$, $p<0,05$) etkileşiminin portre değerler ölçeği için anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan cinsiyet, grup x cinsiyet, zaman x cinsiyet ve grup x zaman x cinsiyet portre değerler ölçeği için anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Portre Değerler Ölçeğindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim etkisinin hangi bağımlı değişken/değişkenlerden kaynaklandığı tespit etmek için takiben tek yönlü varyans analizi (univariate) yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analiz (univariate) sonuçlarına göre (Tablo 6.11.) portre değerler ölçeğinin tüm alt boyutlarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı

fark vardır ($p<0.05$). Zaman temel etkisini incelemek için takiben yapılan tek yönlü varyans analizi, grup temel etkisinde olduğu gibi, portre değerler ölçeğinin tüm alt boyutlarında ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark olduğunu ortaya koymuştur ($p<0.05$).

Tablo 6.11’de Grup x zaman etkileşimi için yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre portre değerler ölçeğinin tüm alt boyutlarında 10 haftalık Olimpik Değerler eğitimi süresince deney ve kontrol gruplarındaki değişimin anlamlı şekilde farklılaştığını ortaya koymuştur. Diğer bir deyişle, deney grubunda yer alan öğrencilerin elde ettikleri kazanç puanlarının kontrol grubundaki öğrencilerden daha fazla olduğunu ve deney grubunda yer alan öğrencilerin Olimpik Değerler eğitimi kapsamında portre değerleri algı puanlarının ön testten son teste kadar arttığını ortaya koymuştur. Yapılan analizde cinsiyet etkisi incelendiğinde portre değerler ölçeği güç alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 6.11. Katılımcıların Portre Değerler ölçeği eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları

		F	df	p	η^2
Grup	Evrenselcilik	56,43	1,180	0,000	0,24
	İyilikseverlik	51,71	1,180	0,000	0,22
	Geleneksellik	34,17	1,180	0,000	0,16
	Uyma	35,86	1,180	0,000	0,17
	Güvenlik	51,02	1,180	0,000	0,22
	Güç	10,29	1,180	0,002	0,05
	Başarı	17,33	1,180	0,000	0,09
	Hazcılık	35,60	1,180	0,000	0,17
	Uyarılma	47,25	1,180	0,000	0,21
	Öz yönelim	43,35	1,180	0,000	0,19
Zaman	Evrenselcilik	124,55	1,180	0,000	0,41
	İyilikseverlik	130,91	1,180	0,000	0,42
	Geleneksellik	52,33	1,180	0,000	0,23
	Uyma	79,42	1,180	0,000	0,31
	Güvenlik	98,38	1,180	0,000	0,35
	Güç	78,36	1,180	0,000	0,30
	Başarı	51,02	1,180	0,000	0,22
	Hazcılık	64,62	1,180	0,000	0,26
	Uyarılma	124,69	1,180	0,000	0,41
	Öz yönelim	115,37	1,180	0,000	0,39

Tablo 6.11. Katılımcıların Portre Değerler ölçeği eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları (Devamı)

		F	df	p	η^2
Cinsiyet	Evrenselcilik	0,14	1,180	0,713	0,00
	İyilikseverlik	0,32	1,180	0,573	0,00
	Geleneksellik	0,00	1,180	0,959	0,00
	Uyma	0,01	1,180	0,923	0,00
	Güvenlik	0,00	1,180	0,968	0,00
	Güç	6,43	1,180	0,012	0,03
	Başarı	0,21	1,180	0,646	0,00
	Hazcılık	0,21	1,180	0,648	0,00
	Uyarılma	0,36	1,180	0,547	0,00
	Öz yönelim	0,61	1,180	0,435	0,00
Grup x Zaman	Evrenselcilik	96,97	1,180	0,000	0,35
	İyilikseverlik	99,74	1,180	0,000	0,36
	Geleneksellik	52,08	1,180	0,000	0,22
	Uyma	79,10	1,180	0,000	0,31
	Güvenlik	83,08	1,180	0,000	0,32
	Güç	35,61	1,180	0,000	0,17
	Başarı	41,50	1,180	0,000	0,19
	Hazcılık	61,06	1,180	0,000	0,25
	Uyarılma	66,15	1,180	0,000	0,27
	Öz yönelim	92,03	1,180	0,000	0,34
Zaman x Cinsiyet	Evrenselcilik	0,19	1,180	0,660	0,00
	İyilikseverlik	0,04	1,180	0,849	0,00
	Geleneksellik	0,21	1,180	0,649	0,00
	Uyma	0,06	1,180	0,805	0,00
	Güvenlik	0,48	1,180	0,489	0,00
	Güç	0,36	1,180	0,547	0,00
	Başarı	0,11	1,180	0,738	0,00
	Hazcılık	0,99	1,180	0,322	0,00
	Uyarılma	0,00	1,180	0,989	0,00
	Öz yönelim	0,26	1,180	0,614	0,00

Tablo 6.11. Katılımcıların Portre Değerler ölçeği eğilimlerindeki grup, zaman ve grup x zaman etkileşim göre incelenmesine yönelik tek yönlü ANOVA sonuçları (Devamı)

		F	df	p	η^2
Grup x Cinsiyet	Evrenselcilik	0,72	1,180	0,399	0,00
	İyilikseverlik	0,19	1,180	0,660	0,00
	Geleneksellik	1,45	1,180	0,230	0,01
	Uyma	1,30	1,180	0,256	0,01
	Güvenlik	0,19	1,180	0,661	0,00
	Güç	0,06	1,180	0,810	0,00
	Başarı	0,30	1,180	0,586	0,00
	Hazcılık	0,21	1,180	0,648	0,00
	Uyarılma	0,97	1,180	0,326	0,01
	Öz yönelim	0,32	1,180	0,575	0,00
Grup x Zaman x Cinsiyet	Evrenselcilik	0,14	1,180	0,710	0,00
	İyilikseverlik	0,00	1,180	0,970	0,00
	Geleneksellik	0,11	1,180	0,738	0,00
	Uyma	0,14	1,180	0,709	0,00
	Güvenlik	0,74	1,180	0,390	0,00
	Güç	0,70	1,180	0,403	0,00
	Başarı	0,07	1,180	0,789	0,00
	Hazcılık	1,97	1,180	0,162	0,01
	Uyarılma	0,40	1,180	0,526	0,00
	Öz yönelim	0,28	1,180	0,600	0,00

6.2.1.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisi

Çalışmada psikolojik kazanım benlik algısı değişkeni bazında test edilmiştir. Bu kapsamda katılımcılara Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeği uygulanmış ve elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası benlik algısı alt boyutlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6.12.'de verilmiştir.

Tablo 6.12. Katılımcıların, Olimpik Değerler Eğitimi Öncesi ve Sonrası Çocuklar için Benlik Algısı Profili Düzeylerine Ait Betimsel İstatistikler

			Kız (n=112) nKontrol=66 / nDeney=46		Erkek (n=72) nKontrol=44 / nDeney=28		Toplam (n=184) nKontrol=110 / nDeney=74	
Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeği			$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Yeterlilik	Kontrol	Ön test	2,55	0,51	2,58	0,46	2,56	0,49
		Son test	2,49	0,48	2,67	0,65	2,57	0,56
	Deney	Ön test	2,58	0,43	2,63	0,44	2,60	0,43
		Son test	3,57	0,36	3,55	0,31	3,56	0,34
Sosyal Kabul	Kontrol	Ön test	2,36	0,51	2,33	0,52	2,35	0,51
		Son test	2,41	0,64	2,51	0,59	2,45	0,62
	Deney	Ön test	2,39	0,57	2,62	0,34	2,48	0,51
		Son test	3,53	0,33	3,48	0,38	3,51	0,35
Atletik Yeterlilik	Kontrol	Ön test	2,32	0,56	2,28	0,48	2,30	0,53
		Son test	2,38	0,51	2,35	0,53	2,37	0,51
	Deney	Ön test	2,46	0,63	2,46	0,43	2,46	0,56
		Son test	3,51	0,37	3,54	0,33	3,52	0,35
Fiziksel Görünüm	Kontrol	Ön test	2,68	0,60	2,69	0,61	2,68	0,60
		Son test	2,53	0,69	2,57	0,68	2,54	0,68
	Deney	Ön test	2,62	0,66	2,82	0,46	2,70	0,59
		Son test	3,60	0,37	3,52	0,31	3,57	0,35
Davranışsal Yönelim	Kontrol	Ön test	2,83	0,56	2,68	0,54	2,77	0,55
		Son test	2,54	0,53	2,62	0,68	2,57	0,60
	Deney	Ön test	2,77	0,59	2,80	0,41	2,78	0,52
		Son test	3,60	0,34	3,67	0,33	3,63	0,34
Genel Öz Değer	Kontrol	Ön test	2,65	0,58	2,59	0,63	2,63	0,60
		Son test	2,62	0,55	2,72	0,66	2,66	0,59
	Deney	Ön test	2,60	0,38	2,74	0,30	2,66	0,36
		Son test	3,69	0,35	3,76	0,27	3,72	0,32

Tablo 6.12.'de verilen Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeği tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde; grupların son test puanlarına bakıldığında, en yüksek değer 3,72±0,32 ile genel öz değer alt boyutu ile deney grubunda görülürken, en düşük değer 2,37±0,51 ile kontrol grubu atletik yeterlilik alt boyutunda olduğu görülmektedir. Tabloyu cinsiyet bazında

incelediğimizde kız öğrencileri kontrol grubu ön test ortalama değerleri $2,32\pm0,56$ (atletik yeterlilik) ile $2,83\pm0,56$ (davranışsal yönetim) arasında, son test ortalama değerleri ise $2,38\pm0,51$ (atletik yeterlilik) ile $2,62\pm0,55$ (genel öz değer) arasında yer alırken; deney grubu ön test ortalama değerleri $2,39\pm0,57$ (sosyal kabul) ile $2,77\pm0,59$ (davranışsal yönelim) arasında, son test ortalama değerleri $3,51\pm0,37$ (atletik yeterlilik) ile $3,69\pm0,35$ (genel öz değer) arasında yer almaktadır. Erkek öğrencileri ortalama değerlerine bakıldığında kontrol grubu ön test ortalamaları $2,28\pm0,48$ (atletik yeterlilik) ile $2,69\pm0,61$ (fiziksel görünüm) arasında, son test ortalaması $2,35\pm0,53$ (atletik yeterlilik) ile $2,72\pm0,66$ (genel öz değer) arasında olduğu, deney grubu ön test ortalamaları $2,46\pm0,43$ (atletik yeterlilik) ile $2,82\pm0,46$ (fiziksel görünüm) arasında, son test ortalaması $3,48\pm0,38$ (sosyal kabul) ile $3,76\pm0,27$ (genel öz değer) arasında olduğu görülmektedir.

Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin benlik algısı puanları arasında fark olup olmadığını test etmek amacı ile yapılan $2 \times 2 \times 2 \times 6$ (Zaman x Grup x Cinsiyet x Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeği Alt boyutları) Tekrarlı Ölçümlerde MANOVA sonuçları Tablo 6.13.'de sunulmuştur.

Yapılan Box's M testi [Box's M=469,190; $F_{(234,38680)} = 1,74$, $p<0,05$] sonucunun normallik (normality) sayılıtısının karşılanmadığından Pillai's Trace katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 6.13. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin çocuklar için benlik algısı profiline yönelik MANOVA sonuçları

	Pillai's Trace	F	df	p	η^2
Zaman	0,59	41,66	6,175	0,000	0,59
Grup	0,53	33,14	6,175	0,000	0,53
Cinsiyet	0,02	0,55	6,175	0,776	0,02
Grup x Zaman	0,56	36,80	6,175	0,000	0,56
Grup x Cinsiyet	0,02	0,48	6,175	0,821	0,02
Zaman x Cinsiyet	0,03	0,86	6,175	0,530	0,03
Grup x Zaman x Cinsiyet	0,03	0,98	6,175	0,438	0,03

Tablo 6.13.'e göre; Olimpik Değerler eğitiminin Benlik algısı puanlarına etkisini test etmek için yapılan $2 \times 2 \times 2 \times 6$ (Grup x Cinsiyet x Zaman x Çocuklar için Benlik Algısı Profili

Ölçeği alt boyutları) Tekrarlı Ölçümlerde Çok Yönlü Varyans Analizi (MANOVA) sonucuna göre; benlik algısı puanları için zaman (Pillai's Trace = 0,59, $F_{(6,175)} = 41,66$, $p < 0,05$) ve grup (Pillai's Trace = 0,53, $F_{(6,175)} = 33,14$, $p < 0,05$) temel etkisi anlamlıdır. Ayrıca tekrarlı ölçümlerle MANOVA sonuçları grup x zaman (Pillai's Trace = 0,56, $F_{(6,175)} = 36,80$, $p < 0,05$) etkileşiminin benlik algısı ölçeği için anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan cinsiyet, grup x cinsiyet, zaman x cinsiyet ve grup x zaman x cinsiyet çocuklar için benlik algısı profili ölçeği için anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeğinin grup, zaman ve grup x zaman etkileşim etkisinin hangi bağımlı değişken/değişkenlerden kaynaklandığı tespit etmek için takiben tek yönlü varyans analizi (univariate) yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları; çocuklar için benlik algısı ölçeği tüm alt boyutlarında deney ve kontrol grubu arasında anlamlı fark olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde zaman ve grup x zaman etkisi incelendiğinde benlik algısı ölçeğinin tüm alt boyutlarından elde edilen ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Grup x zaman x cinsiyet etkisi incelendiğinde benlik algısı ölçeği sosyal kabul alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 6.14.).

Tablo 6.14. Katılımcıların Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeğinin Grup, Zaman ve Grup X Zaman Etkileşim Göre İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		F	p	η^2
Grup	Eğitsel Yeterlilik	80,69	0,000	0,31
	Sosyal Kabul	91,16	0,000	0,34
	Atletik Yeterlilik	126,54	0,000	0,41
	Fiziksel Görünüm	55,25	0,000	0,24
	Davranışsal Yönelim	72,20	0,000	0,29
	Genel Özdeğer	78,23	0,000	0,31
Zaman	Eğitsel Yeterlilik	112,34	0,000	0,38
	Sosyal Kabul	125,64	0,000	0,41
	Atletik Yeterlilik	126,34	0,000	0,41
	Fiziksel Görünüm	38,17	0,000	0,18
	Davranışsal Yönelim	45,23	0,000	0,20
	Genel Özdeğer	131,57	0,000	0,42

Tablo 6.14. Katılımcıların Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeğinin Grup, Zaman ve Grup X Zaman Etkileşim Göre İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü ANOVA Sonuçları (Devamı)

		F	p	η^2
Cinsiyet	Eğitsel Yeterlilik	1,13	0,290	0,01
	Sosyal Kabul	0,99	0,321	0,01
	Atletik Yeterlilik	0,03	0,859	0,00
	Fiziksel Görünüm	0,31	0,580	0,00
	Davranışsal Yönelim	0,01	0,917	0,00
	Genel Özdeğer	1,02	0,314	0,01
Grup x Zaman	Eğitsel Yeterlilik	101,59	0,000	0,36
	Sosyal Kabul	78,32	0,000	0,30
	Atletik Yeterlilik	98,25	0,000	0,35
	Fiziksel Görünüm	73,87	0,000	0,29
	Davranışsal Yönelim	106,26	0,000	0,37
	Genel Özdeğer	107,31	0,000	0,37
Zaman x Cinsiyet	Eğitsel Yeterlilik	0,22	0,641	0,00
	Sosyal Kabul	0,51	0,476	0,00
	Atletik Yeterlilik	0,02	0,899	0,00
	Fiziksel Görünüm	1,15	0,286	0,01
	Davranışsal Yönelim	1,80	0,181	0,01
	Genel Özdeğer	0,27	0,604	0,00
Grup x Cinsiyet	Eğitsel Yeterlilik	0,61	0,438	0,00
	Sosyal Kabul	0,22	0,637	0,00
	Atletik Yeterlilik	0,20	0,658	0,00
	Fiziksel Görünüm	0,07	0,796	0,00
	Davranışsal Yönelim	0,37	0,544	0,00
	Genel Özdeğer	0,48	0,488	0,00
Grup x Zaman x Cinsiyet	Eğitsel Yeterlilik	1,32	0,252	0,01
	Sosyal Kabul	4,03	0,046	0,02
	Atletik Yeterlilik	0,01	0,919	0,00
	Fiziksel Görünüm	2,00	0,159	0,01
	Davranışsal Yönelim	0,90	0,344	0,01
	Genel Özdeğer	1,62	0,205	0,01

6.2.1.3. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisi

Çalışmada Olimpik Değerler ile ilgili bilişsel kazanım araştırmacı tarafında geliştirilen Olimpik Değerler bilgi testi ile çocuklardaki Olimpik Değerler bazında bilişsel düzeylerinin gelişimi test edilmiştir. Bu kapsamda katılımcılara Olimpik Değerler Bilgi Testi uygulanmış ve elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrası Olimpik Değerler bilgi testi testinden elde ettikleri puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6.15.'te verilmiştir.

Tablo 6.15. Katılımcıların, Olimpik Değerler Eğitimi Öncesi ve Sonrası Olimpik Değerler Bilgi Testi Düzeylerine Ait Betimsel İstatistikler

		Kız (n=112) n _{Kontrol} =66 / n _{Deney} =46		Erkek (n=72) n _{Kontrol} =44 / n _{Deney} =28		Toplam (n=184) n _{Kontrol} =110 / n _{Deney} =74	
Olimpik Değerler Bilgi testi		$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Kontrol	Ön test	12,73	3,44	12,48	4,00	12,63	3,66
	Son test	12,38	4,02	12,41	4,22	12,39	4,09
Deney	Ön test	14,89	3,01	14,00	3,34	14,55	3,15
	Son test	21,54	3,61	21,14	3,57	21,39	3,58

Tablo 6.15.'te yer alan değerler incelendiğinde Olimpik Değerler bilgi testi en yüksek ortalama değer ön test için deney grubu kız öğrencilerde görülürken ($\bar{X} = 0,57 \pm 0,12$), son test için ise en yüksek ortalama değer yine deney grubu kız öğrencilerde ($\bar{X} = 0,83 \pm 0,14$) görülmüştür.

Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin Olimpik Değerler bilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığını test etmek amacı ile yapılan 2 x 2 x 2 (Zaman x Grup x Cinsiyet) Tekrarlı Ölçümlerde ANOVA sonuçları Tablo 6.16'de sunulmuştur.

Yapılan Box's M testi [Box's M=11,47; $F_{(9,127497)} = 1,25$, $p > 0,05$] sonucunun normallik (normality) sayıltısının karşıladığından Wilks' Lambda katsayısından yararlanılmıştır.

Tablo 6.16. Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerin Olimpik Değerler Bilgi Testine yönelik tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonuçları

	Wilks' Lambda	F	df	p	η^2
Zaman	0,64	102,60	1,180	0,000	0,36
Grup	0,43	134,40	1,180	0,000	0,43
Cinsiyet	0,00	0,66	1,180	0,418	0,00
Grup x Zaman	0,61	115,78	1,180	0,000	0,39
Grup x Cinsiyet	0,00	0,33	1,180	0,565	0,00
Zaman x Cinsiyet	1,00	0,34	1,180	0,560	0,00
Grup x Zaman x Cinsiyet	1,00	0,03	1,180	0,874	0,00

Yapılan tekrarlı ölçümlerde ANOVA sonucuna göre (Tablo 6.16.), Olimpik Değerler bilgi testi puanları için zaman (Wilks' Lambda = 0,64, $F_{(1,180)} = 102,60$, $p < 0,05$), grup (Wilks' Lambda = 0,43, $F_{(1,180)} = 134,40$, $p < 0,05$) temel etkisi ve grup x zaman (Wilks' Lambda = 0,61, $F_{(1,180)} = 115,78$, $p < 0,05$) etkileşimini anlamlıdır. Öte yandan cinsiyet, grup x cinsiyet, zaman x cinsiyet ve grup x zaman x cinsiyet Olimpik Değerler bilgi testi için anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Bir başka deyişle, deney grubunun Olimpik Değerler bilgi testi ön test-son test ortalamaları ($14,55 \pm 3,15$ ile $21,39 \pm 3,58$) kontrol grubun ön test-son test ortalamalarından ($12,63 \pm 3,66$ ile $12,39 \pm 4,09$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

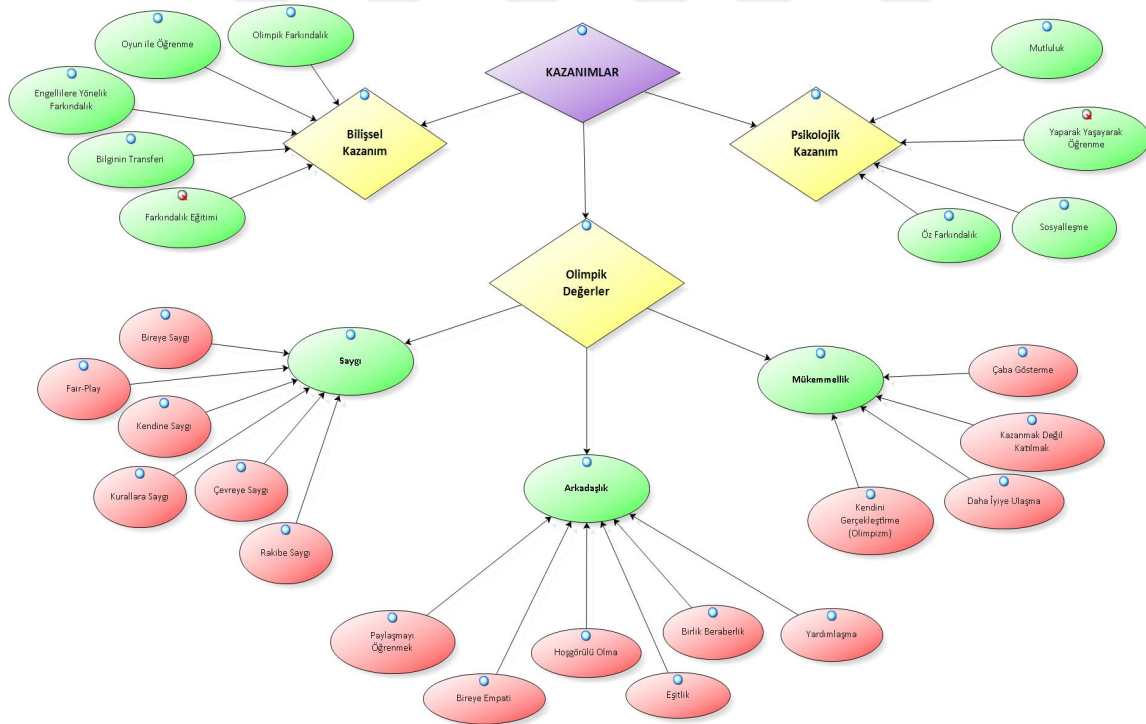
6.2.2. Nitel araştırmaya ait bulgular

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme bireyin iç dünyasına girmek, onun bakış açısını, konu hakkındaki deneyimlerini, niyetlerini ve tepkilerini ortaya koymaktır, odak grup görüşmeleri ise tüm bu verilere ek olarak grup içerisindeki etkileşimden yararlanarak ortaya çıkan yorumlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Bu doğrultuda çalışmanın bu bölümünde katılımcıların Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin kazanımlarını ortaya koymak, program hakkındaki algılarını ve bakış açılarını belirlemek amacıyla grup içerisindeki etkileşimden yararlanarak yapılan odak grup görüşmesine ve program süresince katılımcıların program içerisindeki tutum ve davranışları ile ilgili tutulan gözlem notlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Bunların yanı sıra veri çeşitlemesi için yapılan

öğretmen görüşmelerine ait bulgulara da yer verilmiştir. Öğretmen görüşmeleri ile uygulanan programın hem öğrencilere sağladığı katkıyı öğrencileri tanıyan onların gelişimine bire bir şahitlik öğretmenleri olarak ortaya koymak hem de bir eğitimci gözüyle programın sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

6.2.2.1. Odak grup görüşmeleri

Araştırmada yapılan odak grup görüşmeleri betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler kodlamalar yapılarak kazanım ana teması etrafında toplanmıştır. Yapılan kodlamaların birleştirilmesi işlemi gerçekleştirilerek alt temalar oluşturulmuştur. Alt temalar kazanımların daha net bir şekilde ortaya konması için araştırmanın amaçları doğrultusunda ve katılımcıların söylemlerinden oluşturulan kodların birleştirilmesi ile isimlendirilmiştir. Bunlar; “Psikolojik kazanım, Bilişsel kazanım ve Olimpik Değerler” şeklindedir. Her bir temanın altında da temayı temsil eden alt temalar/kodlar bulunmaktadır. Ortaya çıkan alt tema ve kodların isimlendirilmesinde öğrencilerin ifadeleri yol gösterici olmuştur. Araştırmada betimsel ve içerik analizleri sonucunda ortaya çıkan temalar ve kodlar Şekil 6.1’de verilmiştir.

Şekil 6.1. Odak grup görüşmesi katılımcı görüşleri sonucu ortaya çıkan tema ve kodlar

6.2.2.1.1. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisine ilişkin bulgular

Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli yürütülen beden eğitimi ve spor dersi uygulama programına katılan katılımcıların programa ilişkin görüşleri “psikolojik kazanım” teması etrafında dört alt tema/kod toplanmıştır. Şekil 6.2.’de; mutluluk, öz saygı, sosyalleşme ve öz farkındalık olmak üzere Psikolojik kazanıma ait şekil gösterilmektedir.

Şekil 6.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının psikolojik kazanıma etkisi

a. Mutluluk

Yapılan odak grup görüşmeleri ile katılımcılar, 10 haftalık program boyunca interaktif etkinlikler ile yürütülen program sayesinde derslerin zevkli geçtiğini, bilmedikleri birçok yeni bilgi edindiklerini ve edindikleri bilgiler ile çevresindekiler tarafından takdir edildiklerini ve bunun sonucunda mutlu oldukları belirtmişlerdir.

“Öğretmenim daha önce sporla ilgili olimpiyatlarla ilgili çok fazla şey bilmiyordum ve bir şey sorduklarında cevap veremiyordum o zaman benimle dalga geçiyorlardı, kötü hissediyordum kendimi, fakat burada birçok şey öğrendim sizin dersinizle beraber şimdi kendimi kötü hissetmiyorum gurur veriyor bana şimdi bana bir şey sorduklarında cevabını çok rahat bir şekilde verebiliyorum ve bu durum sonucunda çok mutlu oldum, aynı zamanda derslerde çok eğlendik (K3). evet öğretmenim arkadaşşıma katılıyorum ben de çok mutluyum. Güzel bir uygulama oldu öğretmenim. Hem oyunları (Olimpiyatları) öğrendik hem fair play gibi şeyleri öğrendik öğretmenim, ‘Mesela arkadaşlarımıza daha saygılı olmamız gerektiğini fark ettim’ (K10).”

“Mesela burada öğrendiğimiz bazı branşları dışarda elimizdeki materyalleri malzemeleri kullanarak o andaki kuralları düzelterek (uyarlama demek istiyor) bulunduğumuz koşullara uydurarak oynayabileceğinizi öğrendik. Ben denedim öğretmenim bu yaptığımız şeyleri dışarda arkadaşlarımla oynadık ben arkadaşlarım çok eğlendik, mutlu olduk yeni bir şey oyun ekledik. Bu beni iyi hissettirdi sevindim bu yeni bilgi ile oyunlara farklı bakış açısı görmek geliştirdi bizi bence öğretmenim. Bu şekilde daha çok eğlenebileceğimizi biliyoruz artık (K1).”

b. Öz saygı

Yapılan görüşmeler sonucunda katılımcılar program sayesinde saygının kendilerine saygı ile başladığını belirtmişlerdir. Dersler sırasında neleri yapabileceklerinin sınırını görüp kendi değerlerini daha iyi anladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Olimpizm vardı. Bize saygı göstermenin öneminin altını çizmiştir. Karşımızdakine verdiğimiz değer kendimizden başladığını anladık öğretmenim, bir de sizin görmemizi sağladığınız aslında hepimizin başarılı olduğunu ve yeteneklerimizi keşfetmemiz gerektiğini öğrendik (K1).”

“Öğretmenim herkese saygı duymadan önce kendimize saygı duymalıyız (K24).”

“Öğretmenim kendimize saygı olmazsa nasıl devam eder. Kendimize saygıya değer görürsek etrafımıza saygı duyarız bence. (K27).”

c. Sosyalleşme

Katılımcılar program sayesinde dersler dışında da bir araya gelerek oyunlar oynadıklarını bildirmişlerdir. Programın diğer bir etkisinin de ders dışında tasarlayacakları ve araştıracakları maskot afiş vb. şeyler içinde ayrıca arkadaşları ile fikir alışverişi yapmak için toplandıklarını bunun da ayrı bir paylaşım yarattığını aktarmışlardır.

“Hocam dersler sırasında yapmamızı söylediğiniz maskot, olimpiyat afişi için arkadaşlarımızla ayrıca zoom’da bir araya geldik fikirlerimizi söyledik çizdiklerimizi gösterdik yani maskot çizerken çok eğlendik biz öğretmenim hatta bir taneden fazla çizim yaptık (K28).”

d. Öz farkındalık

Katılımcılar program ile duygu, düşünce, doğru olduğunu düşündükleri inançlarının bazılarının ve daha önce yaptıkları davranışların aslında yanlış olduğunu fark ettiklerini bu farkındalığa program sayesinde olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra hiç duymadıkları/bilmedikleri yeni bilgiler edindiklerini ve bu bilgilerin bireyin kendisini iyi hissetmesine katkıda bulunduğu katılımcı görüşleri ile açıklanmaktadır.

“Öğretmenim dünyada var olan yani var olup da bizim fark etmediğimiz bilmediğimiz şeyleri öğrendik. Bunları öğrenmek güzel ve eğlenceliydi. Hatta yanlış bildiğimiz birçok şeyin de farkına vardık derslerde (K13)”.

“Öğretmenim şimdiye kadar doğru olduğunu düşündüğümüz davranışlarımız vardı derslerimizin çoğunda gördüm ki bunların bazılarının yanlış olduğunu gördüm ve bakış açımı değiştirdim şimdi bu da bana kendimi iyi hissettirdi (K17)”.

“Güzel ve eğlenceli bir eğitimdi bir sürü bilmediğimiz şey öğrendik, engellilerle ilgi dersimizin sayesinde empatinin ne olduğunu anladım mesela karşı tarafı anlamak güzelmiş, bunu tam olarak böyle olduğunu bilmiyordum ben (K21)”.

“Hocam yaptığımız bazı davranışların yanlış olduğunu gördük. Mesela ben daha önce oyun oynamak için dışarı çıktığımda ya da bisiklet binmek istediğimde sahada başka kişilerin oyun oynamasını istemiyordum tüm sahada ben olayım istiyordum, fakat burada derslerimizde gördüm ki bu davranış yanlış artık dışarı çıktığımda sahayı paylaşıyorum ben öğretmenim, ortak kullanım alanlarını paylaşmamız gerektiğini fark ettim. Yani bizim bu konulardaki farkındalığımızın artması çevremizdeki farkındalığın da artmasını sağlamışızdır diye düşünüyorum (K38).”

6.2.2.1.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisine ilişkin bulgular

Araştırma kapsamında geliştirilen 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi programının katılımcılar gözünden kazanımlarının ortaya koyulduğu odak grup görüşmeleri sonucunda “oyun ile öğrenme, olimpik farkındalık, bilginin transferi ve engellilere yönelik farkındalık” kodları “bilişsel kazanım” teması etrafında toplanmıştır. Bunlar oyun ile öğrenme, olimpik farkındalık, bilginin transferi ve engellilere yönelik farkındalıktır (Şekil 6.3.).

Şekil 6.3. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının bilişsel kazanıma etkisi

a. Oyun ile öğrenme

Araştırmada katılımcılarla yapılan odak grup görüşmelerinde derslerin oynatılan oyunlar sayesinde eğlenceli geçtiğini, yeni bilgiler edinmenin oyunlar ile daha keyifli olduğunu, oyunlara katılım sağlayarak kendi deneyimlerini edindiklerini ve bu şekilde elde edilen bilginin daha kalıcı olduğuna vurgu yapmışlardır.

“Öğretmenim bence güzeldi bulmacalar çözdük. Spor yaptık değişik ve farklı branşların nasıl oynandığını öğrendik ve yaptık. Videolar izledik eylendik çok güzel geçti yani eğlenceliydi, Süperdi, konuştuklarımızı bize anlattıklarınızı çok net hatırlıyorum. Keşke tüm derslerimizde bu şekilde oyunlar oynasak bu şekilde bilgi sahibi olmak çok daha keyifli (K4)”.

“Evet, öğretmenim çok eğlenceliydi. Yeni oyunlar bile öğrendim ben. Nasıl oynandığını vs. öğrendim hatta bazılarını günlük hayatımızda bile oynayabileceğiz

yani dışarda arkadaşlarımızla bile oynayabileceğimizi keşfettim öğrendim. Yeni ve güzel bilgileri bu şekilde öğrenmek güzel ve eğlenceliydi (K12).”

“Şimdi öğretmenim baya konu öğrendik eğlenceli aktiviteler yaptık. Sportif aktiviteler yaptık. Testler oyunlar bilmeceler bence çok güzel ve verimli geçti (K22).”

“Öğretmenim keyifliydi derslerimiz oyunlar oynattınız bulmacalar falan yaptık ve bunlar sayesinde bir sürü şey öğrendik hepsi güzel bilgilerdi ve ailemizle ve okulda yaşadığımız günlük olaylara bakış açımızı geliştirdi. Baya verimliydi ve eğlenceliydi yani (K27).”

b. Engellilere yönelik farkındalık

Yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda katılımcılar engelli bireylerin katılabilecekleri (Paralimpik Oyunlar) bir spor müsabakasının olduğunu bilmediklerini ve bunu eğitimler sayesinde öğrendiklerini ve bunun yanı sıra engelli bireylerin günlük yaşantılarındaki zorluklara değinerek, başarıyı elde etmek için ne kadar çok çalışmaları gerektiği ile ilgili farkındalıklarının arttığını bizlerin de onlara elimizden gelen desteği sağlamamız gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Hocam biz hatta engelliler için de bir şey yapmıştık ya engelliler için de olimpiyatlar varmış ben bunu bilmiyordum yani daha çok engelli bireylerinde yarıştıklarını böyle olduğunu bilmiyordum. Bu kadar çaba sarf ettiklerimi bilmiyordum. Bu benim yeni öğrendiğim bir şey oldu (K18).”

“Öğretmenin mesela engellilerin spor yapabildiğini sportif bir yarışmalara katıldığını hiç bilmiyordum bu ders sayesinde öğrendim ve onların ne kadar güçlüklerle göğüs gerdiğini görerek bizim aslında hem onlara yardımcı olmamız gerektiğini hem de kendimiz açısından o kadar bıkkın bir hayat sürmemiz gerektiğini öğrendim (K 20).”

“Öğretmenim engellilerin oynadığı spor dalları kaldı yani engelli Olimpiyatları Paralimpik oyunlar kaldı. Engelli bireylerin oynadığım masa tenisi turnuvaları müsabakaları çok ilgimi çekti öğretmenim. O müsabakalar engellilerin bizlerden

farklı olmadığını aynı mücadeleleri yaptıklarını hatta daha fazla mücadele verdiklerini anlattı bana öğretmenim (K25) ”.

“Hiçbir engelin spor yapmamıza engel olmadığını engelimiz olsa bile onu aşabileceğimizi ufak tefek engellerle yılmamamız gerektiğini başarılı olabileceğimizi anlattı öğretmenim bana (K33).

c. Olimpik farkındalık

Katılımcılar yürütülen eğitimler ile bilişsel kazanım teması altında; Olimpiyat Oyunları ile ilgili terimleri, olimpizm, Olimpik Hareket ve bunların anlamlarını, yaz ve kış olmak üzere iki çeşit olimpiyat olduğunu, her birinin dört yılda bir yapıldığını, modern olimpiyat oyunları kurucusunu, olimpiyat halkalarını ve anlamını öğrendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar program aracılığı ile aynı zamanda olimpiyat köyünü, olimpik maskotun ne olduğunu ve ne için tasarlandığını, olimpik branşları, Paralimpik oyunları ve branşlarını öğrendiklerini ve Olimpik Değerler ile ilgili farkındalıklarının arttığını bildirmişlerdir.

“Olimpiyatların kurucusu Coubertin, olimpiyat bayrağı ve olimpiyat halkaları, branşlar ve kurallarını öğrendik. Fair Play, saygı gibi şeyleri öğrendik. voleybol, futbol biliyorduk ama daha detaylı öğrendik. Bir de yeni öğrendiğimiz şeyler oldu kış olimpiyatlarını, paralimpik oyunları yeni öğrendik kış sporlarının çoğunu yeni öğrendik (K1) ”.

“Öğretmenim olimpiyat ateşi ve meşalenin dolaşması barış ve kardeşliği anlatıyordu, ... Olimpiyat oyunları, kış ve yaz olimpiyatları, dört yılda bir yapılması (K2) ”.

“Öğretmenim maskotları öğrendik hatta çizdik biz de, sonra olimpiyat halkalarını öğrendik, Fair Play, ... Citius, Altius, Fortius yani daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü olimpiyat sloganını öğrendik(K4) ”.

“Öğretmenim Maskotları öğrendik, Olimpiyat halkalarının 5 tane olmasının 5 kıtayı temsil ettiğini öğrendik, halkaların renkleri ise ülke bayraklarını temsil ettiğini öğrendik, halkaların iç içe geçmesi birlik beraberliği simgeliyordu, öğretmenim sonra Coubertin’i öğrendik olimpiyatların kurucusu olduğunu,

oyunları öğrendik yaz ve kış oyunlarını sonra olimpik spor dallarını öğrendik, Olimpik Değerleri öğrendik. farklı spor çeşitleri yeni oyunlar öğrendik. Spor branşları ile ilgili kurallar (hentbol, basketbol, rugby gibi) (K6) ”.

d. Bilginin transferi

Yapılan görüşmeler sonucunda katılımcılar, program boyunca çok şey öğrendiklerini ve bu öğrendiklerini başkalarına, çevresindekilere aktardıklarını, bunu program sayesinde olduğunu ve böylece bilgi zincirinin oluştuğunu bunun bu şekilde daha da büyüyeceğini belirtmişlerdir.

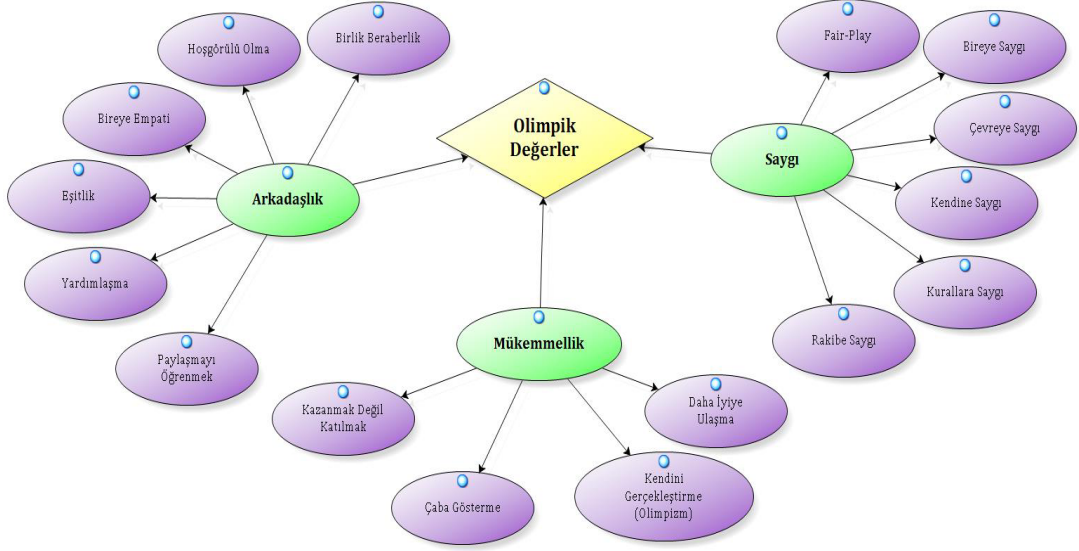
“Öğretmenim ben daha önce de böyle işte yardım ediyordum kalkmalarına falan ama şimdi bu derste öğrendik ben daha fazla dikkat çekmeye başladım etrafındaki arkadaşlarımla onlarda dikkat çekiyor yani bir şekilde burada öğrendiklerimi oynarken arkadaşlarıma da aktarıyorum ben (K7) ”.

“Yeni bir şey öğrenmek karşınızdaki insana yeni bir şeyler vermek güzel bence birisinden alırsınız yeni bilgiyi başkasına öğretiriz o da bizden sonraki kişilere aktarılır öğretmenim böylelikle bilgi akışını sağlamış oluruz (K12) ”.

“Öğretmenim insana birazcık da olsa mutluluk veriyor. Aynı K5’in dediği gibi öğretmenim. Öğretmenim çünkü bilmediğimiz şeyleri öğrenmek başkalarına bilgi sağlamak gibi oluyor. Mesela biz sizden öğrendik başka bir arkadaşımıza aktarırsak bizde sizin gibi aktararak bu çemberin büyümesini sağlayabiliriz. Böylelikle birçok kişinin bilgilenmesini sağlamış olacağız (K24).

6.2.2.1.3. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına etkisine ilişkin bulgular

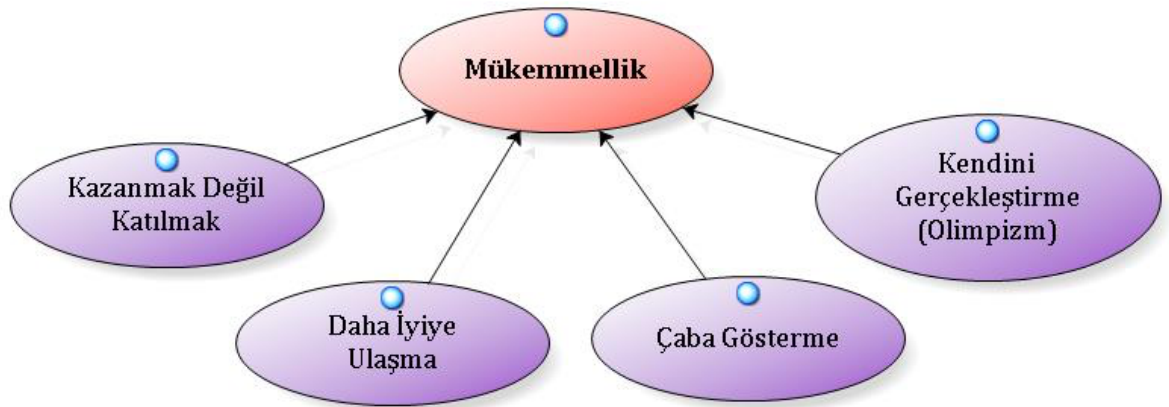
Araştırma kapsamında geliştirilen Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi programının katılımcılar üzerindeki değer kazanımının ortaya konulması için bu yöndeki katılımcı görüşleri incelenmiştir. Yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda katılımcılar Olimpik Değerlerin ne olduğu ne anlama geldiği ve içeriğindeki anlamın farkında olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında bu değerlerin toplumsal yaşantıda daha huzurlu ve mutlu bir yaşam getireceği yönündeki görüşleri “Olimpik Değerler” temasının oluşmasını sağlamıştır. Olimpik Değerler ana teması altında mükemmellik, arkadaşlık ve saygı olmak üzere üç alt tema ve bu alt temalara bağlı kodlar oluşmuştur (Şekil 6.4.).

Şekil 6.4. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının değer kazanıma etkisi

a. Mükemmellik

Katılımcılarla yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda Olimpik Değerlerden biri olan “*Mükemmellik*” değerinin ne anlama geldiğini öğrendiklerini, günlük hayatta karşılaştıkları olay ve durumlara bakış açılarının değiştiğini ve kendilerine ilham veren bir durum yarattığını belirtmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı görüşleri; “*Daha iyiye ulaşma*”, “*Kendini gerçekleştirme (Olimpizm)*”, “*Kazanmak değil katılmak*” ve “*Çaba gösterme*” kodlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Şekil 6.5.).

Şekil 6.5. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının mükemmellik değerine yönelik kazanımlar

Katılımcılardan bazıları Mükemmellik değerini, ortaya koydukları iş veya uğraşla ilgili kendi potansiyellerinin en iyisini ortaya koyma ve yapılabilecek en iyiye ulaşma yönündeki görüşleri ile tanımlamıştır. Bu görüşler Mükemmellik değerinin tanımlamalarında biri olan “daha iyiye ulaşma” kodunun oluşmasını sağlamıştır. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Engellerle yılmamamız gerektiğini başarılı olabileceğimizi anlattı öğretmenim bana. Yani herkesin yapabileceğinin en iyisini yapabileceğini başarılı olabileceğini anlattı (K5)”.

“Herkesin yapabileceğinin en iyisini yapabileceğini böylelikle başarılı olabileceğini anlattı. Mükemmellik değerini anlatıyor aslında öğretmenim bunu en çok engelli Olimpiyatları’nı izlerken anladık (K32).”

“Engellilerin de birçok sporu yaptığını yarışmalara katıldığını öğrendik. Bu bize herkesin yapabileceğinin en iyisi için çaba gösterebileceğini öğretti öğretmenim (K18)”.

“İnsanın kendini geliştirmesi için çaba harcaması gerektiğini düşünüyorum, en iyiye bu şekilde ulaşabileceğimizi anladım öğretmenim (K24)”.

Yapılan görüşmelerde katılımcılardan bazıları “kendini gerçekleştirme (Olimpizm)” ile Mükemmellik değerini tanımlamışlardır. Katılımcılar, daha iyiye ulaşarak kendi bulundukları noktanın en iyisine ulaşacaklarını, bu tanımın aynı zamanda olimpizmin tanımını da içerdiğini, engelli bireylerin olimpiyat oyunlarına katılımının bunun en güzel örneklerinden birisi olduğunu belirtmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Kendini geliştirip iyiye mükemmele ulaşmaya çalışan (K23)”.

“Mükemmellik sadece spor branşında değil normal hayatımızda da yani sosyal hayatımızda da yapabileceğimiz bir şey ve yapmamız gereken bir şeydi yani aslında her aşamada iyiye ulaşarak kendimizi bulabiliriz (K27)”.

Katılımcılar mükemmelliği müsabaka ya da oyunlarda “kazanmak olarak değil katılmak”, oyunun/müsabakanın içinde bulunmanın ve bulunulan durumdan, ortamdan zevk almanın ve eğlenmenin daha önemli olduğu şeklinde tanımlamışlardır. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Önemli olan kazanmak değil hocam eğlenmek olduğu bulunduğun ortamın tadını çıkarmak oldu (K17)”.

“Öğretmenim ben basketbolu iki yıl yaklaşık olarak gittim cimnastiğe de iki yıl üç yıl kadar gittim hatta belgem de var bunlarla ilgili. Genelde kazanmak ve başarmak hedefli hareket ediyorduk ama bu derslerde fark ettim ki sadece orada bulunduğum bulunmanın bile keyifli olmalı olduğunu ve o şekilde hareket etmemizin daha güzel olacağını anladım (K21)”.

“Öğretmenim oyunda ve sporda kazanmanın da kaybetmenin de normal bir şey olduğunu öğrendim ve kaybettiğimde de olsa kazandığımda da olsa rakibime ya da arkadaşlarımı tebrik etmem gerektiğini öğrendim (K27)”.

“Mesela öğretmenim oyunun içerisinde sadece kazanmak değil oynamak eğlenmek anın tadını çıkarmak. Etrafınızdaki insanlar sürekli bana böyle kazanmalısın kazanmak için şöyle yapmalısın şöyle olmalı yani hep kazanmak üzerine bilgiler ve yönlendirmeler yapıyorlardı ama burada onları onların yanlış olduğunu öğrendim. Aslında kısacası Eğlenmenin önemli olduğunu bulunduğumuz yerden zevk almanın önemli olduğunu öğrendik öğretmenim (K32)”.

Katılımcılar bulundukları durumdan daha iyiye ulaşabilmek için “çaba göstermeleri” gerektiğini bu şekilde mükemmele ulaşabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

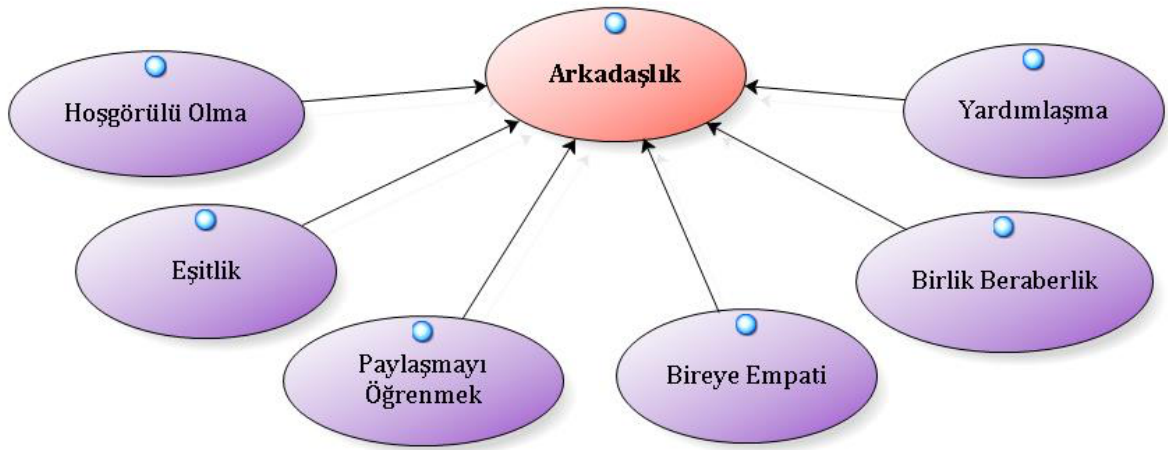
“Engellilerin bizlerden farklı olmadığını aynı mücadeleleri yaptıklarını hatta daha fazla mücadele verdiklerini çaba gösterdiklerini fark ettirdi bana öğretmenim, bizim de hedeflerimize ulaşmak için çaba göstermemiz gerektiğini yılmamamız gerektiğini öğrendim derslerde (K13)”.

“Öğretmenim engelli bir arkadaşımızı gördüğümüzde onun hani sakat ya da yürüyemiyor şeklinde dalga geçmememiz gerektiğini ona yardımcı olmamız gerektiğini onunla beraber çabalamasına destek olmamız gerektiğini öğrendim. Bunun aksi yöndeki davranışların yanlış olduğunu fark ettim (K28)”.

“Hiçbir engelin spor yapmamıza engel olmadığını engelimiz olsa bile onu aşabileceğimizi ufak tefek engellerle yılmamamız gerektiğini çaba göstererek başarılı olabileceğimizi anlattı öğretmenim bana (K39)”.

b. Arkadaşlık

Katılımcılarla yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda uygulanan program sonucunda Olimpik Değerlerden biri olan “Arkadaşlık” değerini öğrendiklerini, daha önce onu bir değer olduğunu bilmediklerini altında yatan anlam ve davranışları öğrendikçe etkilendiklerini, arkadaşlığın sosyal hayatlarının bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda katılımcı görüşleri Arkadaşlık değeri ile ilgili “Yardımlaşma”, “Eşitlik”, “Birlik beraberlik”, “Hoşgörülü olma”, “Paylaşmayı öğrenme” ve “Bireye empati” kodların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Şekil 6.6. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının arkadaşlık değerine yönelik kazanımlar

Katılımcılardan bazıları Arkadaşlık değerini, yapılan işi/oyunu/müsabakayı ya da kurallarını bilmeyen biri olduğunda ona anlaması için yol göstermek, karşıdaki bir işi yaparken zorlanıyorsa destek olmak gerektiği yönündeki görüşleri “yardımlaşmak” kodunun oluşmasını sağlamıştır. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Mesela oyunu bilmeyen bir arkadaşımız var. O kişi rakibimiz de olabilir ve o rakibe nasıl oynanması gerektiğini öğretmemiz gerektiğini ben hiç düşünmezdim açıkçası sonuçta o oyunu bilmiyorsa ben kazanacağım diye ama mesela bu dersleri işledikten sonra öyle düşünmemeye başladım (K8)”.

“Öğretmenim oyunu bilmeyen bir arkadaşımız olduğunda onu oyundan dışlamak yerine ya da oyunu anlamayan bir arkadaşımız olduğunda hatalar yapan bir arkadaşımız olduğunda oyundan dışlamak dışarıya atmak yerine anlamasını sağlama yönünde yardımcı olmamız gerektiğini öğrendim (K15)”.

“Mesela futbol oynuyoruz arkadaşım ayağına vuruyor birinin düşürüyor sonra hiçbir şey yok kalk diyor. Sonra ona cevap veriyor diğeri de buna cevap veriyor kavga çıkıyor. Sonra ben diyorum ki yani arkadaşını düştüğü yerden kaldıracağına daha çok ayağını vuruyorsun neden yapıyorsun falan deyip uyarıyorum (K20)”.

“Öğretmenim bir video izlemiştik sporcular koşuyor yarış yapıyorlar sonra bir kişi düşüyor arkadan gelen onu geçmek yerine onu kaldırıp beraber koşuyorlar bu bana rakibin bile olsa arkadaşın o yardımcı olman gerekiyor diyor yani kazanmak değil her şey diyor öğretmenim (K27)”.

Katılımcılar Arkadaşlık değerini “bireye empati” ile anlamlandırdıklarını belirtmişlerdir. Başka birine empati duymayı en çok engellilere yönelik işlenen derste anladıklarını, kendilerini karşımızdaki kişinin yerine koyarak onun neler hissedeceğini anladıklarını ve bazı davranışların onları üzebileceğini fark ettiklerini belirterek empati kurarak bu şekilde karşımızdaki kişiyi kırıkcı davranışlardan kaçınılabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Öğretmenim daha önce bilmediği ya da yanlış bildiği bir şey olduğunda arkadaşlarımla birbirimizle dalga geçiyorduk ama artık dalga geçmemiz gerektiğini onu öğretici bir şekilde ya da saygılı bir şekilde yaklaşmamız gerektiğini öğrendim (K12)”.

“Hocam yanlış bildiğimiz bazı davranışların farkına varmamızı sağladı bu dersler. Mesela sınıftan birisi birisine saygı göstermiyorsa bundan derste bahsettiğimiz için arkadaşına saygılı davranmaya başlamış olabilir çünkü karşı tarafın neler hissettiğini nasıl üzüldüğünün altını çizdik derslerde (K33)”.

“Öğretmenim Paralimpik oyunları anlattığınızda ben engelli bireylerin hiç bu kadar zorluk yaşadıklarını bu kadar mücadele etmeleri gerektiğini fark etmemiştim

dersler sayesinde bunu gördüm şimdi daha dikkatli olacağım çünkü mutsuz olduklarını gördüm (K37) ”.

“Öğretmenin mesela engellilerin spor yapabildiğini sportif bir yarışmalara katıldığını hiç bilmiyordum bu ders sayesinde öğrendim ve onların ne kadar güçlüklerle göğüs gerdiğini görerek bizim aslında hem onlara yardımcı olmamız gerektiğini hem de kendimiz açısından o kadar bıkkın bir hayat sürmemiz gerektiğini öğrendim (K24) ”.

Katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda Arkadaşlık temasını “eşitlik” ile tanımlamışlardır. Kimsenin kimseden üstün olmadığını Olimpiyat oyunlarında bunun altının çizildiğini günlük hayatımızda da herkesin bir birey olduğunu bu yüzden eşit olduğumuzu ve birbirimize saygı duymamız gerektiğini belirtmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Kendini üstün görmemek herkesin eşit olduğunu göstermek (K9) ”.

“Önceden bir arkadaşım vardı hiç anlaşılamazdım ve arada kavga ederdik şimdi baktığımda aslında birbirimize karşı hoşgörüsüz ve saygısızlık yapmışız ve şu an birbirimize saygı duyuyoruz eşit olduğumuzu düşünüyoruz artık. Daha iyi anlaşabiliyoruz, birbirimizi anlamaya çalışıyoruz artık (K10) ”.

“Öğretmenin insanlar çok başka insanlara kötü davranıyorlar. O da bir insan sonuçta yani, o da bir canlı sen de bir insansın (K22) ”.

Katılımcılar Arkadaşlık değerinin “birlik beraberlik” şeklinde tanımlanacağını belirtmişlerdir. Olimpiyat oyunlarının aslında bize bu mesajı verdiğini çok farklı yerlerden gelen birbirini tanımayan insanların aynı yerde kalıp, bulundukları ortamları paylaşımları bize birlik beraberlik mesajı verdiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra olimpiyat halkaların birbiri içine geçmesi bu temaya vurgu yaptığını, birlik beraberlik içinde yaşarsak huzurlu daha güzel bir dünya olabileceği şeklinde de katılımcı görüşleri olduğu görülmektedir. Bu yöndeki katılımcı görüşü örnekleri;

“Öğretmenim ben zannediyordum ki olimpiyatlar hep yarış için kazanmak içinmiş tamam yarış var ama birlik ve beraberliği anlatıyormuş bize çünkü bambaşka yerlerden insanlar arkadaş oluyor birlikte eğleniyorlar (K2)”.

“Olimpiyat halkalarının 5 tane olmasının 5 kıtayı temsil ettiğini öğrendik, halkaların renkleri ise ülke bayraklarını temsil ettiğini, halkaların birbiri içine geçmesi birlik ve beraberliği simgelediğini öğrendik yani aslında tüm herkese birlikte yaşayın daha güzel olur diyor öğretmenim (K10)”.

“Arkadaşlığı öğrendik, saygıyı öğrendik, arkadaşlık nasıl olabilir saygı olmazsa nasıl devam eder bunların birbiri ile bağlantılı olduğunu öğrendik. Bu da bize doğru davranışları keşfetmemizin yolunu açtı bence. Her şey birbiriyle bağlı mesela birlik ve beraberlik arkadaşlıkla..... (K18)”.

Katılımcılar Arkadaşlık temasını “hoşgörülü olma” şeklinde de tanımlamışlardır. Günlük hayattaki tahammülsüzlüklerimiz yerine karşımızdaki bireye karşı daha hoşgörülü davranmamız gerektiğini belirten katılımcılar, aynı zamanda herkesin her şeyi bilmesinin gerekmediğini anlayışlı davranıp karşımızdaki arkadaşımıza yaptığımız şeyi anlatabileceğimizin altını çizmişlerdir.

“Hocam ben önceden kardeşimle hiç anlaşamazdım ve birbirimize vururduk şimdi baktığımda aslında birbirimize karşı hoşgörüsüz ve saygısızlık yapmışız ve şu an birbirimize vurmuyoruz artık. Daha iyi anlaşabiliyoruz (K9)”.

“Öğretmenim daha önce ben bisiklet binerken bana sataşan arkadaşların üzerine sürer onları ezmeye çalışırdım ama şimdi daha sevimli ve şey saygılı yaklaşıyoruz birbirimize ve barıştık onlarla şu anda (K12)”.

“Öğretmenim oyunu bilmeyen bir arkadaşımız olduğunda onu oyundan dışlamak yerine ya da oyunu anlamayan bir arkadaşımız olduğunda hatalar yapan bir arkadaşımız olduğunda oyundan dışlamak dışarıya atmak yerine anlamasını sağlama yönünde yardımcı olmamız gerektiğini öğrendim. Biz bunu daha önce

dışarda arkadaşlarımızla oynarken bunun yer yer aksi davranışlar yaptığımız durumlar oluyordu bunların yanlış olduğunu gördüm (K19)''.

“Öğretmenim benim çevremde vardı bir arkadaşım vardı; arkadaşlarım oyun oynuyorlarmış öğretmenim başka bir arkadaşı oyunu bilmiyormuş tam olarak hata yaptığı için oyundaki diğer biri hata yapan arkadaşın suratına top atmış, onu uyarmak yerine bu şekilde bir davranışta bulunmuş. Öğretmenim çok üzücü bir şey yani onu oyunu bilmiyor olabilir ya da yanlış anlamış olabilir o anda ona yardımcı olmak anlatmak yerine bu şekilde davranmak hoş değil ben o zaman da üzülmuştüm ama şimdi tamamen yanlış olduğunu görüyorum o davranışın. Onun yerine nasıl oynayacağını anlatabilirdi o kişiye bu şekilde topu yüzünü atması çok çirkin bir davranış. Beni hem şaşırtmıştı hem üzmüştü (K40)''.

Yapılan görüşmelerde katılımcılar Arkadaşlık temasını “paylaşmayı öğrenmek” şeklinde tanımlamışlardır. Katılımcıların görüşleri, arkadaşlığın paylaşarak güzel olduğu oyun oynadığımız yeri/bölgeyi paylaşmamız gerektiği, hatta başarıyı ya da kaybetmenin üzüntüsünü bile paylaşabileceğimizi ve bencillik yapmamak gerektiği yönündedir.

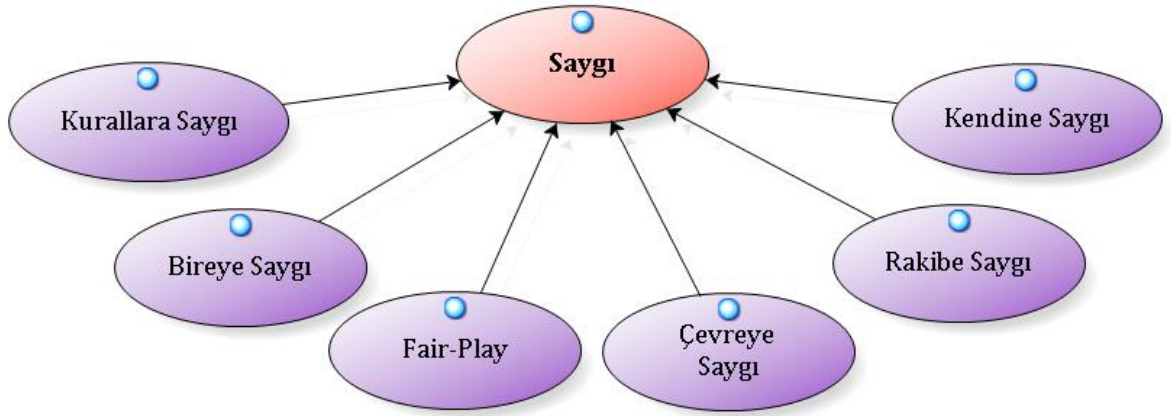
“Öğretmenim okulda arkadaşlarımızla nasıl silgimizi vs. paylaşıyorsak oyun sahamızı da paylaşmalıyız öğretmenim paylaştığımızda o da mutlu oluyor biz de (K12)''.

“Şimdi siz sorunca bu davranış benim de başıma gelmişti fakat fark ediyorum ki ben de aynı şeyi yapmışım yani bencillik yapmışım alanda sadece ben rahat rahat bisiklet bineyim diye kimseyi içeri almamıştım birkaç kere ama artık yapmam öğretmenim hoş değilmiş (K19)''.

Öğretmenim biz sitenin sahasında oynarken ikiye bölüyoruz başka arkadaşlar futbol oynarken biz de basketbol oynayabiliyoruz tamam küçük bir alan oluyor ama herkes mutlu oluyor (K22)''.

c. Saygı

Katılımcılar üç Olimpik Değerlerden biri olan “Saygıyı” bildiklerini fakat bu kadar geniş bir yelpazeyi içerdiğini tahmin etmediklerini belirterek program aracılığı bu yönde yeni bilgiler edindiklerini belirtmişlerdir. Yapılan odak grup görüşmeleri sonucundan katılımcı görüşleri Saygı değeri ile ilgili “Fair-Play”, “Çevreye saygı”, “Rakibe saygı”, “Kurallara saygı”, “Bireye saygı” ve “Kendine saygı” kodlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Şekil 6.7.).

Şekil 6.7. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor ders programının saygı değerine yönelik kazanımlar

Katılımcıların birçoğu “Fair-Play”in adil oyun olarak tanımlandığını program ile öğrendiklerini, oynanan oyun ya da müsabakanın kendi kuralları çerçevesinde oynanması gerektiğini, şike gibi yapılan davranışlarla kazanılan başarının aslında bir şey ifade etmediğini ve kuralların herkes için ve eşit olduğunu vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra yanlışlıkla rakibimizi düşürdüğümüzde kalkmasına yardım etmemiz gerektiğini ve rakibimiz kazandıysa onu tebrik etmeyi de öğrenmemiz gerektiğini gibi ifade etmişlerdir.

“Öğretmenim oyunlar yani spor dalları ne kadar sert gözükse de kurallar çerçevesinde yapılıyordu kurallara uymayanlar gerekli cezaları alıyordu belki oyun dışı bile kalılabiliyordu Fair-play önemine vurgu yapılıyordu. Yani aslında saygıyı anlatıyor bize (K13)”.

“Fair play, Olimpiyatların birlik beraberlik oyunu olduğunu, Oyun sırasında bir arkadaşımızı düşürdüysek veya yanlışlıkla kendisi düştüyse onun kalkması için yardım etmemiz gerektiğini, Maçta veya oyunda kazanan takımların tebrik edilmesi gerektiğini yani rakibimizin düşman olmadığını (K16)”.

“Fair play’i aslında öyle dostluk saygıyı anlattığı ile ilgili bir fikrim yoktu bir spor sanıyordum olarak biliyordum Fair Play ne olduğunu burada öğrendim. Şaşırdım burada öğrenince ben spor sanıyordum öğretmenim internette falan yazıyordum Fair Play oyunu diye herhangi bir branş çıkmıyordu karşıma şaşıırıyordum ne olduğunu anlayamıyordum yani. Burada öğrendim (K35)”.

“Fair playi hiç bilmiyordum bu ders sayesinde dersle beraber öğrendim (K36)”.

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda Saygı değeri altında oluşan “çevreye saygı” kodu ile ilgili saygının sadece insanlar çerçevesinde olmadığını dersler sayesinde bulunduğumuz çevre ve kullandığımız malzeme ve materyallere de saygı duymamız gerektiğini belirtmişlerdir.

“Öğretmenin ben dersler sayesinde yere çöp atmamak gerektiğini daha iyi anladım, arada sıra da atıyordum şimdi atmamaya çalışıyorum (K3)”.

“Öğretmenim ben saygıyı insana özgü bir şey zannediyordum fakat derslerde gördüm ki oyun oynadığımız sahaya, oyun için kullandığımız topa bile saygı duymamız gerektiğini çünkü bunları bizden başka kişilerde kullanıyor ve onlara nasıl bulduysak o şekilde bırakmalıymışız bu çok güzel bişey çok hoşuma gitti (K18)”.

“Evet, öğretmenim arkadaşşıma katılıyorum sadece oyun alanı değil doğaya ağaca her şeye saygılı olmamız gerekiyor (K22)”.

Katılımcılar eğitim programı sayesinde rakibe bakış açılarının değiştiğini, onun düşman değil arkadaşımız olduğunu, düştüğünde biz neden olmasak bile kalkmasına yardımcı olmamız gerektiğini ve maç sonucunda ortaya koyduğu performanstan dolayı kazansa da kaybetse de tebrik etmeliyiz gibi ifadeleri “rakibe saygı” kodunun oluşmasını sağlamıştır.

“Öğretmenim oyunda ve sporda kazanmanın da kaybetmenin de normal bir şey olduğunu öğrendim ve kaybettiğimde de olsa kazandığımda da olsa rakibime ya da arkadaşlarımı tebrik etmem gerektiğini öğrendim (K5)”.

“Rakibimizin düşman olmadığını onların da arkadaşımız olduğunu ve bizim sahip olduğumuz hakları onların da sahip olduğunu, FairPlay’in ne olduğunu öğrendik (K10)”.

“Öğretmenim mesela daha önce yaptığımı ve şu anda olumsuz olduğunu fark ettiğim bir davranışım vardı benim mesela oyun oynarken karşı taraf kazandığında onlarla hiç konuşmuyordum küsüyordum resmen, Sinirleniyordum onlara kızılıyordun tebrik falan etmiyordum ben o zaman, Şimdi ama tebrik ediyorum karşı taraf kazandığında (K14)”.

“Öğretmenim arkadaşımız veya rakip düştüğünde onunla dalga geçmek yerine kalkmasına ve oyuna devam etmesine yardımcı olmak (K29)”.

“Kazanmanın olmadığı kardeşliğin olduğu yani kardeşliğin pekiştiğini kazandığımda da karşı takımla dalga geçmek yerine ortaya koyduğu oyun için onları da tebrik etmem gerektiğini öğrendim (K32)”.

Yapılan görüşmelerde katılımcılar Saygı değerinin önce “kendine saygı” ile başladığını, kendine saygı duyan bir bireyin zaten çevreden saygı göreceğini ve bunun yanı sıra kendine saygı duyan birey kendini geliştirmeye açık olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Olimpizm vardı. Bize saygı göstermek, kazanmak değil kendini geliştirmek (K1)”.

“Öğretmenim herkese saygı duymadan önce kendimize saygı duymalıyız (K24)”.

“Öğretmenim kendimize saygı olmazsa nasıl devam eder. Bunların birbiri ile bağlantılı olduğunu öğrendik. Kendimize saygı duyarsak diğer kişiler de bize saygı duyar ve zincir olur çünkü biz de ona saygı duyarız. Bu da bize doğru davranışları keşfetmemizin yolunu açtı bence (K27)”.

“Büyüklerimize saygıyı pekiştiriyoruz böylelikle çünkü hepsinin temelini öğrendik burada saygının sadece büyükler için değil çevremizdeki herkes için önce kendimize olması gerektiğini öğrendik (K37)”.

Katılımcılar Saygı'yı “bireye saygı” olarak tanımlamışlardır. Yapılan görüşmelerde katılımcılar tüm insanların saygı görmeyi hak ettiğini bir şeyleri elde etmek için karşıdaki kişileri kırmanın üzmenin anlamsız olduğu belirtmişlerdir.

“Bencil davranmamız gerektiğini yani sadece kendi yeteneklerimizi ön plana çıkarıp başkalarınınkini örtbas etmemiz gerektiğini onların yeteneklerine de saygı duyma mesela onlar ders çalışıyordur sen spor yaparsın gibi. Tercihlere saygı duymamız gerektiği. Sadece kendi yeteneklerimizi ön plana çıkarmaya çalışmamalıyız arkadaşlarımıza da aynı alanı sağlamalıyız (K5)”.

“İnsanlar neden arkadaşlarına vuruyorlar onu anlamıyorum. Beşincisi öğretmenin insanlar çok başka insanlara kötü davranıyorlar. O da bir insan sonuçta yani, o da bir canlı sen de bir insansın her şey eşit olması lazım neden kötü davranıyor anlamıyorum (K18)”.

“Öğretmenim engelli kişiler olduğunda onların normal bireyler gibi olduğunu anladım. Çevremize ve çevremizdeki insanlara saygı duymamız gerektiğini herkesin saygıyı hak ettiğini fark ettim (K19)”.

Katılımcılar “kurallara saygıyı” da Saygı değerinin bir parçası olarak nitelemişlerdir. Yapılan görüşmelerde kuralların herkes için olduğunu, nerde olursa olsun değişmediğini ve kurallarla beraber kural yürütücülerine de saygı duyulması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı görüşleri;

“Kuralların hepimize eşit olduğunu gördüm öğretmenim yani esnetilemeyeceğini fark ettim kuralların o yüzden saygılı olmamız gerektiğini anladım kurallara (K22)”.

“Öğretmenim maç yapıldığında hakeme sürekli itiraz ediyorlar anlamıyorum hakem kuralları uygulamıyor mu neden itiraz ediyorlar. Burada çok net gördüm ki yanlış yapıyorlarmış (K27)”.

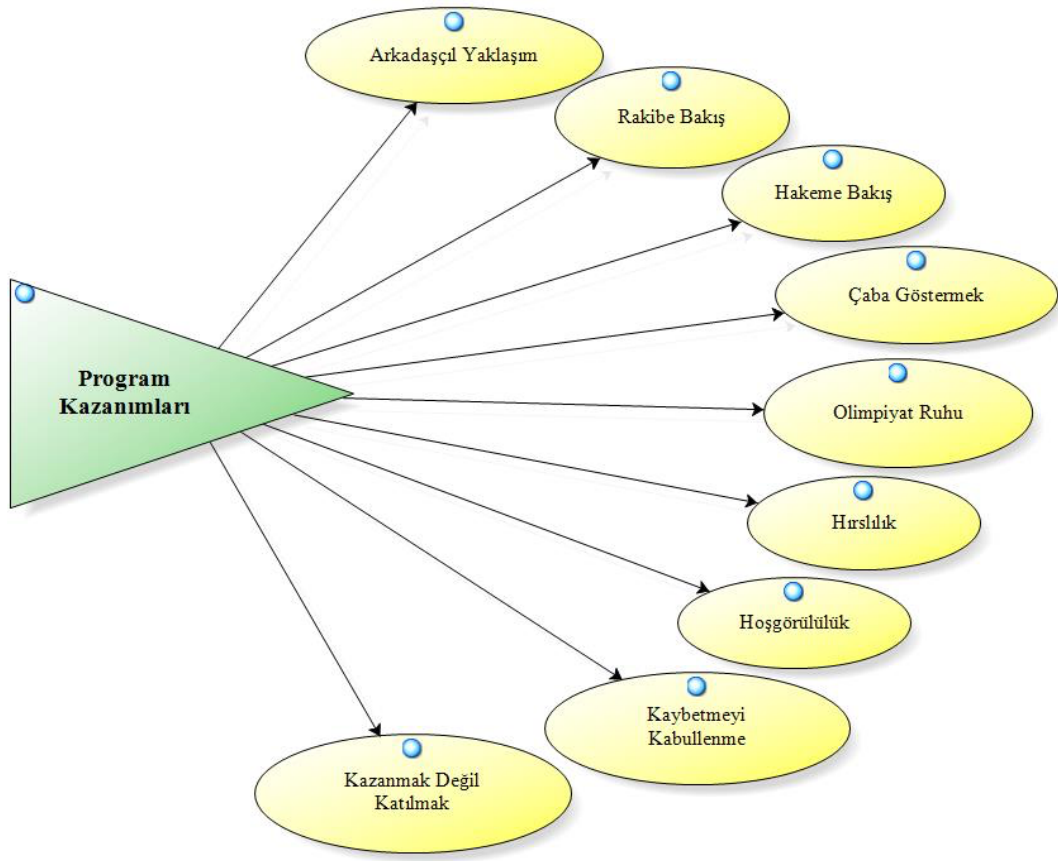
“Öğretmenim insanlar beğenmeseler de hakemin verdiği kararlara ve kurallara saygı duymaları gerekiyor (K36)”.

“Hocam derslerde bazı branşların çok sert olduğunu gördük ama onların da kuralları ve onlara uyup saygı gösterdiklerinde sakatlanma gibi şeyler daha az oluyormuş onu görüm (K37)”.

“Öğretmenim olimpiyatlarda sadece sporcular değil antrenör ve hakemler de olimpiyat yeminini ediyorlar, nasıl haksızlık olacağını düşünüyorlar ki itiraz edip saygısızlık yapıyorlar anlamıyorum (K40)”.

6.2.2.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına ilişkin gözlem yoluyla elde edilen bulgular

Gözlemci notları incelendiğinde katılımcıların bazıları eğitimin ilk haftalarında arkadaşları ile iletişim kurmaktan kaçındıkları ve aralarında rekabetin olduğu, takım çalışması yapılması durumlarında belirli kişilerle takım olmayı tercih ettikleri yönünde bulgulara rastlanmıştır. Bununla beraber yine ilk haftalarda oynanan oyunlarda daha hırslı, oyunu kazanmaya yönelik davranışlarda bulundukları, kural yürütücü/hakem iletişimlerinde heyecanlarını yönetemedikleri yönünde gözlem notları ortaya konulmuştur. Gözlem notlarında öğrenciler arasında çekişme ve anlaşmazlıkların olduğu, kaybetme durumunda hataya karşı tahammüllerinin az olduğu ve kazanmaya yönelik hareket ettikleri yönünde bulgular yer almaktadır. Yine gözlem notlarına bakıldığında ilk haftalarda öğrencilerden bazılarının yapılan etkinliklere katılmakta isteksiz davrandıklarına yönelik bulgular olduğu görülmektedir. Program uygulamasında haftalar ilerledikçe katılımcıların daha istekli oldukları, başlarda olan iletişimden kaçınma gibi davranışların ortadan kalktığı yönünde bulgular olduğu görülmektedir. Olimpiyat Oyunları, Olimpik Hareket, Olimpizm ile ilgili bilgilerin aktarılması ile bu yönde farkındalıklar arttığı/geliştiği, çevresindekilere karşı daha saygılı davranışlarda bulundukları gözlem notlarında ortaya konulmuştur. Yine gözlem notlarında katılımcılardaki bu farkındalık, yapılan etkinliklerde hırslarını yönetmeyi öğrendikleri, kural yürütücü/rakip/arkadaşlarına karşı daha saygılı ve hoşgörülü davranışlar ortaya koymaya başladığı yönünde bulgulara rastlanmıştır (Şekil 6.8.).

Şekil 6.8. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına ilişkin gözlem sonucu ortaya çıkan temalar

Şekil 6.8.'e göre gözlemci notlarının analizi sonucunda arkadaşça yaklaşım, rakibe bakış, hakeme bakış, çaba göstermek, olimpiyat ruhu, hırslılık, hoşgörülülük, kaybetmeyi kabullenme ve kazanmak değil katılmak temaları ortaya çıkmıştır. Bu yöndeki gözlemci notlarına ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Tablo 6.17. Gözlem notları

Tema	Gözlemci 1	Gözlemci 2
Arkadaşçıl Yaklaşım	“Öğrencilerin birbirlerine karşı saygısız davranışlar ortaya koyduğu ben merkezci yaklaşımlarda bulunduğu görülmektedir” (2. Hafta) (G1).	“Öğrencilerin bazılarında etkinlikler sırasında birbirlerini sataşmaların olduğu, yaklaşımlarının karşı tarafı kışkırtan tarzda olabildiği yönünde davranışlar bulunmaktadır” (2. Hafta) (G2).
	“Öğrenciler birbirlerine karşı daha hoşgörülü, yardımlaşmaya açık, herkesin alanına saygı duyan	“Öğrenciler artık kendilerinden başka kişilerin varlığını kabul etmeyi, daha hoşgörülü davranışlar sergilemeyi

	<i>davranışlar ve söylemlerde bulunuyorlar” (8. Hafta) (G1).</i>	<i>benimsemeye benimsediler” (8. Hafta) (G2).</i>
	<i>“Öğrenciler yapılan oyunlarda ortada yarışma varsa karşılarındaki kişi arkadaşları öteki olarak görülüyor en yakın arkadaşlar bile rakip olduklarında oyun esnasında konuşmuyorlar” (2. Hafta) (G1).</i>	<i>“Öğrenciler oyun esnasında ne olursa olsun kazanması şeklinde bakıyor. Karşısındaki kişinin varlığını görmüyor hatta takım arkadaşı ile bile gergin anlar yaşayabiliyor” (2. Hafta) (G2).</i>
Rakibe Bakış	<i>“Katılımcılar oyunlar esnasında daha samimi davranışlar sergileyebiliyor. Rakip arkadaşı ile şakalaşmalar yapılıyor oynadıkları oyunda eğlenme zevk alma önde tutuluyor. Rakip oyuncunun da bir birey olduğu atlanmıyor” (6. Hafta) (G1).</i>	<i>“rakip bir düşman değil samimi arkadaşları ise şakalaşmalar yapılıyor, çok samimi olmadıkları bile olsa saygılı bir şekilde oyunlar oynanıyor. Rakip düşman değil arkadaşımız söylemleri başladı” (6. Hafta) (G2).</i>
	<i>“Çocuklar kazanmayı herşey olarak gördüğünden yapılan yanlış ya da hatada kabul etmek yerine kural yürütücünün yanlış karar verdiği dair düşünceler ortaya atılabiliyor” (3. Hafta) (G1).</i>	<i>“Katılımcılar çok heyecanlılar ve oyun esnasında hakem veya eğitime yaklaşımlarında dikkatleri dağılabiliyor, farketmeden davranışları kabullenmeyen bir duruma dönebiliyor” (3. Hafta) (G2).</i>
Hakeme Bakış	<i>“Öğrencilerin hakeme bakış açıları değişmeye başladı oyun ve spor ortamında kuralların herkese eşit olduğunu benimseyip bu konudaki itirazlar azaldı. Bu durumun gelişmesinde bazı oyunlarda çocuklara sorumluluk vererek kural yürütücü olmalarını sağlamanın etkisi büyük” (9. Hafta) (G1).</i>	<i>“Öğrenciler kuralların herkese eşit olduğunu kural yürütücülerin de herkese bu kurallar çerçevesinde eşit davrandıkları yönünde farkındalıkları gelişmiş durumda kural yürütücülere ilişkin davranışları bu doğrultuda değişmiş daha saygılı davranışlar ortaya koymuşlardır” (9. Hafta) (G2).</i>
	<i>“Öğrenciler yeni birşeyler öğrenme konusunda hevesli, ilgisini çeken konuları öğrenme konusunda açıklar ve çaba gösteriyorlar” (4. Hafta) (G1).</i>	<i>“Katılımcılar yeniliklere açıklar ve uzaktan eğitimin de vermiş olduğu sıkılma durumundan daha heyecanlılar. Verilen yeni bilgiyi anlamaya çabalyorlar bu konuda sorular soruyor, hatta arkadaşlarına anlamaları için yardımcı oluyorlar” (4. Hafta) (G2).</i>
Çaba Göstermek	<i>“Derslere çok ilgililer yapılan içeriklerle ilgili daha çok bilgi edinmek konusunda hevesli</i>	<i>“Uygulamalar konusunda çok hevesli ve heyecanlılar, konu anlatıldıktan sonraki</i>

	<i>yaklaşıyorlar, evde tasarımları için verilen maskot çalışmasını en iyisine ulaşmak için çabalamışlar araştırmışlar” (7. Hafta) (G1).</i>	<i>uygulamalarda veya ev uygulamalarında iyi olana ulaşmak için ortaya koydukları çaba gittikçe büyüyor” (7. Hafta) (G2).</i>
Olimpiyat Ruhu	<i>“Öğrenciler Olimpiyat Oyunları ile ilgili çok fazla bir bilgiye sahip değiller ya da bildiklerinin bazıları yanlış. Kimisi hiç bilmiyor Olimpiyat ne ne için yapılıyor” (1. Hafta) (G1).</i>	<i>“Çocukların Olimpiyat Oyunları veya Olimpik konulara dair bilgileri çok az ve bazı durumlarda yanlış bildiklerini dile getiriyorlar” (1. Hafta) (G2).</i>
	<i>“Olimpik konularlar ilgili öğrendikleri karşısında arada şaşırabiliyorlar. -a gerçekten mi- şeklinde düşünceler çıkabiliyor. Öğrendikleri bilgilerle mutlu oldukları ortada. (5. Hafta) (G1).</i>	<i>“Olimpik Hareket, Olimpiyat ruhunun ne olduğunu öğrendikçe şaşırıyorlar, büyüleniyorlar ve aynı zamanda bunları öğreniyor olmaktan çok mutlu oluyorlar. Öğretmenim artık sorulduğunda cevap veriyorum diye hava atmaya başladılar” (5. Hafta) (G2)</i>
	<i>“Olimpik Değerleri (Arkadaşlık-Mükemmellik-Saygı) öğrendiklerinde, her geçen hafta bu konuda yeni bir bilgi edindiklerinde etkilenip bu kadarını tahmin etmemiştik öğretmenim mesela biz saygıyı sadece büyüklere saygı olarak biliyorduk ama çok geniş bir çerçevesi varmış şeklinde açıklamalar yaptılar” (7. Hafta) (G1).</i>	<i>“Öğrendikleri olimpik değerler ve anlamlarını benimsedikleri ve davranış biçimi haline getirmeye başladıkları söylemlerinden ve arkadaşları ile iletişiminden anlaşılıyor. Olimpik konuların bu derece eğlenceli ve onları içine çeken bir durum olacağını tahmin etmediklerini belirtip mutluluklarını belirtiyorlar” (7. Hafta) (G2).</i>
Hırslılık	<i>“Öğrencilerin bazıları için kazanmak herşey gibi davranışlar gözlemlenmekte. Oyun sırasında sadece kazanmaya yönelik davranışlarda bulunuyorlar, oyundan birşeyler öğrenme çabasında değiller” (1. Hafta) (G1).</i>	<i>“Katılımcılardan bazıları hıslı davranışlar sergileyebiliyor. Bu durum arkadaşlarının rencide olmasına aralarındaki bağın zedelenmesine neden olabiliyor. Bu durum çocukların hem oyunlar sırasında ortaya koyduğu davranışlarda hem de kurdukları iletişim tarzından anlaşılıyor” (1. Hafta) (G2).</i>
	<i>“Hırslı davranış sergileyen katılımcılar bu davranışlarını yönetmeyi çevrelerine saygılı davranışlar ortaya koymayı öğrenmeye başladılar. Bu öğrencilere empati kurmayı öğretmek davranışlarını değiştirmeleri üzerinde etkili oldu” (6. Hafta) (G1).</i>	<i>“Öğrenciler oyun içerisindeki hırslarını yönetmeyi, bulundukları ortamdan zevk almayı ve çevresine saygı göstermeyi öğrenmeye başladılar” (6. Hafta). (G2).</i>

Hoşgörölülük	“derslerde takım olmayı ve önemini, takım birlikteliği, birlikte hareket etmek vb. üzerine yapılan dersler ve aktiviteler yapılmıştır. İlk başlarda heyecanlarını yönetemeyen çocuklar daha sonra (dersin sonuna doğru) hatalarını kabullenmemeleri, arkadaşlarına daha hoşgörölülük davranmayı öğrenmeye ve bu yönde davranışlar sergilemeye başlamışlardır” (3. Hafta) (G1).	“hısrılı davranışlar sergileyen öğrenciler takım arkadaşlarının hatalarına karşı tahammülsüz davranışlar sergileyerek arkadaşlarının üzülmeye sebep olabiliyor” (3. Hafta) (G2).
	“Empati kurarak davranışa maruz kalan tarafın düşüncelerini gören çocuklar çevrelerine karşı daha hoşgörölülük davranışlar ortaya koymaya başlamışlardır” (7. Hafta) (G1).	“öğrencilerin empati yetileri gelişmeye başladığı için arkadaşlarına yaptıkları davranışların onlarda ne hissettirdiğini anlamaya başladıklarında daha kibar, yapıcı yaklaşımlar sergilemişlerdir” (7. Hafta) (G2).
Kaybetmeyi Kabullenme	“oyunlar sırasında hep yenmek ya da daha çok soruya cevap vererek üzere bir yarış söz konusu, daha azı kabul etmek yok” (4. Hafta) (G1).	“öğrenciler online (çevrimiçi) yürütülen program sırasında oynanan bilmece tarzı oyunlarda cevap vermek için yetişemediklerinde, yaaa öğretmenim ben biliyordum mikrofonum açılmadı şeklinde açıklama yaptıkları aslında ben kazanacaktım mesajını vermeye çalışmışlardır” (4. Hafta) (G2).
	“Öğrenciler artık cevap veremeseler bile o soruyu artık bildiklerini kendilerinin bilmesinin yeterli olduğunu düşünerek kazanan arkadaşlarını alkışlamaya başlamışlardır” (9. Hafta) (G1).	“Katılımcılar uygulama boyunca belirtilen kazanmanın değil katılmanın, eğlenmenin ve zevk almanın daha önemli olduğu mesajlarını benimsemişlerdir. Artık oyunlarda kaybetmeler de oyundan aldıkları zevk konuşulmaya başlandı” (9. Hafta) (G2).
Kazanmak Değil Katılmak	“Katılımcılar kazanmaktan başka bir şeyi kabul etmekte güçlük çekiyorlar” (2. Hafta) (G1).	“Öğrencilerden bazıları etkinlik aralarında yapılan sohbetlerde eğer ortada bir yarış ya da müsabaka varsa kazanmak için o etkinliğin içinde bulunulması gerektiğini belirtmişlerdir ve yapılan etkinlikte de bu tip davranışlar gözlemlenmiştir” (2. Hafta) (G2).

“Katılımcılar uygulama boyunca belirtilen kazanmanın değil katılmanın, eğlenmenin ve zevk almanın daha önemli olduğu mesajlarını benimsemişlerdir” (8. Hafta) (G1).

“Öğrenciler program sırasında oynanan oyunlardan zevk alıp eğleniyorlar sonunda kaybetselerdi ya da bilmeceleri bilemeseler de bulundukları ortamın tadını çıkarıyorlar” (8. Hafta) (G2).

6.2.2.3. Öğretmen görüşmeleri

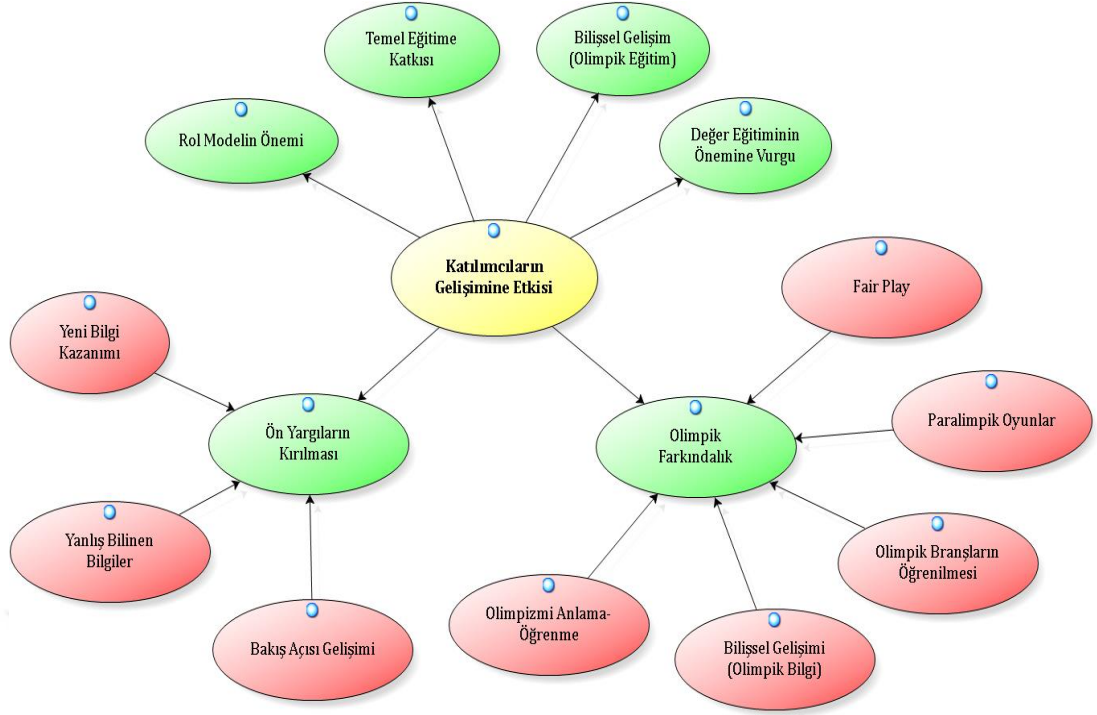
Araştırmada yapılan yüz yüze görüşmeler betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Yapılan görüşmeler iki başlık olarak ortaya koyulmaktadır. Öğretmen görüşmeleri sonucunda programın etkililiği ana teması altında “sürekli eğitim sistemi içerisinde ODEP ve katılımcılardaki etkisi” alt temaları ortaya çıkmıştır (Şekil 6.9.).

Şekil 6.9. Geliştirilen uygulama programının etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerine ait temalar

6.2.2.3.1. Katılımcıların gelişimine etkisi

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerin analizi sonucunda uygulanan programın öğrenciler üzerinde gelişim sağladığını bu gelişimi çok net bir şekilde görüldüğünü belirtmişlerdir. Katılımcı görüşleri “rol modelin önemi, temel eğitime katkısı, bilişsel gelişim (Olimpik Eğitim), değer eğitimin önemi, olimpik farkındalık ve ön yargıların kırılması” temaları ile “katılımcıların gelişimine etkisi” ana temasını oluşmasını sağlamışlardır (Şekil 6.10.).

Şekil 6.10. Geliştirilen uygulama programın katılımcıların gelişimine katkısını ortaya koyduğu temalar

Katılımcılar hazırlanan programın çocuklar üzerinde pozitif gelişim sağladığını, Olimpik Değerler veya toplumsal değerler konusunda çok şey öğrendiklerini belirtirken bu tip eğitimlerde “rol modelin önemine” vurgu yapmışlardır. Gerek eğitimi veren kişinin gerekse eğitim içerisinde verilen örneklerde kullanılan tanınmış kişilerin önemli olduğunu belirten katılımcılar, eğitmen olarak eğitimcilere büyük rol düştüğünün altını çizmişlerdir.

“Hocam çocukların kazanım elde etmeleri öncelikle öğretmenini sevmesinden ve onu kendisine örnek almasıyla başlıyor ki bence siz bunu derslerde fazlasıyla yaptınız bence bu yüzden çok verimli bir dönem geçirdik diye düşünüyorum. dersler içerisinde kullanılan çocukların feyz alabilecekleri tanınan sporcuları örnek vermeniz ya da tanınmayan ama başarıları anlattığınızda sporcunun çocuklar elde edilen başarı ve bu başarının hikayesini duyduğunda saygı ile o kişiyi örnek almaya başlıyor bu çok önemli (K1)”.

“Hocam çok güzel bir programdı çok da verimliydi. Öğrenciler sizi çok sevdi model oldunuz onlara çünkü onları düşüncelerini söyleme konusunda özgür bıraktınız. Derslerde kullandığınız örnekler, başarılar çocukların hayal gücünü ve oraya

ulaşabileceklerini gösterdi. Oradaki sporcuları model aldılar kendilerine onlar gibi olmak istediler bence eğitimde bu çok önemli (K2) ”.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda programın içerinin çok zengin olduğunu verilen bilgilerin sosyal hayata da etki ettiğini edeceğini belirterek öğrencilerin burada öğrendikleri bilgilerin “temele eğitime de katkı” sağladığını gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

“Program ilerledikçe çocukların algıları açıldı diyebilirim hocam. Diğer hocalarımızla yaptığımız toplantılarda sizin dersinizde verdiğiniz örnekleri kullanarak derslere katıldıklarını söylemişlerdi. Bu da şunu çıkarıyor aslında bir sürü şeyi oyun ve eğlence ile öğretebileceğimizi (K1) ”.

“Hocam çocukların genel anlamda tüm derslere ilgisi arttı bence bu çok güzel bir şey öğretmenleri ile iletişimleri arkadaşları ile iletişimleri daha güzel oldu hocam hiç böyle düşünmemiştim ama baya katkı sağladı çocuklara (K2) ”.

Katılımcılar çocukların program öncesinde Olimpik Değerler, olimpiyatlar veya olimpizm gibi konularda pek bilgi sahibi olmadıklarını derslerde öğrendikleri ile “Olimpik Eğitimle ilgili bilişsel bir gelişim” sağlandığını belirtmişlerdir.

“Programa başlamadan önce ileriki konularda işleyeceğime dair ufak bir değinmiştim ve değinirken de ben de onlara sorular sordum acaba düşünceleri nedir ne kadar ilgililer falan emin olun çok fikirleri bile yoktu. Hatta kimisi o ne hocam öyle bir şey var mı diyenler oldu ama dediğim gibi bu programın sonunda öğrencilerle yaptığınız sohbette dikkatimi çekti hemen hocam olimpizmi öğrendik falan böyle gibi geri dönüşler gelince hoşuma gitti gerçekten. Bence istenilen hedefe çok rahatlıkla ulaşıldı (K1) ”.

“Daha önce bu konulara girmemiştik yani plan dahilindeydi bir iki bir şey konuşmuştuk ama bilmiyorlardı ve bu program ile bu konulardaki bilgileri çok fazla arttı hiç bilmedikleri olimpik branşları, paralimpik oyunları, olimpizmin ne olduğu gibi çok güzel bilgiler edindi çocuklar (K2) ”.

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda “değer eğitiminin önemine vurgu” yapılmıştır. Öğretmenler çocukların ülkeleri için iyi bir vatandaş/insan olmanın değer eğitiminin önemine

belirtmişlerdir. Değer eğitimi ile çocukların karakterlerini de şekillendiğini belirten öğretmenler, bu eğitimin eğlenceli şekilde verilmesi, çocukların öğrenme sırasında uygulamaları bu bilgilerin daha fazla benimsendiğini belirtmiştir.

“Değer eğitimi çok önemli bir eğitim bunu bu program esnasında çok daha net gördüm ve elimizde bu eğitimi verebileceğimiz önemli bir güç var spor. Siz derslerde sürekli çocukların farkındalıklarını arttırarak değerlerin altını çizdiniz. Mesela aynı anda konuştuklarında birbirlerine saygılı olmaları gerektiğini belirttiniz bir süre sonra siz uyarmadan buna dikkat etmeye başladılar ve bu hayatları boyunca devam edecekleri bir bilgi sürekliliği olan (K2)”

“Burada aldıkları bilgileri saygıyı, kendilerini geliştirmeleri gibi diğer derslerde de dile getiriyorlarmış öğretmenlerle yaptığımız toplantıda belirtti meslektaşlarım. Buradan da gördüğümüz gibi değer eğitimi çok önemli ve oyun gibi eğlenceli bir şekilde verilmesi empati kurmalarını bunun da kalıcı olmasını sağlıyor (K1)”

Katılımcılar öğrencilerin uzaktan eğitim koşullarına rağmen beklemedikleri şekilde çok eğlenceli bir ders işlendiğini gördüklerini bu konudaki ön yargıları gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bununla beraber hiç bilmedikleri “yeni bilgi kazanımı” sağlandığını veya “yanlış bilinen bilgilerin” doğrularını öğrendiklerindeki şaşkınlığı ve edindikleri bilgilerle “bakış açılarının geliştiğini” belirtmişlerdir.

“Hocam derslerde çocuklar hiç bilmedikleri birçok bilgi sahibi oldular paralimpik, fair play gibi mesela bu kesin ama bunun yanında bildiklerini düşündükleri birçok bilginin yanlış olduğu ile yüzleştiler ve şaşırdılar. Ben şöyle düşünüyorum hocam çok yönlü bir programdı ve bu şekilde çocukların algıları farkındalıkları ve olaylara yaklaşımları değişti farklı yönlerden de bakmayı öğrendiler (K1)”

“Bir kere bir öğrencinin az önce görüşme sırasında söylediği cümle benim inanılmaz hoşuma gitti. Bana göre hayat felsefesi de değişebilir bu bakış açıları ile dedi ki öğrenci “hocam ben olimpiyatları insanların tamamen birbirleriyle yarıştıkları hırsın kazanmanın ön görüldüğü bir yer olarak görüyordum ama aslında öyle değilmiş” onlarda birbirleri ile eğlenerek olimpizm amacına ya da fair play kurallarına uyarak neler yapması gerektiğini artık biliyorlar (K2).”

Katılımcılarla yapılan görüşmelerin analizinde uygulanan programın öğrenciler üzerinden “*Olimpik farkındalık*” yarattığını belirtmişlerdir. Görüşmeye dahil olan öğretmenler program ile öğrencilerin olimpik branşların neler olduğu yaz oyunlarında ve kış oyunlarında hangi branşların olduğunu bu branşların nasıl oynandığı gibi bilgilere sahip olduğunu belirterek “*olimpik branşların öğrenilmesi*” temasının oluşmasını sağlamıştır.

“Hocam evet çocuklar bazı branşları biliyorlardı oynuyorlar da bunları ama gördüm ki bu branşların olimpik branş olduğunu olimpiyatlarda yarışıldığını bilmiyorlardı program sayesinde öğrendiler, hiç bilmedikleri (mesela Rugby) branşları da öğrendiler. Bir diğer dikkatimi çeken şey de çok bilinmeyen kayak ve kızak yarışları o tip ilginç branşları koyup çocukların ilgisini çok daha kat kat arttı yani onu söyleyeyim (K1)”.

“Şöyle söyleyeyim hocam derslerde daha önce varlığını bilmedikleri olimpik branşları öğrendiler, gördüler, şaşırdılar. Özellikle kış oyunları branşlarına şaşırdılar yani mevsimsel olarak çok kayak vs. bilmedikleri için bunların yarışı olması farklı geldi doğal olarak çocuklara, çok verimli geçti bence hocam çocukların olimpik branşlara farkındalıkları baya arttı (K2)”.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin uygulanan programda en çok etkilendikleri kısımların “*Paralimpik oyunların*” anlatıldığı kısım olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar öğrencilerin engelli bireylerin katılabileceği bir olimpiyat olduğuna ve olimpiyatla aynı statüye sahip olduğuna dair bilgilerinin olmadığını ve ortaya koydukları çabalardan çok etkilendiklerini gözlemledikleri ile ilgili söylemlerde bulunmuşlardır.

“Özellikle Paralimpik oyunları anlattığınızda hiç bilmedikleri bir alana girdiğinden nasıl yani falan oldular ama siz anlattıkça da ilgileri baya bir arttı ve baya bir farkındalıkları arttı diye düşünüyorum. Bence müthiş bir ders oldu, müthiş bir program oldu kesinlikle şunu söyleyebilirim (K2)”.

“Programda en çok farkındalıkları ve empati duygularının geliştiği kısım paralimpik oyunların anlatıldığı kısımdı diyebilirim. Bir kere engelli bireylerin çok başarılı sporcular olduğunu ve bu başarıları elde etmek için çok çalıştıklarını gördüler. Kendileri için de hayatta karşılarına çıkan engellere karşı mücadele

etmeleri ve yılmamaları gerektiği ile ilgili söylemlerde bulundular. Bence bu çok güzel (K1) ”.

Görüşme yapılan öğretmenler programının yürütüldüğü öğrencilerde olimpiyatların dayandığı felsefe olan “olimpizmi” anladıklarını ve öğrendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar öğrencilerin dersler esnasında olimpiyatları kazanmanın değil katılmanın önemli olduğunu, olimpiyatların temelini saygı olduğunu belirttiklerini söyleyerek “*olimpizmi anladıklarını ve öğrendiklerine*” vurgu yapmışlardır.

“Çocukların hepsi bence olimpizmin ne olduğunu anladı hocam olimpiyatların ne için yapıldığını başlangıcının barış dünya barışına dayandığını, bunların simgelerinin meşale koşusu gibi olimpiyatın yapıldığı şehre kadar birçok ülke ve şehri gezdiğini bunun da barışın altını çizdiğini, olimpiyatlara ya da spor müsabakasına ya da oyuna katılımın kazanmaktan daha önemli olduğunu sürekli belirttiler derslerde (K1) ”.

Katılımcılar öğrencilerin saygı değerinin yanı sıra “Fair-Play” i anladıklarını bununla ilgili yaptıkları yanlışları ve ne yapmaları gerektiğini uygulanan program ile öğrendiklerini bundan sonra bu bilgi ile hareket edeceklerini düşündüklerini belirtmişlerdir.

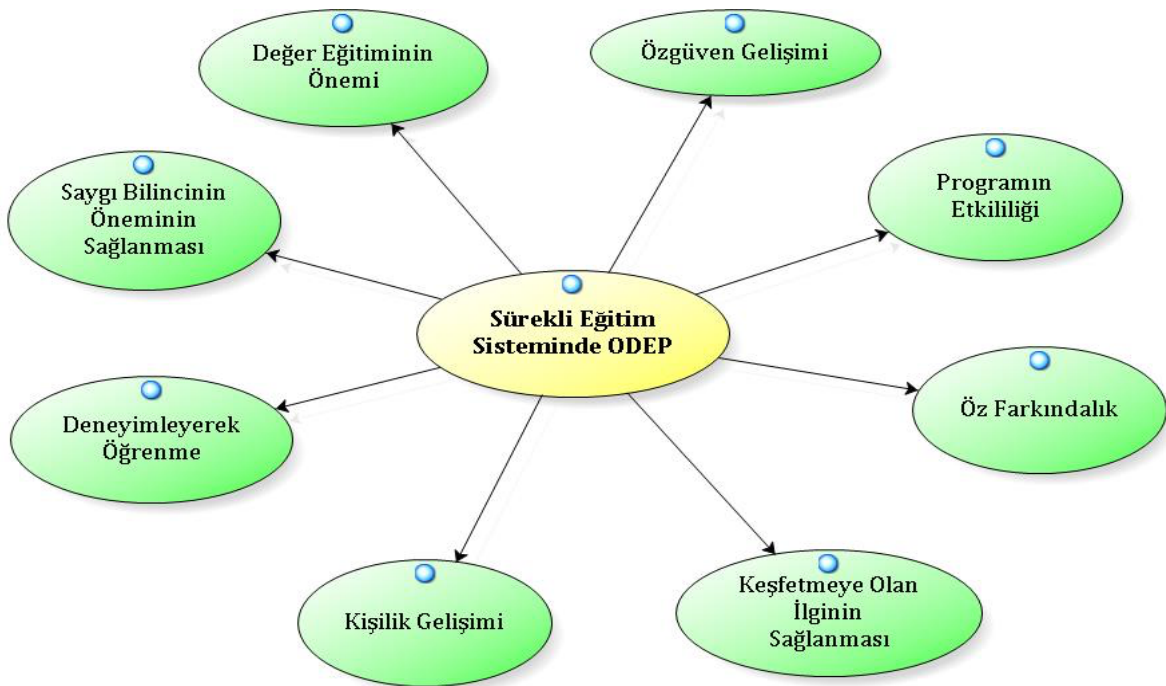
“Çocuklar bence en önemli şeylerden bir olan Fair Play’in ne olduğunu öğrendiler. Derslerde izledikleri videolarla akıllarında çok net bir şekilde kaldı bence hocam benim gözlemlediğim bu yönde. Sonraki konuları işlerken fair play örnekleri vermeleri bunu anladıklarını gösteriyor. Bir de şunu verdiniz derslerde her kesin hata yapabileceğini verdiniz buda daha önce yaptıkları yanlışları da itiraf etmelerini ve bunun yanlış olduğunu söylediler. Bu da kalıcı hale gelmesini sağladı bence bu bilgilerin (K2) ”.

Öğretmen görüşmeleri sonucunda olimpik farkındalık teması altında “*Bilişsel gelişim (Olimpik Eğitim)*” temasının ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Katılımcılar öğrencilerin olimpiyatlar, olimpizm, olimpik branşların yanı sıra Olimpik Değerler konusunda birçok bilgiye sahip olduğunu bu konudaki farkındalıklarının toplumsal yaşantısında olumlu yönde etkileyeceğini belirterek iyi bir vatandaş olma konusunda önemli bir adım atıldığına vurgu yapmışlardır.

“Hocam bu eğitim ile çocuklar çok değerli bilgilere sahip oldular ve bu bilgileri benimsediler. Olimpik Değerlerin arkadaşlık, mükemmellik ve saygının ne olduğunu kapsamının ve anlamlarını anladıklarını gördüm dersler boyunca bunun altını çizdiler sürekli. Bunun yanı sıra ortaya koydukları eylemlerde de değerleri öğrendiklerini görebiliyoruz bence. Örneğin saygının altını çizerken aynı anda konuşmamamız gerektiğini belirttiniz derste birkaç kere ve bunu benimsedikleri için aynı anda söze başladıklarında karşılardaki arkadaşlarına sözü bırakıyorlar, özür diliyorlar bu çok önemli bir gelişme bence. Bu tip davranışlar onların toplumsal yaşantılarını da olumlu yönde etkileyecektir (K1)”.

6.2.2.3.2. Sürekli eğitim sisteminde ODEP

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerin analizi sonucunda uygulanan programın öğrenciler üzerinde çok fazla gelişim sağladığını gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar bu programın işlevselliğinin çok fazla olduğuna vurgu yaparak “sürekli eğitim sistemi” içerisinde “Olimpik Değerler eğitimi” içerikli bir eğitim programının önemine vurgu yapmışlardır. Katılımcıların bu yöndeki görüşleri; “deneyimleyerek öğrenme, kişilik gelişimi, öz farkındalık, saygı bilincinin öneminin sağlanması, keşfetmeye olan ilginin sağlanması, değer eğitiminin önemi ve özgüven gelişimi” temaları ile ortaya koymuşlardır (Şekil 6.11.).

Şekil 6.11. Geliştirilen uygulama programın sürekli eğitim sistemi içerisinde yer almasına ilişkin temalar

Katılımcılar programın katılımcılara “deneyimleyerek öğrenme” olanağı sağladığını belirterek bu tip öğrenme yönteminin kalıcı olduğunu, öğrencinin verilmeye çalışılan bilginin/eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerini deneyimlediğini ve seçimini buna göre yaptığını böyle bir sistemin sürekli hale gelmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

“Kesinlikle şöyle bir şey söyleyeyim çocuk için içerisinde olduğu zaman uygulama anlamında ona da sorumluluk verdiğimiz zaman yani kimisinin hakem kimisinin antrenör olarak işin içine girdiği zaman bu öğrenme yöntemi en üst seviyeye çıkmış oluyor. Kuralları uygulamanın nasıl olacağını daha iyi öğrenmeye çalışıyor ki uygularken bir hata olmasın karar verebilsin (K1)”.

“Bana göre, öğretmenler olarak şunu yapıyoruz ben iki ile ikiyi toplamayı biliyorum kendim ve çocuğa kendi bildiğim şekilde öğretiyorum yani onun bu şekilde öğrenmesini bekliyorum. Oysa ben bunun içine oyunu işte egzersizi ya da ilgisini çekecek bir şeyleri kattığımda çocuk kendi öğrenme yolunun farkına varmış olacak ve bu öğrenme yolunun farkına vardığında kendi doğrusunu kendisi bulacak (K2)”.

Katılımcılar çocukların deneyimleyerek öğrendikleri şeyleri benimsediklerini ve bunun birey olarak “kişilik gelişimini” de sağlayacağını, iyi birer vatandaş olacaklarına vurgu yapmışlardır.

“Çocuğun kendi keşfetmesi lazım siz burada onu sağladınız. Çocuk keşfederse benimser yolunu bulur ve buda kişiliğinin gelişimini sağlar. Çocuğa $2+2=4$ eder şeklinde ezber bilgi vermemiz gerekiyor bir durum vermeliyiz kendi yolunu buldun sorunlarla baş etsin deneyimlesin böyle birey olmayı öğrenecektir (K2)”.

“Çocuğa bir şey öğretirken şunu gözlemliyorum ben onlara sorumluluk bilincini vermek gerekiyor. Bu deneyimleyerek yol kat etmelerini sağlayacak bunların hepsi de çocuğun kişiliğini şekillendirecek geliştirecek. Hazır bilgi vermeyelim kendi bulsun yolunu insan yetiştiriyoruz bu yolla sizin ortaya koyduğunuz programla daha etkili olacaktır (K1)”.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde uygulanan programın katılımcılarda “öz farkındalık” yarattığını böyle bir programın sürekli eğitim sisteminde yer alması tüm çocuklarda bunu sağlayabileceğini belirtmişlerdir.

“Hocam çocuklarda program sonunda öz farkındalıklarında büyük fark olduğunu gördüm yani yaptıkları yanlışları bunları nasıl düzeltebileceklerini bu yolları keşfettiler programla ve en önemlisi bunları keşfetmek mutlu olmalarını sağladı en önemlisi de bu bence. Keşke tüm sistemi böyle yapabilsek (K1)”.

“Program çocuklarda kendileri ile barışmalarını, yaptıkları yanlışların farkına varmalarını fark etmelerini sağladı ve bunu eğlenerek mutlu olmalarını sağlayarak yaptı. Ben kendi adıma bunu devam ettirmek için çalışacağım belki zincirin halkalarını yayabiliriz bu şekilde (K2)”.

Katılımcılar programın değerlerin altını çizdiğini hepsinin çok önemli olduğuna ve en önemlisinin “saygı bilincinin sağlanmasından” geçtiğine vurgu yaptığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra programın saygının birey olarak kendine saygı ile başladığını belirten katılımcılar çocuklarda bu bilincin oturduğunu gözlemlediklerini kendilerine ve bunun çevresindekilere daha saygılı bireyler yaratmak için önemli bir adım olduğu belirtmişlerdir.

“Dersinizde çocukları özgür bıraktınız bu alanı açtınız onlara isteyen istediği zaman düşüncesini söyleyebilir dediniz başlarda üst üste konuşuyorlardı birbirlerine saygıyı hatırlatarak söz almalarının altını çizdiniz bu çok güzeldi orada hem düşüncesini korkmadan söylüyor aynı zamanda da çevresindekilere (arkadaşları, öğretmeni vs.) saygılı olmasını öğrendiler (K2)”.

Çocuklar birey olarak kendilerinin öneli olduğunu öz farkındalıklarının gelişimi ile kendilerine olan saygıları da geliştirdi bence hocam. Kendilerine saygı duyan birey daha özgüvenli hareket eder bence burada da program sayesinde bunu gözlemledim. Tamam çocuklar düşüncelerini söylemekten çekinmezler yani genel olarak ama burada çevresindekilere de önem vererek eşit haklara sahip olduklarının bilinciyle hareket ediyorlar. Bu program içeriği ve çocuklarla kurduğu iletişim tarzı anlamında bunu veriyor bize (K1)”.

Katılımcılar çocukların “keşfe olan ilginin sağlanması” gerektiğini belirtmişlerdir. Programın buna olanak tanıdığını bu şekilde elde edilen bilginin gelişmeye açık ve kalıcı olduğuna vurgu yaparak bu şekilde verilen eğitimin sıkıcılıktan uzak çocukların eğlendiği ve mutlu olduğu bir sistem yarattığını belirtmişlerdir.

“Kesinlikle şöyle bir şey söyleyeyim çocuk için içerisinde olduğu zaman uygulama anlamında ona da sorumluluk verdiğimiz zaman kendi keşfetmiş oluyor bu şekilde hem de empati kurabiliyor, yani kimisinin hakem kimisinin antrenör olarak işin içine girdiği zaman bu öğrenme yöntemi en üst seviyeye çıkmış oluyor. Kuralları uygulamanın nasıl olacağını daha iyi öğrenmeye çalışıyor hakemin içinde bulunduğu durumu keşfediyor anlamaya çalışıyor ki uygularken bir hata olması durumunu anlayabiliyor. Oyuncu olduğunda da aynı şekilde kendi buluyor yolunu bunu hayatta unutma bu çocuk bu şekilde hocam ki inşallah bende çok heyecanlandım gerçekten inşallah böyle bir eğitim model uygulamaya konulursa milli eğitim bakanlığı tarafından ele alınıp uygulanırsa bence nasıl anlatayım çıkır mı açmış oluruz çağ mı atlamış oluruz (K1)”.

“Örneğin görüşmelerde bir öğrencimiz vardı matematiği sevmediğini matematik insanı olmadığını söylemişti ve bu çocuk daha 10 yaşında bu çocuğa o dersi daha eğlenceli oyunla verilse o çocuk matematikten daha çok zevk alacak ve sevecek. Aslında en güzel yanı çocuk kendi keşfedecek onun güzel ve yararlı olduğunu. Bana göre, öğretmenler olarak şunu yapıyoruz ben iki ile ikiyi toplamayı biliyorum kendim ve çocuğa kendi bildiğim şekilde öğretiyorum yani onun bu şekilde öğrenmesini bekliyorum. Oysa ben bunun içine oyunu işte egzersizi ya da ilgisini çekecek bir şeyleri kattığımda çocuk kendi öğrenme yolunun farkına varmış olacak ve bu öğrenme yolunun farkına vardığında kendi doğrusunu kendisi bulacak ve bir şeyler başardığı için de evet ben bunu yapabiliyorsam bunu da yaparım diye özgüveni artacak ve daha fazla şey için merak içine girecek (K2)”.

Katılımcılar programın “değer eğitiminin önemini” ortaya koyduğuna vurgu yaparak, değerleri spor ve oyunla vermenin daha etkili olduğunu, bu şekilde uygulayarak deneyimlediğini empati gibi duyguları geliştirdiği ve bu eğitimin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Hocam çocuklarla yaptığınız derslerde ve görüşmelerde şunu gördüm. Burada vermeyi planladığınız tüm değerlerin anlamını benimsemişler ve uyguluyorlar. Çocukların bakış açıları değişti birey olma yolunda büyük bir adım bu bence. Bu da şunu veriyor bize aslında değer eğitiminin böyle bir programla eğitimin içerisine dahil etmenin önemini (K1).”

“Değer eğitimi birey yetiştirmede büyük öneme sahip. Ülke için yararlı birey/vatandaş yetiştiriyorsunuz ve sizin dokunuşlarınız çok önemli bu anlamada. Bu eğitimin sizin ortaya koyduğunuz gibi spor ve oyunla vermek bunu daha kalıcı hale getiriyor ki bence bu çok önemli. (K2)”

Katılımcılar uygulanan program ile çocuklarda “özgüven gelişimi” sağlandığını belirtmişlerdir. Programın çocuklarda deneyimleyerek, kendi yollarını keşfederek öğrendiklerini, öğrendikleri bilgileri dile getiriş biçimlerini geliştirdiğini, en önemlisi kendilerini birey olarak gördüklerini ve kendilerine saygı duyduklarını ve tüm bunların da öğrencilerde özgüven geliştirdiğini gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

“Şöyle düşünebiliriz program çocuklarda kendilerini ifade etmeleri için özgür bir ortam sunuyor kendilerini ifade etmeleri doğru yolu bulmalarını bu da özgüven gelişimini ortaya koyuyor. Bir kere kendi deneyimliyor çocuklar kendi doğrularını buluyorlar. Özgüveni yüksek bireyler sağlıklı bir topluluk için önemli (K1)”

“Hocam çocuklarda özgüvenlerinin arttığını görüyorum. Böyle bir sistem birçok çocukta bunu sağlar güzel ve iyi toplum bu şekilde oluşur. Düşünsenize çocuk deneyimliyor, keşfediyor, değerlerin önemini kavlıyor bütün bunlar ütöpik gelirdi bana ama kolaylıkla olabilir yani. Bu tip eğitimlerin yaygınlaşması lazım bence (K2)”

7. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu tez çalışmasında Olimpik Değerler eğitime dayalı 10 haftalık beden eğitimi ve spor dersi programının ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik, değer ve bilgi kazanımını belirlenmesi üzerine etkililiğinin ortaya konulması ve programın sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşmeleri ile değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda üç aşaması bulunan tez çalışmasının bulguları da üç ayrı başlıkta tartışılmıştır.

Bu kapsamda ilk olarak Olimpik Değerlere ilişkin bilgi kazanımının değerlendirmesi amacı ile geliştirilen bilgi testine yönelik bulgular tartışılmıştır. Daha sonra, Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi programı geliştirilmesi, uygulanması ve öğrenciler üzerindeki etkililiğinin ortaya koyulmasına yönelik elde edilen bulguların tartışmasına yer verilmiştir. Son olarak ise, geliştirilen programın sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşmeleri ile değerlendirilmesine ait tartışma yer almaktadır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar konu ile yapılan araştırmalar çerçevesinde ayrı başlıklar halinde tartışılmıştır. Bu bölümde ayrıca, araştırmanın amacına yönelik elde edilen sonuçlar ve ilerideki çalışmalara ve uygulamalara yönelik önerilere de yer verilmiştir.

7.1. Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT) Geliştirilmesine İlişkin Tartışma

Araştırmanın bu aşamasının amacı geliştirilen programın Olimpik Değerlere ilişkin bilişsel kazanımı ölçen bir aracın olmamasından yola çıkarak “Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT)”nin geliştirilmesidir. Bu bölümde elde edilen bulgular alanyazında bu alana ilişkin yapılan araştırmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Ayrıca bu bölümde; araştırmanın amacına yönelik sonuçlar ile önerilere de yer verilmiştir.

ODBT, 5. sınıf öğrencilerinin Olimpik Değerler hakkındaki bilgisinin ne seviyede olduğunu ölçmek amacıyla hazırlanmış bir testtir. 5. Sınıf öğrencilerinin Olimpik Değerlere ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek için geliştirilen testin kapsam geçerliği için ölçülmek istenen konu ve kazanımların ortaya koyulduğu belirtke tablosu hazırlanmış ve hazırlanan sorular ile belirtke tablosunun ne derece örtüştüğünün belirlenmesi için uzman görüşü alınmıştır. Bu işlem ile oluşturulan her maddenin belirlenen amaç ve davranışı ne derece iyi ölçtüğünü ortaya koymaktadır (Ercan ve Kan, 2004; Taş ve Erdoğan, 2004; Karakoç ve Dönmez, 2014).

Bilgi testlerinin önemli öne çıkan özelliği bilenle bilmeyenin ayırt edilmesidir. Bu özellik bilgi testlerinin madde ayırt edicilik indeks değerleri ile belirlenmektedir (Baykul, 2015; Turgut ve

Baykul, 2015). Araştırmada madde analizi yöntemi olarak %27'lik alt ve üst gruplar seçilmiştir (Tezbaşaran, 2008). Denemelik teste yapılan madde analizleri ile madde varyansı, madde ayırt ediciliği, madde güçlük indeksi ve madde standart sapması belirlenmiştir. Nihai teste alınan maddelerin ayırt edicilik indekslerine bakıldığında; 22 maddenin 0,40 ve üzeri değere sahip olduğu, diğer dört maddenin ise 0,40'ın altında kaldığı görülmektedir. 0,40 altı değere sahip maddelerden birinin madde ayırt edicilik indeksi 0,30, diğer üç maddenin madde ayırt edicilik indeksi ise 0,35'tir. Alanyazında testin içerisinde yer alan maddelerin ayırt edicilik indeksinin 0,40'dan büyük olması, sınanan konuyu bilen ile bilmeyen öğrenciyi ayırt eden maddeler olduğunu, 0,30-0,40 arası ayırt edicilik indeksine sahip maddeler ise daha yüksek ayırt edicilik gücüne sahip maddelerin olmaması halinde ufak düzeltmeler ile nihai teste kullanılabilecek maddeler olduğu belirtilmiştir (Hasançebi ve ark., 2020; Tekindal, 2016). 0,40 değerinin altında kalan dört madde (4.,5.,9. ve 23. madde) tekrar uzmanların görüşleri doğrultusunda yapısal düzeltmeler yapılmıştır. İki maddenin soru kalıbının daha anlaşılır olması sağlanmış, diğer iki sorununda seçenekleri gözden geçirilmiş ve çeldiriciler değiştirilmiş veya düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan düzeltmeler sonucunda 26 maddeden oluşan nihai testte yer alan maddelerin ayırt edicilik düzeylerinin yeterli olduğu, uygulamaya katılan katılımcılar arasında konuyu bilen ile bilmeyeni ayırt edebilecek değere sahip olduğu görülmektedir.

Geliştirilen bilgi testinde madde ayırt edicilik indeksinin yanı sıra, madde güçlük indeksi de hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda testte yer alan maddelerin madde güçlük indeks değerleri 0,49 ve üstü değere sahip maddeler olduğu, testin ortalama güçlüğü ise 0,61 olduğu görülmektedir. Test geliştirmede testin ortalama güçlüğü 0,40-0,60 arasında olması bilgi testlerinin orta güçlüğüne sahip olduğu, orta güçlüğüne sahip olması da güvenilirliğini artırıcı bir unsur olduğunu göstermektedir (Atılgan ark., 2018; Kasap ark., 2018). Hasançebi ve ark.'a (2020) göre; geliştirilen bilgi testlerinde zor, orta ve kolay maddelerin yer alması gerektiği ve testin orta güçlük derecesine sahip olması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Nihai test içerisinde yer alan maddelere bakıldığında zor, orta ve kolay maddelerin yer aldığı ve testin ortalama güçlük değerinin orta güçlüğüne sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca bakıldığında Olimpik Değerler Bilgi Testinin orta güçlüğüne sahip olduğu ve güvenilir bir test olduğu söylenebilir.

Alanyazında madde seçiminde dikkat edilmesi gerek bir diğer unsur olarak çeldirici analizine dikkat çekmektedir. Çeldirici analizi madde güçlük ve ayırt edicilik indeksinden sonra nihai test maddelerinin belirlenmesi aşamasında gerekli bir analiz yöntemidir (Atılgan ve ark., 2018). Thissen ark. (1989) çeldiricilerin ve doğru cevabın, maddeyi oluşturan yapı taşlarından olduğunu dolayısıyla, çeldirici (seçenek analizi) analizinin madde analizinin de bir parçası olduğunu belirtmişlerdir (Akt. Hasançebi ark., 2020). Çalışmada üç seçenekli olarak planlanan

bilgi testinin çeldirici analizi verilerine bakıldığında bazı soruların (2, 6, 16, 20, 24, 34, 40, 50, 60, 64 ve 68. sorular) çeldiricilerinin iyi çalışmadığı bu soruların madde güçlük ve ayırt edicilik verilerinin de düşük olduğu görülmektedir. Madde ayırt edicilik gücü ve güçlük indeksi düşük olan maddelerin bu durumun çeldiricilerinin iyi çalışmadığından kaynaklanan bir durum olduğu düşünülebilir. Nihai teste alınan 26 maddenin çeldirici analizi sonuçlarına bakıldığında katılımcı cevaplarının tek bir seçenekte yoğunlaşmadığı, çeldiricilerin iyi işlediği ve çeldiricilerin seçenekler arasında orantılı bir şekilde dağılım gösterdiği görülmektedir.

Nihai teste alınan maddelerin varyansına bakıldığında 0,16 ile 0,25 arasında değiştiği görülmektedir. Alanyazında test geliştirmede madde varyansının yüksek olması, madde ile ölçülmek istenen özellikler açısından kişiler arası farklılıkları ortaya koyma gücünün yüksek olması anlamına geldiği ve madde varyansını 0,25'e yakın olması gerektiği belirtilmektedir (Hasançebi ark., 2020; Tekindal, 2016). Testin madde varyans değerleri alanyazında desteklenen değerle örtüştüğü ve testin ölçülmek istenen özellikler ile katılımcıların farklılıklarını ortaya koyduğu görülmektedir.

Test geliştirmede, madde güvenilirlik katsayısı yüksek olan maddelerin seçilmesi oluşturulan testin güvenilirliğini de arttıracığından (Hasançebi ark., 2020; Tekindal, 2016) nihai teste madde seçiminde madde standart sapması ve madde ayırt ediciliği başka bir deyişle madde güvenilirlik katsayısı yüksek maddeler olmasına dikkat edilmiştir. Nihai testin güvenilirlik katsayısı olan KR-20 değeri 0,87 olarak bulunmuştur. >0,70 olan KR-20 değeri geliştirilen testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir (Şahin, 2013; Atılgan ve ark., 2018). Geliştirilen testin güvenilirlik değerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca nihai test için yapılan tüm bu istatistiksel analizlerin yanı sıra denemelik test formunun katılımcılara aynı kişi tarafından uygulanması ve nihai testte yapılan istatistiksel sonucu KR-20 değerinin 0,70'in üzerinde olması testin güvenilirliğini arttırıcı unsurlardandır (Kuder ve Richardson, 1937; Tekindal, 2016).

7.1.1. Sonuç ve Öneriler

Bu tez çalışmasının birinci aşamasında, olimpiik konular ve değerler ile ilgili bilişsel kazanımı ortaya koymak için Olimpiik Değerler Bilgi Testi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Araştırma kapsamında test geliştirme tekniklerine uygun olarak oluşturulan ODBT'nin, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin Olimpiik Değerler bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik bilenle bilmeyeni yeterince ayırt edebilen özellikte, orta güçlüğe sahip 3 seçenekli

çoktan seçmeli, geçerli ve güvenilir bir test olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bu test 5. sınıf öğrencilerin olimpik ve toplumsal değerler ile ilgili bilgi düzeylerini tespit etmeye yönelik kullanılabilir bir ölçme aracıdır.

2. Araştırma kapsamında geliştirilen bilgi testi Olimpik Değerler için hazırlanan belirtke tablosundaki kazanımlar ve içerik (konular) ilişkisini temel alan, bir testtir. Test çeldirici işlerliği bakımından oldukça geçerli bir bilgi test olduğu görülmektedir.

7.1.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarında yola çıkarak öneriler sunulmuştur.

1. Geliştirilen bilgi testinin ön uygulamasının 320 kişilik gruba yapılmıştır, sonrasında daha büyük bir örneklem kullanılarak yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. 5. sınıf öğrencileri için üç seçenekli olarak geliştirilmiştir, daha sonraki çalışmalarda dört seçenekli, daha büyük yaş grupları için de beş seçenekli olarak planlanması alana büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
2. Araştırma kapsamında geliştirilen bilgi testi ortaokul 5. sınıf öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış bir testtir farklı sınıf ve yaş grupları için yeni geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Farklı ortamlarda farklı zamanlarda ve farklı katılımcı gruplarıyla yapılacak diğer çalışmalarla geçerlilik ve güvenirliliğin denenmesi, bulguların farklı grupların bulgularıyla desteklenmesini mümkün kılacağından daha tatmin edici sonuçlara ulaşmada yardımcı olabileceği düşünülmektedir.
3. Araştırma sonucunda, 5. sınıf öğrencileri için geliştirilen bilgi testi öğretmen ve araştırmacılara olimpik konulara ilişkin katılımcıların sahip olduğu bilgiye yönelik sonuç verdiğiinden uyguladıkları programın olimpik konu ve değerler yönelik bilişsel kazanımını ortaya koyabilmeleri için önemlidir.

7.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Bilişsel, Psikolojik ve Değer Kazanımına Etkisine İlişkin Tartışma

Bu tez çalışmasının ikinci aşamasında, Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulama programının; bilişsel, psikolojik ve değer kazanımına etkisinin ve Olimpik Değerler temelli programın sürekli eğitim sistemi içerisindeki yeri ve çocuklar üzerindeki etkilerinin öğretmen görüşleri ile araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yönelik tartışma dört başlık halinde yapılmıştır. Geliştirilen beden eğitimi ve spor dersi programının değer kazanımına etkisi ile Olimpik Değerleri (arkadaşlık, mükemmellik ve saygı) nitelediği düşünülen hoşgörü eğilimleri ölçeği, portre değerler ölçeği ve saygılı olma eğilimi ölçeğine ait ön test son test verileri, odak grup görüşmeleri ve gözlem notları ile birlikte ele alınarak tartışılmıştır. Geliştirilen programın psikolojik kazanıma etki Çocuklar için benlik algısı profili ölçeği ile odak grup görüşmeleri ve gözlem notları çerçevesinde, Olimpik Değerlere yönelik bilişsel kazanım etkisi ise Olimpik Değerler bilgi testi verileri, gözlem notları ve odak grup görüşmeleri ele alınarak tartışılmıştır. Ayrıca bu bölümde; öğretmen görüşleri ile ortaya konan programın çocuklar üzerindeki etkileri ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerine dair tartışmaya da yer verilmiştir. Bunların yanı sıra, bölüm içerisinde araştırmanın amacına yönelik sonuçlar ile önerilere de yer verilmiştir.

7.2.1. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin değer kazanımına etkisi

Çalışmada 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersinin, Olimpik Değerler üzerine etkisinin test edilmesi için Hoşgörü Eğilimleri Ölçeği, Saygı Eğilimleri Ölçeği, Portre Değerler Ölçeği kullanılmıştır. Olimpik Değerlerin (arkadaşlık/dostluk, saygı ve mükemmellik) tanımlarına ve ODEP ile ortaya koyulan bu değerlerin aktarılması için belirlenen beş eğitim temasına (çabanın sevinci, denge, mükemmellik arayışı, başkalarına saygı ve fair play) bakıldığında birbiri ile bağlantılı tanımlamaların ve aktarımların olduğu görülmektedir. Örneğin; arkadaşlık/dostluk değerini tanımlayan bireyler/kültürler arası karşılıklı anlayış ve birlik beraberlik aynı zamanda saygı değerinin tanımlamasını da kapsamaktadır. Çünkü birlik beraberlik ve karşılıklı anlayışın başkalarına saygı ile olacağından bu değer gelişimi saygı değerinin gelişimi anlamına gelmektedir. Buradan hareketle bu değerlerin kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılması mümkün değildir. Fakat bu çalışma kapsamında çocuklardaki gelişimin değerler özelinde daha net ve anlaşılır olması için kullanılan ölçeklerin alt boyutları ile ilişkilendirilen Olimpik Değerlere yönelik kazanımlar; incelenmiştir. 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersinin katılımcılar üzerindeki değer kazanımı Arkadaşlık/dostluk değeri, Saygı değeri ve Mükemmellik değeri başlıkları altında verilmiştir ve bazı durumlarda bir değere yönelik kazanımın anlatıldığı değer dışında diğer değerlere yönelik gelişimlere de atıflar yapılmıştır. Bunların yanı sıra araştırmada ölçeklerden elde edilen bulgular araştırmanın nitel bulguları ile birlikte ele alınarak bu bölümde tartışılmıştır.

Arkadaşlık/dostluk değeri;

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan 10 haftalık eğitim programının öğrencilerin arkadaşlık/dostluk değerine yönelik eğilimlerini arttırdığını göstermiştir. IOC'nin Olimpik Değerler eğitim programı kitapçığında Olimpik Hareketin kalbi olarak tanımladığı Arkadaşlık/dostluk değerine yönelik gelişim, Hoşgörü eğilimleri ölçeği ve alt boyutlarının yanında Portre değerler ölçeğinin (PDÖ) iki alt boyutu ile ölçülmüştür. Yapılan analizler hoşgörü eğilimini oluşturan değer, kabul ve empati alt boyutları ile portre değerler ölçeği evrenselcilik ve iyilikseverlik alt boyutları özelliklerinde, zaman içerisinde eğitime katılan ve katılmayan gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin, bireylerin farklı inanç, düşünce ve görüşlerde bulunabileceğini kabul etme duygusunu arttırdığı, başkalarını anlama, başka insanların fikirlerine saygılı olma eğilimlerinin geliştiğini ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra, fikirlerin karşılıklı olarak tartışılabilmesi, farklı görüşlere sınır koymadıkları, başkalarının gözü ile dünyaya bakabilme (empati) ve bencillikten kurtulma, bütün insanlar için anlayış ve kendinden başkalarının esenliğini koruma ve onların gelişimine destek olma gibi özelliklerini geliştirdiği söylenebilir.

Bu noktada elde edilen araştırma bulguları Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulamasına katılan öğrenciler ile katılmayan öğrencilerin arasında hoşgörü, saygı ve PDÖ (iyilikseverlik ve evrenselcilik) eğilimlerinde gelişim farkının olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, katılımcılarda arkadaşlık değerlerini geliştirerek, arkadaşlığın önemini anlamalarına, bireysel özgürlükleri, birlik beraberliğin önemi ve farklılıklarla bir arada yaşanabileceğini kabul etme duygusuna sahip olma ve pozitif bir yaşam anlayışı esasları üzerinde katkı sağlamıştır. TDK'ya göre arkadaşlık/dostluk; birbirlerine karşı sevgi, anlayış, karşılıklı ödün veren ve hoşgörü gösteren kimse olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). IOC'ye göre ise arkadaşlık; Olimpik Hareketin merkezi ve dünyanın her yerindeki insanlar arasında karşılıklı anlayış nitelemektedir (IOC-OVEP). Program sonucunda katılımcıların, hoşgörü eğilimlerinin ve PDÖ'nün evrenselcilik ve iyilikseverlik alt boyut puanlarının yüksek olması ya da gelişmesi arkadaşlık değerini ve arkadaşlık değerini oluşturan yapı taşlarını anladığı ve bu konudaki farkındalığının olduğu düşünülebilir. Bu durum katılımcıların, ölçüm araçlarının ortaya koyduğu tanımlamalara göre; arkadaşları ile birbirlerinden farklı oldukları, farklı inanç, düşünce ve duygulara sahip oldukları bunun normal olduğu ve bunu açık fikirli bir şekilde karşılayabildiklerini ve farklı duygu ve düşünceleri serbestçe ifade edilmesine karşı hoşgörülü olduklarını ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra

yardımsaver, dürüst ve bağışlayıcı, adil ve erdemli davranışlar ile alçak gönüllü bir yaşam, güzelliklerle dolu bir dünyada barış içerisinde pozitif bir hayat anlayışı için farkındalıklarının geliştiği düşünülebilir.

Araştırmanın nitel bulgularının, ölçüm araçları aracılığıyla ortaya konulan bulgularla paralellik gösterdiği görülmektedir. 10 hafta boyunca tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların eğitim ilerledikçe birbirlerine karşı daha anlayışlı oldukları, arkadaşını üzen davranışlardan kaçındıkları, kendi düşüncelerini kanıtlama çabasında bulunmadıklarını/onların düşüncelerine saygı gösterdikleri yönünde bir gelişimi ortaya koymaktadır. Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan katılımcıların söylemlerine bakıldığında, katılımcılar çevrelerinde kendilerinden farklı kişilerin olabileceği, çevremizdeki bireylere saygılı olunması gerektiği, oyun arkadaşının/kardeşlerinin/takım arkadaşının hatalarına karşı hoşgörülü olunması gerektiği, kişi oyunu bilmeyebilir ya da puan kaybedilmesine neden olabilir, onlara hoşgörülü bir şekilde davranmaları gerektiği veya bilmedikleri noktaları sabırla göstermeleri gerektiği yönündedir. Bu durum odak grup görüşmelerinin ve tutulan gözlem notlarına ilişkin bulguların, ölçüm araçlarından elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle; araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

Alanyazına bakıldığında, 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerin cinsiyet, aile eğitim ve gelir durumu gibi çeşitli değişkenler açısından inceleyen (Kalin ve Nalçacı, 2017), katılımcıların hoşgörü eğilimleri ile yardımsaverlik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan (Aslan, 2017) ve demokratik değerler ile bağdaştıran (Yeşil ve Aydın 2007) çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında katılımcıların hoşgörü eğilimlerinde anlamlı düzeyde farklar elde edildiği, hoşgörülü bireylerin aynı zamanda yardımsaverlik düzeylerinin de yüksek olduğu ortaya koyulmuştur. Bu çalışmalarda katılımcıların hoşgörü eğilimleri ile yardımsaverlik tutum düzeylerinin yüksek olması, demokratik değerlere sahip olduğunun göstergesi olarak nitelendirilmiştir (Yeşil ve Aydın 2007; Kalin ve Nalçacı, 2017 ve Aslan, 2017). Yiğit ve Tarman (2013) eğitimin temel amaçlarından birisi, hoşgörülü, eşitliğe, adalete önem veren ve birbirlerine karşı yardımsaver olan, kısaca demokratik değerlere sahip bireyler yetiştirmek olduğunu belirtmektedir. Kerr (2003) ise; IOC'nin de sıklıkla ortaya koyduğu gibi, iyi bir vatandaş olabilmek için demokratik ve hoşgörülü olunması gerekliliğini savunmaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilerin hoşgörü eğilimleri ile PDÖ evrenselcilik ve iyilikseverlik eğilim düzeylerinin yüksek olması, demokratik değerlere sahip, hoşgörülü, yardımsaver, fedakâr yani olimpik bir değer olan arkadaşlık ve saygı değerini oluşturan alt değerleri benimsediğinin bu konudaki farkındalıklarının arttığının bir göstergesi olabilir. Elde edilen bu sonuç Erdem Zengin

(2014)'in drama yöntemi ile uygulama yaptığı eğitime katılan öğrencilerin katılmayanlara göre hoşgörü ve saygı ile ilgili davranışların kavrandığı, bireysel ve toplumsal farklılıkları kabul etmeyi ve bu farklılıklara saygılı olmayı, iletişim kurarken dikkatli olma ve kendisini onun yerine koyarak empati kurabilme ile insanlar arasındaki iletişimde hoşgörü ve saygının önemli olduğu vurgusu ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Hoşgörü değeri arkadaşlığın/dostluğun temeli olmasının yanı sıra sosyal davranışların bir göstergesi, bireylerle iletişimin ana unsuru olarak görülmektedir (Hasta ve Güler, 2013; Edling, 2012; Aypay ve Dereli, 2012; Erken, 2009; Eisenberg ve ark., 2010; Pişkin, 1989). Eğitimin bir parçası olması gerektiği savunulan değerler eğitiminin aktarımında eğitimin verildiği çevrenin de önemi olduğu çünkü çocukların kendi ahlaki sistemlerini oluşturmada yaşadıkları ya da kurgulanan ortamın veya toplumsal çevrenin önemli olduğu belirtilmektedir (Ünal, 2007). Bu bağlamda çocukların çevresiyle kurduğu ilişkiler, rol model oluşturma bu ahlaki davranışların oluşmasını sağlamaktadır (Akinal, 2013; Çam ve ark., 2012; Sarmusak, 2011; Gültekin, 2007). Alanyazına bakıldığında bireylerin hoşgörü eğilimleri ile sosyal davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların bulunduğu görülmektedir (Hasta ve Güler, 2013; Edling, 2012; Aypay ve Dereli, 2012; Erken, 2009; Eisenberg ve ark., 2010). Bu çalışmalarda kişilerin yaşadıkları toplumsal ortamlarda kurdukları ilişkilerle benzer davranışlar sergileyebilecekleri ortaya koyulmaktadır. Yani birey toplumsal ortamda olumlu ilişkiler kurabileceği gibi olumsuz ilişkiler de kurabileceği belirtilmektedir. Bu durum kişinin hoşgörü eğilimlerinin gelişimi, karşılıklı anlayış, açık fikirli olmak, adil olmak, bağışlayıcı ve sabırlı olmak, empati kurabilmek ve dürüst olmak gibi anlamları içeren değer yargılarının gelişimi ile sosyal davranışlarını ve tutumlarını daha sağlıklı kurabilecekleri anlamına geldiği düşüncesini desteklemektedir (Edling, 2012; Aypay ve Dereli, 2012; Eisenberg ve ark., 2010). Toplumsallaşma sürecinde toplumun bireyi bireyin de toplumu etkilediği düşünüldüğünde, toplum hayatı içerisinde beraber yaşayabilmeyi sağlayan en önemli değerlerden birinin adil olma, hoşgörülü olma ve saygılı olmasıdır. Adalet insan olduğu sürece var olması gereken bir değerdir. Adil olmak huzuru, mutluluğu ve gelişmişliği beraberinde getirir. Adalet arttıkça o toplumda gelişmişlik, huzur ve mutluluk da artacaktır (Gümüş, 2017). Araştırmada, arkadaşlık değerinin gelişimi ile ortaya koyulan hedeflerden birisi de bireyin daha sağlıklı bir toplumsal yaşamına katkıda bulunmaktır. Dostluk/arkadaşlık değerinin temelini oluşturan ahlaki değerler olarak da nitelenen hoşgörülü olma, adil olma, paylaşımcı olma ve saygının gelişimi bireyin bulunduğu ortamlarda daha iyi bir ilişki kurması anlamına geldiği düşünülmektedir. Bu bulgu araştırmanın nitel verileri ile de örtüşmektedir. Tutulan gözlem notlarına bakıldığında araştırmaya katılan çocukların arkadaşlarına daha hoşgörülü ve saygılı davrandıkları, bunun yanı sıra çevrelerinde gelişen

olaylara karşı tepkilerini de saygılı bir şekilde karşısındakini kırmamaya özen gösterecek şekilde olduğu ve daha yardımsever davranışlar gösterdikleri yönündedir. Bu veriler benzer şekilde çocuklarla yapılan görüşmelerde de “farklı düşünüyor olabiliriz ama dinlememiz gerekiyor, arkadaşımızın sözünü kesmememiz gerekiyor o bitirdikten sonra konuşabiliriz, farklı şeyler yapmak isteyebilir bunun için orta yol bulmak gerekiyor bencillik yapıp ona isteklerimizi dayatmamalıyız” gibi kendi söylemleri ile örtüştüğü görülmektedir.

Bir zenginlik olarak görülen bireysel ve kültürel farklılıklar, sorunların oluşmasına ve çatışmaların doğmasına da neden olabilmektedir. Bunun için bireylere hoşgörü, adil olmayı ve saygıyı öğretmenin farklılıkların normal olduğu ve farklılıklara (farklı istek, farklı düşünce, fiziksel farklılık vb.) saygı duymayı bilen hoşgörülü bireyler yetiştirmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Alanyazında yer alan araştırmalara göre; kimi eğitimci hoşgörü eğitiminin pedagojik bir zorluk olarak görürken (Cohen, 2006, Cohen, 2007; Jones, 2004; Stevens ve Charles, 2005), kimi ise çocukların gelişiminin ailelerin bakış açısının yanı sıra sosyal adalet (saygı) eğitiminin teşviki için hoşgörü eğitiminin ötesine geçilmesini savunmaktadır (Barrier-Ferreira, 2008; Jones, 2004; Mustakova-Poussardt, 2004; Paley ve The Teaching Tolerance Project, 1998). Zakin (2012) hoşgörü tarafsız olmak sabır ve açık fikirlilik olarak tanımlayarak, erken çocukluk döneminde hoşgörüye sahip olan çocukların, başkalarıyla ilişkileri kendilerinin gelişen farkındalığı (hoşgörü ve sosyal adalet (saygı)) ile artacağını öne sürmüştür. Bunun yanı sıra; okul öncesi dönemde çocuklara hoşgörü ve sosyal adaletin, başkalarına saygıyı ve sorumlulukla davranmaya yönlendiren ilkeler ve zihinsel alışkanlıklar ("Sosyal adalet" vb.) ile öğretilmesi, çocukların ilkokula ve ötesine geçtikçe daha gelişmiş bir hoşgörü ve adalet anlayışına zemin hazırlayacağını ve en iyi çocuklar küçükken bu eğitimin başlatılması gerektiğini belirtmektedir (Zakin, 2012; Paley ve The Teaching Tolerance Project, 2009). Witenberg (2007)'da Zakin (2012) gibi hoşgörü seviyesinin yaş ile birlikte arttığını belirtmiştir. Yeşilkayalı ve Demirtaş (2013) ise yaş ile birlikte bu eğilimin arttığını fakat bireyin en fazla etkilendiği, öğrendiklerini benimsediği ve çevresinden en fazla etkilendikleri dönemin çocukluk ve ergenlik dönemi olduğunu, bireyler arası ilişkilerindeki hoşgörü eğilimlerini anlamaları, açıklamaları için okullardaki örtük programların, okul ortamının ve yaşanan çevrenin hoşgörüyle ilişkilendirilmesinin daha açıklayıcı olabileceği öne sürmüştür. Stevens ve Charles (2005) çok kültürlü bir toplulukta başkalarıyla iyi geçinme yeteneği, okulda açıkça öğretilmesi gereken temel bir yaşam becerisi kazandırılmasında önemli olduğunu savunmaktadır. Yani bireyin çocukluk ve ergenlik döneminde bu tür eğitim içeriklerine dahil olması hoşgörü eğilimleri ile birlikte arkadaşlık değerinin gelişebileceğini, çevresinde yaşanan farklılıklara daha anlayışlı, saygılı ve daha arkadaşçıl bireylerin kazanılacağı

düşünülmektedir. Kolaç (2010) da kendinden farklı özellik ve kültürlere sahip bireylere, toplumlara hoşgörü ile yaklaşmayı öğretebilmek sağlıklı bir birey ve sağlıklı, huzurlu bir toplum için vazgeçilmez olduğu ortaya koymaktadır. İlköğretim dönemi, kişilik gelişimi için taşıdığı önem vesilesi ile hoşgörü ve saygı yani arkadaşlık/dostluk değerinin temellerinin öğretimi için en uygun dönemlerden biri olarak görülmekte olduğunu öne sürmektedir. Alanyazında değer eğitimi içeren uygulamaların küçük yaşlarda (çocukluk ve ergen) başlamasının önemini ortaya koyan çalışmalar Kolaç'ın bulgusunu destekler niteliktedir (Campbel, 2011; Chongruksa ve ark., 2010; Pascale, 2011; Zakin, 2012; Boyacı ve Ersever, 2017). Sanatın bir türü olan resim çizmek ile çocuklardaki hoşgörü anlayışının geliştiği, ırkçılık ve homofobik yaklaşımların önüne geçildiği (Campbell, 2011), hikaye anlatımı tekniği ile çocuklara etnik gruptaki öğrenciler arasında çok kültürlü anlayış farkındalığı ve farklılıklara saygının gelişiminin ortaya konulduğu (Chongruksa ve ark., 2010), farklı kültürlerden şarkıların öğretilmesi ile çocukların gözünde o kültürün canlanmasının sağlanması kültürel anlayışın ve bu yöndeki farkındalığın artmasının sağlandığı (Pascale, 2012) ortaya koymuştur. Zakin (2012) spor ve sanatın hoşgörü, iyilikseverlik, adil olma ve sosyal adaletin (arkadaşlık/dostluk) öğretilmesinde ve benimsenmesinin sağlanmasında mükemmel bir araç olduğunu öne sürmekle beraber bu tip eğitimlerin sadece konuşmayı değil eylemi içerdiğini ve okullarda aktiviteler sırasında çocukların aktif olarak hoşgörü ve başkalarını kabul etme ve saygı duyma eylemlerini daha iyi anladıklarını ve benimsediklerini belirtmişlerdir. Wan ve ark. (2021) da ortaya koyduğu çalışmada, fiziksel aktivitelere katılımın, ortaokul öğrencilerinin olumlu sosyal davranışları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu belirtilmiştir. Çalışmada eğitim programı aracılığı ile evrendeki tüm insanların arasında bir anlayışa ulaşılması için spor kullanılmıştır ve uygulamanın yapıldığı yaş grubu bu çalışmalarla paralellik göstermektedir. Araştırmada elde edilen bulgular uygulamanın işlevselliğini ortaya koymaktadır. Geliştirilen programa katılan çocukların nicel bulguları bu eğitimin işlerliğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra çalışmanın nitel bulgularına bakıldığında tutulan gözlem notları ve odak grup görüşmelerin analizinde katılımcıların herkesin aynı olmadığını ve bu durumun çok normal olduğunu, bu farklılıkların kendilerini zenginleştirdiğini, farklı bakış açıları kazandıklarını ve bu durumun saygı gerektirdiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların bu söylemleri eğitimin hoşgörü, iyilikseverlik ve saygı temelinde arkadaşlık değerinin gelişimini ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Yapılan analizler hoşgörü eğilimleri ve alt boyutları ile PDÖ evrenselcilik ve iyilikseverlik alt boyutlarında zaman içerisinde eğitime katılan ile katılmayan çocukların arkadaşlık/dostluk değerindeki gelişiminde fark olduğunu göstermekle birlikte, bu değişimin cinsiyete göre

farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle uygulanan 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi programının kız ve erkek öğrencilere benzer yararlar sağladığı sonucunu ortaya koymaktadır. Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında; Aslan (2017) çalışmada ortaya koyulanın aksine, ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile yardımseverlik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmasında, cinsiyet değişkenine göre, hoşgörü eğilimleri ve yardımseverlik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Cinsiyetin katılımcıların hoşgörü eğilimlerini ve yardımseverlik tutumlarını etkileyen bir değişken olduğu belirterek, bu etkinin kız öğrencileri lehine olduğunu, kız öğrencilerinin daha hoşgörülü ve yardımsever olduğunu ortaya koymuştur. Öztaşkın-Bektaş ve İçen (2013) tarafından ortaokul öğrencilerin hoşgörü eğilimleri ile demokratik algıları arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu çalışmasında da katılımcıların hoşgörü eğilimleri ve tüm alt boyutları ile demokratik algılarında kız öğrencileri lehine bir anlamlılık tespit edilmiştir. Çalışma kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha çok hoşgörülü olma ve demokratik davranış gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Kalın ve Naçacı (2017) tarafından yapılan Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi isimli araştırmasında, çalışmada elde edilen sonucun tersine katılımcıların hoşgörü eğilimleri cinsiyet değişkeninde anlamlı sonuç vererek kız öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında geliştirilen Olimpik Değerler eğitim programının cinsiyet fark etmeksizin tüm katılımcılarda gelişim ortaya koyduğu, uygulamaya katılan hem kız hem de erkek öğrencilere eşit gelişim imkanları sağladığının bir göstergesi olduğu düşünülebilir. Bu sonuç araştırmanın nitel bulguları ile de desteklenmektedir. Tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların kendilerini ve çevrelerindeki arkadaşlarını birer birey olarak gördükleri, birbirlerine yaklaşımlarında kız ya da erkek olmalarının bir farklılığı ortaya koymadığı veya ortaya çıkan farklılıkların normal olarak görüldüğü gözlenmiştir. Eğitime katılan öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmelerinde de katılımcı söylemleri bu bulguları desteklemektedir. Katılımcılar yapılan davranışların kimin yaptığının fark etmediğini, ne olursa olsun hoşgörülü olmaları ve saygı duymaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra oyun ya da sportif branşın kız ya da erkek oyunu olarak nitelendirilmemesi gerektiğini belirterek herkesin her aktiviteyi yapma hakkı olduğunu ve ortaya koyulan davranışların cinsiyete özgü olmadı yönde nitelendirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

Araştırmada eğitim programı aracılığı ile evrendeki tüm insanların arasında bir anlayışa ulaşılması için spor kullanılmıştır. IOC/UOK'de ODEP ile Olimpik Değer olan arkadaşlığı bireyler arasında, tüm dünyada uluslararası bir anlayış için sporun kullanılmasını teşvik

etmektedir (IOC, OVEP KIT 2016; Özbey 2017). Geliştirilen eğitim programı ile çocukların spor yoluyla ve sözel olarak Olimpik Değerlerde arkadaşlık değeri ile ilgili farklılıkları keşfedip keşfedemeyeceklerini ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Alanyazında sporun (fiziksel egzersizin) bireylerin sosyal ve ahlaki gelişimine (prososyal) pozitif etkisinin olduğunu göstermektedir. Çünkü spor, çocuklara kendilerini, çevresindeki bireyleri, kendi kültürlerini daha iyi anlama ve tanıma imkanı sunmakla beraber, bunu aktivitelerle deneyimleyerek öğrenme imkanı sunmaktadır. Efek (2022) 12 haftalık düzenli egzersiz programına katılımın ortaokul öğrencilerinin empati davranış düzeylerini anlamlı derecede arttırdığını ortaya koymaktadır. Wan ve ark. (2021)'un yapmış oldukları çalışmada, fiziksel aktivitelere katılımın, ortaokul öğrencilerinin olumlu sosyal davranışları üzerinde (toplum yanlısı davranışlar) anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu belirtilmiştir. Düzenli fiziksel egzersiz ile öğrencilerin toplum yanlısı davranışlar gösterdiği ve fiziksel egzersizin çocuklar üzerinde prososyal davranışlarda etkili olduğunu göstermektedir. Kwon (2018)'un yaptığı, gençlerin spor kulübüne katılımıyla kişilik ve empati arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma, ergenlerin spor faaliyetlerine katılmasının empati düzeylerinde gelişmeye etki ettiğini doğrulamıştır. Di Bartolomeo ve Papa (2019) tarafından yürütülen çalışma, fiziksel aktiviteye katılan bireylerin, fiziksel aktiviteye katılmayanlara göre daha fazla güven ve prososyal davranış sergilediklerini de bulmuştur. Zakin (2012)'e göre; çocuklar, bulundukları ortamlarda başkalarına yardım eden katıldıkları etkinliklerle kendilerini ve başkalarını kabul etmeyi, diğer insanlara adil ve saygılı davranmayı ve bu anlayışı eyleme dönüştürmeyi öğrenirler. Bunun için spor bu tür eğitimin önemli bir parçasıdır. Çünkü yaşayarak öğrenmeyi, uygulamalar ile deneyim elde etmeyi ön plana çıkarmaktadır. Araştırmanın nitel bulguları Zakin'in (2012) ortaya koyduğu bulguyu destekler niteliktedir. Eğitime katılan çocukların odak grup görüşmelerindeki söylemlerine bakıldığında katılımcılar eğitim boyunca yaparak yaşayarak öğrendiklerini daha iyi anladıklarını çünkü yapılan davranışlarda karşılarındaki kişinin hissettiklerini, kendilerinin de yaşadığını bu yüzden davranışları konusunda daha dikkatli olduklarını veya tam tersi arkadaşının ortaya koyduğu davranışlar konusunda daha toleranslı olduklarını ortaya koymaktadır. Zakin (2012) bu eğitimler için okulların içinde bulunduğu bir program olması gerektiğini ortaya koyarak, okulların çocukların çeşitlilik hakkında bilgi edinmeleri için kilit bir yerdir, hoşgörü ve sosyal adaleti öğretmek tek başına veya ender rastlanan bir olay olamaz; konu dikkatlice sıralanmalı ve devam eden okul müfredatına entegre edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Çalışmada geliştirilen program okulların beden eğitimi ve spor dersi içerisinde yürütülmüştür ve 10 haftalık eğitim ile katılımcı çocukların arkadaşlık değerini anladıkları ve daha sağlıklı davranışlar ortaya koydukları gözlemlenmiştir.

Mükemmellik değeri;

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan 10 haftalık eğitim programının öğrencilerin mükemmellik değerine yönelik eğilimlerini arttırdığını göstermiştir. Mükemmellik; IOC'nin Olimpik Değerler eğitim programı kitapçığında oyun alanında veya profesyonel yaşamımızda elimizden gelenin en iyisini yapmak anlamına gelmek olarak tanımlanmaktadır. Çalışmada mükemmellik değerine yönelik gelişim, Portre değerler ölçeğinin (PDÖ) beş alt boyutu ile ölçülmüştür. Yapılan analizler portre değerler ölçeği güç, başarı, hazcılık, öz-yönelim ve uyarılım alt boyutları özelliklerinde, zaman içerisinde eğitime katılan ve katılmayan gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin, bireylerin başarılı olması, yapacağı işlerde yetkin olması ve yaşadıkları hayattan zevk/tat alma duygusunu arttırdığı, yapılan işlerden heyecan duyma, yapılacak işlerde yaratıcı olma ve çözüme ulaşma eğilimlerinin geliştiğini ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra, başkalarının amaçları değil kendi amaçlarını seçebilen bunlar için mücadele eden ve bundan heyecan duyabilme, kendisini geliştirmeyi amaçlayan özgür ve başarılı olma gibi özelliklerini geliştirdiği söylenebilir.

Bu noktada elde edilen araştırma bulguları Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulamasına katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler arasında Portre değerler ölçeği alt boyutları olan güç, başarı, hazcılık, uyarılım ve öz-yönelim eğilimlerinde gelişim farkının olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, eğitimin katılımcılarda mükemmellik değerlerini geliştirerek, mükemmelliğin ne olduğunu anlamalarına, en iyisi olmak değil kendini geliştirmenin önemli olduğu, yaptıkları işlere hakim olmaları/yetkin olmaları, hayata ve yaptığı işe dair merak duyabilmesi üzerinde katkı sağlamıştır. TDK'ya göre mükemmellik; eksiksiz, kusursuz, tam, yetkin olma, mükemmeliyet olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). IOC'ye göre ise mükemmellik; önemli olanın kazanmak değil yapmak/yer almak, ilerleme sağlamak ve beden, irade ve zihnin sağlıklı birleşiminin tadını çıkarmaktır (IOC-OVEP). Program sonucunda katılımcıların, Portre değerler ölçeği güç, başarı, hazcılık, uyarılım ve öz-yönelim alt boyut puanlarının yüksek olması ya da gelişmesi mükemmellik değerini ve mükemmellik değerini oluşturan yapı taşlarını anladığı ve bu konudaki farkındalığının oluştuğu düşünülebilir. Bu durum katılımcıların, ölçüm araçlarının ortaya koyduğu tanımlamalara göre; kendilerini geliştirebileceklerini, bir yarışmada/oyunda illa başarı elde etmelerinin gerekmediğini, içinde bulundukları rekabet/oyun/yarış ortamında sadece katılım sağladıkları için mutlu oldukları ve bu durumun onlara zevk verdiği, katılım sağlamanın verdiği cesareti anladıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın nitel bulgularının ölçüm araçları aracılığıyla ortaya konulan bulgular ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 10 hafta boyunca tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların eğitim ilerledikçe oynadıkları oyunda kazanmanın yanı sıra oyunun içinde bulunmaktan zevk aldıkları, kazanmayı istedikleri fakat kazanamadıklarında da eğlendikleri ve kazanan arkadaşını tebrik edebilmeyi, kendilerini geliştirmeye açık oldukları ve bunun için çaba sarf ettikleri yönünde bir gelişimi ortaya koymaktadır. Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan katılımcıların söylemlerine bakıldığında, katılımcılar daha önce oynadıkları oyunları yada katıldıkları yarışmaları ne olursa olsun kazanma arzusu ile yaptıklarını fakat eğitim ile bu durumun kendilerini mutlu etmedikleri ve gereksiz hırs yaparak çevresindekilere zarar verdiklerini anladıklarını bunun aksine kaybetse bile oyunun içinde olmaya odaklandıklarında daha çok keyif aldıklarını, kendilerini geliştirmek için çaba göstermenin güzel hissettirdiğini ve bunun daha iyiye ulaşabilmek için olduğu yönündedir. Bu durum odak grup görüşmelerinin ve tutulan gözlem notlarına ilişkin bulguların, ölçüm araçlarından elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle; araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

Alanyazında yer alan çalışmaların ergen ve gençlerin değer yönelimleri üzerine yapıldığı görülmektedir. Çalışmada alanyazından farklı olarak Portre değerler ölçeği güç, başarı, hazcılık, uyarılım ve öz-yönelim alt boyutları katılımcıların mükemmellik değeri üzerindeki gelişimi ölçmek için kullanılmıştır. Değerlerle ilgili bir model (Schwartz Değerler Modeli (SDM)) ortaya koyan Schwartz (1992, 1994) değerleri bireysel ve sosyal değerler olarak iki temel boyutta ele almıştır. Yeniliklere açıklık (hazcılık, uyarılım ve öz-yönelim) ve öz-genişletim (güç, başarı ve hazcılık) bireysel değerleri içermektedir. Bu değerler kişinin büyümesi ve gelişmesine olan ihtiyaçlar olarak görülmektedir (Schwartz, 2006). Buradan yola çıkarak çalışma kapsamında mükemmellik değeri PDÖ ve ilgili alt boyutları ile ölçülmüştür.

Alanyazında bu yönde yapılan çalışmalarda cinsiyet etkisine bakıldığında, değerlerde fark olmadığını fakat bireylerin cinsiyet kimliklerinin belirleyici olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Struch ve ark., 2002). Buna karşılık Avrupa kapsamında yapılan çalışmalar erkeklerin güç ve başarı ve hazcılık değerleri (öz genişletim) yüksek olduğu yönündedir (Casas ve ark., 2007; Schwartz ve Rubel-Lifschitz, 2009). Schwartz ve ark. (2001); Schwartz (2006) yaptıkları çalışmada 7-11 yaş grubu çocuklarla yaptıkları bir çalışmada güç ve başarı değerlerinde erkeklerin daha yüksek puanlar aldıklarını, erkekler için özerk ve bireyci olmanın önemli olduğunu ortaya koymuşlardır. Alanyazındaki bu sonuçlar çalışma ile kısmi olarak paralellik göstermektedir. Çalışma sonuçları “güç” alt boyutunda erkeklerin lehine bir anlamlı gelişimi göstermektedir. Bu durum erkek çocuklarının biraz daha hırslı ve bireyselci

yaklaşımlar sergileme potansiyellerinin olduğunun bir göstergesi olabileceği düşünülmektedir. Tabi bu durumun bireyin yetiştiği toplumsal çevre, kültürel farklılıklar, rol model aldığı kişiler, aile sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik durumun yanı sıra ailesinde aldığı eğitimde değerleri nasıl tanımladığı ile de bağlantılı olabileceği düşünülmeli gerekmektedir. Çalışmanın nitel bulgularına bakıldığında kız ve erkek çocukların gelişiminin eşit olduğu birbirlerine üstünlük ve güç sergilemek gibi davranışlarının gözlemlenmedi ve katılımcıların kendi söylemlerinde de bu sonuca ulaşılmadı görülmektedir. Cinsiyetler arasındaki bu farklılık nitel bulgularla örtüşmemektedir. Bu durumun katılımcıların ölçekleri doldurma esnasında kaydırmalar ya da hatalar yapmış olmalarında kaynaklandığı düşünülebilir.

Saygı değeri

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan 10 haftalık eğitim programının öğrencilerin “saygı” değerine yönelik eğilimlerini arttırdığını göstermiştir. Saygı; IOC’nin Olimpik Değerler eğitim programı kitapçığında insanlık onurunu korumak, kendinize vücudunuza, diğer insanlara, kurallara, düzenlemelere ve çevreye saygı duymayı içermektedir. Çalışmada saygı değerine yönelik gelişim, Portre değerler ölçeğinin (PDÖ) üç alt boyutu ve Saygılı eğilim ölçeği (SaEÖ) ile ölçülmüştür. Yapılan analizler Saygı eğilim ölçeği ve Portre değerler ölçeği uyma, güvenlik ve geleneksellik alt boyutları özelliklerinde, zaman içerisinde eğitime katılan ve katılmayan gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin, çocukların öncelikle kendilerine, arkadaşlarına, oyunun ya da bulundukları ortamın kurallarına, kural yürütücülerine (hakemlere, öğretmenlere vb.) kullandıkları malzeme ve materyallere saygılı olma eğilimlerinin geliştiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra kendi bedenlerine, herkesin bir alanı olduğunu kabullenip bu sınırlara saygılı olma, kuralların herkese eşit yaklaşımları ortaya koyduğunu kabul etme gibi özellikleri de geliştirdiği söylenebilir.

Bu noktada elde edilen araştırma bulguları Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulamasına katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler arasında Saygı eğilim ölçeği ve Portre değerler ölçeği alt boyutları olan uyma, güvenlik ve geleneksellik eğilimlerinde gelişim farkının olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, eğitimin katılımcılarda saygı değerlerini geliştirerek, saygını ne olduğunu anlamalarına, bu yönde farkındalıklarının gelişmesine, alçakgönüllü bir şekilde kültürel farklılıklara, fikirlere saygı duymak, kendine ve başkalarına zarar verebilecek toplumsal düzeni bozmamaya yönelik eylemler ortaya koyma, kibar ve nazik olma, kişilerin ve çevresindekilerin huzuru ve bunun

sürekliliği için çaba sarf etme iyiliğe karşılık vermek ve toplumsal düzen sağlanması ve sürmesi için üzerlerine düşen sorumlulukların gelişmesi üzerinde katkı sağlamıştır. TDK'ya (2023) göre saygı; üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram. Başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu (TDK, 2023). IOC'ye göre ise saygı; öncelikle bireyin kendisine verdiği değer olarak tanımlanmaktadır. Yani ortaya koyduğu emeği/yaptıklarını, diğer bir deyişle yapabildiğinin en iyisini ortaya koyarak o işin takdir edilmesi. İnsanın vücuduna saygının önemine değinerek bedenine iyi bakması, zarar veren şeylerden (sigara, alkol, doping içerikli ilaçlar vb.) uzak durması; kendinin dışında olanlara (başkalarına), kurallara, rakibe ve çevreye saygıyı içermektedir (IOC-OVEP). Program sonucunda katılımcıların, Saygı eğilim ölçeği ve Portre değerler ölçeği uyma, güvenlik ve geleneksellik alt boyut puanlarının yüksek olması ya da gelişmesi saygı değerini ve saygı değerini oluşturan yapı taşlarını anladığı ve bu konudaki farkındalığının oluştuğu düşünülebilir. Bu durum katılımcıların, ölçüm araçlarının ortaya koyduğu tanımlamalara göre; saygının önce kendilerine ve vücuduna saygı duyma ile başladığını, sadece kendilerini düşünmeyip çevrelerinde olan arkadaşlarına/öğretmenlerine/aile bireylerine ve onların belirlediği sınırlara da saygı duyup hoşgörü ve kibar bir şekilde davranmaları gerektiğini öğrendikleri düşünülebilir. Bunun yanı sıra, toplum düzeninin ya da oynadıkları oyunun herkese eşit ve adil olan kuralların olduğu ve düzenin sağlanması için onların kabul edilmesi gerektiği ve kişisel durumlar için esnetilemeyeceğini anladıklarını, oyundan sonra rakibin elini sıkmak/tebrik etmek, rakibin iyi performansının farkında ve takdir etmek, kaybedildiğinde iyi bir kaybeden olabilmek gibi davranışları sergilemek ve yaşadıkları, oyun oynadıkları veya okullarının bulunduğu çevreye iyi bakmaları çünkü orayı sadece kendilerinin kullanmadığı arkadaşları, hayvanlar ve doğa ile paylaştıklarının farkında olduklarını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın nitel bulgularının ölçüm araçlarıyla ortaya konulan bulgular ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 10 hafta boyunca tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların eğitim ilerledikçe kendilerini daha çok önemsedikleri, arkadaşları ile ilişkilerinde daha kibar, nazik ve saygılı iletişim kurma eğiliminde oldukları, oynadıkları oyunun kurallarına itirazların azaldığı ve kurdukları cümlelerde çevrelerine daha farkında oldukları yönünde gelişim ortaya koymaktadır. Odak grup görüşmelerindeki katılımcı söylemlerine bakıldığında, kendilerinde hep daha fazlasını beklediklerini, elde ettikleri ile kendilerini takdir etmediklerini bu durumun da hem bedenlen hem ruhen kendilerini yıpratıldığını ve artık kendi değerlerini bildirdiklerini bu yönde sınırlarını daha net belirlediklerini yönündedir. Kendilerinin dışında çevrelerindeki bireylere ve onların alanlarına da saygı duymaları gerektiği ve bir malzemeyi kullanıyorsak

onun kendilerinden sonra başkaları tarafında da kullanılacağını bu yüzden dikkatli kullanılması gerektiğini belirten katılımcı söylemlerinin de olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra oynadıkları oyun ve izledikleri videolarda fair play ile ilgili farkındalıklarının arttığını, fair play'in sporda ve oyunda tüm çevresine rakip de dahil adil davranılması gerektiğinin altını çizdiklerini belirterek, şimdiye kadar rakiplerine hoş davranışlar sergilemediklerini, düşen kişinin kim olduğu fark etmeksizin kalkmasına yardımcı olunmasının güzel bir davranış olduğu yönünde söylemlerde bulunmaktadır. Bu durum odak grup görüşmelerinin ve tutulan gözlem notlarına ilişkin bulguların, ölçüm araçlarından elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle; araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

Spor ve oyun bir çocuk için öğrenmenin en doğal ortamını oluşturma yanı sıra en önemli sosyal ortamlarından bir tanesidir. Amaçlı ya da amaçsız bir oyun ile çocuğa bir şeyler öğretmek kaçınılmazdır. Bunun yanı sıra oyun, çocuklarda istenilen birçok davranış değiştirebilmeyi mümkün kılmaktadır. Buradan yola çıkarak ortaya koyulan etkinlikler ile çocuklara birçok yeni davranış ve yaklaşım öğretebileceğimiz gibi birçok davranışın da doğru ve düzgün (toplumsal düzene saygılı) davranışla değiştirebiliriz. Altunsoy ve Namlı (2021); dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan “duygu ve düşüncelere saygı” değerinin etkinlikler yoluyla kazandırılmasının ve bunun saygılı olma eğilimine etkisinin incelediği çalışmada, etkinlik temelli verilen eğitimin katılımcıların eğitim sürecinde daha aktif olmalarını ve yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlamasını bu durumun da öğrencilerin değerleri içselleştirebilmelerinde önemli bir araç olduğu, katılımcıların değerleri hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemini daha iyi algıladıkları, etkinlik temelli verilen eğitimin katılım açısından daha istekli, aktif ve grup çalışmasına daha açık olmalarını sağladığını ortaya koymuştur. Bozkurt (2017)'un Çocuk oyunları ile değerler eğitimi isimli çalışmada ilköğretim 3. Sınıf öğrencilerine oyun ve fiziki etkinlikler dersinde yer alan çocuk oyunlarını (mendil kapmaca, yedi kiremit, yakan top ve altın bilezik) değerler (sorumluluk alma, iş birliği, saygı, başarıyı tebrik etme ve özgüven değerleri) ile yoğunlaştırarak, değerler eğitimine etkisini ortaya koymuştur. Bozkurt (2017) çalışmada deney grubu öğrencilerin kontrol grubu öğrencilerine oranla değerlerin öğrenilmesinde anlamlı fark bulmuştur. Değerleri oyun ile öğretmenin etkili olduğu yaşadıkları ve deneyimledikleri durumların çocuklarda daha etkili sonuçlar verdiği sonucuna ulaşmıştır. İzgar (2013) da yapmış olduğu çalışmada etkinlik temelli değerler eğitimi programına katılan öğrencilerin eğitim programı sonunda, bağımsızlık, insan onuruna saygı, arkadaşlık, eşitlik, dürüstlük, sorumluluk, adalet, çeşitlilik, gizlilik ve çevreye saygı alt boyutlarında gelişim gösterdiğini ortaya koymuştur. Çocuk oyunları ile değer

kazanımlarını ölçen bir diğer çalışma, Doğan (2021)'nin 4. Sınıf öğrencileri ile yaptığı beden eğitimi ve oyun dersinde çocuk oyunları ile değerler eğitimi isimli çalışmadır. Çalışmada öğrencilerin sözel ifadeleri ve araştırmacı günlüklerine göre beden eğitimi ve oyun dersi içerisinde yakan top, değiş-tokuş, yedi taş, halat çekme, kartonlarla yürüme gibi 11 oyun ile katılımcılarda saygı, yardımlaşma, adil olma, temizlik, liderlik, dayanışma, özgüven, paylaşımcı olmak, nazik olmak, dostluk, dürüstlük, sorumluluk ve barış gibi değerlerinin kazanımlarının olduğu sonucu elde etmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar çalışma ile paralellik göstermektedir. Geliştirilen öğretim programı ile çocukların karşılaştıkları durumları deneyimleme imkânı sunulması verilmek istenilen bilginin daha kalıcı olmasını sağladığı, çocukların karşılaşma ihtimali olan durumların olumlu yönlerini de olumsuz yönlerini de deneyimleme imkanının olması, çocuklarda empatiyi (kendilerini karşısındakinin yerine koyma) geliştirdiğini bunun da saygı değerinin daha iyi anlaşılmasını sağladığı düşünülmektedir. Bu çalışmaların sonuçları araştırma kapsamında yapılan odak grup görüşmelerinde yer alan katılımcı söylemleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Katılımcılar, kendi düşüncelerinin yanı sıra arkadaşlarının düşüncelerini de dinlemeleri gerektiğini, arkadaşımızın söylemleri bizim söylemlerimizden farklı olması veya aksi düşünceler olması bizim düşünemediğimiz noktaları fark etmemizi sağlayabilir şeklinde belirtmişlerdir. Bu söylemler, ile farklı düşüncelerin zenginlik getireceği ve onları saygı ile karşılamamız gerektiğine vurgu yapmaktadır. Özellikle katılımcılar, eğitimin spor/oyun içerikli olması daha önce istemsiz bir şekilde kendinden farklı fikirlere karşı tepki gösteren öğrencilerin oyunlar sayesinde durumların her iki tarafında (negatif ve pozitif) bulunduklarında ne hissettiklerini deneyimlemeleri, davranışlarında daha dikkatli olmasında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Oyun içerikli eğitimlerin çocuklara içinde bulundukları durumların negatif ve pozitif taraflarını deneyimlemelerine olanak sağladığı ve bu şekilde öğrenilen bilginin daha kalıcı olduğu düşünülmektedir. Bunların yanı sıra eğitimin oyun/spor içerikli olması eğitimin daha eğlenceli olmasını ve çocuklar için daha çekici kılmaktadır. Güneş (2015), özellikle ergenlik döneminde öğrencilerin ders ve konulara karşı motivasyonu zor olduğu ve bu motivasyonun önemli aracı olarak beden eğitimi ve spor derslerinde oynanan bir oyun olacağını, bu şekilde ortaya koyulacak değerler eğitiminin çocukların gelişimine katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Katılımcıların söylemleri Güneş'i (2015) destekler niteliktedir. Öğrenciler, eğitim boyunca çok şey öğrendiklerini ve bunun yanı sıra çok da eğlendiklerini belirtmişlerdir. Bu öğrendiklerinin kendilerinde durumlara bakış açılarında farklılık yarattığını, kişilere/olaylara yaklaşımlarının değiştiğini çünkü eğitim ile birçok durumu deneyimleme fırsatı yakaladıklarını, artık sadece kendilerini düşünen değil çevresindekilere de alan tanımaya dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların öğrendikleri

ve benimsedikleri bu davranışların toplumsal/sosyal hayatlarına da yansıyacağı düşünüldüğünde, IOC'nin değer eğitimi ile iyi vatandaş olmak/yetiştirmek amacının da destekleneceği düşünülmektedir.

Alanyazında yer alan farklılıklara saygı ve hoşgörü değerlerine ilişkin yapılan çalışmalar, saygılı olma davranışının özellikle çocukların uzun zaman geçirdikleri okul ortamında çevrelerindeki insanlarla iyi geçinmenin zorunlu bir ihtiyaç olduğunu bunun yanı sıra farklılıklara saygı ve hoşgörü düzeylerindeki artışın, bireyin çevrelerindeki insanlarla iyi geçinme düzeylerine olumlu bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Aslan ve Aybek, 2018; Ersoy, 2016; Roth ve ark., 1996). Yaman ve ark.'ın (2009) ilköğretim öğrencilerinin etik davranışlara ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada paralellik sonuçlar bulunmakla beraber, öğrencilerin arkadaşları ile iyi geçinebilme çabası içinde olmaları, aralarındaki bağlılık, birlik ve beraberlik öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini olumlu etkilediğini ortaya koymuştur. Kırıl (2018)'e göre olumlu ilişkilerin kurulabilmesini sağlayan değer saygıdır ve çocukların sağlıklı arkadaşlık ilişkileri kurulabilmesi için gereklidir (Felmlee ve Muraco, 2009). Topcubaşı (2015), farklılıklara saygı ile ilgili çalışmasında, uyguladığı saygı eğitim programı sonucunda programa katılan öğrencilerin empatik düşünme becerileri ve sosyal yeterliliklerinde artış sağlandığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın nitel bulguları incelendiğinde; etkinlik temelli değerler eğitimi programı ile durum yaratılması, grup çalışmaları ile kurgulanan oyunlar gibi öğrenciyi ders boyunca aktif tutan çalışmaların değerler eğitimde yer almasının gerekli olduğu söylenebilir. Bu çalışmalar ortaya koymaktadır ki değer kazandırma sürecinde öğrencinin aktif olması, yaparak yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayacak etkinlikler ortaya çıkarılması, öğrencilerin verilmek istenen değerleri içselleştirebilmelerine oldukça önemli bir araç olduğu, değerlerin bireysel ve toplumsal açıdan önemini daha iyi algılayabileceklerini, öğrencilerin bireysel becerilerini sergileyebilecekleri ortamları daha çok istedikleri, etkinlik temelli programın öğrencileri verilmek istenilen bilgiyi daha istekli, aktif ve grup çalışmasına açık hale getirdiği sonuçlarına ulaşılabilir.

IOC Olimpik Değerler eğitim programında “saygı” değerini çok geniş bir perspektifte ele almıştır. OVEP-ODEP'e göre saygı; dünyanın çok kültürlü olduğu ve bu çeşitliliği kabul edip, saygı duymayı, barışçıl davranışlar sergilemeyi, uluslararası anlayışı ortaya koymayı, ortaya koyulan eylemlerde (spor, oyun vb.) adil olmayı, adil oyunun bir spor kavramı olduğunu, sporda adil olmak ile rakibe ve oyunun bütün paydaşlarına ve kendine saygı duymayı benimsenmesinin sağlanmasını ortaya koyarak, bu davranışları spor ile öğrenen bireyin toplumsal hayatında da adil oyun davranışlarını ortaya koyabileceğini öne sürmektedir (IOC, OVEP, 2016). Alanyazında IOC'nin Olimpik Değerler eğitim programı eğitim kitapçığında

“saygı” değerini tanımlayan ifadeler üzerinde araştırma yapıldığında katılımcıların/sporcuların sportmenlik düzeyleri üzerine çalışmaların olduğu görülmektedir. Sezen Balçıkanlı ve Yıldırım (2011); Hoffman’ın ahlakın köklerinin empatide bulunduğu söylemini belirterek, bireylerin empati düzeylerinin yüksek olması ile sportmenlik düzeyleri (maç kaybedildiğinde bile rakibi, rakip takımın antrenörünü tebrik etme, iyi performansından dolayı rakibi kutlama, kazanma ve kaybetme durumlarında rakip ile tokalaşma gibi davranışlar) oranlarının da yüksek olacağını, sporcunun gerek rakibin gerek hakemin gerekse antrenörün veya takım arkadaşının duygu ve düşüncelerini anlayarak ona göre davranış modeli oluşturacağını ortaya koymaktadır. Balçıkanlı ve Yıldırım (2011) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri isimli araştırması, profesyonel futbolcuların empati becerileri ne kadar gelişirse sportmenlik davranışların da paralel olarak gelişeceğini ortaya koymaktadır. Sporcuların fantezi becerilerinin (okuduğu kitap, izlediği film gibi şeylerde kendini oradaki bir karakterle bağdaştırmak) gelişimi, sosyal normlara uyum (iyi performansından dolayı rakibi kutlama gibi), rakibe saygı ile kurallara ve yönetime saygı eğilimlerinin de gelişimini sağlayacağını ortaya koymaktadır. Spordaki ahlaki davranışları olumlu yönde etkilediği düşünülen empatinin, sporcularda kazandırılması gereken bir beceri olduğunu, sporcuların empatik becerilerinin geliştirilebilmesi özellikle erken yaşlarda empati eğitimi, sporcuların ahlaki bakış açılarını geliştirmek için önemli bir yere sahiptir. Araştırma kapsamında katılımcıların katıldığı eğitim içeriğinde Balçıklı ve Yıldırım’ın altını çizdiği gibi empatinin üzerinde durulmuş ve bu sayede çocukların kendilerine ve çevrelerine olan saygı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmiştir. Bu durum katılımcıların kendi söylemlerinde de görülmektedir. Katılımcılar davranışları karşısında arkadaşlarının nasıl hissedeceğini düşünerek, kendilerini onların yerine koyduklarını ve artık davranışlarında daha dikkatli olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum gözlem notlarında da görülmektedir, çocukların eğitim başlarında daha kendilerine yönelik davranışlar sergiledikleri fakat eğitimin ilerlemesi ile bu davranışlarında çevrelerini de düşünerek hareketlerine yön verdikleri görülmektedir.

7.2.2. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin psikolojik kazanıma etkisi

Çalışmada 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersinin, öğrencilerin psikolojik kazanımı üzerine etkisinin test edilmesi amacıyla Çocuklar için Benlik Algısı Profili Ölçeği kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan 10 haftalık eğitim programının öğrencilerin kendilerine yönelik olumlu

değerlendirmelerinin arttırdığını göstermiştir. Yapılan analizler benlik algısını oluşturan eğitsel yeterlilik, sosyal kabul, atletik yeterlilik, davranışsal yönelim ve genel öz-değer alt boyutları özelliklerinde, zaman içerisinde eğitime katılan ve katılmayan gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin, bireyin başka insanlarla olan ilişkilerini, duygularındaki ve kişiliğindeki değişimini/gelişimini ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra, bireylerin kendileri hakkındaki düşüncelerini, tutumlarını, duygularını ve kendileri ile ilgili bilinçli algılarını, kendileri ile ilgili izlenimleri, duyguları ve tutumlarını düzenleme organize etme ve bu algıları yaşanan duruma göre değiştirebilme gibi özelliklerini geliştirdiği söylenebilir.

Bu noktada elde edilen araştırma bulguları Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulamasına katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler arasında çocuklar için benlik algısı eğilimleri ve tüm alt boyutlarında gelişim farkının olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, katılımcılarda kendini tanıma, neyi ne kadar yapabileceği, kendinde olan eksikleri görme ve o yönde gelişim sağlamaya yönelme gibi benlik algısını tanımlayan anlamlara yönelik farkındalıklarının üzerinde katkı sağlamıştır. TDK'ya (2023) göre benlik; bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik, şahsiyet ve kişinin kendi kişiliğine önem verme olarak tanımlanmaktadır. IOC değer gelişimi ile iyi karakterli bireyler yetiştirmenin mümkün olduğunu ortaya koymaktadır (IOC-OVEP). Uygulanan program sonucunda katılımcıların, benlik algısı eğilimlerinin yüksek olması ya da gelişmesi çocukların kişiliklerinde/benlik algılarında gelişim olduğu ve bu konudaki kendilerine özgü özelliklerde farkındalıklarının olduğu düşünülebilir. Bu durum katılımcıların, ölçüm araçlarının ortaya koyduğu tanımlamalara göre; eğitsel performanslarla ilgili çocukların algıladıkları yetenek ve yeterlilikleri, kendisini popüler hissedip hissetmediği, sportif yatkınlığının olup olmadığı, fiziksel özelliklerinden memnuniyet durumu, doğru davranış gösterebilme derecesi ve genel anlamda yaşamdan mutluluk düzeyi konusundaki farkındalıkları hakkındaki gelişimi ortaya koyduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra eğitime katılan çocukların Olimpik Değerler eğitim programı ile kendilerini eğitsel anlamda daha yeterli gördüklerini, sosyal becerilerinin geliştiği, bedensel anlamda sınırlarını bilmelerini ve görünümelerini beğendikleri bunun yanı sıra davranışsal olarak çevresindekilerinin ve arkadaşlarını da birer birey olarak görüp herkesin alanına saygılı davranışlar sergilemeyi öğrendiklerini ve yaşamlarını daha mutlu bireyler olarak sürdürmeleri yönünden gelişimin ortaya konulduğu sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Araştırmanın nitel bulgularının, ölçüm aracı aracılığıyla ortaya konulan bulgularla paralellik gösterdiği görülmektedir. 10 hafta boyunca tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların eğitim ilerledikçe kendi sınırlarını keşfettikleri, yapabildikleri şeylerle ilgili çevrelerinden aldıkları takdir ile özgüven seviyelerinin arttığını, kendilerinden (yapabildikleri/başardıkları davranış, hareket vb.) memnun olduklarını, mutluluk düzeyleri konusunda farkındalıklarının attığını ve benliklerini zenginleştirme konusunda bir gelişimi ortaya koymaktadır. Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan katılımcıların söylemlerine bakıldığında, katılımcılar eğitimler sayesinde kendilerinin önemli olduğunun farkına verdiklerinin ve kendilerine önem vermeleri gerektiğini, değerli olduklarını ve ödülü hak ettiklerini belirterek bu konudaki farkındalıklarını belirtmiş ve öz saygının önemini belirtmişlerdir. Katılımcılar geliştirilen programın onlara hareket alanı oluşturduğu ve yaparak/uygulayarak tecrübe kazandıklarını bunun da hem karşısındaki kişiyi daha iyi anlamasını hem de tecrübeleri ile kendileri için doğru davranışı bulduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra uygulamalı eğitimlerin sosyalleşmelerini arttırdığını, eğlenerek öğrenmelerinin onları mutlu ettiği yönünde söylemlerde bulunmuşlardır. Tüm bu sonuçlar bize uygulamalı program ve projelerin önemini belirtirken, eğlenerek öğrenmenin daha akılda kalıcı olduğu sonucunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bunun yanında katılımcılar eğitimler sayesinde kendileri ile ilgili öz farkındalıklarının geliştiğini, yapabileceklerinin sınırlarını gördüklerini, sosyal bir ortam sağlayan program aracılığı ile öğrendikleri oyunlar sayesinde dersler dışında sosyalleşme imkanlarının olduğunu ve eğitimlerin oyun içerikli aktif yapıya sahip olduğundan yeni şeyler öğrenirlerken eğlendiklerini ve bu durumdan mutluluk duyduklarını belirtmişlerdir. Bu durum odak grup görüşmelerinin ve tutulan gözlem notlarına ilişkin bulguların, ölçüm araçlarından elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle; araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

Alanyazına bakıldığında, benlik algısı ile ilgili birçok çalışmanın olduğu görülmektedir. Örneğin; Bencik (2006) üstün yetenekli çocuklar üzerinde yaptığı çalışmada kendileri ile benzer bir atölye eğitimi alan çocukların, normal okulda eğitim gören üstün yetenekli çocuklardan daha yüksek benlik algısına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bencik (2006), bu durumu benlik kavramının kişinin kendisiyle ilgili olduğu kadar, çevresi ve çevresinden aldığı onayla da ilgili olduğuna bağlamış ve kendisi ile aynı düşüncede kişilerle aynı ortamda eğitim almak çocuklar için kendilerini daha rahat hissetmeleri ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Zembat ve ark. (2018) ise benlik algısının mizaç ve sosyal beceriye etkisinin ortaya koyduğu çalışmada benlik algısı puanlarının yükselmesinin çocuklarda mizaca etkisinin olmaması fakat sosyal beceri gelişimi ile doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zembat ve ark. sosyal

algısı ve yeterliği gelişmiş birey, toplum içerisinde iyi ve düzgün iletişim kurabilen birey olarak düşünüldüğünü bu tür eğitimler ile bu gelişimin sağlanabileceğini ortaya koymuştur. Ortaya koyulan çalışmalar benlik algısı gelişen bireylerin sosyal beceri düzeylerinde gelişim olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında eğitime katılan çocuklarda Zembat ve ark. ile Makar'ın ortaya koyduğu sonuçlara benzer gelişmelerin olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmada uygulanan eğitim programı boyunca tutulan gözlem notlarına bakıldığında, çocukların uygulamada yer alan aktivitelerde gün geçtikçe başarı elde etmeleri ile sosyal beceri düzeylerini de geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bireyin toplum ve çevresiyle ilişkilerinin şekillenmesinde kurduğu etkileşim bireyin kendisine ilişkin görüşlerinde yani benlik kavramına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu durumun da katılımcıların gelişimleri kendilerine olan güveni pekiştirdiği, kendilerini daha çok sevdiklerini ve saygı duyduklarının bir kanıtı olabileceği düşünülmektedir.

Alanyazında fiziksel aktivite ve benlik kavramının birlikte yer aldığı çalışmaların benlik ve fiziksel benlik algısının egzersiz ve sağlık davranışlarını belirleyen, fiziksel benlik algısının fiziksel aktivite düzeyinden etkilendiğini ortaya koyan, benlik saygısı ile yaşam doyumu ve fiziksel benlik algısı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan, benlik algısı ile depresyon ve olumlu mükemmeliyetçilik arasında ilişki ortaya koyan araştırmalar olduğu görülmektedir (Bartel ve Reynold, 1986; Crocker ve ark. 2000; Aşçı, 2004; Karademir ve ark. 2013; Kabakçı, 2018). Spor eğitimi gören öğrencilerin sosyal beceri, fiziksel benlik algısı ve fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Makar (2016), bireylerin gerçekleştirdikleri fiziksel aktivitenin fiziksel benlik algısına ve sosyal beceri düzeylerine olumlu etkiler sağladığını belirtmiştir. Bu durum fiziksel aktivite ile bireylerin sağlıklı bir görünüme sahip oldukları bunun da yüksek düzeyde bir fiziksel benlik algısının gelişmesini ve benliklerindeki bu gelişimin toplum ile uyumlu bireylerin gelişimini sağladığı sonucunu ortaya koymuştur. Aşçı ve ark. (1993)'nın lise düzeyindeki sporcuların spor yapmayanlara göre benlik kavramları arasındaki farkın incelediği çalışmasında spora katılımın benlik kavramı puanlarını arttırmıştır. Aşçı ve ark. (1993) spor ortamının doğası gereği sağladığı farklı koşulların, fırsatların benlik kavramları üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Elit cimnastikçilerin benlik saygısını ortaya koyduğu çalışmasında Suveren (1995) cimnastikçilerin spor yapmayanlara oranla daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu bulmuştur. Yegül (1999), lisede okuyan öğrencilerin benlik kavramları üzerine yaptığı çalışmasında spor yapan öğrencilerin benlik kavramlarının daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur. Doğru (2019) spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerin benlik algılarının ahlaki karar alma tutumlarına etkisini ortaya koyduğu çalışmasında sporcuların benlik algılarının yüksek olması aldıkları kararlarda ahlaki davranışlar sergilediklerini ortaya koymaktadır. Fiziksel aktivite ile benlik algısı geliştirilen çocukların

toplum içerisinde daha adil ve ahlaki davranışlar sergiledikleri ve bu yönde kararlar aldıkları düşünülmektedir. Uzel (2012), yelken yapan ve yapmayan sporcularla ilgili çalışmasında spora katılımın bireyin motor gelişimini, sosyal ve duygusal yeterlik düzeyini, ahlaki gelişimi, geleceğe yönelik beklentilerini ve benlik algılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Spor bireyi/çocuğu toplum yaşamına hazırlayan, topluma uyum sağlamasındaki yolu kolaylaştıran bir eğitim aracıdır. Toplum içerisindeki eğitsel değerlere olan katkısının yanı sıra huzurlu ve güvenli daha fazla barış, daha fazla sağlık ve daha fazla refah oluşmasında rol oynamaktadır (IOC, Fact Sheet, 2011). Bunun yanında spora katılımın çocuk ve gençlerin gelişimini olumlu etkilediğini belirten çalışmalar aynı zamanda sporun psiko-sosyal gelişimine de katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır (Coakley, 2011). Spor bireyin kendini geliştirmesine, kişisel başarıya ulaşmasına ve toplumla uyumlu bir biçimde yaşamasına destek olmaktadır. Araştırma kapsamında eğitim programına katılan çocukların benlik algıları tüm alt boyutlarında gelişim sağlamıştır. Bu durum alanyazında yer alan çalışmalarla paralellik göstermektedir. Fiziksel aktivite ve spor içerikli uygulamalı programlar çocuklara yaşayarak deneyim kazanmalarını sağladığından toplumsal hayata daha erken hazırlanmalarına da destek olduğu düşünülmektedir. Çalışma kapsamında eğitime katılan çocuklarla yapılan odak grup görüşmeleri de nicel bulguları destekler niteliktedir. Katılımcılar eğitimler sırasındaki aktiviteler sayesinde kendilerini daha iyi anlatabildiklerini, karşılaştıkları durumlarla baş edebilme yetilerinin arttığını ve bu durumun onları daha mutlu ettiğini çünkü günlük yaşantılarında da bu gelişimi fark ettiklerini belirtmişlerdir. Tutulan gözlem notlarına bakıldığında katılımcıların iletişim yetilerinin geliştiğini, arkadaşları ile daha saygılı ve net ifade edebildikleri gözlemlenmiştir. Toplum içerisinde iyi ve düzgün iletişim kurabilmek bireyin yaşadığı toplum içerisinde iyi bir vatandaş olmanın unsurlarından olduğu düşünülmektedir. Bireyin kişisel başarıya ulaşmasına, toplumla uyum içerisinde olmasına spor destek olmaktadır. IOC'nin Olimpik Değerler eğitim programının da ana hedeflerinde bir tanesi iyi bir vatandaş olmayı sağlayabilmektir. IOC'nin bu amacı ortaya koyulan çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Bu tip eğitimlerin olması katılımcılarda benlik algısının gelişimi topluma yararlı, iyi iletişim kurabilen ve sosyal beceri düzeyi yüksek bireylerin yetişmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

7.2.3. Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli işlenen beden eğitimi ve spor dersinin bilişsel kazanıma etkisi

Çalışmada 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersinin, öğrencilerin bilişsel kazanımı üzerine etkisinin test edilmesi amacıyla bu tez çalışması için geliştirilen Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT) kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan 10 haftalık eğitim programının öğrencilerin bilişsel kazanıma yönelik eğilimlerini arttırdığını göstermiştir. Katılımcıların geliştirilen eğitim programı ile kazanım sağladıkları değerlerin, olimpizmi algılamalarına, olimpiyatlar ve olimpik konularla ilgili farkındalıklarına yönelik gelişim, Olimpik Değerler Bilgi Testi (ODBT) ile ölçülmüştür.

Yapılan analizler Olimpiyat oyunları ile ilgili kavramlar, Olimpik Hareket, Modern Olimpiyat oyunları, Olimpik Değerler (mükemmellik, arkadaşlık ve saygı), Olimpiyat oyunları çeşitleri ve Paralimpik oyunlara yönelik kazanım ve özelliklerinde, zaman içerisinde eğitime katılan ve katılmayan gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin, çocukların belirtilen konularla ilgili gelişimini ortaya koymaktır. Bu noktada elde edilen araştırma bulguları Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulamasına katılan öğrenciler ile katılmayan öğrenciler arasında Olimpik Değerler, olimpik konular, Olimpik Hareket, Olimpik spor branşları ile ilgili bilişsel bir gelişim farkının olduğu ve bu konulara yönelik farkındalıklarının olduğu belirlenmiştir.

Uygulanan program sonucunda çocukların, Olimpik Değerler eğitim programı ile kendilerini eğitsel anlamda daha yeterli gördüklerini, Olimpizm düşüncesini anladıkları, olimpiyatların vermeye çalıştığı düşüncüyü öğrendikleri, Fair Play çerçevesinde oyun oynamayı, olimpik branşlara yönelik daha fazla şey öğrendikleri yönünden gelişimin ortaya konulduğu sonucuna ulaşıldığı söylenebilir.

Araştırmanın nitel bulgularının, ölçüm araçları aracılığıyla ortaya konulan bulgularla paralellik gösterdiği görülmektedir. 10 hafta boyunca tutulan gözlem notları incelendiğinde katılımcıların eğitim ilerledikçe uygulana eğitime daha istekli katıldıkları, olimpiyat oyunlarına dair yeni bilgilere daha açık, olimpik branşları yaz ve kış oyunları olarak öğrendikleri, ortaya koydukları davranışlarla Olimpik Değerleri anladıkları ve içselleştirdiklerine yönelik bir gelişim ortaya koymaktadır. Odak grup görüşmelerinde katılımcıların söylemlerine bakıldığında, katılımcılar oyun yolu ile öğrenmenin çok güzel, eğlenceli ve kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra olimpik konulara karşı farkındalıkları arttığını, yanlış bildikleri bilgileri doğrularını

öğrenerek üzerine yeni bilgilere de sahip olduklarının altını çizmişlerdir. Yaşayarak yaparak öğrenmenin daha kalıcı olduğunu belirterek eğitimler sırasında öğrendiklerini sosyal yaşantılarında arkadaşlarına öğretebileceklerini böylece bilgi zincirinin kurulabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcılar Paralimpik oyunlarla ilgili pek bir bilgi sahibi olmadıklarını eğitimler sayesinde Paralimpik oyunlar ve engellilere yönelik farkındalıklarının geliştiğini belirtmişlerdir. Tüm bu sonuçlar bize uygulamalı program ve projelerin önemini belirtirken, eğlenerek öğrenmenin daha akılda kalıcı olduğu sonucunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu durum odak grup görüşmelerinin ve tutulan gözlem notlarına ilişkin bulguların, ölçüm araçlarından elde edilen bulgular ile aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle; araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

7.2.4. Geliştirilen programın etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisinde etkililiğinin öğretmen görüşleri ile değerlendirilmesine ilişkin tartışma

Bu tez çalışmasında veri çeşitlemesi amacıyla yapılan öğretmen görüşmeleri ile; Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi uygulama programının etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğinin öğretmen görüşleri ile ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yönelik tartışma iki başlık halinde yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görüşleri ile programın etkililiği ve sürdürülebilirliğine ilişkin görüşleri “Programın Etkililiği” ana teması etrafında 2 alt temada toplanmıştır. Oluşturulan temalar ayrı başlıklar altında yorumlanmış ve tartışılmıştır.

7.2.4.1. Katılımcıların gelişimine etkisi

Çalışmada 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersinin, eğitim programının etkililiğini ve sürekli eğitim sistemi içerisindeki yerinin belirlenmesi için katılımcı sınıfların beden eğitimi ve spor dersi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda “katılımcıların gelişimine etkisi” teması ortaya çıkmıştır.

Katılımcılar uygulamaya katılan çocuklarda gözle görülür bir gelişimin olduğunu gördüklerini, olimpik ve toplumsal değerler konusunda birçok bilgiye sahip olduklarını ve bu öğrenim sürecinde rol modelin önemli etkisinin olduğuna vurgu yapmışlardır. Karaboğa (2019) bireyin gelişiminin ileriki dönemlerde hayal kurma, taklit etme davranışları yerini rol model almaya bıraktığını belirterek, bir öğretim sürecinde model sunmanın bireye bilgi, beceri ve bir davranış öğretmek ve kişiyi öğrenmeye motive eden bir unsur olduğuna vurgu yapmıştır. Katılımcılar çocuklar için hayalin dışında gözle gördükleri ve beğendikleri şeyleri ve kişileri kendilerine

feyz aldıklarının bu nedenle de gerek dersi veren öğretmenin gerekse örnek gösterilen sporcunun çocuklar tarafından rol model alınacağıının unutulmaması gerektiğinin altını çizmişlerdir. Program süresince kullanılan örnek sporcular çocuklar tarafından beğenilen ve onlar gibi başarılı olma isteğinin oluştuğunu belirten katılımcılar rol model kullanımının etkili bir yöntem olduğuna vurgu yapmışlardır. Buradan yola çıkarak sporu bir araç olarak kullanan eğitim programının etkili olduğunu ve çocukların gelişiminde önemli katkılar sunduğu düşünülmektedir.

Katılımcılar eğitim içeriğinin zengin olduğunu, iyi hazırlanmış ve programlanmış olduğunu, fiziksel aktiviteyi kullanarak bir içeriğe sahip olduğundan çocukların sıkılmadan katıldığını bu sayede de dersi sonuna kadar dikkatleri dağılmadan dinlediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcılar diğer derslerin öğretmenleri ile yapılan toplantılarda çocukların derslerin işlenişinde eğitime katılan çocukların programda öğrendikleri örnekleri kullanarak derslere katıldıklarını belirterek, eğitim programının sadece değer kazanımına etkisinin olmadığını aynı zamanda temel eğitime de katkı sağladığına vurgu yapmışlardır. Katılımcıların bu söylemleri IOC'nin eğitim materyali olarak sunduğu Olimpik Değerler Eğitim Programının (ODEP) amaçlarından olan olimpik ve toplumsal değerlerin kazanımının yanı sıra her şekilde çocuk ve gençlerin gelişimine katkı sağlamak amacı ile örtüştüğü görülmektedir (IOC, OVEP KIT, 2016).

Genç nesillerin eğitilmesinde sporu bir araç olarak kullanan ODEP bireylere olimpik farkındalık aracılığı ile evrensel prensiplerin altını çizen bir değer eğitim ile bir toplum tasarlamayı amaçlamıştır (IOC, OVEP KIT, 2016). Katılımcı görüşleri ODEP'in ortaya koyduğu amacı ile paralellik göstermektedir. Katılımcılar eğitim programının uygulamaya karılım sağlayan çocukların olimpik farkındalıklarının geliştiğini, değerler eğitiminin çocukların olaylara bakış açısını değiştirdiğini daha hümanist ve adil yaklaşımlar sergilediklerini eğitim sayesinde bilişsel bir gelişimin oluştuğunu belirtmişlerdir. Araştırmada geliştirilen ve uygulanan eğitim programının çocukların gelişiminde etkili olduğunu ve değer eğitimi için sürdürülebilir bir sistem içerisine entegre edilmesinin barış dolu ve daha güzel bir dünya/toplum için önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

7.2.4.2. Sürekli eğitim sisteminde ODEP

Katılımcılar uygulanan 10 haftalık Olimpik Değerler Eğitim Programı temelli beden eğitimi ve spor dersi eğitim programının etkili olduğu ve çocuklar üzerinde gelişim sağladığını belirterek sürekli eğitim sistemi içerisine entegre edilmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılar programın çocuklarda saygı bilincini geliştirdiğini, bu gelişimi uygulamalı bir programlar çocukların yaşayarak öğrenmelerini sağladığının altını çizmişlerdir. Katılımcılar çocukların deneyimleme yöntemi ile öğrenim süreci empati duygularının gelişimini sağladığını, bunun yanı sıra katılımcılara sunulan bu deneyimleyerek öğrenme süreci kişilik gelişimlerine de katkı sağladığını ve daha özgüvenli davranışlar sergilediklerine vurgu yapmışlardır. Çocuklarda karakteristik ve akademik gelişimin altını çizen katılımcılar sürekli eğitim sistemi içerisinde bu tarzda eğitimlerin olması ile daha sağlıklı ve bilinçli, kendi toplumsal değerlerine önem veren yani toplum bilinci olan nesillerin eğitilmesinde önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Araştırmanın bu aşamasındaki katılımcı söylemleri, çocuk ve gençleri ahlak, etik, disiplin, saygı, paylaşım ve fair play gibi insani değerlerin kazandırılması gibi amaçları olan Olimpik Değerler Eğitim Programının örtüştüğü görülmektedir. Katılımcı görüşleri göstermektedir ki çocukların program aracılığı ile sağladığı gelişimde uygulanan aktivite ve oyunların etkisinin olduğudur. Çünkü sportif aktivitelerin ile bireyin hoş zaman geçirmesi, zevk alması, stresini azaltması ve kötü alışkanlıklardan da uzak kalmalarını sağlamak gibi özellikleri vardır (Öztürk, 2018; IOC Fact Sheet, 2011). IOC ODEP ile bu özellikleri kullanarak barış, kardeşlik, dayanışma, şiddetsizlik, hoşgörü ve adalet ideallerini destekleyerek, iyi vatandaş olmanın yanında sosyal bağları da güçlendirmeye çalışmaktadır (Öztürk 2018; IOC, OVEP KIT 2016; IOC, 2021-a). Araştırma kapsamında ODEP'ten esinlenerek hazırlanan eğitim programının etkili bir program olduğu ve değer kazanımına önemli katkılar sunduğu söylenebilir.

7.2.5. Sonuç ve öneriler

7.2.5.1. Sonuçlar

Bu tez çalışmasının ikinci aşamasında, Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi programının; bilişsel, psikolojik ve değer kazanımına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Katılımcıların değer kazanımında “Arkadaşlık” değerine yönelik farklılığı belirlemek amacıyla kullanılan hoşgörü eğilim ölçeği ve alt boyutları (değer kabul ve empati) ve Portre değerler ölçeği iyilikseverlik ve evrenselcilik alt boyutları verilerine bakıldığında 10 haftalık Olimpik Değerler eğitimi sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerde “Arkadaşlık” değerine yönelik anlamlılık düzeyinde artış bulunmuştur.

2. Katılımcıların değer kazanımında “Saygı” değerine yönelik farklılığı belirlemek amacıyla kullanılan Portre değerler ölçeği uyma, güvenlik ve geleneksellik ile saygılı olma eğilim ölçeğine ilişkin veriler incelendiğinde 10 haftalık Olimpik Değerler eğitimi sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerde “Saygı” değerine yönelik anlamlılık düzeyinde artış bulunmuştur.
3. Katılımcıların değer kazanımında “Mükemmellik” değerine yönelik farklılığı belirlemek amacıyla kullanılan Portre değerler ölçeği güç, başarı, hazcılık, özyönelim ve uyarılım alt boyutları verilerine bakıldığında 10 haftalık Olimpik Değerler eğitimi sonrasında deney grubunda yer alan öğrencilerde “Mükemmellik” değerine yönelik anlamlılık düzeyinde artış bulunmuştur. Katılımcıların psikolojik kazanımını belirlemek amacıyla kullanılan Çocuklar için benlik algısı profili ölçeği 10 haftalık Olimpik Değerler eğitim programı temelli beden eğitimi ve spor dersi uygulaması sonrasında ölçeğin tüm alt boyutları olan; eğitsel yeterlilik, sosyal kabul, atletik yeterlilik, fiziksel görünüm, davranışsal yönelim ve genel öz değerinde arttığı bulunmuştur.
4. Katılımcıların bilişsel kazanımını belirlemek amacıyla kullanılan Olimpik Değerler bilgi testinde (ODBT) 10 haftalık Olimpik Değerler eğitimi uygulaması sonrasında deney grubunun Olimpik Değerler bilgi düzeyinde artış bulunmuştur.
5. Katılımcıların Olimpik Değerler eğitimi öncesi ve sonrasında deney ve kontrol grubunda yer alan tüm ölçüm araçlarına ilişkin kız ve erkek öğrencilerin verileri incelendiğinde Portre değerler ölçeği “güç” alt boyutu hariç bir farklılık bulunmamıştır. Güç alt boyutunda erkek öğrencilerin lehine anlamlılık düzeyindeki artış bulunmuştur.
6. Nicel araştırma bulgularını takiben yapılan odak grup görüşmeleri sonuçlarına göre değer kazanımında “Arkadaşlık değerine” yönelik katılımcı görüşleri “birlik beraberlik”, “hoşgörülü olma”, “bireye empati”, “eşitlik”, “yardımlaşma”, “paylaşmayı öğrenmek” ve “engelli bireye empati” olarak belirlenmiştir.
7. Nicel araştırma bulgularını takiben yapılan odak grup görüşmeleri sonuçlarına göre değer kazanımında “Mükemmellik değerine” yönelik katılımcı görüşleri “kazanmak değil katılmak”, “çaba göstermek”, “kendini gerçekleştirme (Olimpizm)” ve “daha iyiye ulaşma” olarak belirlenmiştir.
8. Nicel araştırma bulgularını takiben yapılan odak grup görüşmeleri sonuçlarına göre değer kazanımında “Saygı değerine” yönelik katılımcı görüşleri “bireye saygı”, “fair play”, “kendine saygı”, “kurallara saygı”, çevreye saygı” ve rakibe saygı” olarak belirlenmiştir.

9. Nicel araştırma bulgularını takiben tutulan gözlem notlarının sonuçlarına göre “Program kazanımları” teması etrafında “arkadaşçıl yaklaşım”, “rakibe bakış”, “hakeme bakış”, “çaba göstermek”, “olimpiyat ruhu”, “hırslılık”, “hoşgörülülük”, “kaybetmeyi kabullenme” ve “kazanmak değil katılmak” olarak belirlenmiştir.
10. Geliştirilen eğitim programının etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğinin ortaya konulduğu öğretmen görüşmeleri sonuçlarına göre; programda katılımcıların olimpiik konulara ilişkin farkındalık sağlaması, temel eğitime katkı sağlaması, değer eğitiminin önemine vurgu yapması ve rol modelin önemini içeren bir öğretim süreci sağlamasından dolayı “katılımcıların gelişimine etkisi” teması ortaya çıkmıştır.
11. Geliştirilen eğitim programının etkililiği ve sürekli eğitim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğinin ortaya konulduğu öğretmen görüşmeleri sonuçlarına göre; programda katılımcılara öz farkındalık, kişilik gelişimi, özgüven, deneyimleyerek öğrenmenin zevki ve keşfetmeye olan ilginin artması, saygı bilincinin oluşması ve değer eğitimin önemini içeren bir öğretim süreci sağlamasından dolayı “sürekli eğitim sisteminde ODEP” teması ortaya çıkmıştır.

7.2.5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarında yola çıkarak öneriler sunulmuştur.

1. Çalışmanın uygulaması İstanbul Pendik bölgesinden kontrol ve deney gruplarının yer aldığı üç okulla sınırlandırılmıştır. Eğitim programının daha büyük bir örnekleme ve farklı illerden katılımcılara ulaşılması programın kazanımları açısından faydalı olabilir.
2. Çalışmanın uygulama kısmı Covid-19 döneminde yürütüldüğü için eğitim programı çevrimiçi sisteme uyarlanmıştır. Programın örgün öğretimde yüz yüze yürütülmesi kazanımların daha fazla olacağından yüz yüze eğitim döneminde uygulanması önemli görülmektedir. Bu şekilde geliştirilen programın etkililiğinin sınanmasını daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.
3. Çalışmada Olimpik Değerler kazanımlarını ölçen bir ölçüm aracı olmamasından kaynaklı olarak farklı ölçüm araçları ile kazanımlar belirlenmeye çalışılmıştır, kullanılan ölçüm araçlarının iyi işlediği Olimpik ve toplumsal değerlerle ilgili kazanımları ortaya koyduğu görülmektedir. Daha sonraki çalışmalarda Olimpik Değerler ölçeği geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
4. Geliştirilen programın çocuklarda değer kazanımında önemli rol oynadığı görülmektedir. Bu ve benzer programların okul müfredatlarının içerisinde işlenmesi

toplumsal olarak daha bilinçli ve birçok duruma farkındalığı olan bireylerin yetişmesinde önemli olduğu düşünülmektedir.

5. Araştırma içerisinde geliştirilen eğitim programının çocuklar için olimpik ve toplumsal değerlerin kazandırılmasında işlevsel olduğu görülmüş bir programdır. Bulunulan ortam, kültür ve normlara göre uyarlama yapmaya, içeriğindeki spor branşlarını ve eğitsel oyunları değiştirmeye imkan sunduğundan eğitmene geniş bir uygulama imkanı sunmaktadır. IOC'nin eğitim materyali olan Olimpik Değerler Eğitim Programı çocuk ve gençlerin karakter gelişimine dokunan geniş bir yaş skalasına hitap edebilen bir materyaldir. Bu bağlamda geliştirilen eğitim programı farklı yaş grupları için bireyin karakter gelişimi ve ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim içeriklerinin geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.
6. Çalışma deneysel bir çalışma olmasından dolayı tez çalışmasının bu bölümünde uygulamaya dahil olan sınıfların (iki sınıfın) beden eğitimi ve spor öğretmenleri dahil edilmiştir. Bu durum eğitim programının sürekli eğitim sistemi içerisinde yer alması gerektiğini genelleyebileceğimiz bir sayı değildir, bu yüzden daha geniş çalışma gruplarına uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

7.3. Genel Sonuç

Bu bölümde tez çalışmasının aşamalarından elde edilen bulgularının sentezlenerek yorumlandığı genel sonuçlara ve araştırmanın sonucunda teoriye ve uygulamaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

IOC ODEP ile gelişmekte olan ülkelerdeki çocuklar ve gençler için hayat boyu öğrenmeyi, eğitimi kavramsallaştırmayı ve değer temelli gelişimi destekleyen program, gelişen becerilerin yaşam boyu kullanılmasını ve günlük yaşama aktarılmasına odaklanan Olimpik Eğitim programlarını düzenlemeyi ve uygulamayı amaçlamaktadır (International Olympic Committee, 2019). Bu yüzden pilot projeler yürütmüş ve gelişmekte olan bölgeler başta olmak üzere uygulamaları desteklemiştir. (OVEP Progress Report: 2005- 2010, 2011). Şu ana kadar IOC'nin desteği ve bilgisi ile ODEP ve Olimpik Eğitim ile ilgili 21 proje gerçekleştirildiği görülmektedir (International Olympic Committee, 2021-a). Fakat bu çalışmalarda programlara katılan çocuk ve gençlerin eğitimlerin öncesi ve/veya sonrasında program kapsamında değişimlerinin işlenmediği görülmektedir. Bu doğrultuda, bu araştırma ile Olimpik Değerlerin bilişsel gelişimini değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı ortaya koymak, Olimpik Değerler eğitim programının bireyde değer, psiko-sosyal ve bilişsel kazanımına etkisini ortaya koymak

amacıyla bir eğitim programı geliştirmek uygulamak ve bireye sağladığı değer kazanımlarını çeşitli ölçüm araçları ile belirlemek ve geliştirilen eğitim programının sürekli eğitim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda araştırmaya konu edilen olimpiik konulara ilişkin bilişsel değerlendirmesini sağlayan ölçüm aracının bulunmaması nedeniyle Aşama I kapsamında Olimpiik Değerler Bilgi Testi (ODBT)'nin 5. sınıf öğrencileri için geliştirme çalışması yapılmıştır. Yapılan test geliştirme aşamaları ve analizleri sonucunda 5. sınıf öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymuştur. Olimpiik Değerler Bilgi Testi'nin Olimpiik Eğitim ve Olimpiik Değerler eğitimi alan yazınında; olimpiik konulara yönelik bilgi düzeyine dair yetkinliklerinin değerlendirilmesine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olması ve Türkçe alan yazına kazandırılması açısından öneme sahiptir.

5. sınıf öğrencileri için Olimpiik Değerler Bilgi Testi'nin geliştirme çalışmasının yanında Aşama II kapsamında Olimpiik Değerler eğitim programının kazanımlarının ortaya konulması için ODEP temelinde geliştirilen beden eğitimi ve spor dersi eğitim programı geliştirilmiş ve uygulanmış, uygulanan programın çocuklar üzerindeki değer bilişsel ve psikolojik kazanımları; Aşama II'te ise geliştirilen ve uygulanan eğitim programının sürekli eğitim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi incelenmiştir.

Araştırma kapsamında yürütülen Aşama II'de ortaya konulan bulgular ile Olimpiik Değerler Eğitim Programı temelli geliştirilen eğitim programına dahil olan çocukların eğitim almayanlara göre eğitim süresince elde ettikleri bilgilerin tüm ölçüm araçlarının analiz sonuçları yüksek oranda gelişim sağlandığını saptanmıştır. Bu gelişim hem odak grup görüşmeleri hem de nicel araştırma bulguları ile ortaya koyulmaktadır ki uygulamaya katılan öğrencilerin Olimpiik Değerleri anladığı ve bu konuda farkındalığının arttığı sonucunu ortaya koymaktadır. Ortaya koyulan bu gelişim, olimpiik (arkadaşlık, saygı ve mükemmellik) ve toplumsak değerlerinin verilen bilgilerle geliştiğı, bireyin değer kazanımında ortaya koyulan eğitim programının etkili olduğunun bir kanıtıdır. Eğitim programı boyunca öğrencilerin aktif bir şekilde derslere katılmaları ve sonucunda ortaya çıkan gelişim uygulamaya pozitif bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Uygulama sonucunda kız ve erkek öğrencilerin gelişimleri arasında bir farklılık tespit edilmemiştir, bu sonuç eğitim programının cinsiyet fark etmeksizin tüm katılımcılara eşit yaklaşımda bulunduğu ve eşit koşullar sunduğunu göstermektedir. Görüşmelerde katılımcıların çok eğlendikleri ve çok bilgi sahibi oldukları, farkındalıklarının arttığı yönünde bulgular görülmüştür. Bu durum öğretmen görüşmelerinde de ortaya koyulmuştur. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler, eğitim programının sürekli eğitim

sistemi içerisinde yer alması için sporun eğitim aracı olarak kullanılmasının gelecek nesillerin eğitilmesindeki önemi belirlenmiştir. Aşama II ve ve veri çeşitlemesi için yapılan öğretmen görüşmeleri sonucunda elde edilen bulgular birleştirildiğinde çocukların Olimpik Değerlerle ilgili kazanımlarının sporun hem eğlendiren hem öğretici yapısından kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, ortaya çıkan bu sonuçlar bize geliştirilen Olimpik değerler temelli beden eğitimi ve spor dersinin araştırma hedefleri ile doğru orantılı olarak işlediğinin bir kanıtıdır. Bu bağlamda çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar Olimpik Değerler Eğitim Programı temelinde oluşturulan beden eğitimi ve spor dersinin bireye toplumsal, kültürel ve Olimpik Değerin öğretilmesinde büyük bir katkısının olduğu, bunun yanı sıra sporun eğitim aracı olarak kullanılmasının çocuklarda deneyimlemeyi, uyumu, empatiyi, daha iyiye ulaşmayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı ve saygıyı öğretmede önemli bir nokta olduğunu göstermiştir.

8. KAYNAKLAR

- Akari, Ö. F. (2019). *Değerler eğitimi açısından spor* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. Kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer eğitimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 17(2), 403-414.
- Akbulut, H. İ., ve Çepni, S., (2013). Bir üniteye yönelik başarı testi nasıl geliştirilir?: İlköğretim 7. sınıf kuvvet ve hareket ünitesi. Amasya Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 18-44.
- Akinal, B. (2013). *Aile ortamı dışında yetişen çocuklarda ahlaki gelişim* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Aköz, T. (2018). *Beden eğitimi ve spor derslerinde verilen değerler eğitiminin öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi) Ankara Üniversitesi.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde “yardımseverlik” değerinin etkinlik temelli eğitimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Aktepe, V., (2015). 5. sınıf öğrencilerinin sorumluluk değerinin geliştirilmesine yönelik bir performans görevi uygulaması. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1511-1534.

- Akyol, Ş. (2010). *İlköğretim 6. sınıf türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi temasının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Allison, L. ve MacLean, R. (2012). There's a deathless myth on the close tonight: Reassessing rugby's place in the history of sport. *The International Journal of The History of Sport*, 29(13), 1866-1884 <https://doi.org/10.1080/09523367.2012.708612>.
- Alpay, N. (2021). Sporun Yaygınlaşmasının gelişmeye etkileri: Bir inceleme. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 33-44.
- Altunsoy, Y. ve Başçı-Namlı, Z. (2021). Duygu ve düşüncelere saygı değerinin etkinlik temelli öğretiminin saygı eğilimine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), 305-335. <https://doi.org/10.34234/ded.959194>.
- Aracı, H. (1999). *Öğretmen ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Bağırhan Yayınevi. Ankara.
- Argandona, A. (2023). Fostering values in organization. *Journal of Business Ethics*, 45, 15-28.
- Arslantaş, B. (2006). *İlköğretim 4. sınıf beden eğitimi dersi futbol temel becerilerinin disiplinlerarası öğretim yaklaşımına göre öğretiminde model bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Aslan, S. (2007). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile yardımseverlik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 163-175. <https://doi.org/10.17679/inuefd.306509>.
- Aslan, S. ve Aybek, B. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin çokkültürlü eğitime dayalı olarak uygulanan etkinlikler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(1), 58-82.

- Aşçı, F. H., Gökmen, H., Tiryaki, G. ve Öner, U. (1993). Liseli erkek sporcuların ve sporcu olmayanların benlik kavramları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 34-43.
- Aşçı, F. H. (2004). Fiziksel benlik algısının cinsiyet ve fiziksel aktivite düzeyine göre karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 39-48.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlı. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Atılğan, H., Kan, A. ve Aydın, B. (2018). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ed. Doç. Dr. Hakan Atılğan, (11. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Aypay, A., Dereli, E. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve işbirliği yapma karakterlerinin insani değerlerini yordaması ve bu özelliklerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1249-1270.
- Bardi, A., Schwartz, S.H. (2003). Values and behavior: Strength and structure of relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(10), 1207-1220.
- Barrier-Ferreira, J. (2008). Producing commodities or educating children? Nurturing the personal growth of students in the face of standardized testing. *Clearing House, Taylor & Francis, Ltd.*, 81(3), 138-140.
- Bartel, N., P. ve Reynolds, W., M. (1986). Depression and self-esteem in academically gifted and nongifted children: A Comparison study. *Journal of School Psychology*, 24, 55-61.
- Baydar, P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler programında belirlenen değerlerin kazanım düzeyleri ve bu süreçte yaşanan soruların değerlendirilmesi* (Yüksak lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Baykul, Y. (2015). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması* (3. Basım). Pegem Akademi, Ankara.

- Bektaş-Öztaşkın, Ö. ve İçen, M. (2015). Ortaokul öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile demokrasi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 39-56.
- Bencik, S. (2006). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmelliyetçilik ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Beutler, I. (2006). *Report on the international year of sport and physical education 2005*, United Nations, Geneva.
- Binder, Deanna L. (2005). *Teaching olympism in schools: Olympic education as a focus on values education 2005*. International Chair in Olympism (IOC-UAB). https://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2010/181092/binder_eng.pdf
- Boyacı, M. ve Ersever, O. G. (2017). Hoşgörü eğilimi geliştirme programının 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü ve zorbalık düzeylerine etkisi. *Eğitim ve Bilim, Türk Eğitim Derneği*, 42(189), 167-182.
- Bozdağ, İ. (2022). *Beden eğitimi yoluyla seçili öğretim modellerinin ve uyarlanmış etkinliklerin öğrencilerin değer algıları ve bilişsel duyuşsal alan gelişimlerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Bozkurt, E. (2017). *Çocuk oyunları ile değerler eğitimi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Camire, M., ve Trudel, P. (2010). High school athletes' perspectives on character development through sport participation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(2), 193- 207.
- Campbell, A. (2011). *A creative arts-based approach to using children's rights as a vehicle for tolerance education at the senior elementary school level* (Doktora tezi). Lakehead University Faculty of Education.
- Casas, F., Figuer, C., Gonzalez, M., ve Malo-Cerrato S. (2007). The value adolescents aspire to, their wellbeing and the values parents aspire to for their children. *Social Indicator Research*, 84, 271-290.

- Chongruksa, D., Prinyapol, P., Wadeng, Y. ve Padungpong, C. (2010). Storytelling: program for multicultural understanding and respect among Thai-Buddhist and Thai-Muslim students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 282-288.
- Coakley, J., (2011). Youth sports: What counts as "positive development?". *Journal of Sport and Social Issues*, 35, 306-324.
- Cohen, J. (2006). Social, emotional, ethical, and academic education: Creating a climate for learning, participation in democracy, and well-being. *Harvard Educational Review*, 76(2), 201-237.
- Cohen, J. (2007). Evaluating and improving school climate. *Independent School*, 67(1), 18-26.
- Creswell, J., W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. USA: Sage Publications.
- Creswell, J., W., (2008). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Crocker, P. R. E., Eklund, R. C. ve Kowalski, K. C. (2000). Children's Physical Activity And Physical Self-Perceptions. *Journal of Sport Sciences*. 18, 383-394. <https://doi.org/10.1080/02640410050074313>
- Çalışkan, H. ve Sağlam, H. İ. (2012). Hoşgörü eğilim ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(2), 1431-1446.
- Çam, Z., Çavdar, D., Seydooğulları, S. Ve Çok, F. (2012). Ahlak gelişimine klasik ve yeni kuramsal yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1211-1225.
- Çoknaz, D., Atalay Noordegraaf, M., Güler, L. ve Yoruç Çotuk, M. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7(1), 1264-1284.

Demirhan, G. (2014). Sportif değerler ve eğitimi. *Toplum ve Hekim*, 29(5), 351- 355.

Deveci, A., ve Yıldız, M. (2022). Beden eğitimi retmenlerinin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde değer beklentilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 53-80.

Di Bartolomeo, G. ve Papa, S. (2019). The effects of physical activity on social interactions: The case of trust and trustworthiness. *Journal Sports Economics*, 20(1), 50–71. <https://doi.org/10.1177/1527002517717299>

Dilmaç, B. (2006). *Fen lisesi öğrencilerine insani değerler eğitimin verilmesi ve insani değerler lği ile sınanması* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi.

Doğan, M. (2021). *Beden eğitimi ve oyun dersinde ocuk oyunları ile değerler eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi.

Doğru, E. (2019). *Spor yapan ve yapmayan ortaokul ğrencilerinin benlik algısının ahlaki karar alma tutumlarına etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). T.C. Balıkesir Üniversitesi.

Edling, S. (2012). The paradox of meaning well while causing harm: a discussion about the limits of tolerance within democratic societies. *Journal of Moral Education*, 41(4), 457-471, <http://dx.doi.org/10.1080/03057240.2012.677609>

Efek, E. (2022). 12 haftalık fiziksel aktivite programının ortaokul ğrencilerinin empati becerisi düzeyine etkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 38-51 <https://doi.org/10.38021/asbid.1069788>

Eisenberg, N., Eggum, N.D. ve Giunta, L.D. (2010). Empathy-related responding: Associations with prosocial behavior, aggression, and intergroup relations. *Social Issues and Policy Review*, 4, 143-180. <https://doi.org/10.1111/j.1751-2409.2010.01020.x>

Engin, G., (2014). *Türkçe ve beden eğitimi ğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği* (Doktora tezi). anakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

- Erdem Zengin, E., (2014). *Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erken, M., (2019). *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi*, (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Ersoy, A. (2016). Dördüncü sınıf öğrencilerinin hoşgörü algısı ve deneyimleri: Bir Fenomenolojik Araştırma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 454-473. <https://doi.org/10.17860/efd.31740>
- Felmlee, D. ve Muraco, A. (2009). Gender and friendship norms among older adults. *Research on Aging*, 31(3), 318-344.
- Gau, L. S., ve James, J. D. (2013). A ten-value-type framework associated with spectator sports: A qualitative inquiry. *Sage Journal*, 3(2), 1-13. <https://doi.org/10.1177/2158244013485580>
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM spss statistics 23 Step by Step*, Taylor & Francis.
- Genç, S. Z. (2020). *Karakter ve değer eğitimi içinde değerler: Temel kavramlar*. Genç, S. Z. ve Beldağ, A. (Ed.) <https://doi.org/10.14527/9786052416150>
- Genç, S. Z. ve Beldağ, A., (2020). *Karakter ve değer eğitimi farklı bakışlar örnek etkinlikler*. (2. Baskı), Pagem Akademi, Ankara.
- Gilbert, K. ve Bennett, W. (2012). Sport, peace and development. *Sport and Society series*, Common Ground Publishing.
- Gillespie, L. B. (2011). Exploring the how and why of value orientations in physical education teacher education. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(9), 22- 38.

- Güler, N. (2017). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (10. Baskı), Pagem Akademi, Ankara.
- Gültekin, F. (2007). *Tarih I dersinde işe koşulabilecek değer öğretiminin yeni yaklaşımlarının öğrencilerin hoşgörü değeri anlayışlarının gelişimine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Gümüş, S. (2017). *Değerler eğitimi bağlamında ayül akal'ın çocuk romanlarının analizi* (Yüksek lisans tezi) Marmara Üniversitesi.
- Güneş, A. (2015). Manevi-insani değerler eğilim ölçeği (MİDÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41/8), 1354-1360.
- Güzel, P., (2011). *Herkes için spor anlayışı çerçevesinde olimpiik dayanışma programlarının uygulamaları ve olimpiik değerlerin incelenmesi* (Doktora tezi). T.C. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Güzel, P. ve Özbey, S. ve Noordegraff, M. A. (2012). Olimpiik eğitimin yaygınlaştırılmasında üniversite oyunlarının etkileri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 296-321.
- Güzel, P. ve Özbey, S. (2009). Olimpiik eğitim programlarına genel bakış: “ioc 46. uluslararası genç katılımcılar oturumu, olympia. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 886-898. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v6i1.731>
- Hasançebi, B., Terzi, Y., ve Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 224-240. <https://doi.org/10.17714/gumusfenbil.615465>
- Hasta, D. ve Güler, M. E. (2013). Saldırganlık: kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 64-104, https://doi.org/10.1501/sbeder_0000000051
- Hill, B, V. (2004). Values education in schools: Issues and challenges. *Primary & Middle Years Educator*. 2(2), 2-12.

Hsu, L. (2000). *Olympism: A Dead Ideal and a western product?*. Fifth International Symposium For Olympic Research “Bridging Three Centuries: Intellectual Crossroads and the Modern Olympic Movement”. s. 249-256.

Hunterformer D. J. (2001). Olympism for the Twenty First Century, New Life to a Timeless Philosophy. *The Sport Journal*, 4(1), 1-4.

Independent, (2015) <http://www.independent.co.uk/sport/olympics/britains-first-olympian-1044188.html>, 10 Mart 2015’te erişildi.

International Olympic Academy. (1999). *Olympic Education in the Global Age: Perspectives and Advantages*. IOA Report on the IOA’s Special and Seminars, s. 464-478.

International Olympic Committee (IOC) (2011). OVEP KIT-Fact Sheet. *Development through sport*.

International Olympic Committee (IOC) (2014). *Sport, Culture and Education Report 2008*.http://www.olympic.org/Documents/Conferences_Forums_and_Events/Sport_Culture_and_Education/Progress_Report-Final_2008-eng.pdf, 10 Şubat 2014’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC) (2016). *The Fundamentals of Olympic Values Education: A Sports-Based Programme*, 2nd Edition, OVEP Kit, International Olympic Committee, Department of Public Affairs and Social Development through Sport, Lausanne, Switzerland.

International Olympic Committee (IOC), *Olympic Education Value Programme*.
<https://www.olympic.org>, IOC, 02 Mayıs 2018’de erişildi.

International Olympic Committee Resmi sitesi, <https://www.olympic.org/singapore-conferences-young-singapore-ambassador-programme>, 25.Ekim 2019’da erişildi.

International Olympic Committee (IOC) (2021), *Olympic Charter*. Published by the International Olympic Committee. <https://olympics.com/ioc/olympic-charter>

International Olympic Committee (IOC), *Sport and Active Society*, International Olympic Committee, Sport and Active Society Commission, <https://olympics.com/ioc/sport-and-active-society>, 11Ekim 2021’de erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Olympic Values Education Programme*, <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-education-programme>, 28 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee, *OVEP Geçmiş Projeler*, <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives>, 20 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Australia / a.s.p.i.r.e. School Network*. <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives/australia-aspire-initiatives>, 28 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Canada / Canadian Olympic School Program*. <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives/canadian-olympic-school-programme>, 28 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Burundi / 2005 Olympic and Sports Education Project*. <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives/burundi-olympic-sports-education-project>, 28 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Dominique / Olympic values and culture: summer camp*. <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives/dominique-olympic-values-and-culture-summer-camp>, 28 Ocak 2023’te erişildi.

International Olympic Committee (IOC), *Turkey / Sports, culture and Olympic Education programme*. <https://olympics.com/ioc/education/olympic-values-and-education-program/past-initiatives/turkey-sports-culture-and-olympic-education-programme>, 28 Ocak 2023’te erişildi..

Izgar G. (2013). *İlköğretim okulu 8. sınıf öğrencilerine uygulanan değerler eğitimi programının demokratik tutum ve davranışlarına etkisi* (Doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.

İşler, H. (2001). *Beden eğitimi ve spor bilgileri el kitabı*. Lazer Ofset, Niğde.

Jones, H. (2004). A research-based approach on teaching to diversity. *Journal of Instructional Psychology*, 31(1), 12-19.

Kabakçı, S. (2018). *7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören kırsal kesim ve kentlerde yaşayan ortaokul öğrencilerinin fiziksel benlik algılarının karşılaştırılması*, (Yüksek lisans tezi). T. C. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Kalın, Z. T. ve Nalçacı, A. (2017). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 293-304.

Kapıkıran, N. A. ve Gündoğan, A. (2016). Çocuk değerlerinin ölçülmesi: portre değerler ölçeğinin türkçe'ye uyarlanması 2016. *Ege Eğitim Dergisi*, (17)2, 620 – 639

Karademir, T., Türkçapar, Ü., Ulucan, H. ve Bahadır, Z., (2013). Haltercilerde benlik saygısı ile yaşam doyum ve vücut benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(3), 285-294.

Karma, E. H. ve Kahil, R., (2005). The effect of “Living values: An educational program” on behaviors and attitudes of elementary students in a private school in lebanon, *Early Childhood Education Journal*, 33(2), 81-90. <https://doi.org/10.1007/s10643-005-0028-0>

Karakoç, F. Y. ve Dönmez, L. (2014). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler, *Tıp Eğitimi Dünyası*, 3(40), 39-49.

Karaboğa, M. T. (2019). Lise öğrencilerinin rol model tercihlerine ilişkin bir çalışma. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 15(2), 363 – 391. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.537859>

- Karakullukcu, O. F., ve Yildiz, O., (2020). Value perceptions of national boxers that study at physical education and sports department of universities. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 153-160.
- Karaşahinoğlu, T. (2022). *Olimpik eğitim programları ve mülteciler için sosyal uyum ve sosyal sermaye inşası* (Doktora tezi) Gazi Üniversitesi.
- Kasap, H. (2013). *Spor Kültürü oluşmasında beden eğitimi öğretmenliğinin önemi ve katkıları*.http://www.sporbilim.com/dosyalar/3_B_E_S_O_O_E_S_K_S_Paneller.pdf, 8 Şubat 2013'te erişildi.
- Kasap, H., Kemertaş, İ., ve Nalbant, S. (2018). *Eğitimde ve spor eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kerr, D. (2003). Researching citizenship at national, regional and international level: frames of reference, findings and debates, L. Gearon (Ed.), *Learning to teach citizenship in the secondary school*. (3. Baskı, s. 573-600) Routledge Falmer, New York.
- Kılıç, S. (2009). *Ölçümlerin uyumluluğu ve tiptaki uygulamaları* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Kılıç, H., Yılmaz, S. ve Şahin, İ. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkında farkındalığı. *Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 20(2), 51-58.
- Kıral, E. (2018). Kayıp giden bir değer: saygı. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 4-9.
- Kızılçelik, S., ve Ertem, Y. (1994). *Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü*, Atilla Kitabevi, s. 32-33, 41.
- Kidd, B., (2009). *The problems and prospects of the olympic movement*.
https://www.researchgate.net/publication/41938624_The_problems_and_prospects_of_the_Olympic_Movement/download, 01 Haziran 2019'da erişildi.

- Kolaç, E. (2010). Hacı bektaş veli, mevlâna ve yunus felsefesiyle türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 4(55), 193-208.
- Koryürek, C. (1996). *Eski olimpiyadlar*, Koç-Aktüel Yayınevi, İstanbul.
- Kuder G. F., ve Richardson M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*. 2(3), 151-160. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02288391>
- Kurşun, M. (2019). *Kız öğrencilerde olimpik değerler eğitim programı (odep) uygulamalarının “saygı” ve “arkadaşlık” algısı üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Kwon, S. J. (2018). A relationship between personality and empathy in teenagers school sports club participation. *Journal of Exercise Rehabilitation*, 14(5), 746–757. <http://doi.org/10.12965/jer.1836320.160>
- Lee, M. J., Whitehead, J., ve Balchin, N. (2000). The measurement of values in youth sport: Development of the Youth Sport Values Questionnaire. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 22(4), 307-326.
- Levermore, R. ve Beacom, A. (2009). Sport and international development. *Houndmills: Palgrave Macmillan*.
- Liu, Y., He, K., Li, S., Wang, Z. Christiani, D.C. ve Koutrakis, P. (2008). A statistical model to evaluate the effectiveness of PM2.5 emissions control during the Beijing 2008 Olympic Games. *Environment International Elsevier*, 44(1), 100-105. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2012.02.003>
- Makar, E., (2016). *Spor eğitimi gören öğrencilerin, sosyal beceri, fiziksel benlik algısı ve fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi.

- Mehmedoğlu, A. U. (2006). Gençlik değerler ve din. Y. Mehmedoğlu ve A.U. Mehmedoğlu (Ed.), *Küreselleşme Ahlak ve Değerler*, (s. 42, 54-56). Litera Yayınları, İstanbul.
- Mertens, D., M. (2005). Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods (2nd Ed). *Thousand Oaks, CA: Sage, USA*.
- Mcgrath, C. (2008). Olympic history, Britain's First Olympian. *ASCA Newsletter*, 10, 4-6.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An Expanded sourcebook*. Sage, USA.
- Morgan, D. (1998). Practical strategies for combining qualitative and quantitative methods: Applications to health research. *Qualitative Health Research*, 8(3), 362-376.
- Mustakova-Poussardt, E. (2004). Education for critical moral consciousness. *Journal of Moral Education*, 33(3), 245-269.
- Müller, N. (2004). *Olympic Education*. University Lecture on the Olympics. (s. 13-17, 32-33). Centre d'Estudis Olímpics (UAB). International Chair in Olympism (IOC-UAB).
- Müller, N. (2008). Olympic Education. *The Sport Journal*, <https://thesportjournal.org/article/olympic-education/> 21 Şubat 2020'de erişildi.
- Naul, R., (2008). *Olympic Education*. Meyer&Meyer, (UK) Ltd.
- Ogelman, H. G. ve Sarıkaya, H. E., (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Olympic Values Education Programme (OVEP) Progress Report. 2012). *IOA 10th joint international session for presidents or directors of national olympic academies and officials of national olympic committees–2008*, The Sport Journal, Special Edition, Published by the United States Sports Academy,

<https://thesportjournal.org/article/olympic-values-education-programme-over-progress-report-2005-2010/>, 02 Haziran 2012’de erişildi.

- Otay, Y. (2019). *Olimpik eğitim ilkelerinin, kalkınma ve barış için spor hedefleri ile uyumluluğunun incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Ölmez, E. (2010). *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecine sporun etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Özdiç, Ö. (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(2), 77-84. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000043
- Özgüven, İ. E. (2007). Psikolojik testler. *PDREM Yayınları*, Ankara.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Öztürk Kunter, F. ve Kunter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 75-94. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/210603>.
- Öztürk, F. (2018). *Çokkültürlü eğitim çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle farklılıklara saygı değeri ve araştırma becerisi geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması* (Doktora tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Özer, M. K. (2019). Spor yoluyla gelişim. *Journal of Health and Sport Sciences*, 2(1), 1-2.
- Özbey S. (2017). Olimpik Değerler. Özbey, S., Güzel P. ve Yıldız K. (Ed.) *Olimpizm ve olimpik hareket*, (1. Baskı, s. 41-66). Nobel Yayınları, Ankara.
- Özbey, S. ve Güzel, P. (2009). Uzun dönemli olimpik eğitim programlarının incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 20(4), 117-131.

- Paley, V. G., ve The teaching tolerance project. (1998). Starting small: Teaching tolerance in preschool and the early grades. *The Teaching Tolerance Project*. Retrieved July 2, 2009; from www.tolerance.org/teach/resources/starting_small/jsp
- Parry, J. (2003). Olympism for the 21st century. *Centre d'Estudis Olímpics (CEO) Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)*.
- Pascale, L. M. (2011). Sharing songs: A powerful tool for teaching tolerance and honoring culture. *Journal of General Music Education Today*, 25(1), 4-7. <https://doi.org/10.1177/1048371310393504>
- Patton, M., Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Sage Publications, Newbury Park, California.
- Păunescu, M., Gagea, G., Păunescu, C., ve Pițigoi, G. (2013). The moral dimension of fair play in high-performance sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 692- 696.
- Pehlivan, M. (2012). *Uluslararası olimpiik akademi (IOA)'de verilen eğitimlerin olimpiizmi yaygınlaştırma çalışmalarına katkısı: türkiye açısından bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Peiris, I. H. K., Asare, F. ve Shimizu, S. (2016). *Preliminary findings of an olympic value education programme (OVEP) project in thailand*, Sport and Olympic-Paralympic Studies Journal (SOPSJ). <https://www.researchgate.net/publication/341266381>.
- Pişkin, M. (1989) Empati, kaygı ve çatışma eğilimi arasındaki ilişki, *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 22(2), 775-784. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001419
- Rio De Janeiro 2016. <http://www.rio2016.org.br/en/transparency/documents>, 09 Mayıs 2014'te erişildi.
- Robbins, S. ve Judge, T. (2015). *Örgütsel davranış*. Erdem, İ. (Çev. Ed.) (14. Basımdan çeviri, s.145). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, Ankara.

- Rokeach, M. (1973). The Nature of human values. *The Free Press, New York*.
<https://archive.org/details/natureofhumanval00roke/page/n7/mode/2up?view=theater>
27 Ocak 2023'te erişildi.
- Roth, N. L., Hunt, T., Stavropoulos, M. ve Babik, K. (1996). Can't we all just get along: Cultural variables in codes of ethics. *Public Relations Review*, 22(2), 151-161.
- Resmi Gazete, Milli Eğitim Temel Kanunu. 1973;
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>.
- Sarmusak, D. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve algıladıkları öğretmen tutumlarının öğrencilerin ahlaki değer yargılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Sağlam, H. İ. (2021). Karakter ve değer eğitimi. (6. Baskı), *Pagem Akademi*, Ankara.
<https://doi.org/10.14527/9786052416075>
- Schwartz, S. H., Bilsky, W. (1987). Towards a psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 550-562.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.3.550>
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*, Zanna, M.P. (Ed.), 25; (s. 1-65). CA: Academic Press, San Diego.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50, 19-45.
- Schwartz, S. H., Melech, G., Lehmann, A., Burgess, S., Harris, M., ve Owens, V. (2001). Extending the cross-cultural validity of the theory of basic human values with a different method of measurement. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 519-542.
- Schwartz, S. H. (2006). Basic Human Values: Theory, *Measurement, and Applications*. *Revue Francaise De Sociologie*, 47(4), 929-968.

- Schwartz, S. H., ve Rubel-Lifschitz, T. (2009). Cross-national variation in the size of sex differences in values: Effects of gender equality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(1), 171-185.
- Sezen-Balçıkanlı, G. ve Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IX (2), 49-56.
- Stevens, R., ve Charles, J. (2005). Preparing teachers to teach tolerance. *Multicultural Perspectives*, 7(1), 17-25.
- Struch, N., Schwartz, S. H., ve Van Der Kloot, W. A. (2002). Meanings of basic values for women and men: A cross-cultural analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(16), 16-28.
- Suveren, S. (1995). *Cimnastik Sporunun yarışmacı cimnastikçilerin benlik saygısı üzerine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Şahin, F. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler ve özellikleri hakkında bilgi düzeylerini artırmaya yönelik eğitim programının etkililiği* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Şanverdi, M. (2022). *Futbol hakemlerinin değer yönelimleri ve değerler eğitimine yönelik görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Şekercioğlu, G. (2009). *Çocuklar için benlik algısı profilinin uyarlanması ve faktör yapısının farklı değişkenlere göre eşitliğinin test edilmesi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Şekercioğlu, G. ve Koç, N. (2017). Çocuklar için benlik algısı profilinin uyarlanması ve farklı değişkenlere göre ölçme değişmezliğinin test edilmesi. *Elementary Education Online*, 16 (4), 1425-1450, <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.342965>
- Şimşek, N. (2013). Hayat bilgisinde kişisel nitelik(değer) öğretimi. *International Journal of Social Science*, 6 (1), 1325-1346.

- Şenduran, F. ve Donuk, B. (2009). Beden eğitimi öğretmenleri ve akademisyenlerin olimpiyat oyunları hakkındaki görüşleri, *Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 20 (2), 40-50.
- Tabachnick, B. G. Ve Fidell, L. S. (2006). Using multivariate statistics, *Pearson*. California State University – Northridg.
- Tan, Ş. ve Erdoğan, A. (2004). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*, (5. Baskı), Pagem Akademi, Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar*, MEB Ankara.
- Teddle, C. ve Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. Çev. Ed. Y. Demir ve S. B. Demir. (s. 8-16), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (17. basım). Yargı Yayınevi, Ankara.
- Tekin, S. (2019). *İlkokul 4. sınıflarda etkinlik temelli değer eğitimi yoluyla sorumluluk değerinin kazandırılması* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Tekindal, S. (2016). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pagem Akademi, Ankara.
- Tekindal, S. (2016). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yöntemleri* (5. basım). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Tezbaşaran, A. A. (2008). Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu. (3. Baskı, s. 31-35.). *Türk Psikologlar Derneği*, Mersin.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*, Bilim Yayıncılık, Ankara.
- The Fundamentals of Olympic Values Education (2016). *International Olympic Committee, OVEP KIT*.

- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Topcubaşı, T. (2015). *Farklılıklara saygı eğitim programının öğrencilerin farklılıklara saygı düzeyine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi.
- Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2015) Eğitimde ölçme ve değerlendirme. (7. Baskı), *Pegem Akademi*, Ankara.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2023). *Büyük Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/>, 10 Haziran 2023'te erişildi.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (1988). *Olimpik Hareket*. Hürriyet Gazetesi Matbası, İstanbul.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2004). *Official report of the Istanbul*, TMOK Yayını.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2023). *Faaliyetlerimiz*. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Anasayfa>, 28 Ocak 2023'te erişildi.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2023). *Spor kültürü ve olimpik eğitim projesi*. [https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Spor-Kulturu-ve-Olimpik-Egitim-Sunumlari-\(Oli\)/14/1](https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Spor-Kulturu-ve-Olimpik-Egitim-Sunumlari-(Oli)/14/1), 28 Ocak 2023-b'te erişildi.
- Ulusoy, K., Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. *Pegem Akademi*, Ankara.
- UNICEF (2019). *Getting into the Game Understanding: the evidence for child-focused sport for development*. Report Summary.
- Uzel, B. (2012). *10-14 Yaş arasında olan yelken yapan ve yelken yapmayan çocukları benlik algısı ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Ünal, F. (2007). Çocuklarda empatinin gelişimi: empatinin gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisi. *Milli Eğitim*, 176, 134-147

- Ünlü, H. (2015). *Olimpiyat oyunlarına adaylık ve ev sahipliği sürecinde olimpik eğitimin yaygınlaşmasında üniversitelerin rolü* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Veronica, P. (2010). The importance of moral training in sports performance. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 869-874.
- Yaman, E., Mermer, E. Ç. ve Mutlugil, S. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin etik davranışlara ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 93-108.
- Yarar Kaptan, S. (2015). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde hoşgörü değerinin karma yaklaşıma dayalı bilgisayar destekli etkinliklerle öğretimi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Yegül B. (1999). *Liseli erkek sporcular ile sporcu olmayan bireylerin benlik saygısı ve atletik yeterlik puanlarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 63-72.
- Yeşilkayalı, E. ve Yıldız Demirtaş, V. (2013). *Ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin ahlaki olgunluk ve hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki*. (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, X (1), 3 – 16.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (7. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldız, M. ve Güven Ö. (2019). Sporcuların değer yönelimleri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Scientific Educational Studies Bilimsel Eğitim Araştırmaları*, 5(2), 159-177. <https://doi.org/10.31798/ses.1020314>
- Yiğit, M.F., ve Tarman, B. (2013). Değerler eğitiminin ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri ve önemi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 79-102.
- Yiğittir, S. ve Öcal, A. (2010). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin değer yönelimleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 407-416.
- Yörükoğlu, A. (1990). Gençlik Çağı. *Özgür Yayınları*. İstanbul.
- Zakin, A. (2012). Hand to hand: teaching tolerance and social justice one child at a time. *Childhood Education*, 88(1), 3-13.
- Zembat, R., Koçyiğit, S., Akşın Yavuz, E. ve Tunçeli, H. İ. (2018). Çocukların benlik algısı, mizaç ve sosyal becerileri arasındaki ilişkiler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 548-567.
- Zengin, E. ve Öztas, Ö. (2023). *Yerel Yönetimler ve Spor*. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9198>, 23 Ocak 2023'te erişildi.
- Wan, Y., Zhao, Y., ve Song, H. (2021). Effects of physical exercise on prosocial behavior of junior high school students. *Children (Basel, Switzerland)*, 8(12), 1199-1214. <https://doi.org/10.3390/children8121199>,
- Witenberg, R.T. (2007). The moral dimension of children's and adolescents' conceptualisation of tolerance to human diversity. *Journal Of Moral Education*. 36(4), 433-451.
- Wright, I. (1993) Civic education is values education. *Social Studies*, 84(4), 149-152. <https://doi.org/10.1080/00377996.1993.9958362>.

9. EKLER

Ek-1

Ek-2

Çocuk Bilgilendirme Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, “Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışma kapsamında yapılmaktadır. Araştırma için Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırma kapsamında sizler için hazırlanan çeşitli sportif uygulamaları ve etkinlikleri kapsayan 12 haftalık bir eğitim planını sizlerle birlikte yürüteceğiz. Uygulama boyunca derslerde üç ayrı uzman tarafından etkinliğe yönelik gözlem yapılacaktır. Uygulama öncesinde ve sonrasında senden bazı anketleri doldurmanı isteyeceğiz. Bu anketler ve yapılacak gözlemler bir sınav niteliği taşımamakta olup sadece senin görüş ve düşüncelerine ihtiyaç duymaktayız. Uygulamamız bittikten sonra sizler ile bir görüşme yapacağız. Görüşmelerde, yaptığımız programla ilgili sohbet edeceğiz. Görüşmeler sırasında sorulara vereceğin yanıtların kaçırmamak için ses kayıt cihazı kullanımına ihtiyaç duyacağım. Fakat istemezseniz kayıt cihazı kullanılmayabilir ya da istediğiniz zaman kayıt cihazının kapatılmasını isteyebilirsiniz. Araştırmamız gönüllülük esasına dayanır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra cayma hakkınızın olduğunu unutmayınız. Araştırma doğrultusunda kimlik bilgileriniz gizli tutulacak ve verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırmacı tarafından ve yalnızca araştırma amacına yönelik kullanılacaktır. Araştırma ile ilgili her türlü soruyu aşağıda kimliği ve iletişim bilgileri bulunan araştırmacıya sorabilirsiniz.

Hülya Ünlü

Tel: 0535 813 9354

e-posta: hulu.unlu@gmail.com

Veli Bilgilendirme Formu

Sayın Veli,

Bu araştırma, “Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışma kapsamında yapılmaktadır. Araştırma için Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırma kapsamında çocuklarınız için hazırlanan çeşitli sportif uygulamaları ve etkinlikleri kapsayan 12 haftalık bir eğitim planını çocuklarınızın katılımı ile yürüteceğiz. Uygulama boyunca derslerde üç ayrı uzman tarafından etkinliğe yönelik gözlem yapılacaktır. Uygulama öncesinde ve sonrasında çocuklarınızdan bazı anketleri doldurmalarını isteyeceğiz. Bu anketler ve yapılacak gözlemler bir sınav niteliği taşımamaktadır, sadece çocuklarınızın görüş ve düşüncelerine ihtiyaç duymaktayız. Uygulamamız bittikten sonra tüm katılımcılar ile 6 – 8 kişilik gruplar halinde bir görüşme yapacağız. Görüşmelerde, yaptığımız programla ilgili sohbet edeceğiz. Görüşmeler sırasında çocuğunuzun sorulara vereceğin yanıtların kaçırmamak için ses kayıt cihazı kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır. Fakat istemezseniz kayıt cihazı kullanılmayabilir ya da çocuğunuz istediğiniz zaman kayıt cihazının kapatılmasını isteyebilirsiniz.

Katılmasına izin verdiğiniz takdirde çocuğunuz ders saatleri içerisinde uygulamalara katılacak olup, çalışmalar öğretmenlerinin gözetimine yürütülecektir. Çocuğunuzun cevaplayacağı soruların onun psikolojik gelişimine olumsuz etkisi yaratmayacağına emin olabilirsiniz. Çocuğunuzun dolduracağı anketlerde cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve bu cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırma sonuçlarının özeti tarafımızdan okula ulaştırılacaktır, dilerseniz okulunuzdan ulaşabilirsiniz. Araştırmamız gönüllülük esasına dayanır. Çocuklarınızın çalışmaya katılmamasına veya katıldıktan sonra cayma hakkına ile çalışmadan çıkarılmasına sahip olduğunu unutmayınız. Araştırma doğrultusunda kimlik bilgileriniz (çocuğunuzun ve sizin) gizli tutulacak ve verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırmacı tarafından ve yalnızca araştırma amacına yönelik kullanılacaktır. Araştırma ile ilgili her türlü soruyu aşağıda kimliği ve iletişim bilgileri bulunan araştırmacıya sorabilirsiniz.

Hülya Ünlü

Tel: 0535 813 9354

e-posta: hulu.unlu@gmail.com

KATILIMCI ÇOCUK ONAM FORMU

Yukarıda “Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışma ile ilgili verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacını anladım. Soru sorma ve tartışma imkanı buldum beraberinde tatmin edici yanıtlar aldım. Araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra cayma hakkımın olduğunu öğrendim. Bu koşullar dahilinde kendi isteğim doğrultusunda çalışmaya katılmayı ve yapılacak görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Hülya Ünlü

Tel: 0535 813 9354

e-posta: hulu.unlu@gmail.com

VELİ ONAM FORMU

Yukarıda “Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışma ile ilgili verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacını anladım. Soru sorma ve tartışma imkanı buldum beraberinde tatmin edici yanıtlar aldım. Çocuğumun araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra cayma hakkı olduğunu öğrendim. Bu koşullar dahilinde kendi isteğim doğrultusunda çocuğumun çalışmaya katılmasını ve yapılacak görüşmelerde ses kayıt cihazının kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Hülya Ünlü

Tel: 0535 813 9354

e-posta: hulu.unlu@gmail.com

Portre Değerler Ölçeği

	Bu kağıtta kısa kişilik tanımlamaları bulacaksınız. Her tanımlı okumadan önce kendini o kişi yerine koyup, okuyup sizin için hangisinin uygun olduğunu düşünün. Daha sonra işaretleyin. Size en iyi uyan, kendinize yakın kişiliği işaretleyin. Bu benzerlikleri hangi derece uygun olduğunu işaretleyiniz. Bu kişi size ne kadar benziyor? 1-2-3-4-5	1- Sana çok benziyor	2-Sana biraz benziyor	3-Sana benziyor	4- Sana benzemiyor	5- Sana biraz benzemiyor	6- Sana hiç benzemiyor
1.	Dünyadaki her insanın eşit fırsatlara sahip olması gerektiğini düşünür. Herkesin yaşamda eşit fırsatlara sahip olması gerektiğine inanır.	1	2	3	4	5	6
4.	İnsanların söylediklerini yaptıklarına inanır. Hiç kimse izlemese bile insanların kendilerine söylediklerini yapmaları gerektiğini düşünür.	1	2	3	4	5	6
13.	Gelenek onun için önemlidir. Dininin ya da ailesinin sahip olduğu gelenekleri izlemeye çalışır.	1	2	3	4	5	6
15.	Hükümetin tüm tehditlere karşı güvenliğini sağlaması onun için önemlidir. Vatandaşını savunabilmesi için devletin güçlü olmasını ister.	1	2	3	4	5	6
21.	İnsanların doğayı korumaları gerektiğini güçlü şekilde inanır. Çevreyi korumak onun için önemlidir.	1	2	3	4	5	6

*Ölçeğe ait bazı madde örnekleri verilmiştir.

Ek-8**Hoşgörü Eğilimi Ölçeği****AÇIKLAMA**

Sevgili Öğrenci,

Size sunulan bu sorular, bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Sizin görüşleriniz bu araştırma için büyük önem taşımaktadır. Sadece, soruları dikkatli bir biçimde okuyup size en uygun seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz. Lütfen, cevapsız soru bırakmayınız.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederiz.

	Aşağıda, kendinizi tanımlamakla ilgili ifadeler yer almaktadır. Bu konudaki görüşlerinizi, “Hiç uygun değil”, “Biraz uygun”, “Uygun”, “Çok uygun”, “Tamamen uygun” maddelerinden size en uygun olanını kutucuğun içindeki yuvarlağı karalayarak belirtiniz.	Hiç uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Tamamen uygun
1.	Affedici biriyim	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Arkadaşlarım tarafından sevilen biriyim	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Kendimi başkalarının yerine koyabilirim	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Küskünleri barıştırmak beni mutlu eder	☐	☐	☐	☐	☐
14.	İnsanların farklı düşüncelere sahip olmasını anlayışla karşılarım	☐	☐	☐	☐	☐
18.	İnsanlar arasında hoşgörünün yaygınlaşması önemlidir	☐	☐	☐	☐	☐

*Ölçeğe ait bazı madde örnekleri verilmiştir.

Ek-9**Saygı Eğilim Ölçeği**

Sevgili öğrenciler,

Aşağıda, çeşitli durumlarda nasıl davrandığınızı belirteceğiniz cümleler göreceksiniz. Her maddeyi okuyarak ifadelerin karşılarında bulunan boşluklardan sizin için uygun olana “X” işareti koyunuz. İfadelerin herhangi bir doğru cevabı yoktur. Bu anket bir araştırma içindir. Anketi cevaplayarak araştırmaya yaptığınız katkıya teşekkür ederiz.

Saygı Eğilim Ölçeği		Her zaman	Çoğu Zaman	Çok Nadir	Hiçbir Zaman
1.	Arkadaşlarıma hoşlanmayacakları isimler takarım.				
4.	Konuşan kişinin lafını kesmeden dinlerim				
5.	Bayramlarda büyüklerimi ziyaret etmekten hoşlanırım.				
10.	Yemek yerken nezaket kurallarına uyarım				
14.	Yemekte büyüklerden izin almadan sofradan kalkmam				

*Ölçeğe ait bazı madde örnekleri verilmiştir.

Çocuklar İçin Benlik Algısı Profili

Ben Nasıl Biriyim?							
	Bana Tamamen Uygun	Bana Kısmen Uygun				Bana Kısmen Uygun	Bana Tamamen Uygun
ÖRNEK CÜMLE							
(a)	☐	☐	Bazı çocuklar, boş zamanlarında dışarıda (sokakta) oynamayı tercih ederler	AMA	Diğer çocuklar, televizyon izlemeyi tercih ederler	☐	☐
1.	☐	☐	Bazı çocuklar, okul etkinliklerinde çok <i>iyi</i> olduklarını düşünürler	AMA	Diğer çocuklar, kendilerine verilen okul etkinliklerini yapıp yapamayacakları konusunda <i>endişelenirler</i> .	☐	☐
2.	☐	☐	Bazı çocuklar için arkadaşlık kurmak <i>zordur</i>	AMA	Diğer çocuklar için arkadaşlık kurmak oldukça <i>kolaydır</i> .	☐	☐
3.	☐	☐	Bazı çocuklar, her türlü sporu çok <i>iyi</i> yaparlar	AMA	Diğer çocuklar, konu spora gelince çok <i>iyi</i> olduklarını <i>düşünmezler</i> .	☐	☐
12.	☐	☐	Bazı çocuklar, sürdürdükleri yaşam biçiminden memnun <i>değillerdir</i>	AMA	Diğer çocuklar, sürdürdükleri yaşam biçiminden <i>memnundurlar</i> .	☐	☐
13.	☐	☐	Bazı çocuklar, okul etkinliklerini bitirmekte oldukça <i>yavaştırılar</i>	AMA	Diğer çocuklar, okul etkinliklerini çok <i>çabuk</i> bitirebilirler.	☐	☐
22.	☐	☐	Bazı çocuklar, fiziksel görünüşlerinin (nasıl göründüklerinin) <i>farklı</i> olmasını isterler	AMA	Diğer çocuklar, şu andaki fiziksel görünüşlerinden <i>memnundurlar</i> .	☐	☐
23.	☐	☐	Bazı çocuklar, yaptıklarından dolayı genellikle başlarını <i>belaya</i> sokarlar	AMA	Diğer çocuklar, genellikle başlarını belaya sokacak şeyler <i>yapmazlar</i> .	☐	☐
30.	☐	☐	Bazı çocuklar, şu andaki durumlarından çok <i>mutludurlar</i>	AMA	Diğer çocuklar, <i>farklı</i> olmayı isterler.	☐	☐
35.	☐	☐	Bazı çocuklar, kimse söylemeden nasıl davranmaları gerektiğini çok <i>iyi</i> bilirler	AMA	Diğer çocuklar, nasıl davranmaları gerektiğini bulmakta genellikle zorlanırlar.	☐	☐

*Ölçeğe ait bazı madde örnekleri verilmiştir.

Uygulama Gözlem Formu

Amaç

Bu gözlemin amacı, öğrencilerin uygulanan eğitimde karşılaştıkları durumlarda Olimpik Değerler bakımından arkadaşlarına, rakiplerine ve kendileri ile ilgili tutum ve davranışlarının ve bu konudaki gelişimlerini ortaya çıkarmaktır.

Araştırma Soruları

1. Öğrencilerin uygulamalar sırasında arkadaşları ile iletişim hakkında bilgi veriniz?
2. Öğrencilerin uygulamalar sırasında rakipleri ile iletişimi hakkında bilgi veriniz?
3. Öğrencilerin hakemlerle ve öğretmenlerle iletişimleri hakkında bilgi veriniz?
4. Öğrenciler etkinliklerde kendilerini geliştirmeye, daha iyisini yapmaya yönelik ne gibi şeyler yapıyorlar?
5. Olimpiyat Oyunlarının ruhuna yönelik algıları hakkında bilgi veriniz?
6. Öğrenciler yapılan oyun ve müsabakalarda sadece kazanmaya yönelik davranışlarda bulunuyorlar mı nasıl davranışlar içerisinde?
7. Arkadaşı kaybettiğinde ona nasıl davranıyor? (suçlayıcı, motive edici, teselli edici vb.)
8. Oyunu/yarışmayı kaybettiklerinde rakibine nasıl davranıyor? (suçlayıcı, agresif vb.)
9. Önemli olan yarışmayı kazanmak mı yoksa etkinliğe katılıyor olmak mı konusundaki davranışları hakkında bilgi veriniz?

Odak Grup Görüşme Formu

Görüşme Soruları

1. Uygulamalarımız hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Yaptığımız etkinlikler sırasında ne hissettin?
3. Öğrendiğin ve aklında kalan şeyler nelerdir? Biraz anlatır mısınız?
4. Arkadaşlarının sana karşı ve uygulayıcılara karşı tutumları nasıldı?
5. Kendinde hoşuna gitmeyen şeyler (tutum ve davranış) gördün mü? Bunlar nelerdi ve daha sonra nasıl geliştirdin?

Öğretmen Görüşme Formu

Yaş:

Cinsiyet:

Görüşme Soruları

1. Sporun eğitimde bir aracı rolü olması ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
2. Uygulama ile ilgili gözlemlerinizi paylaşır mısınız?
3. Program sonunda öğrencilerinizde ne gibi farklılıklar gözlemlediniz?
 - a. Öğrencilere Olimpik Değerler veya toplumsal değerler anlamında sağladığı katkılar nelerdir?
4. Programın etkinliği değerlendirir misiniz?
5. Sürekli eğitim sisteminde olması çocuklarımızın eğitiminde ne gibi kazanımlar sağlar?

ÖĞRETMEN ONAM FORMU
(Çalışma II)

Yukarıda “Olimpik Değerler Eğitim Programına Dayalı İşlenen Beden Eğitimi Derslerinin Psikolojik, Bilişsel ve Değer Kazanımına Etkisi: Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışma ile ilgili verilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amacını anladım. Soru sorma ve tartışma imkanı buldum beraberinde tatmin edici yanıtlar aldım. Araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra cayma hakkımın olduğunu öğrendim. Bu koşullar dahilinde kendi isteğim doğrultusunda çalışmaya katılmayı ve görüşme esnasında ses kaydı alınmasını kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Hülya Ünlü

Tel: 0535 813 9354

e-posta: hulu.unlu@gmail.com

Olimpik Değerler Eğitim Programı Temelli Oluşturulan Günlük Beden Eğitimi ve Spor Dersi Uygulama Programı Örneği

Dersin Adı	Beden Eğitimi ve Spor (online)
Sınıf	5 – A (Örnek olarak)
Tarih	05-09 Nisan 2021
Süre	60 dk. (30 + 30)
Kazanımlar	BE.5.1.2.3. Oyun ve etkinliklerde belirlenen kural ve yönergeleri uygular. BE.5.1.1.4. Birleştirilmiş hareket becerilerini çeşitli oyun ve etkinliklerde gösterir. BE.5.1.2.2. Oyunlara ve etkinliklere katılımda güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin farkına varır. BE.5.1.2.3. Oyun ve etkinliklerde belirlenen kural ve yönergeleri uygular. BE.5.1.2.6. Oyun ve etkinliklerde iş birliğinin önemini kavrar. BE.5.1.2.7. Oyun ve etkinliklerde kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler. BE.5.1.2.8. Oyun ve etkinliklerde bireysel farklılıklara duyarlı olur. BE.5.2.3.4. Geleneksel çocuk oyunlarını tanır. BE.5.2.3.5. Olimpik kavramları bilir.
Olimpiyatlara İlişkin Verilmek İstenen Değerler	Saygı, başkalarına saygı, denge, fair play, mükemmellik, arkadaşlık
Yöntem ve teknikler	Anlatma, soru-cevap, görsel sunular, video izleme, yönlendirilmiş buluş yöntemleri
Araç-gereç materyal	
Ders alanı	Bilgisayar veya tablet (sanal ortam)
Güvenlik tedbirleri	Seslerin birbirine karışmaması ve iletişimin etkili yürütülebilmesi için el kaldırarak konuşma isteğinin dile gerilmesi
İŞLENİŞ	
GİRİŞ	- Bilgisayar karşısında hareket ediyorum sağlıklı kalıyorum oyunu oynama (herkesin kamerası açık ve ayakta müzik eşliğinde fiziksel hareketlerin yapılması) - Öğrencilere bugün yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verilir. - Olimpiyat oyunlarının ne olduğu, neleri kapsadığı, dayandığı felsefe ve ortaya çıkışı üzerine interaktif (soru-cevap) bir şekilde bilgi verilir. - Bugün işlenecek sportif branşların hangi branşlar olduğu bilgisi verilip, branşlar hakkında ne kadar bilgileri olduğu sorulur.

	• Branşların kural bilgisi verilip tanıtılır.
İŞLENİŞ	• Hazırlanan sunumla ve sunumların içerisindeki videolarla olimpiyat oyunlarına dair bilgilerin üzerinden geçilir. • Öğrencilerle sohbet sırasında Olimpik konularla ilgili çocukların bilgisi sınanır yanlışlar düzeltilir izlenen videolarla anlatılanlar öğrencilerin zihninde somutlaştırılmaya çalışılır. • Dersi eğlenceli kılmak için konuyu içeren bilmece oynatılır. Sportif branş – Atletizm; <i>koşu, yürüyüş atma ve atlama branşlarını içeren, bir pist veya sahada yapılan olimpik sporlardan biridir.</i> • Öğrencilerin atletizm hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu, atletizmin kaç dalı olduğu, içerisindeki dalları, sahası ve kuralları hakkında sorular sorularak öğrencilerin brans hakkındaki bilgileri ve durumu öğrenilir (interaktif yapılan sohbet sırasında soru cevap şeklinde) • Hazırlanan sunum ile mümkün olduğunca interaktif bir şekilde atletizmin Olimpiyat Oyunlarının temel branşlarından biri olduğu anlatılarak içerisinde bulunan dallar hakkında bilgi verilir (kısa mesafe, uzun mesafe koşuları, atlamalar (uzun atlama, yüksek atlama, sırkla yüksek atlama, üç adım atlama), bayrak yarışı, maraton, çekiç atma, sırık ve disk atma) • Konu ve branşları içeren kısa videolarla çocukların branşı ve dallarını anlamaları sağlanır, izlenen videolar hakkında branşa dair öğrencilerin yorumları alınır. • Atletizmin bireysel bir branş olduğunun bilinmesinin aksine takım halinde ortaya konulan dallarının olduğu ve buradaki iletişimin önemli olduğu (yarışma sırasındaki performansları, takım arkadaşlarına ve rakip arkadaşları ile iletişim şekilleri gibi) bilgisinin altı çizilir (arkadaşlık değerinin önemini belirtmek için). • Takım halinde yapılan; örneğin bayrak yarışının bir takım oyunu olduğu takımın kazanabilmesi için bireysel performansların öneminden bahsedilir. • Yarış esnasında takım arkadaşlarına destek olabilecekleri fakat bunu olimpik hareketin temel prensipleri çerçevesinde rakiplerine saygılı davranmaları konusunda farkındalıkları oluşturulur. Sportif branş – Bocce; <i>Takım oyunu olduğu gibi bireysel bir oyundur. Oyunda amaç Pallino adındaki topa en yakın atışı yaparak puan kazanmaktır. Bunu yaparken kendi attığın top Pallino'ya yakın olurken rakibin topunu da hedeften uzaklaştırmak amaçlanmaktadır.</i>

- Öğrencilerin bocce hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu, boccenin nasıl oynandığı, sahası ve oyun kuralları hakkında sorular sorularak öğrencilerin durumu öğrenilir
 - Bocce hakkında bilgi verilir; Takım oyunu olduğu gibi bireysel bir oyundur. Oyunda amaç Pallino adındaki topa en yakın atışı yaparak puan kazanmaktır. Bunu yaparken kendi attığın top Pallino'ya yakın olurken rakibin topunu da hedeften uzaklaştırmak amaçlanmaktadır.
- Bocce oyununda kullanılan topların ve oyun sahasının bilgisi verilir
- Oyunun nasıl oynandığından ve amacından bahsedilir, tek kişi olarak oynandığı gibi takım oyunu olarak da oynandığı anlatılır.
- Kısa videolar ile çocukların branşı anlamaları sağlanır.
- Videolar izlenirken bilgi vermeye devam edilir. Oyuna başlayacak olan takımın önce Pallino adındaki topun (oyunda hedef noktayı belirten top) atışını da yapacağı sonrasında kendi topunu atacağı belirtilir.
- Öğrencilere atış isimleri anlatılır ve videolarda yapılan atışların isimleri söylenerek branşa özgü isimlerin öğrenilmesi sağlanır
- Anlatımlar sırasında (izlenilen videolarda ortaya çıkan durumlar değerlendirilir. Örn; verilen karaklar sırasında sporcuların ortaya koyduğu davranışlar) takım arkadaşlarına, rakibe ve kendine saygının önemi, iş birliğinin önemi (takım arkadaşına destek ve taktik anlamında), arkadaşlık ve yardımseverlik değerleri üzerine farkındalıklarının arttırılmasında yönelik durumlar ortaya konulur.

Eğitsel oyun – Mendil kapmaca; 5 ya da daha fazla sayıda oyuncusu bulunan eşit büyüklükte iki takım ve bir oyun lideri seçilir. Oyun alanı birbirinden 20 m uzaklıkta iki paralel çizgi ile belirlenir. Lider oyun alanının ortasına çizilmiş olan çemberin içinde elinde bir mendil tutar. Her iki takımdaki oyunculara da 1'den 5'e kadar numara verilir (Takımlarda beşerden fazla oyuncu varsa numaralar artırılır.). Oyun, liderin elindeki mendili kolu açık hâlde yukarı kaldırması ve 1'den 5'e kadar bir numarayı (Takımlarda beşerden fazla oyuncu varsa numaralar artırılır.) yüksek sesle söylemesi ile başlar. Her iki takımdan söylenen numaraları taşıyan oyuncular hızla çembere doğru koşarak mendili liderden almaya çalışır. Mendili alan oyuncu aynı numarayı taşıyan diğer oyuncu tarafından ebelenmeden sıradaki yerine geçmeye çalışır. Oyuncu görevi başarı ile tamamlarsa takımı için bir puan kazanmış olur. Oyuncu ebelenirse puan karşı takıma verilir.

- Öğrencilerin mendil kapmaca oyunu hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu, nasıl oynandığı, sahası ve oyun kuralları hakkında sorular sorularak öğrencilerin bilgi düzeyi belirlenir

- Oyunun bir yarışma konsepti içinde olduğu ve oyunun takım oyunu olduğu ve bireysel performansın takıma katkı sağlayacağı anlatılır.
- Öğrencilere oyunu oynayıp oynamadıkları ve oyun hakkındaki deneyimleri sorulur. Deneyimleri (daha önce oynamış öğrencilerin hikayeler) değerlendirilip üzerinde diğer arkadaşlarında yorumlar alınır.
- İzletilen videolarla takım ve bireysel olarak kazanma temelli olan oyun esnasında arkadaşlarının alanlarına saygı, centilmen davranışlar, kazananın tebrik edilmesi gerektiğinin altı çizilir (video anlatımları durdurularak hem öğrencilerin durumu değerlendirmeleri istenir hem de doru davranışlar üzerinde tartışılır bu konudaki farkındalıkları arttırılmaya çalışılır).
- Bu çalışmada kazanılması beklenen temelde saygı değeri bunun yanı sıra fair play'in gelişmesine yönelik çeşitli durumlar ortaya koyarak öğrencilerin bu yöndeki tutumlarını ve bakış açılarında farkındalık yaratılmaya çalışılır.

Drama etkinliği – Hula hop zinciri; *Hulahop Zinciri oyunumuz; öğrencilerin; takım oyuncularının birbirlerine ve rakibine saygıyı, takım içi iletişimi, başarılı bir takımın özelliklerini ve nasıl oluşturulacağını, nasıl yaşatılacağını oyuna dayalı bir süreçle deneyimlemeleri ve bu deneyimleri gündelik ve spor hayatlarına taşıyarak elde ettikleri sonuçlara doğrudan yansıtmaları konusunda cesaretlendirilmelerini amaçlar. Öğrenciler 8 veya 10 kişilik gruplara ayrılırlar. Daha sonra oyun yöneticisi (Hakem/egitmen) hula hopu iki kişinin elinin arasından bilezik gibi taktıktan sonra el ele tutuşurlar. Amaç katılımcılar ellerini bırakmadan ve çemberi elle tutmadan çemberden geçerek hula hoopu en kısa sürede en sona (bitiş çizgisinin olduğu yere) kadar taşınmasıdır.*

- Oyunun nasıl olduğu anlatılmadan önce öğrencilere oyunu daha önce duyup duymadıkları üzerine sorular sorularak ve oyunla ilgili söyledikleri ile ilgili yönlendirmeler yapılarak oyunu anlamaları sağlanır.
- Oyunun bir yarışma konsepti içinde olacağı anlatılır ve takım oyunu olduğu fakat bireysel performansların takıma katkı sağlayacağı belirtilir.
- Öğrencilere hazırlanan sunumlarla oyun alanı ve oyun kuralları hakkında bilgiler verilir.
- Oyunu içeren videolar izletilerek öğrencilerden yorumları alınır.
- Öğrencilere oyun esnasında arkadaşlarına ve kendilerine zarar vermemeleri için saat, yüzük, bileklik, küpe ve künye gibi takı ve malzemelerin bulunmaması gerektiği bilgisi verilir (sosyal ortamlarında oynama ihtimaline karşı).

SONUÇ	• Öğrencilere, derste anlatılan uygulamalar arasında hangisinden zevk aldıkları, belirtilen kurallara uymanın ne gibi kazanımları olduğu üzerine sorular sorularak değerlendirme yapılır. • Başkalarına ve kendine saygının önemi, iş birliğinin önemi, arkadaşlık ve yardımseverlik değerleri hatırlatılarak ve öğrencilerden, derste yapılan etkinliklerin bu değerlerle ilişkilendirilmeleri istenir. • Bir sonraki hafta yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verilip araştırmaları istenen konu söylenir ve bununla ilgili yapılması beklenen hazırlıklar konuşulur. • “İyi günler” komutuyla ders bitirilir.
DEĞERLENDİRME	Saygı, başkalarına saygı, denge, fair play, mükemmellik, arkadaşlık değerleri ile ilgili gözlem formu kullanılarak değerlendirme yapılır.